

Informe sobre l'estat dels serveis socials a Catalunya 2024

**Generalitat
de Catalunya**

Informe sobre l'estat dels serveis socials a Catalunya.

© Generalitat de Catalunya,

Gabinet Tècnic del Departament de Drets Socials i Inclusió

Passeig del Taulat, 266-270

08019 Barcelona

Avís legal: Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

1a edició electrònica: gener 2026

Índex

Introducció	6
Anàlisi social del context i de les necessitats socials prioritàries a Catalunya	7
1. La població a Catalunya	7
1.1 Estructura de la població catalana.....	7
1.2 L'envelliment demogràfic.....	9
1.3 El paper del fenomen migratori.....	13
1.4 Exclusió social, pobresa i desigualtat	18
1.5 Mercat de treball	29
2. Les situacions de necessitat social: actualització dels indicadors principals ..	37
2.1 Situacions de necessitat social.....	37
2.2 Situacions de necessitat per manca d'autonomia	39
2.2.1 Situacions de discapacitat.....	39
2.2.2 Situacions de dependència	43
2.3 Situacions de necessitat relacional.....	45
2.3.1 Situacions de risc social en la infància i l'adolescència	46
2.3.2 Situacions de violència contra persones adultes.....	52
2.3.3 Situacions d'aïllament social	58
2.4. Situacions de necessitat material i instrumental	66
2.4.1 Dèficit de recursos materials: econòmics i d'habitatge	67
2.4.2 Dificultats en la inserció sociolaboral	74
2.4.3 Dificultats en la inserció socioeducativa	76

Anàlisi de l'acció del Sistema català de serveis socials	82
1. Els dispositius d'acció del Sistema català de serveis socials	82
La Cartera de serveis socials.....	84
2. El servei bàsic d'atenció social	84
3. L'acció dels serveis socials davant la manca d'autonomia.....	90
3.1 Actuacions i serveis preventius	90
3.2 Xarxa d'atenció a les persones amb discapacitat	92
3.3 Xarxa d'atenció a les persones en situació de dependència.....	99
3.4 Atenció a les persones cuidadores.....	107
3.5 Servei d'assistència a les persones amb discapacitat en l'exercici de la capacitat jurídica	109
4. L'acció dels serveis socials davant les necessitats relacionals	110
4.1 La prevenció de les situacions de risc	110
4.2 Serveis d'informació i orientació específics	112
4.3 Xarxa de protecció de la infància i l'adolescència en risc social	114
4.4 Xarxa d'atenció i recuperació integral per a dones en situació de violència masclista	120
5. Els serveis socials davant de les necessitats materials i instrumentals.....	124
5.1 Les actuacions preventives	125
5.2 La inserció social.....	125
5.3 Les prestacions econòmiques	129
5.4 L'atenció a les urgències socials	133
6. El finançament dels serveis socials.....	144
6.1 La Generalitat de Catalunya.....	144
6.2 Els ens locals	148
6.3 L'Administració general de l'Estat.....	151
6.4 Finançament Unió Europea.....	154
1. Normativa	156
2. Bibliografia.....	157
3. Bibliografia en línia.	158

Introducció

D'acord amb el que estableix l'article 50 de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, el Consell General de Serveis Socials ha d'emetre un informe anual sobre l'estat dels serveis socials i trametre'l al Govern perquè en doni compte al Parlament.

L'any 2010 el Govern va dur a terme el primer informe sobre l'estat dels serveis socials relatiu al període 2006-2008. Aquest informe diagnòstic va formar part dels treballs previs a l'elaboració del primer Pla estratègic de serveis socials de Catalunya. L'estructura i el contingut d'aquell primer informe, acordats per la Comissió Permanent del Consell General de Serveis Socials, s'han anat consolidant amb la publicació dels informes elaborats entre el 2012 i el 2023.

El 29 de desembre de 2020 el govern va aprovar el Pla estratègic de Serveis Socials, 2021-2024, el qual inclou també un diagnòstic dels serveis socials en el que s'analitza com impacten en el sistema de benestar els canvis estructurals de la societat, quines són les necessitats socials, i quina és l'acció del sistema català de serveis socials per fer-hi front.

El present informe, emès pel Consell General de Serveis Socials el 10 de desembre de 2025, segueix l'estructura analítica dels anteriors, i s'ha actualitzat amb les darreres dades oficials disponibles fins a l'any 2024 quan ha estat possible i pertinent. També s'han aplegat en un únic epígraf els apartats d'anàlisi de context i d'anàlisi de les necessitats socials prioritàries a Catalunya. Novament, en aquesta edició l'informe se centra de manera prioritària en la segona part, l'anàlisi de l'acció del Sistema català de serveis socials.

Per a l'elaboració de la primera part del present informe, Anàlisi social del context i de les necessitats socials prioritàries a Catalunya, s'han emprat dades estadístiques aportades en bona part per l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), el Instituto Nacional de Estadística (INE), el Centre d'Estudis d'Opinió (CEO), l'European Statistical System (Eurostat), el mateix Departament de Drets Socials i Inclusió, el Departament d'Educació i Formació Professional, el Departament de Salut, el Departament d'Empresa i Treball, el Departament de Presidència, el Departament d'Interior i Seguretat Pública, el Departament d'Igualtat i Feminisme i el Consell General del Poder Judicial, així com referències a estudis i a entitats socials que es poden consultar a la bibliografia de la present edició de l'informe.

Per la seva banda, en l'elaboració de la segona part de l'informe, Anàlisi de l'acció del Sistema català de serveis socials, s'han usat les dades del Mapa de serveis socials, disponible al web del Departament de Drets Socials i Inclusió, així com informació i dades provinents de les diferents unitats que conformen el Departament.

Anàlisi social del context i de les necessitats socials prioritàries a Catalunya

Els grans canvis sociodemogràfics, econòmics i tecnològics que han sacsejat la societat durant les últimes dècades han acabat introduint fortes transformacions estructurals que han dibuixat noves realitats socials a Catalunya. Aquest apartat posa en relleu aquests canvis, sobretot els que han contribuït a generar noves necessitats socials susceptibles de ser ateses per les polítiques socials i, en concret, pels serveis socials. El capítol s'organitza en dues parts. En la primera, es fa un recull de les darreres dades demogràfiques publicades per l'Idescat, que corresponen al període entre el 2013 i el 2024. En aquest sentit, s'ha de considerar que, en alguns casos, la periodicitat de determinades dades estadístiques oficials no permet una actualització total del conjunt d'informació o dades.

La segona part del capítol s'ocupa de l'actualització de dades i indicadors del que, en els informes anteriors, es descrivia com a situacions de la població catalana en relació amb les necessitats socials definides a la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.

1. La població a Catalunya

1.1 Estructura de la població catalana

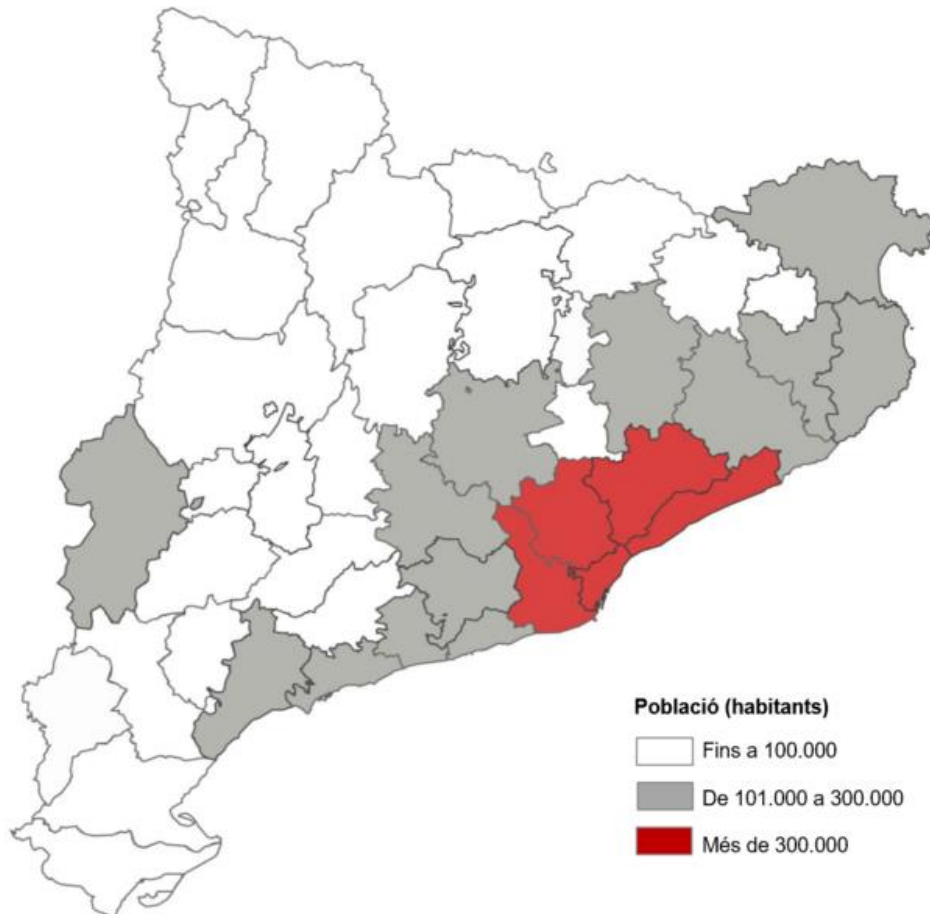
Segons les dades del Cens de Població i Habitatges, l'1 de gener de 2024 la població de Catalunya era de 8.012.231 habitants, amb un increment respecte al 2023 de 110.268 efectius (+1,4%). Amb aquest increment continua la tendència a l'alça de la població iniciat el 2017 i que el 2021 es va aturar amb una davallada de població respecte al 2020 de 30.583 efectius, un 0,39% menys. És molt probable que la reducció comptabilitzada el 2021 i excepcional pel període 2019-2024 s'expliqui per l'impacte de la pandèmia a determinats grups d'edat.

Per sexe, el 2024 hi havia 4.068.533 dones i 3.943.698 homes, la qual cosa suposa una taxa de feminització catalana de 103,2 dones per cada 100 homes, mantenint-se estable els últims deu anys (102,8 el 2013).

Pel que fa a la distribució territorial (figura 1), gairebé dues terceres parts dels habitants de Catalunya es concentraven en l'àmbit Metropolità: 5.066.684 habitants (el 63,2% del total de la població). Per contra, l'Alt Pirineu i Aran amb 76.543 habitants, les Terres de l'Ebre amb 187.437 habitants i l'àmbit de Ponent

amb 375.964 habitants, són els territoris menys poblats. A la resta de territoris, el nivell de població se situa entre els 804.851 habitants de les Comarques Gironines, els 555.957 del Camp de Tarragona, els 517.499 del Penedès i els 427.296 de les Comarques Centrals.

Figura 1. Distribució de la població per comarques. Catalunya, 2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Cens de Població i Habitatges de l'Idescat.

En termes absoluts, el creixement de la població s'ha concentrat en l'àmbit Metropolità, que creix amb 69.290 efectius nous (un 1,4% més). En termes relatius, l'àmbit de Ponent és el que menys creix, amb una variació percentual del 0,6%. El Penedès és l'àmbit que més creix, amb 1,7% de població més (8.846 efectius), seguides les Comarques Gironines amb un 1,5% (12.190 efectius), les Comarques Centrals amb l'1,5% (6.404 efectius) i el Camp de Tarragona amb un 1,5% (8.157 efectius).

Amb creixements menors se situen les Terres de l'Ebre i l'Alt Pirineu i Aran amb un creixement de l'1,3% (2.346 efectius) i el 0,9% (684 efectius) respectivament. Cal subratllar que, malgrat els creixements relatius i absoluts poc significatius, el 2024, les Terres de l'Ebre i l'Alt Pirineu i Aran creixen per sisè any consecutiu i consoliden el canvi de tendència iniciat el 2019 després d'una pèrdua constant de població que s'havia mantingut estable els anteriors 10 anys.

1.2 L'envelliment demogràfic

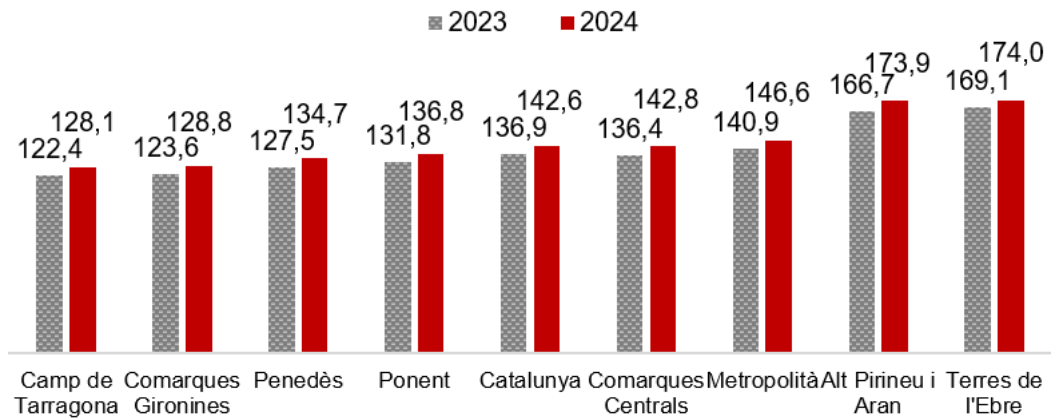
L'envelliment demogràfic és un procés que està transformant l'estructura per edats mitjançant l'augment de la mitjana d'edat de la població. Es tracta, doncs, d'un canvi en les proporcions dels diferents grups d'edat, en el qual la població d'edat més avançada augmenta el seu pes relatiu respecte al conjunt de la població i, sobretot, en relació amb els més joves.

Aquest procés ha evolucionat de manera ràpida i intensa en les darreres dècades malgrat que l'augment de la taxa de natalitat durant la primera dècada del 2000 semblava que contribuïa a aturar lleugerament el fenomen. Així, mentre que l'any 2001 Catalunya assolí un índex d'envelliment que arribava a 125 persones de més de 65 anys per cada 100 menors de 15 (l'any 1986 aquesta proporció era de 60), l'any 2010 l'índex es va situar en 107,4, la qual cosa dibuixava una lleugera, però sostinguda reducció de l'envelliment demogràfic durant la primera dècada del 2000. Tanmateix, a partir de l'any 2011 es frena aquesta tendència i s'inicia un creixement sostingut que s'ha anat consolidant els darrers anys.

En efecte, l'any 2024 s'incrementa novament en 5,7 punts percentuals respecte a l'any anterior, i assoleix el 142,6%. L'increment acumulat des del 2010 és de 35,2 punts percentuals. Posant el focus en la distribució territorial, l'índex d'envelliment s'incrementa a tots els àmbits i presenta una àmplia variabilitat segons l'àmbit; així, observem com entre els territoris més joves, el Camp de Tarragona (128,1), Comarques Gironines (128,8) i el Penedès (134,7), i els més envellits, les Terres de l'Ebre (174,0) i l'Alt Pirineu i Aran (173,9), hi ha gairebé 50 punts de diferència. Aquesta distribució i diferències entre àmbits s'ha mantingut sense variacions els últims anys.

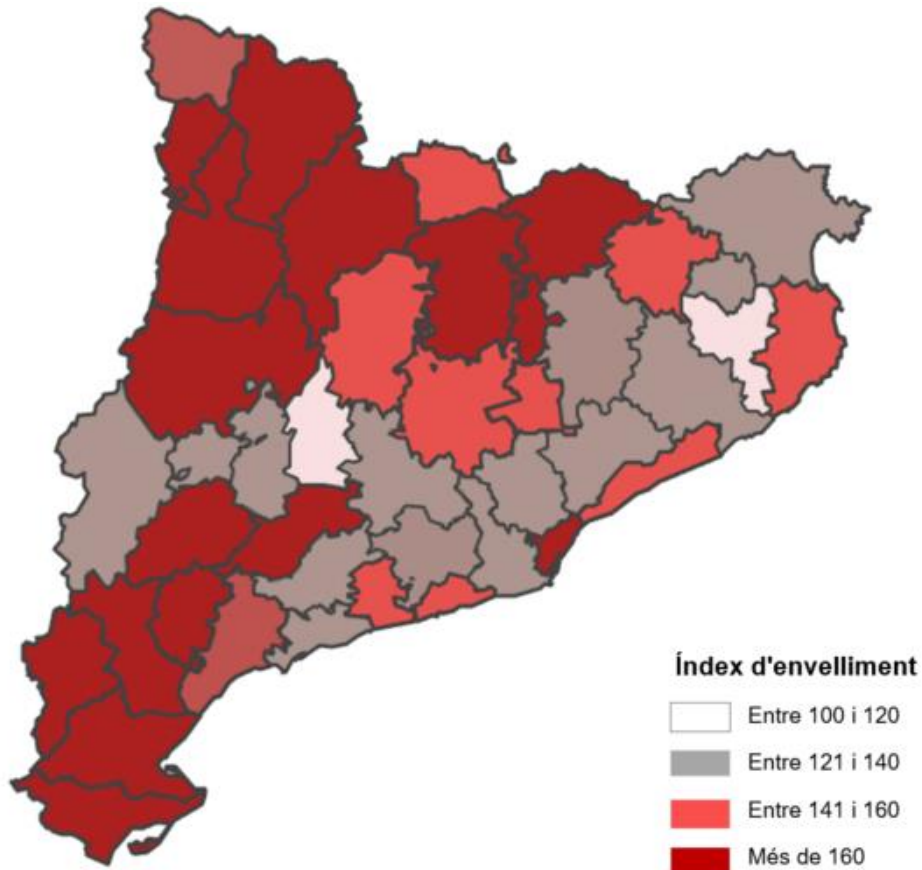
Per comarques, Gironès amb 100,3; Segarra amb 114,5; Vallès Occidental amb 120,6; Tarragonès amb 122,4 i Alt Penedès amb 123,0 són les cinc comarques amb un índex més baix. A l'altre extrem hi trobem Terra Alta amb 248,0; el Priorat amb 245,0; el Pallars Jussà amb 228,2; el Ripollès amb 214,5 i la Ribera d'Ebre amb 210,9; són les cinc comarques amb uns valors més elevats d'envelliment.

Figura 2. Índex d'envelliment per àmbits. Catalunya, 2023-2024.

Font: elaboració pròpia a partir amb dades dels Indicadors demogràfics de l'Idescat.

Figura 3. Distribució de l'índex d'envelliment per comarques. Catalunya, 2024.

Font: elaboració pròpia a partir dels Indicadors demogràfics i de territori de l'Idescat.
 Nota: Les dades es presenten segons la distribució territorial vigent en el període consultat, que són les 42 comarques i Aran (d'acord amb la Llei 4/2015, de creació de la comarca del Moianès, que també modifica territorialment les comarques del Bages, Osona i el Vallès Oriental, la Llei 7/2023, del 10 de maig, de creació de la comarca del Lluçanès i d'acord amb la Llei 1/2015, del règim especial d'Aran).

Aquesta distribució entre les comarques més joves i més envellides s'ha mantingut estable els últims anys. Per comarques, la desviació entre les més joves i les més envellides és molt més elevada. Així, Terra Alta presenta un índex d'envelliment quasi tres vegades superior al del Gironès.

Pel que fa a l'índex de sobreenvelliment (relació entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més), aquest indicador es va mantenir estable durant el període 2011-2013 al voltant del 15%. A partir del 2014, però, va iniciar una tendència sostinguda a l'alça fins al 2021, quan aquest indicador presenta una lleugera reducció de 0,2 punts percentuals, situant-se en el 16,8%. L'any 2024, el sobreenvelliment presenta una lleugera reducció de 0,6 punts percentuals respecte a l'any anterior, situant-se en el 16,2%. Al conjunt del territori el comportament d'aquest índex és més homogeni.

Amb tot, l'Alt Pirineu i Aran (18,1%) i Ponent (18,0) són els territoris més sobreenvellits, juntament amb Terres de l'Ebre (17,7%), però la distància entre l'àmbit més sobreenvellit amb el que menys ho està, el Penedès (14,1%), és de 4 punts percentuals. Hi ha una reducció d'entre 0,5 i 0,9 punts en tots els àmbits territorials, que s'afegeixen a les reduccions menors de l'any anterior, confirmant així el trencament de tendència comentat anteriorment.

Per comarques, el Baix Penedès amb 12,8; el Garraf amb 13,5; la Selva amb 14,0; el Baix Empordà amb 14,2, la Cerdanya amb 14,3, el Baix Camp amb 14,3 i el Tarragonès amb 14,3 són les set comarques que presenten els valors més baixos de sobreenvelliment. Per contra, el Pallars Jussà amb 22,2; la Terra Alta amb 21,1; l'Alta Ribagorça amb 20,4; les Garrigues amb 20,4; i el Priorat amb 19,5 són les que presenten un sobreenvelliment més elevat. Amb tot, com ja advertíem en analitzar-ho per àmbits, la desviació entre comarques és molt menys acusada que en el cas de l'índex d'envelliment. L'índex de sobreenvelliment, molt sensible a la disminució de la mortalitat en edats avançades, ha mantingut, amb l'excepcionalitat del 2021, 2023 i 2024, una tendència de creixement anual constant des de l'any 1980, amb un increment acumulat de 10,2 punts entre el 1981 i el 2024, pràcticament triplicant el valor de l'any 81, quan aquest índex era del 6,0%.

Una de les conseqüències socials més rellevants de l'envelliment està relacionada amb la salut i amb tot el que envolta aquesta qüestió, com ara l'increment de la despesa pública que genera, la qualitat de vida de les persones grans, l'increment de la prevalença de discapacitat i dependència o l'impacte en les càrregues familiars que suposa l'atenció a les persones dependents. L'increment de l'esperança de vida de la població ha modificat també les causes de mort natural. Fins a l'esclat de la pandèmia el març de 2020, a Catalunya, l'Estat espanyol i Europa, les causes principals de defunció derivaven de malalties cròniques i degeneratives, pròpies de l'envelliment. I, d'altra banda, a conseqüència dels avenços mèdics, sovint moltes malalties han passat de ser un

estat previ i relativament curt a la mort a constituir un estat crònic que s'allarga en l'última etapa de la vida.

Tal com mostra la taula 1, l'esperança de vida en néixer a Catalunya s'havia mantingut a l'alça les últimes dècades fins al 2020, quan l'esperança de vida en néixer caigué 1,63 anys per l'impacte de la pandèmia, situant-se en els 82,38 anys (79,67 els homes; 85,04 les dones). L'any 2023 es manté la recuperació progressiva de l'esperança de vida i creix 0,5 anys respecte al 2022, situant-se en els 84,18 anys (81,49 els homes; 86,73 les dones), valors lleugerament superiors als que hi havia el 2019 (84,01).

Taula 1. Esperança de vida (EV) per edats segons el sexe. Catalunya, 2019-2023.

Sexe i any	0 anys	20 anys	40 anys	60 anys	80 anys
Homes 2019	81,18	61,59	42,02	23,76	9,08
Dones 2019	86,71	66,99	47,23	28,25	11,14
Homes 2020	79,67	60,01	40,45	22,16	8,00
Dones 2020	85,04	65,33	45,57	26,68	9,96
Homes 2021	80,74	61,1	41,55	23,19	8,83
Dones 2021	86,32	66,61	46,84	27,87	11,02
Homes 2022	80,97	61,38	41,87	23,46	8,86
Dones 2022	86,28	66,59	46,82	27,82	10,92
Homes 2023	81,49	61,87	42,37	23,87	9,18
Dones 2023	86,73	67,08	47,31	28,31	11,34

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Si ens fixem en les darreres dades publicades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), l'any 2024 a Catalunya, l'esperança de vida en néixer era de 84,24 anys, lleugerament superior als anys 2023 i 2022 que era de 83,96 i 83,49 anys respectivament, situant-se a nivells previs a la pandèmia (83,82 anys l'any 2019). Per sexes, l'any 2024 les dones tenen una esperança de vida en néixer de 86,69 anys, que supera en 5,05 anys la dels homes (81,64 anys).

L'increment de l'esperança de vida afecta especialment les persones amb discapacitat que, amb l'edat, poden tenir necessitats afegides de suport. L'any 2024, segons l'estadística de persones amb discapacitat, el 49,6% de les persones amb discapacitat reconeguda tenien 65 anys o més i d'aquestes el 30,7% tenien 75 anys o més. L'envelliment afecta principalment les dones amb discapacitat reconeguda que representen el 58,2% i el 61,6%, respectivament, de les persones amb discapacitat majors de 65 anys i de 75 anys. El nombre de persones amb discapacitat reconeguda de 65 anys i més s'ha incrementat un 20,5% del 2021 al 2024.

1.3 El paper del fenomen migratori

Al final de l'última dècada del segle XX es va iniciar amb l'arribada d'un contingent de persones migrades important a Catalunya. Aquest moviment migratori es va intensificar durant la primera dècada del segle XXI, la qual cosa va consolidar Catalunya com a país receptor de migració internacional. En aquest context, Catalunya, i especialment l'àmbit Metropolità, va concentrar una part rellevant de l'arribada d'aquest perfil de població estrangera. Aquest fenomen ha seguit a Catalunya unes pautes força semblants a les del conjunt de l'Estat espanyol. La gran diferència, però, és que Catalunya ja havia estat receptora d'immigració durant bona part del segle passat i el que ha canviat en les darreres dècades ha estat la procedència de la immigració, que ha passat de ser interna a ser internacional, així mentre l'any 2000, el 27,2% de la població catalana havia nascut a la resta d'Espanya i el 4% a l'estranger, l'any 2024, la distribució canvia, el 14,0% ha nascut a la resta d'Espanya i un 23,8% és nascuda a l'estranger. Tanmateix, el creixement sostingut de la primera dècada del 2000 s'atura l'any 2010 i inicia un període de davallada sostinguda fins al 2016, quan s'inicia una nova tendència a l'alça.

L'arribada a Catalunya de població migrada contribueix al creixement de la població catalana, amb un saldo migratori exterior l'any 2024 de 129.030 persones, segons les dades de l'Estadística de Migracions i Canvis de Residència de l'INE. En canvi, l'any 2024, la taxa de creixement natural de la població a Catalunya era negativa, -1,71 habitants per cada mil habitants, resultat d'un saldo desfavorable entre els naixements i les defuncions.

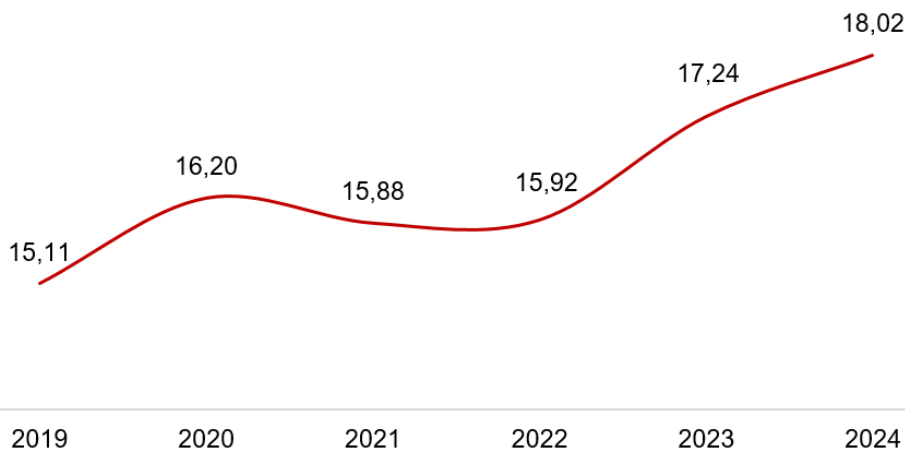
Reproduint el patró que hem vist a l'inici del capítol amb la població general, l'any 2021 es produeix una caiguda de la població estrangera de 9.954 efectius, una reducció del -0,79%. El 2022, però, la població estrangera torna a créixer un 1,69% (21.145 efectius més) per situar-se en 1.271.810 persones, un 16,32% del conjunt de la població de Catalunya. El 2023 es produeix un tall seqüencial amb el canvi de la font de referència, fet que altera la comparació amb els anys anteriors. Tal com veiem a la taula 2, el 2024 la població estrangera s'incrementa en 82.211 efectius, essent un 18,02% del total de la població amb un augment del 6,04% respecte a l'any anterior.

Taula 2. Evolució de la població estrangera. Catalunya, 2019-2024.

Any	Població Total	Població estrangera	Percentatge de pobl. estrangera	Variació absoluta	Variació (en %)
2024	8.012.231	1.444.192	18,02	82.211	6,04
2023	7.901.963	1.361.981	17,24	126.309	10,22
2022	7.761.823	1.235.672	15,92	5.368	0,44
2021	7.749.896	1.230.304	15,88	-30.315	-2,40
2020	7.780.479	1.260.619	16,20	101.192	8,73
2019	7.675.217	1.159.427	15,11	77.328	7,15

*Nota: A partir de 2023 el Padró municipal d'habitants només ofereix la xifra de població per sexe dels municipis, les comarques i Aran i les províncies. El Cens de població anual passa a ser la font de referència per a la població a tots els nivells territorials, excepte els casos en què expressament s'exigeixi l'ús de la població empadronada segons el procediment que empara la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local (LBRL) i el Reglament de població i demarcació territorial de les entitats locals (RPDT). A partir de 2021, les dades corresponen al Cens de població i habitatges. Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Figura 4. Evolució de la població estrangera. Percentatge sobre el total. Catalunya, 2019-2024.

Font taula 2 i figura 4: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Per sexe, 745.946 eren homes (51,65%), i 698.246 eren dones (48,35%). Tal com havíem explicat als darrers informes, durant el període 2012-2016 es va produir una davallada constant de la població estrangera que trencava la dinàmica de creixement de la primera dècada del segle XXI. En conjunt, entre el 2012, any que comença la davallada, i el 2016, la població estrangera es va reduir un 13,8%.

Tornant al 2024, un aspecte important és observar com ha evolucionat el contingent de població estrangera, arribant a conviure a Catalunya més de 170

nacionalitats diferents, i com s'ha distribuït l'increment d'efectius per continents (figura 5).

L'increment de la població estrangera s'ha concentrat en la població provinent d'Amèrica del Sud (+13,08%), la resta d'Europa (+6,66%), i d'Amèrica del Nord i Central (+5,97%). Per altra banda, d'Àsia i Oceania (+4,74%), de la Unió Europea-27 (+3,11%) i d'Àfrica (+2,87%) presenten un creixement més moderat.

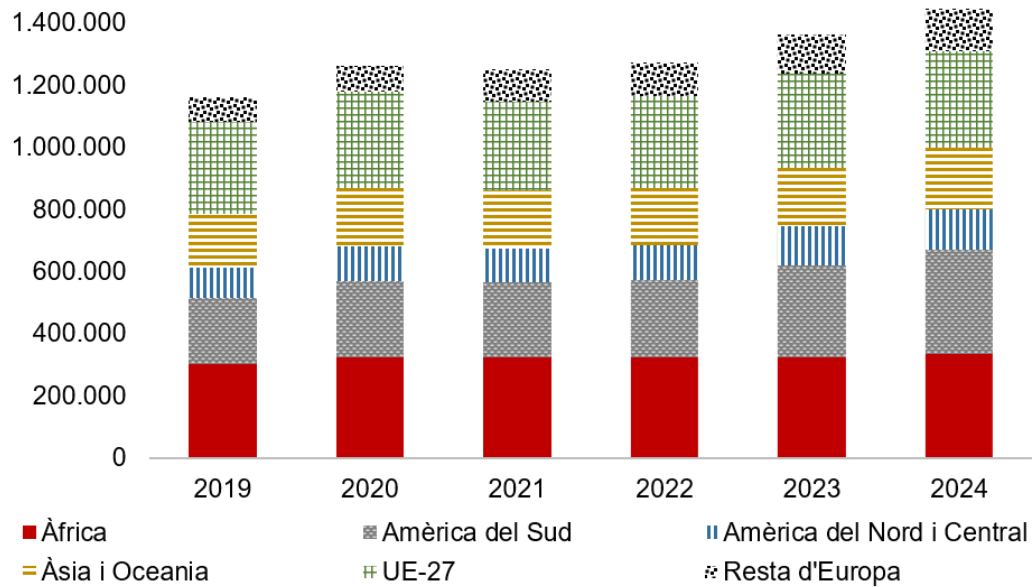
Els dos grups de població que més creixen el 2024, la població de la resta d'Europa i de l'Amèrica del Sud, tenen un pes relatiu important sobre el conjunt de la població estrangera i representen el 32,55% (9,37% la població de la resta d'Europa i 23,18% la població de l'Amèrica del Sud). Per contra, el grup de població amb menor creixement de contingents, l'Africà representa el segon grup amb major pes relatiu, essent un 23,15% del total de la població estrangera.

Durant el període 2019-2024 es manté la pauta de creixement (+284.765) revertint el cicle de caiguda de la població estrangera durant el període 2012-2017, amb una reducció de la població estrangera del -13,76% (163.381 efectius menys en 5 anys).

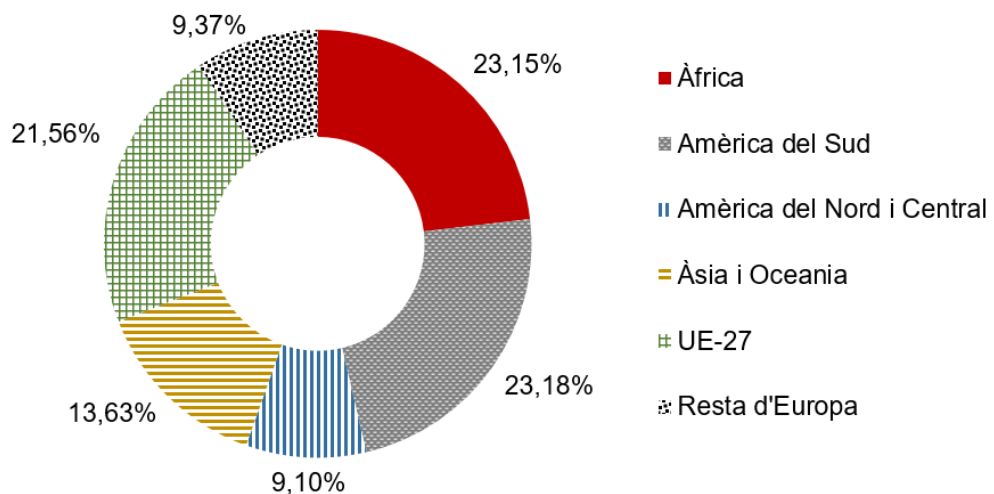
El volum d'efectius per continents del conjunt de la població estrangera presenta una variació destacable respecte a la distribució de l'any 2023. El principal grup de població estrangera és el provinent de l'Amèrica del Sud amb 334.820 persones (23,18%) que el 2024 supera en 434 persones la població provinent d'Àfrica, amb 334.386 (23,15%) i la de la Unió Europea amb 311.429 (21,56%).

A continuació es troba la població que prové d'Àsia i Oceania, amb 196.875 persones (13,63%) i, a una distància considerable, la població provinent de la resta d'Europa amb 135.314 efectius (9,37%) que, si se sumés a la població de la UE, convertiria aquest continent en el primer en efectius (446.743 efectius, un 30,93%), i la provinent d'Amèrica del Nord i Central, amb 131.368 efectius (9,10%).

Figura 5. Evolució de la població estrangera segons l'origen. Catalunya, 2019-2024.

Figura 6. Distribució de la població estrangera resident a Catalunya per continents, 2024.

Font figura 5 i 6: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Per països, el col·lectiu amb més nombre d'efectius residents a Catalunya el 2024 va ser el provinent del Marroc, que representen un 16,70% del total d'estrangers empadronats, seguit a molta distància del col·lectiu provinent de Colòmbia (6,52%), Itàlia (6,01%), Romania (5,95%) i la Xina (4,43%).

Un dels efectes demogràfics importants que es va produir amb els fluxos migratoris iniciats en la primera dècada del segle XXI va ser el canvi en l'estructura d'edats de la població. Tal com hem anat observant en anys anteriors i es confirma novament amb dades del 2024, més de la meitat del conjunt de la població estrangera es concentra majoritàriament en la franja d'edat que va dels 20 als 44 anys (53,2%) mentre que la població de nacionalitat espanyola

d'aquesta mateixa franja d'edat és del 26,8%. Per contra, la població estrangera de 65 anys i més representa tan sols el 5,3% del total de la població estrangera, mentre que aquesta mateixa franja d'edat en la població de nacionalitat espanyola representa el 22,6%.

Aquestes diferències entre els grups d'edat d'un contingent i altre s'han mantingut estables els últims anys i té efectes significatius en l'estructura de la població per edats. El fet que la població nouvinguda es concentri en les franges d'edat més joves modifica les pautes de l'envelliment. Si s'observa la piràmide de població de Catalunya (figura 7), s'aprecia que la gran majoria de la població estrangera s'afegeix al segment de població en edat activa. Si ho contrastem amb l'índex d'envelliment, un dels valors més alts (que es publica des del 1981) es va assolir l'any 2001 amb un valor de 125,8; quan el percentatge de població estrangera aquell any era tan sols d'un 4%.

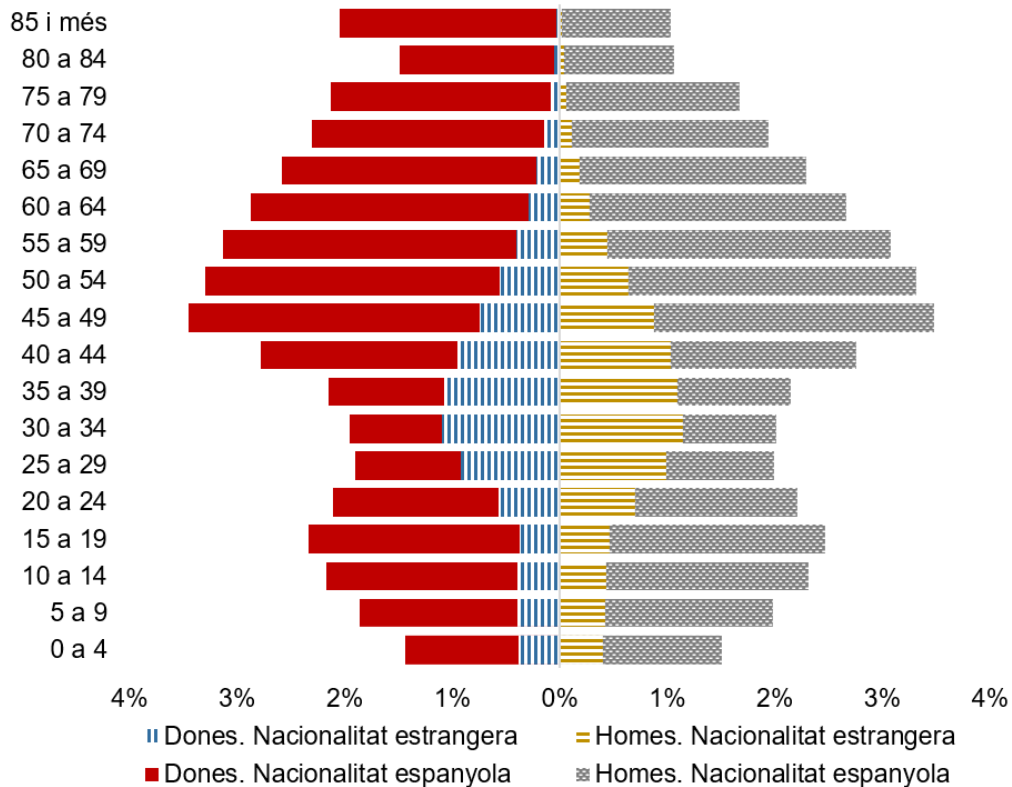
Amb el canvi de règim migratori durant la primera dècada del segle XXI es va produir una progressiva reducció de l'índex d'envelliment fins al 107,4 de l'any 2010, coincidint amb un 15,9% de població estrangera, un dels percentatges més elevats de la dècada. El canvi de tendència observat en el règim migratori entre el 2011 i el 2016 (caiguda sostinguda de la població estrangera), ha anat acompanyat, tal com hem anat veient, d'una nova tendència a l'alça de l'índex d'envelliment.

Hi ha diversos factors que expliquen aquest fet. D'una banda, com hem esmentat, la població estrangera és una població majoritàriament en edat activa. Això implica que l'estructura d'edats de la població immigrada és més jove que l'autòctona i, per tant, la proporció de dones en edat fèrtil és molt superior entre la població estrangera que entre la població autòctona. De l'altra, a aquesta circumstància s'hi suma el fet que el calendari de fecunditat de les dones estrangeres és més avançat que el de les dones autòctones.

Efectivament, tot i que els últims anys la diferència en l'edat mitjana a la maternitat de les dones estrangeres respecte de les autòctones s'ha anat reduint, les diferències són encara notables. Així, l'any 2024, l'edat mitjana a la maternitat de les dones estrangeres era de 2,4 anys per sota de la de les dones autòctones (30,8 i 33,2 anys respectivament), una diferència que s'ha mantingut estable els últims anys.

Alhora, la fecunditat de les dones estrangeres és superior a la de les autòctones. L'any 2024, l'indicador conjuntural de fecunditat de les dones estrangeres (el nombre mitjà de fills nascuts vius que tindria una dona durant la seva vida si els seus anys fèrtils s'ajustessin a les taxes de fecunditat per edat d'un any donat) era d'1,29 fills davant dels 1,04 fills de les dones autòctones.

Figura 7. Estructura de la població segons la nacionalitat. Catalunya, 2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Per àmbits del Pla Territorial, l'any 2024, a l'àmbit Metropolità és on viuen més persones estrangeres, 898.951 persones (62,25% de la població estrangera de Catalunya) i, a l'altre extrem, l'Alt Pirineu i Aran és on resideixen menys, amb 12.225 persones (0,83% de la població estrangera de Catalunya). Si s'analitza el percentatge de la població estrangera sobre la població total, els percentatges més alts corresponen a les Comarques Gironines (21,68%) i a Ponent (21,42%) i els més baixos al Penedès (14,36%) i les Comarques Centrals (15,27%). Per municipis, a Barcelona resideixen 414.063 persones estrangeres, un 46,06% del total de població estrangera de l'àmbit Metropolità, que alhora representa el 24,56% de la població del municipi.

1.4 Exclusió social, pobresa i desigualtat

Tal com hem anat explicant als informes anteriors, cal tenir presents les dificultats i els límits en la delimitació empírica del concepte d'exclusió social, malgrat la seva virtut descriptiva en incorporar una perspectiva de la pobresa multidimensional i dinàmica. Alhora, hi ha certa dificultat per disposar d'un concepte únic de pobresa que en faciliti el càlcul, ja que varia en funció de les legislacions dels diferents països i de la conjuntura social i econòmica. La situació de pobresa i el seu reconeixement tenen una relació directa amb el context en què es produeix.

Des d'un punt de vista operatiu, la Comissió Europea defineix les persones en situació de pobresa com "aquelles persones, famílies i grups els recursos dels quals (econòmics, socials i culturals) són tan limitats que els exclouen del nivell de vida que es considera acceptable en la societat en la qual viuen". Així doncs, l'aproximació relativa a la pobresa situa el fenomen en la societat objecte d'estudi. Aquest enfocament planteja que una persona és pobra quan es troba en una situació de desavantatge econòmic i social clar respecte a la resta de persones del seu entorn. En aquesta línia, els ingressos del conjunt de la població i la seva distribució són els que estableixen el llindar per sota del qual una persona o una llar és considerada pobra.

Si bé aquesta perspectiva és la que utilitza oficialment la Comissió Europea, cal recordar les limitacions a l'hora d'interpretar-ne els resultats. Com que el nombre de persones en situació de pobresa depèn de la posició relativa de les persones en l'escala de la distribució de la renda del conjunt de la població, qualsevol augment o disminució homogenis del nivell d'ingressos d'una societat determinada manté invariable la comptabilització de la pobresa. És a dir, en el cas d'un augment homogeni del nivell d'ingressos, es produeix un increment del llindar o de la línia de pobresa i presumiblement també de les condicions de vida, però no de l'escurçament de les taxes de risc de pobresa, ja que la desigualtat romandria. És en aquest punt on pren importància el desenvolupament dels components bàsics del sistema de protecció social i de les polítiques redistributives, tant des d'un punt de vista de capacitat com d'intensitat protectora.

Per tant, l'anàlisi de les dades sobre la pobresa relativa presenta una dificultat derivada del seu concepte mateix; en tant que la taxa de risc de pobresa depèn de la renda de la població, cada territori té el seu propi llindar de pobresa i, en conseqüència, la comparació de dades és complexa, si no es parteix d'una definició prèvia i compartida dels llindars corresponents.

A la taula 3 es pot veure l'evolució de la taxa i dels llindars que determinen la pobresa a Catalunya i a l'Estat espanyol en el període 2019-2024. En conjunt, observem com, a Catalunya, la taxa de risc de pobresa presenta un comportament irregular durant el cicle, amb variacions que es mouen al voltant dels 4 punts. L'any 2024 aquest indicador disminueix amb una variació de 0,6 punts respecte a l'any anterior, amb una taxa del 17,4% (16,9% en els homes, 17,8% en les dones).

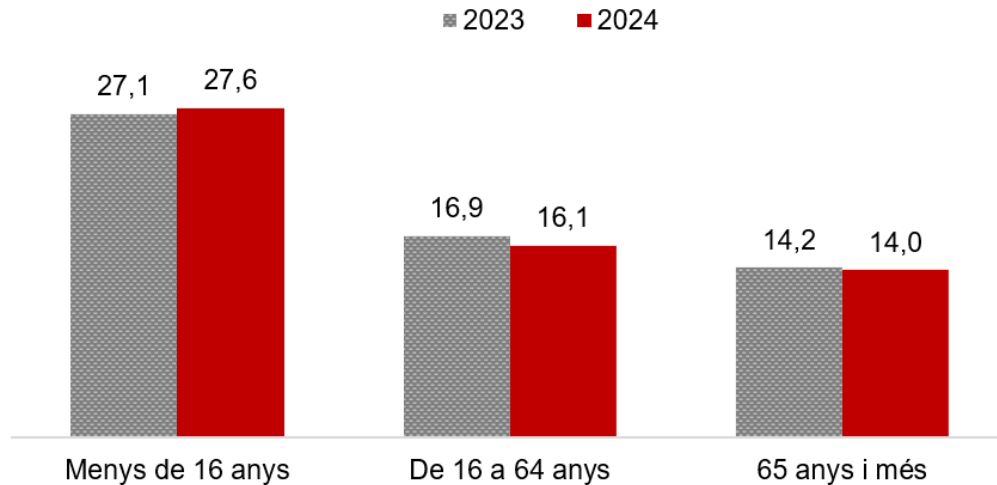
A l'Estat espanyol, aquest indicador presenta, el 2024, una reducció de 0,5 punts respecte al 2023. A la Unió Europea-27, la taxa es va situar el mateix any en el 16,2%, sense variació respecte a l'any anterior. Amb tot, a la UE-27 aquest indicador s'ha mantingut molt estable al voltant del 17% amb variacions que no superen el punt percentual.

Taula 3. Llindar (en euros) i taxa de risc de pobresa, Catalunya i Estat espanyol, 2019-2024.

Any	Taxa a Catalunya (llindar català)	Taxa a l'Estat espanyol (llindar espanyol)	Llindar a Catalunya	Llindar a l'Estat espanyol
2024	17,4	19,7	13.311,20	11.584,40
2023	18,0	20,2	12.564,20	10.989,50
2022	19,9	20,4	11.840,60	10.088,10
2021	19,9	21,7	11.297,00	9.535,20
2020	21,7	21,0	11.365,60	9.626,00
2019	19,5	20,7	10.674,10	9.009,20

Font: Idescat i INE.

Figura 8. Taxa de risc de pobresa per grups d'edat. Catalunya, 2023-2024.

Font: Idescat.

En la desagregació per grans grups d'edat, l'any 2024 el risc de pobresa presenta novament més incidència en els menors de 16 anys, grup on la taxa assolix el 27,6%, molt per sobre de la del conjunt de Catalunya (17,4%), amb un increment de 0,5 punts respecte a l'any 2023, essent el primer any que augmenta en la població menor de 16 anys en risc de pobresa després de tres anys de reducció consecutius.

Per la seva banda, la població de 65 anys i més és el grup d'edat amb la taxa de risc més baixa, amb una reducció de 0,2 punts respecte al 2023, passant del 14,2% al 14,0% el 2024. Es manté així la reducció de l'any passat després de la tendència dels anys 2020-2022 amb valors per sobre del 16%, després de l'increment entre el 2019 amb el 12,2% i el 18,1% del 2020.

Per acabar, el grup d'edat de 16 a 64 presenta una reducció de 0,8 punts respecte a l'any anterior i se situa en un 16,1%, 1,3 punts per sota de la taxa del conjunt de Catalunya.

Amb la perspectiva temporal, però, cal tenir en compte que el comportament d'aquest indicador és relativament estable si tenim en compte que venim d'un període econòmicament convuls com el de l'última dècada. Tal com hem anat exposant als anteriors informes, això s'explica pel caràcter relatiu d'aquest indicador. Abordar la pobresa des d'aquesta perspectiva té l'avantatge que permet dissociar el creixement econòmic de la reducció de la pobresa relativa per se. És a dir, un context econòmic favorable no comporta automàticament un descens de les taxes de pobresa. I, de la mateixa manera, les etapes de crisi o recessió en termes macroeconòmics no s'han de traduir necessàriament en un augment extraordinari de les taxes de pobresa.

Un altre factor rellevant que cal tenir molt en compte en l'anàlisi del comportament d'aquest indicador l'any 2024 és que la informació dels ingressos amb la que s'elaboren els indicadors de risc de pobresa i distribució de la renda, fa referència a l'any 2023.

D'altra banda, la taxa de risc de pobresa fa referència al risc de pobresa només en termes monetaris en la mesura que en el seu càlcul només es tenen en compte els ingressos de les llars. La taxa AROPE (*At Risk of Poverty and/or Exclusion*) intenta anar més enllà de la visió estrictament monetària i recull tres factors diferents: la proporció de població que es troba o bé en situació de risc de pobresa, o bé en situació de privació material i social severa, o bé que viu en llars amb una intensitat de treball molt baixa. La suma ponderada d'aquests tres factors dona lloc a aquest indicador de pobresa compost. La taxa de risc de pobresa o exclusió social és un indicador que s'ha anat consolidant els últims anys i que s'inclou en l'estratègia de desenvolupament sostenible de l'agenda 2030.

La taula 4 presenta l'evolució de la taxa AROPE durant el període 2019-2024. Des de 2020 a Catalunya, en consonància amb l'indicador anterior, la taxa disminueix lleugerament però de manera constant. Per contra, aquest darrer any ha augmentat el nombre de persones que es troben en aquesta casuística (+34.000 persones). El 2024 aquesta taxa disminueix 0,4 punts percentuals, situant-se en el 24,0%. La reducció acumulada dels últims cinc anys és de 2,7 punts percentuals (del 26,7% el 2020 a l'esmentat 24,0% del 2024).

En la desagregació per grans grups d'edat, l'any 2024 el risc de pobresa o exclusió social presenta novament més incidència en els menors de 18 anys, grup on la taxa assoleix el 34,7%, molt per sobre de la del conjunt de Catalunya (24,0%), amb un nou increment de 2,2 punts respecte a l'any 2023.

Per la seva banda, l'Estat espanyol presenta un comportament més estable des de 2019 amb valors que oscil·len entre el 25,8% i el 27,8%. El 2024 la taxa

AROE a l'Estat espanyol se situa en el 25,8%; amb una reducció de 0,7 punts percentuals. A Europa aquesta taxa s'ha mantingut constant entorn de 21% entre 2019 i 2024.

Taula 4. Taxa AROPE (*At Risk of Poverty and/or Exclusion*/ Població en risc de pobresa o exclusió). Catalunya, Estat espanyol i UE-27, 2019-2024.

Any	Catalunya (llindar català)	Estat espanyol (llindar espanyol)	UE-27
2024	24,0	25,8	21,0
2023	24,4	26,5	21,4
2022	24,7	26,0	21,6
2021	25,9	27,8	21,7
2020	26,7	27,0	21,6
2019	23,6	26,6	21,1

Font: Idescat, INE i Eurostat.

Taula 5. Taxa de risc de pobresa o exclusió social i els seus components. Catalunya, 2019-2024.

Indicador	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Taxa AROPE	23,6	26,7	25,9	24,7	24,4	24,0
Taxa de risc de pobresa	19,5	21,7	19,9	19,9	18,0	17,4
Baixa intensitat de treball	8,3	10,2	9,6	6,8	6,6	6,1
Privació material i social severa	6,5	8,0	9,0	8,0	8,9	8,6

Font: Idescat.

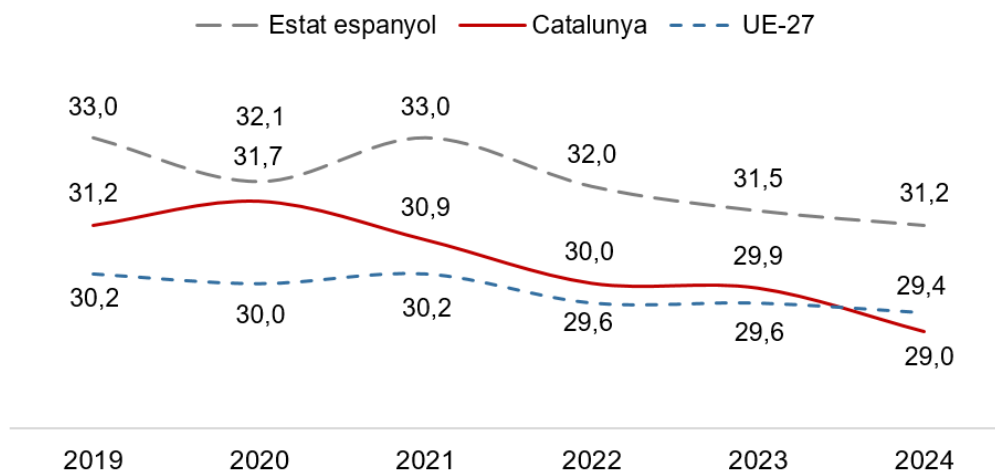
Si posem el focus a Catalunya i ens fixem en les tres variables que conformen la taxa (taula 5), observem que la reducció de la taxa AROPE es produeix en tots els seus components. La baixa intensitat en el treball presenta una reducció de 0,5 punts percentuals, la taxa de risc de pobresa es redueix 0,6 punts percentuals, situant-se al 17,4%. La privació material i social es redueix 0,3 punts respecte al 2023, situant-se en el 8,6%.

El canvi metodològic dut a terme el 2021 en el càlcul de la baixa intensitat de treball i, especialment, en la privació material i social severa (en la nova metodologia de càlcul s'han ampliat els supòsits de privació material i social) dificulta l'anàlisi d'aquests dos indicadors els últims quatre anys i caldrà estar atent a la seva evolució a les pròximes edicions.

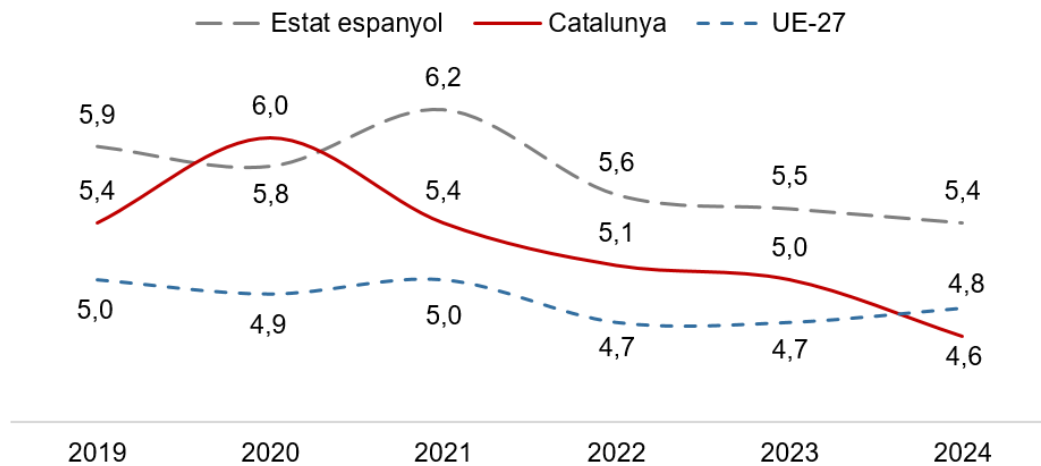
Tal com anem explicant, el concepte de pobresa relativa està relacionat amb la distribució dels ingressos del conjunt d'una societat determinada i, en aquest àmbit, un altre dels indicadors més comuns és el coeficient de Gini. Aquest indicador fixa i expressa el grau de desigualtat dels ingressos d'una societat determinada. Així, el valor 1 correspon a les situacions de màxima desigualtat, mentre que el valor 0 expressa la igualtat màxima.

Si ens fixem en la distribució de l'Índex de Gini (figura 9), observem comportaments variables i irregulars en funció del territori. En el cas de l'Estat espanyol, aquest índex assoleix l'any 2024 un valor de 31,2 amb una reducció d'uns 0,3 punts percentuals respecte a l'any 2023 i assolint el valor més baix del conjunt del període 2019-2024. Pel que fa a Catalunya, l'índex decreix 0,9 punts respecte al 2023 situant aquest indicador en el 29,0%, després de dos anys consecutius de reduccions notables. Per la seva banda, aquest indicador presenta un comportament molt estable en les estimacions que l'Eurostat fa per al conjunt de la Unió Europea situant-se els últims sis anys en valors al voltant del 30. Amb tot, el 2024 aquest indicador es manté en el valor més baix del conjunt de la sèrie a la Unió Europea, amb un valor de 29,4.

Figura 9. Índex de Gini. Catalunya, Estat espanyol i UE-27, 2019-2024.

Figura 10. Índex de desigualtat S80/20. Catalunya, Estat espanyol i UE-27, 2019-2024.

Font figures 9 i 10: Idescat, INE i Eurostat.

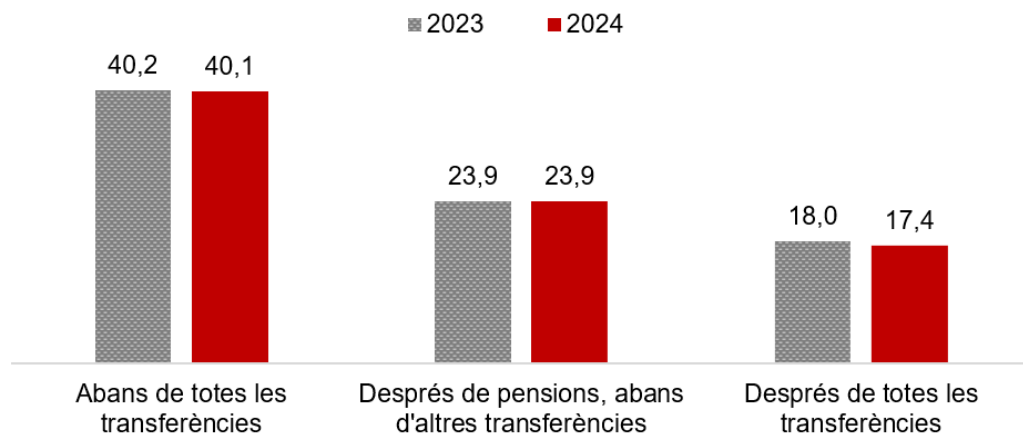
Un dels altres indicadors de desigualtat més emprats és l'índex de ràtio S80/20, que mesura també la desigualtat en la distribució de la renda, però ho fa en termes de distància. Aquest indicador s'interpreta com la renda que s'obté pel quintil superior, és a dir, el 20% de la població amb nivell econòmic més alt, en relació amb la del quintil inferior, el 20% de la població amb un nivell econòmic més baix.

Aquest indicador presenta un comportament anàleg a l'índex de Gini. A Catalunya, l'any 2024, l'índex S80/20 era de 4,6 punts (és a dir, el 20% de la població amb nivell econòmic més alt guanyava gairebé 5 vegades el que guanyava el 20% de la població amb nivell econòmic més baix). Això són 0,4 punts menys que l'any anterior i el valor de la ràtio més baix dels últims 18 anys. A l'Estat espanyol, aquesta ràtio es va reduir en 0,1 punts, situant-se en un valor de 5,4 punts. A la Unió Europea, aquest indicador assoleix un 4,8 i ha tingut un comportament molt estable entorn el 5 durant tot el període 2019-2024.

Un element fonamental per analitzar en aquest punt és el rol de l'estat del benestar en la reducció de la pobresa; és a dir, cal preguntar-se i indagar quin és l'impacte que les transferències socials tenen en la reducció de la taxa de risc de pobresa. A Catalunya, l'any 2024 la taxa de risc de pobresa abans de totes les transferències socials (figura 11) era del 40,1%. Després de les pensions la taxa se situa en el 23,9%. Si a les pensions hi sumem la resta de transferències socials, la taxa se situa en l'esmentat 17,4%. Això implica que les pensions tenen un efecte reductor de 16,2 punts, gairebé igual que l'any 2023 (16,3 punts). La resta de transferències socials tenen 6,5 punts d'efecte reductor. En conjunt, doncs, les pensions i les transferències socials redueixen el risc de pobresa en 22,7 punts percentuals. Això representa una reducció per part de les transferències socials del 56,6% del risc de pobresa del conjunt de la població.

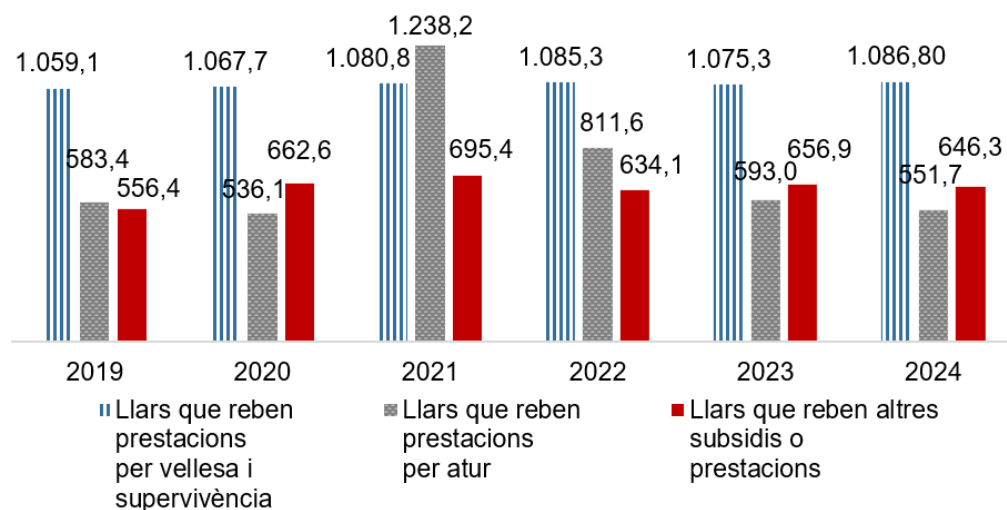
Si ens fixem en la figura 12, el nombre de llars que va rebre prestacions socials va disminuir el 2024 un 2,5% respecte al 2023, passant d'1.953.100 llars a 1.903.800 llars. Per tipologia de prestació, veiem com les prestacions per vellesa i supervivència van augmentar el 2024, un 1,1% respecte 2023. En coherència amb el comportament del mercat de treball hi ha una reducció de llars que perceben prestacions d'atur per tercer any consecutiu i representa un 29% de les llars que reben prestacions socials (l'any 2021 representaven el 52,6%).

Figura 11. Taxa de risc de pobresa abans i després de transferències socials. Catalunya, 2023-2024.

Font: Idescat.

Figura 12. Llars segons el tipus de prestacions socials que han rebut, unitats en milers. Catalunya, 2019-2024.

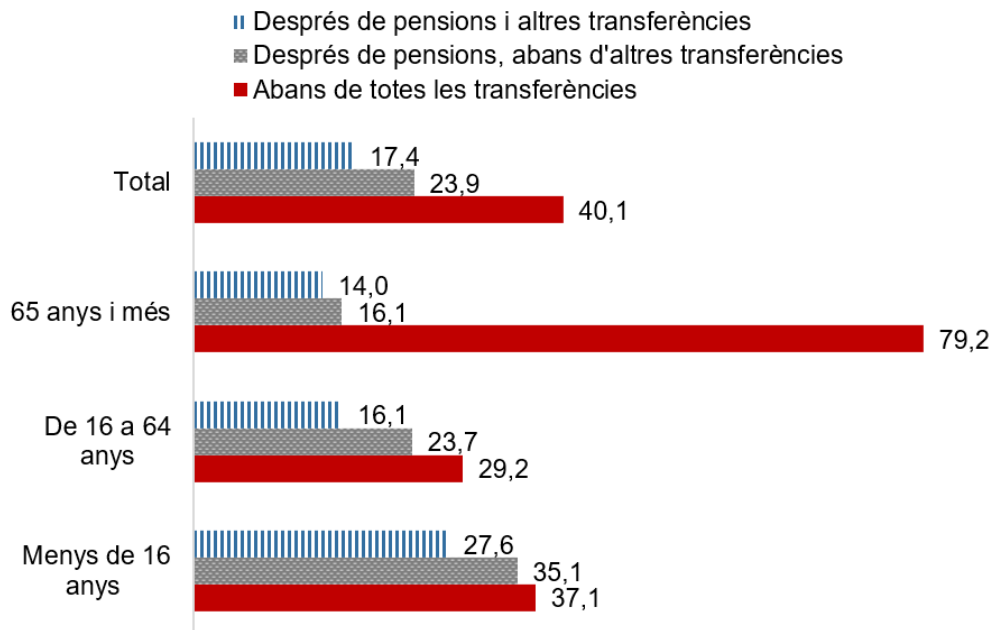
Font: Idescat.

Si ens fixem en aquest efecte reductor per grans grups d'edat (figura 13), observem l'enorme pes que tenen les prestacions socials en el grup d'edat de 65 anys i més, amb una reducció de més de 65,2 punts percentuals, passant del 79,2% abans de totes les transferències al 14,0% després de totes les

transferències, i al 16,1% després de pensions però abans d'altres transferències socials. És a dir, les pensions redueixen en un 63,1 punts percentuals el risc de pobresa a la població de 65 anys i més. Per contra, el grup d'edat menor de 16 anys l'efecte reductor del conjunt de transferències socials se situa en 9,5 punts percentuals.

En el cas de l'Estat espanyol i la UE, l'any 2024, l'efecte reductor de les transferències socials a l'Estat espanyol després de pensions va ser de 6,2 punts; passant d'una taxa de risc de pobresa del 25,9% després de pensions i abans d'altres transferències, al 19,7% després de totes les transferències. A Europa, l'efecte reductor de les transferències socials l'any 2024 després de pensions es va situar en 8,4 punts percentuals, passant d'una taxa de risc del 24,6% després de pensions i abans d'altres transferències, al 16,2% després de totes les transferències.

Figura 13. Taxa de risc de pobresa abans i després de transferències socials per grups d'edat. Catalunya, 2024.

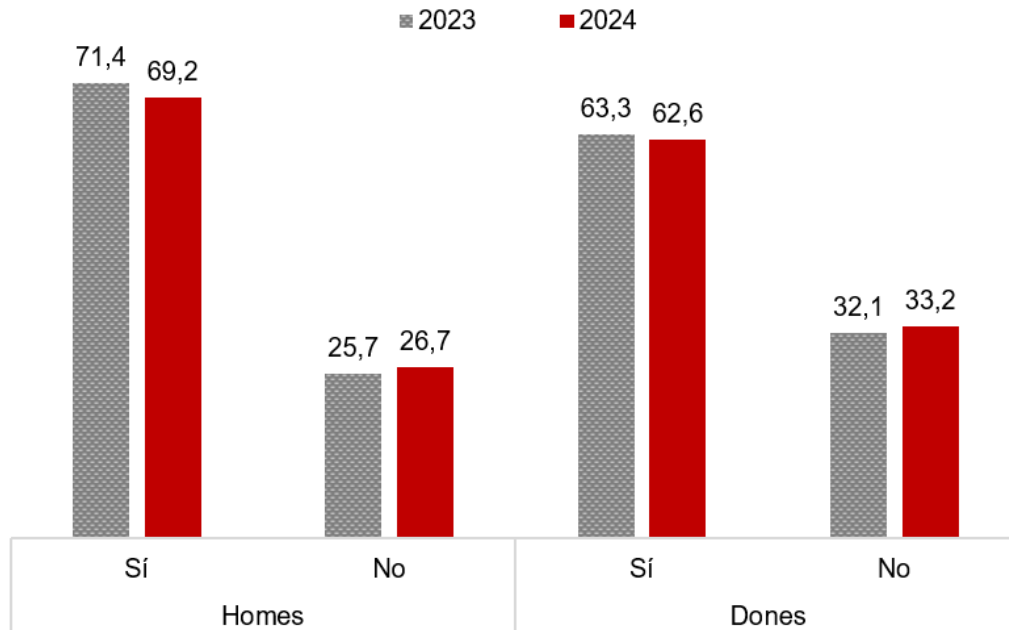

Font: Idescat.

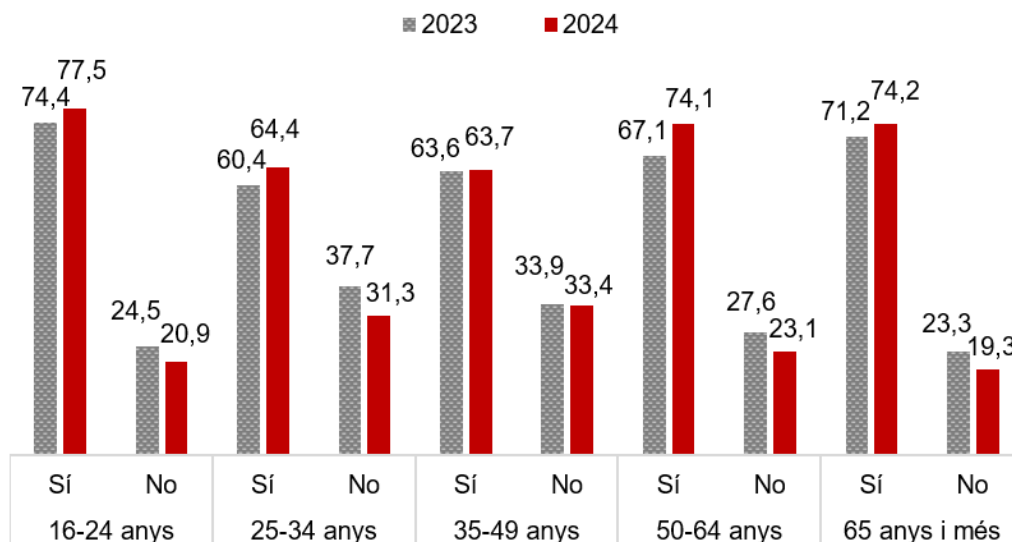
Tal com s'ha anat explicant, els indicadors relatius al risc de pobresa i la distribució de la renda del 2024 recullen la informació dels ingressos de les llars de l'any 2023. Això vol dir que reflecteixen una millora respecte a l'impacte que va tenir la pandèmia en les economies de les llars. Tanmateix, s'han anat elaborant i publicant enquestes i estudis que han fet aproximacions més recents a la situació de les llars. És el cas de l'enquesta Òmnibus duta a terme pel Centre d'Estudis d'Opinió (CEO d'ara endavant) l'octubre de 2024, on el 30,1% de les persones enquestades no es poden permetre anar de vacances fora de casa una setmana a l'any, amb una diferència de 6,5 punts percentuals desfavorable a les dones (26,7% els homes i 33,2% les dones). Aquesta

casuística presenta un lleuger increment respecte a l'edició 2023-3 de l'enquesta Òmnibus, en la que un 29,1% de persones no es podia permetre anar-se'n de vacances (25,7% els homes, 32,1% les dones).

Figura 14. A la seva llar... Es poden permetre anar de vacances fora de casa, almenys una setmana a l'any? Encreuament per sexe. Catalunya, 2023-2024.

Figura 15. A la seva llar... Es poden permetre mantenir la llar a una temperatura confortable, tant a l'estiu com a l'hivern? Encreuament per grups d'edat. Catalunya, 2023-2024.

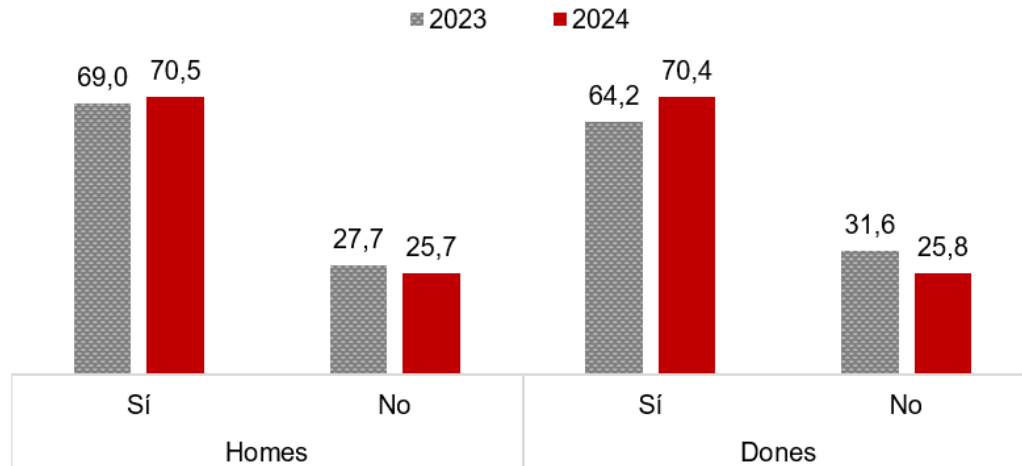

Font figures 14 i 15: Òmnibus 2023-3 i 2024-3, CEO.

Un altre ítem que explorava l'Òmnibus 2024 tenia a veure amb les privacions materials a les llars (figura 15). De mitjana, el 25,7% de la població no es pot permetre mantenir la llar a una temperatura confortable. Si ens fixem per trams

d'edat, a les franges de 25-34 i 35-49 anys aquest percentatge augmenta al 31,3% i al 33,4% respectivament. Per sexe (figura 16), la diferència és mínima (25,7% els homes, 25,8% les dones) però sí que presenta una reducció important respecte a l'any 2023 (2 punts els homes, 5,8 punts les dones).

Figura 16. A la seva llar... Es poden permetre mantenir la llar a una temperatura confortable, tant a l'estiu com a l'hivern? Encreuament per sexe. Catalunya, 2023-2024.

Font: Òmnibus 2023-3 i 2024-3, CEO.

La distribució desigual dels recursos té, doncs, repercussions importants en les condicions de vida de la població i l'estructura de desigualtats socials. Unes condicions de vida que, cal subratllar, per determinats sectors i col·lectius de la població eren estructuralment precàries i en situació de vulnerabilitat abans de la crisi sanitària o la recent escalada inflacionista. Col·lectius com els infants i adolescents, les persones que viuen soles, les famílies monoparentals les persones de nacionalitat estrangera o les persones aturades presenten estructuralment taxes de risc de pobresa més elevades que la mitjana del conjunt de la població. En efecte, com hem anat veient els últims anys, determinats col·lectius i circumstàncies vitals presenten any rere any uns nivells de risc de pobresa molt superiors als de la mitjana.

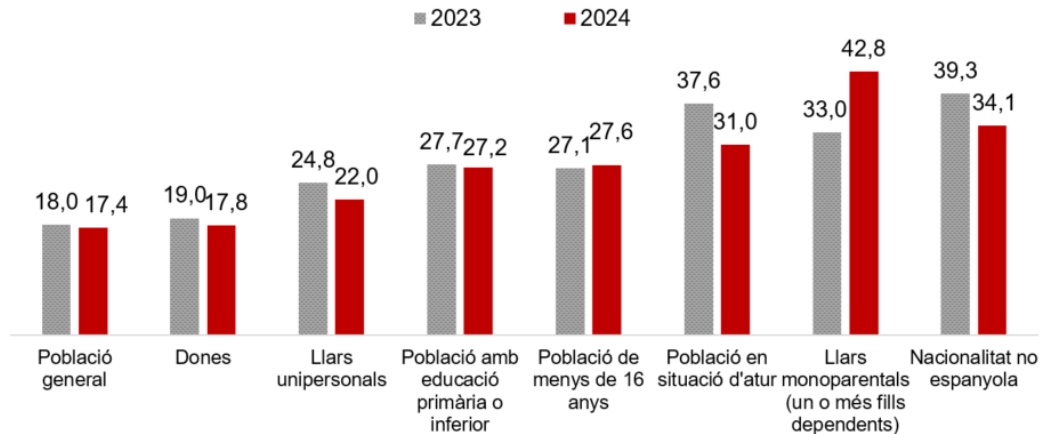
Tal com hem vist abans, la població de Catalunya presentava de mitjana una taxa de risc de pobresa del 17,4%. És a dir, el 17,4% de la població¹ (1.381.000 persones) se situava per sota d'un llindar d'ingressos mínim que es considera necessari per adquirir un estàndard de vida adequat, fixat, l'any 2024, en 13.311,2 euros anuals (+5,9% respecte a 2023).

Si ens fixem en la distribució del risc de pobresa per col·lectius, identifiquem un impacte molt desigual del risc de pobresa. Una distribució desigual que, malgrat la millora d'aquest indicador, es manté de manera notable el 2024. Efectivament,

¹ Nota: càlcul efectuat sobre la població de 18-64 anys i aplicat a la població de 0 a 64 anys.

les llars monoparentals, la població estrangera, les persones aturades o la població menor de 16 anys presenten nivells de risc de pobresa molt superiors als de la població general, amb taxes de risc del 42,8%, el 34,1%, el 31,0% i el 27,6% respectivament.

Figura 17. Taxa de risc de pobresa per diferents col·lectius o contingències vitals. Catalunya, 2023-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa. Idescat.

En el cas de les llars monoparentals i la població estrangera la diferència és extraordinàriament acusada, presentant valors que dupliquen la taxa de risc de la població general. Cal subratllar, també, que la majoria dels col·lectius presenten una disminució del risc de pobresa amb relació a l'any anterior, a excepció de les llars monoparentals amb un augment de 9,8 punts percentuals.

Cal recordar que, amb dades del Cens de població i habitatges 2021 (última dada disponible), les llars monoparentals representen el 14,8% del total de llars de Catalunya, i que el 79,1% de les mateixes estan encapçalades per dones. Paral·lelament, les llars unipersonals suposen la quarta part de les llars de Catalunya (25,5%) i en un 42,4% d'elles, les persones tenien 65 anys o més. Parlem, doncs, d'un col·lectiu especialment sensible i vulnerable. Una vulnerabilitat que, en el cas de la gent gran (col·lectiu que, amb dades del Cens de població i habitatges, el 2024 representa el 19,5% de la població de catalana) se superposa a la pèrdua d'autonomia personal i al risc d'aïllament social.

1.5 Mercat de treball

Tal com hem anat observant en els anteriors informes, la crisi econòmica de finals de la primera dècada del 2000 va impactar molt negativament en el mercat de treball. La taxa d'atur va assolir durant el 2013 els nivells més elevats des de l'inici del nou segle, assolint el 24,5% per al conjunt de la població de Catalunya. Tanmateix, a partir d'aquell mateix any s'inicia una lenta però progressiva

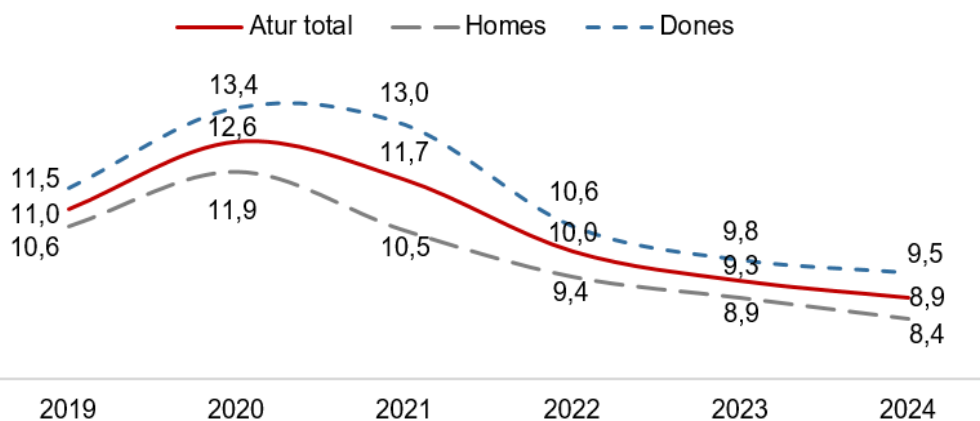
tendència de reducció de la taxa d'atur a l'any 2019. La irrupció de la pandèmia el març de 2020 va canviar aquesta progressió positiva.

El 2020 es produïa un fort i sobrevingut increment de l'atur coincidint amb l'inici de la crisi sanitària a Catalunya. Si el 2019 es tancava l'any amb unes taxes d'atur amb valors propers als que hi havia abans de la crisi financera de finals de la dècada dels 2000, el 2020 l'atur va incrementar de manera abrupta coincidint amb l'impacte de la primera onada de la pandèmia el mes de març. Tanmateix, l'any 2021 tancava amb uns valors mitjans anuals d'atur propers als nivells anteriors a la pandèmia i, després d'un descens pronunciat el 2022 i 2023, el 2024 es manté la reducció de la taxa fins al 8,9, ens hem de remuntar al 2008 per trobar un nivell tan baix d'atur.

En termes absoluts i amb dades trimestrals de l'enquesta de població activa (EPA), l'any 2024 la població ocupada a Catalunya va ser de 3.827,1 milers de persones de mitjana, dada que representa un increment interanual del 2,5%. Aquest increment es concentra, amb dades del quart trimestre del 2024, als sectors dels serveis i de la indústria, que són el primer i segon sector d'activitat amb més pes, amb un 1,64 i un 2,90 d'increment respectivament, en comparació al quart trimestre de 2023 (47.200 i 18.100 persones ocupades més) amb un total de 2.926.100 i 642.900 persones ocupades. Al sector de la construcció, l'increment ha estat més moderat, amb un 0,46% (1.100 persones més) amb un total de 241.700 persones ocupades, mentre que el de l'agricultura registra una davallada important d'un 19,82% (-11.200 persones menys) amb un total de 45.300 persones ocupades.

Pel que fa a l'evolució de l'ocupació en el període postpandèmia, entre el tercer trimestre de 2021 (en què el conjunt de l'ocupació havia recuperat el nivell precrisi sanitari) i el quart trimestre de 2024, segons les dades de l'EPA, l'ocupació s'ha incrementat en més de 320.900 persones, fins a assolir els 3,85 milions de persones ocupades. Aquest creixement ha estat predominantment de nascuts a l'estranger, el 38,57% (unes 315.400 persones ocupades més), mentre que els nascuts a Espanya aporten el 0,21% (5.600 més).

Figura 18. Evolució de la taxa d'atur per sexe. Catalunya, període 2019-2024.

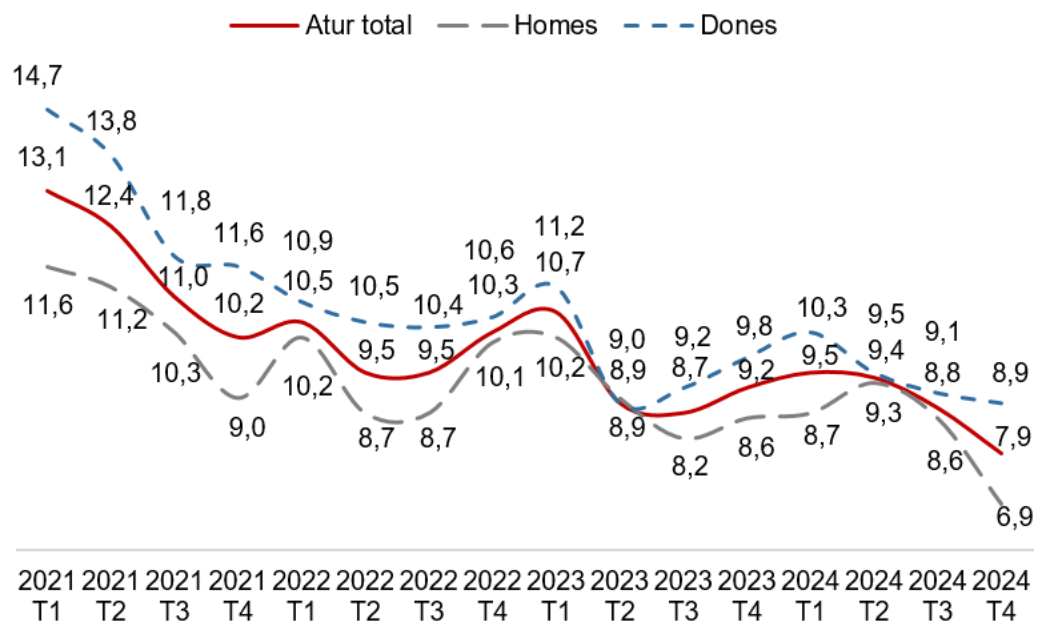

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

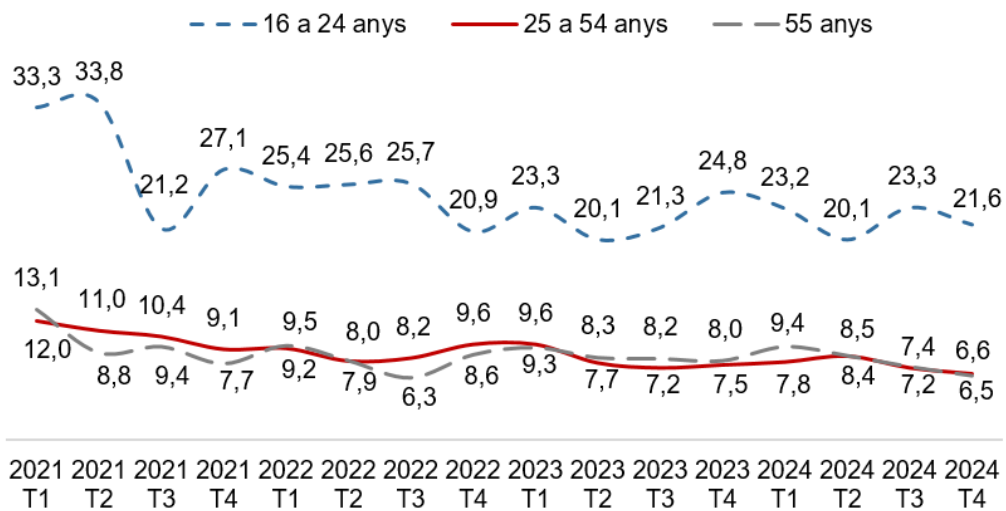
Si tornem a les dades d'atur trimestrals (figura 19), veiem com l'any 2024 tancava amb una taxa del 7,9% (6,9% els homes i 8,9% les dones), un valor 1,3 punts inferior al del quart trimestre de 2023 i un dels més baixos dels últims 15 anys.

Les elevades taxes d'atur, que els últims anys havien afectat el conjunt de la població, impactaven de manera molt rellevant entre els joves d'entre 16 i 24 anys, amb una incidència estructuralment superior a la de la població general. Les dades de l'EPA de l'últim trimestre del 2024 així ho corroboren (figura 20), amb una taxa d'atur entre la població de 16 a 24 anys del 21,6% de la població activa, 2,7 vegades més que la taxa d'atur de la població general.

Figura 19. Taxa d'atur per sexe. Dada trimestral. Catalunya, període 2021-2024.

Figura 20. Taxa d'atur per edats. Dada trimestral. Catalunya, període 2021-2024.

Font figura 19 i 20: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Les persones amb discapacitat presenten unes taxes d'atur més elevades que la població sense discapacitat. Segons l'Estadística del mercat de treball de les persones amb discapacitat, publicada per l'Idescat a partir de l'estadística Ocupació de les persones amb discapacitat de l'INE, l'any 2023 la taxa d'atur de les persones amb discapacitat era del 17,8%, 8,7 punts percentuals superior a la de la població sense discapacitat del mateix període. En canvi, la taxa d'activitat (37,1%) i la taxa d'ocupació (30,5%) són més de 43 punts percentuals inferiors a les de la població sense discapacitat.

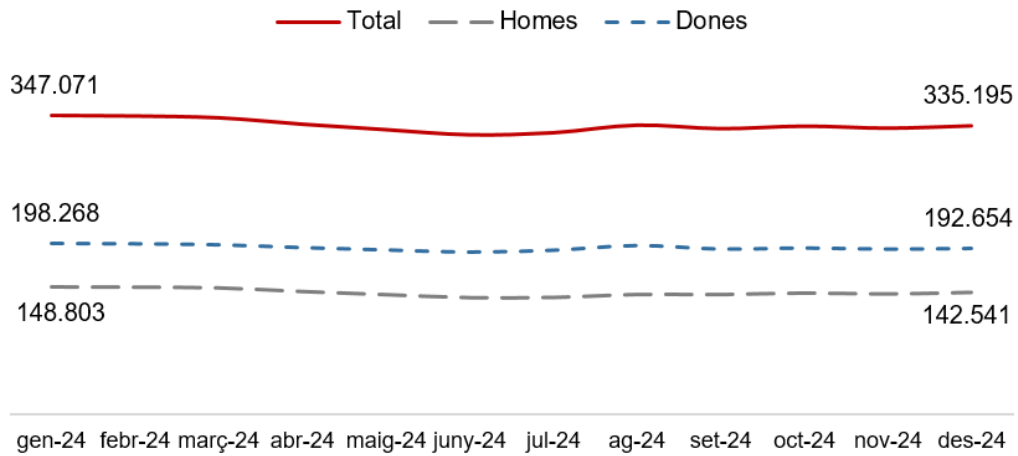
La població estrangera també presenta una taxa d'atur més elevada. Segons el "Butlletí de població estrangera i treball", publicat per l'Observatori de Treball i Model Productiu, el darrer trimestre de 2024 la taxa d'atur estrangera era del 12,5%, 5,9 punts percentuals més elevat que la dels nacionals, que era del 6,6%.

Una altra font per estudiar i conèixer l'evolució del mercat laboral és l'atur registrat. A diferència de les dades de l'EPA, basades en estimacions i amb una periodicitat trimestral, l'atur registrat prové de les persones demandants d'ocupació inscrites a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), tenen una periodicitat mensual i es poden obtenir dades a escala municipal. Aquesta freqüència mensual ens permet focalitzar la mirada en l'evolució mensual de l'atur.

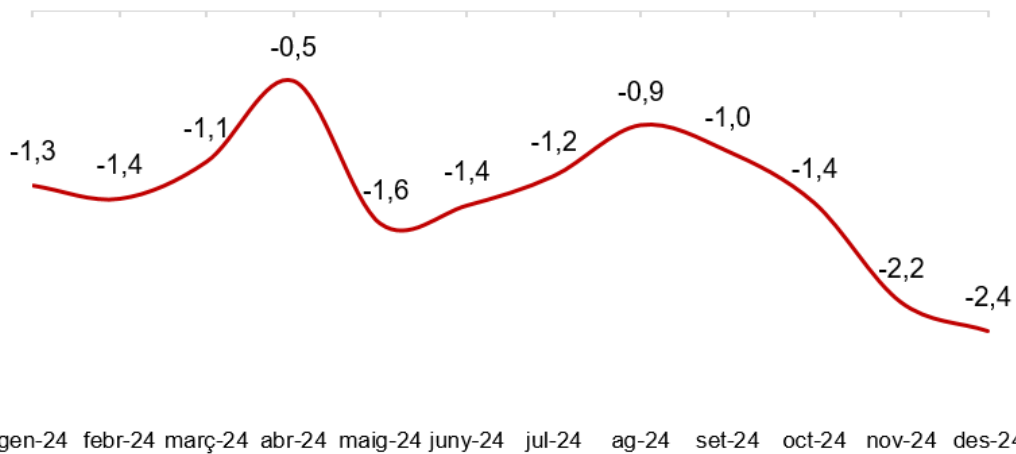
Tal com podem veure a la figura 21, l'atur registrat inicia a partir del mes de gener del 2024 una tendència a la baixa fins a l'abril, que es reverteix fins en finalitzar l'any amb una disminució de la reducció, tancant el 2024 amb un atur registrat de 335.195 persones (192.654 dones i 142.541 homes), una xifra lleugerament inferior a la que hi havia el desembre de 2023, quan hi havia

343.381 persones inscrites demandants d'ocupació (196.253 dones; 147.128 homes).

Figura 21. Atur registrat per sexe. Dada mensual. Catalunya, 2024.

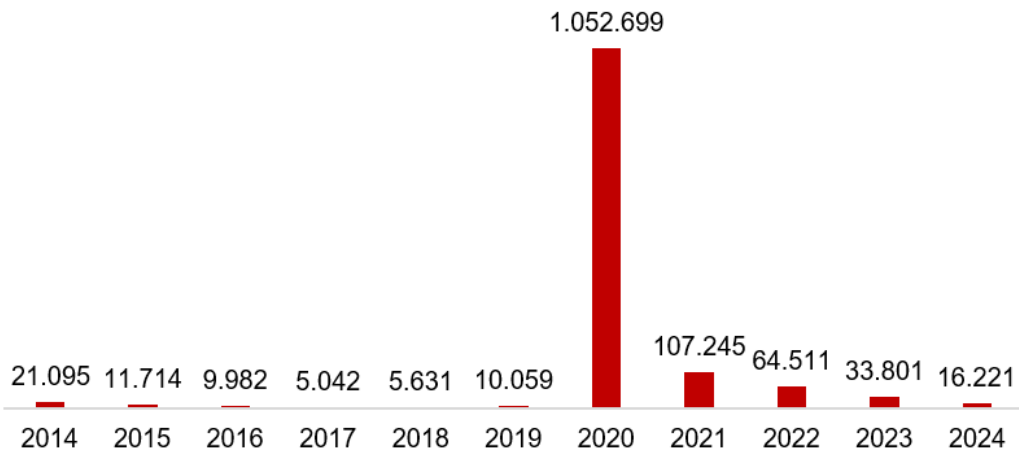
Figura 22. Atur registrat. Taxa de variació interanual. Dada mensual. Catalunya, 2024.

Font figures 21 i 22: elaboració pròpia a partir d'atur registrat. Idescat.

L'atur registrat de la població amb discapacitat declarada, segons les dades de l'Observatori del Treball i del Model Productiu (Butlletí del perfil de l'atur), afectava el desembre de 2024 a 20.835 persones, de les quals 9.017 eren homes i 11.818 dones, amb un increment interanual del 0,2% respecte a l'any 2023. El 2024, el perfil d'atur registrat de les persones amb discapacitat declarada és una dona (56,7%), de 45 anys i més (70,3%), amb un nivell de formació d'educació general (68%), de nacionalitat espanyola (89%), que sol·licita una ocupació elemental (34%), al sector econòmic de serveis (75%) i de la província de Barcelona (68%).

Figura 23. Evolució de les persones treballadores afectades per comunicats no desistits i resultats. Acumulat anual. Catalunya, 2014-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

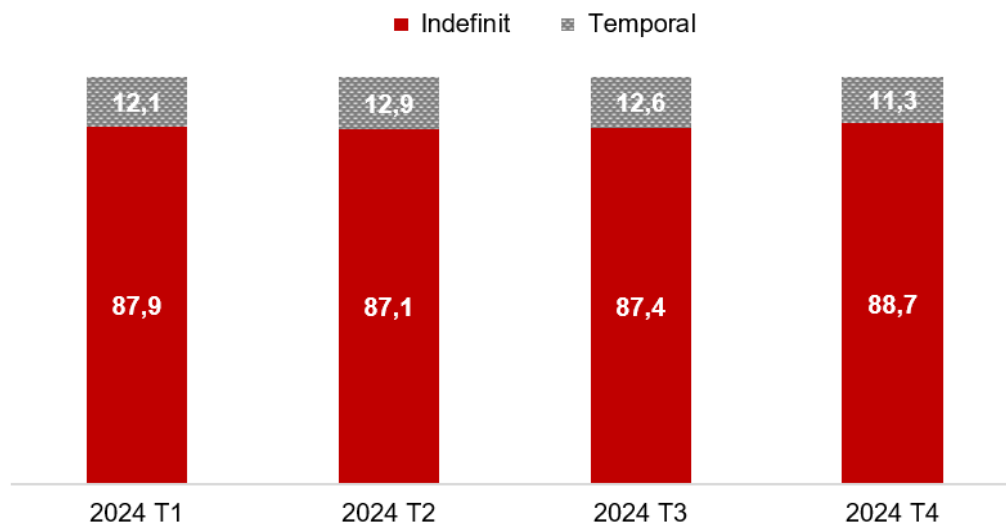
Cal recordar, però, que en les dades d'atur, tant de les provinents de l'Enquesta de Població Activa com les relatives a l'atur registrat, no hi ha incloses les persones afectades per expedients de regulació temporal d'ocupació que, segons les recomanacions de l'Organització Internacional del Treball i les especificacions d'Eurostat, es consideren ocupats mentre existeixi una garantia de reincorporació al lloc de treball quan finalitzi el període de suspensió.

Durant la crisi sanitària es van crear noves modalitats d'expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO) de força major, per impediment o per limitació d'activitat amb l'objectiu de beneficiar a la modalitat d'impediment les empreses i entitats de qualsevol sector o activitat que veiessin afectat el desenvolupament de la seva activitat en algun dels seus centres de treball, a conseqüència de restriccions o mesures de contenció sanitària que es van adoptar en les diferents fases de la pandèmia.

Aquesta casuística es veu reflectida en l'evolució de les persones afectades per un ERTO (figura 23) els últims anys. A Catalunya, l'any 2020 hi va haver 1.052.699 de persones treballadores afectades per ERTO. Això suposa que en el conjunt de l'any 2020 els ERTO van donar cobertura a pràcticament un terç de les persones treballadores. També representa una xifra 8 vegades superior de la que s'assolia el 2009 en un context d'esclat de la crisi financera, quan el nombre de persones treballadores afectades es va situar en un màxim històric de 131.350 persones.

A mesura que es van anar flexibilitzant les restriccions en les successives onades de la pandèmia els anys 2021 i 2022, els expedients de regulació es van reduir fins als 64.511 de l'any 2022. El 2023 es van reduir pràcticament a la meitat (33.801) i, el 2024, novament es van reduir a la meitat (16.221).

Figura 24. Persones assalariades per tipus de contracte o relació laboral. Dada trimestral i valors en percentatge. Catalunya, 2024.

Font: Idescat i INE.

Taula 6. Taxa de risc de pobresa en el treball. Catalunya, Estat espanyol i UE-27, 2019-2024.

Àmbit	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Catalunya	12,1	10,9	10,8	10,9	10,4	10,0
Estat espanyol	12,7	11,8	12,7	11,7	11,3	11,2
UE-27	9	8,8	8,9	8,5	8,3	8,2

Font: Idescat, INE i Eurostat.

La temporalitat i els salaris baixos són un tret característic de la precarietat laboral. El percentatge de persones assalariades amb contracte temporal l'últim trimestre del 2024 era de l'11,3%; 2,1 punts percentuals per sota de les que hi havia el primer trimestre de 2023².

D'altra banda, la proliferació d'ocupacions amb retribucions deficientes posa en relleu el fenomen dels treballadors i treballadores en situació de risc de pobresa. És a dir, persones que malgrat tenir ingressos provinents de la seva activitat laboral, se situen per sota del llindar de risc de pobresa. Les dades que presenten Catalunya i l'estat espanyol en el període 2019-2024 es mantenen força estables el 2024, entorn del 10% en el cas de Catalunya, l'11,2% a l'Estat espanyol i del 8,2% a la Unió Europea, amb una lleugera davallada de 0,4 punts percentuals a Catalunya respecte a l'any 2023.

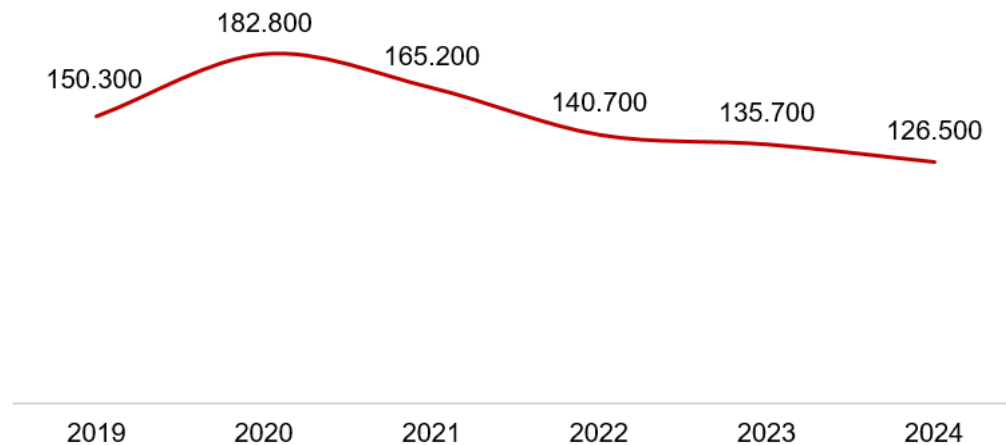
² A l'abril de 2024, l'Idescat va revisar els resultats de l'Enquesta de població activa dels anys 2021-2023 amb la nova base poblacional derivada del Cens de població i habitatges 2021.

La desocupació és un dels elements que pot desencadenar processos d'exclusió social, no tan sols perquè en general el treball productiu és la font bàsica d'ingressos de les persones, la qual cosa ja constitueix una qüestió de pes, sinó també perquè és un element central en el procés de construcció de la identitat de l'individu. Des d'aquesta perspectiva, l'atur i la inactivitat són dues situacions que comporten un risc important d'exclusió social.

En aquest sentit, la situació laboral i econòmica del conjunt de membres de la llar o de la família pot agreujar o mitigar les situacions personals d'atur. La família actua en moltes ocasions com a última xarxa de protecció social davant de la precarietat i la pobresa dels seus membres. Així doncs, aquelles llars on tots els membres en edat potencialment activa estan a l'atur perden el seu potencial protector i constitueixen una de les situacions de vulnerabilitat de més risc. La progressiva recuperació dels nivells d'ocupació ha reduït el nombre de persones que es troben en aquesta casuística. El 2024, la mitjana anual es va situar en 126.500 persones en habitatges amb tots els membres actius desocupats. Això suposa una reducció de 9.200 persones respecte del 2023 (-6,8%).

Tanmateix, aquesta dada representa que, l'any 2024, el 33,86% de les persones desocupades a Catalunya es trobaven en habitatges amb tots els membres actius desocupats, una proporció que es redueix 1,44 punts percentuals respecte al 2023, quan aquesta circumstància afectava el 35,30% de la població desocupada.

Figura 25. Població desocupada en habitatges amb tots els actius desocupats, mitjana anual. Catalunya, període 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

2. Les situacions de necessitat social: actualització dels indicadors principals

2.1 Situacions de necessitat social

En el primer informe sobre l'estat dels serveis socials a Catalunya es va desenvolupar una categorització exhaustiva de les necessitats socials per tal de conformar-ne el dimensionament i operativitzar el concepte de necessitats; així, es van establir tres categories principals: situacions de necessitat per manca d'autonomia, situacions de necessitat en l'àmbit de les relacions socials i situacions de necessitat material i instrumental.

Situacions de necessitat per manca d'autonomia

Aquesta categoria inclou les necessitats vinculades a l'estat permanent en què es troben les persones que, per raons derivades de l'edat, la malaltia o la discapacitat, i vinculades a la manca d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, requereixen l'atenció d'altres persones o ajudes importants per dur a terme activitats bàsiques de la vida diària o, en el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, altres suports per a la seva autonomia personal.

L'estructura conceptual d'aquesta categoria conté dues subcategories:

- Dependència: en aquesta categoria s'inclouen totes les necessitats coherents amb la definició que en fa la Llei 39/2006, de promoció de l'autonomia i atenció a les persones en situació de dependència, independentment del seu procés d'implementació.
- Discapacitat: s'hi inclouen totes les necessitats que tenen a veure amb la restricció o l'absència de la capacitat que té un ésser humà per fer una activitat de la manera o dins del marge que es considera normal, d'acord amb la definició de l'Organització Mundial de la Salut, que recull la normativa que regula el procés de valoració i reconeixement del grau de discapacitat.

Situacions de necessitat en l'àmbit relacional

Aquesta categoria inclou les situacions de necessitat derivades dels vincles socials, tant en l'entorn familiar com en el comunitari. És a dir, en aquesta categoria s'inclouran totes les situacions de necessitat en les quals hi ha dificultats en les relacions socials, sigui per la manca de relacions o per

l'existència d'unes relacions disfuncionals que creen risc a les persones en el seu desenvolupament psicosocial. Se'n poden identificar dues subcategories:

- Relacions familiars disfuncionals: són les situacions provocades per la manca de compliment de les funcions de suport i ajuda que ha de desenvolupar la família; en aquest grup s'inclouen les situacions de violència (masclista, contra els infants, les persones dependents), situacions de desemparament i de negligència en l'atenció a persones vulnerables (infants, gent gran, persones amb discapacitat) i, també, l'aïllament per manca de xarxa familiar.
- Dèficits en les relacions socials: són les situacions en les quals una persona o un grup presenta dificultats per a la integració en el seu entorn més immediat; l'origen d'aquestes dificultats pot ser divers, i tant pot ser en la mateixa persona o grup (aïllament social) com en el seu entorn (estigmatització i rebuig) i, fins i tot, en ambdues parts.

Situacions de necessitat material i instrumental

Aquesta categoria inclou les situacions de necessitat que tenen una expressió de tipus material, és a dir, les vinculades a la subsistència, i les que es vinculen a la capacitat de les persones per assolir aquesta subsistència autònoma, enteses des d'una perspectiva social. En aquest bloc s'inclouen les situacions següents:

- La manca o el dèficit de recursos materials, que comprèn la manca o el dèficit de recursos econòmics i d'habitatge.
- Les dificultats per a la inserció sociolaboral: inclouen els aspectes que tenen a veure amb la manca de feina, la precarietat en l'ocupació, així com la manca de les habilitats socials en el marc laboral.
- Les dificultats per a la inserció socioeducativa: inclouen els aspectes que tenen a veure amb les habilitats socials en el marc educatiu i formatiu.

La classificació de les situacions de necessitat en tres categories que, alhora, se subdivideixen en unitats més concretes, permet incloure qualsevol persona que, en un moment de la seva vida, pugui trobar-se, independentment del seu encaix o identificació, en altres categories preexistents.

De tota manera, no obvia la classificació per col·lectius o sectors de població; les situacions de necessitat són definicions més o menys abstractes que s'han d'aplicar a la realitat social de les persones: a la seva edat, sexe, origen, classe social i estat de salut.

Quan s'encreuen aquestes situacions de necessitat amb aquests elements, que anomenarem "factors socials", es poden identificar perfils amb necessitats comunes per tal de complir l'objectiu principal d'aquesta conceptualització, que és orientar la política de serveis socials cap a la prevenció, la compensació o l'atenció d'aquestes situacions.

2.2 Situacions de necessitat per manca d'autonomia

Considerar la manca d'autonomia com una necessitat social és relativament nou, malgrat ser un fenomen vell. La necessitat d'assistència i cura derivada de situacions de manca d'autonomia o dependència ha existit sempre i és especialment rellevant a l'inici i al final del cicle vital de les persones.

La dimensió, la percepció i la conceptualització del fenomen, però, han adquirit una importància relativa en les societats benestants els últims decennis, en gran part perquè ha passat de considerar-se com un risc confinat únicament a l'esfera privada i familiar de les persones a esdevenir un element de risc social amb necessitat de resposta col·lectiva (Rodríguez, 2007). En aquest sentit, la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, d'ara endavant LAPAD, a més de regular drets i prestacions de gran transcendència social, recull una definició de dependència que segueix el marc de referència de la classificació internacional del funcionament de la discapacitat i la salut.

Així, la "dependència" es defineix com "l'estat de caràcter permanent en què es troben les persones que, per motius derivats de l'edat, la malaltia o la discapacitat, i lligades a la manca d'autonomia o a la pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, necessiten l'atenció d'una persona o més o ajudes importants per dur a terme les activitats bàsiques de la vida diària o, en el cas de persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, altres ajudes per a l'autonomia personal" (Llei 39/2006). Dins de les activitats bàsiques de la vida diària -ABVD- s'inclouen la cura personal, les activitats domèstiques bàsiques, la mobilitat essencial, reconèixer persones i objectes, orientar-se, entendre i executar ordres o tasques senzilles.

La dependència és la conseqüència d'un grau acusat de discapacitat, però només passa a ser-ho quan la persona, a conseqüència de la discapacitat, requereix l'ajuda d'algú per poder fer certes activitats. Per tant, el tret diferencial entre la discapacitat i la dependència és la necessitat d'ajuda d'una altra persona. D'altra banda, no es pot oblidar l'expressió màxima de la dependència representada per la figura de la incapacitació que implica que una persona adulta requereixi assistència per poder dur a terme actes vàlids en l'àmbit jurídic.

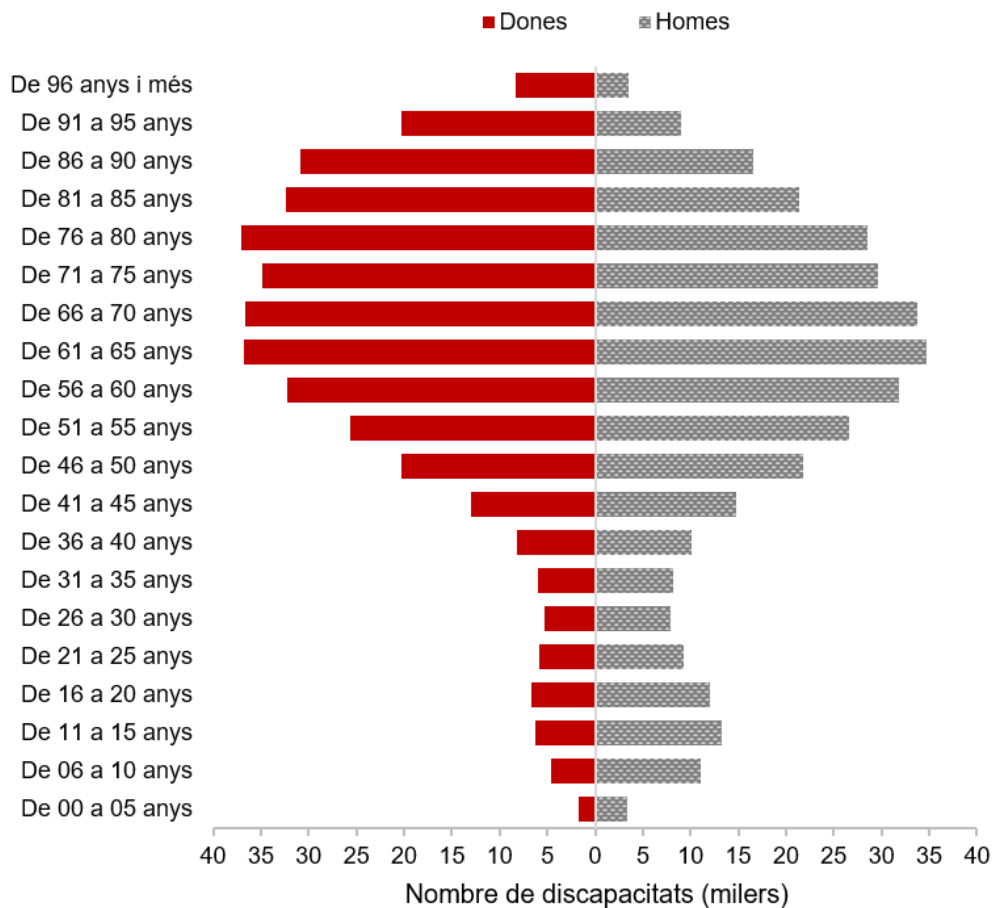
2.2.1 Situacions de discapacitat

Tot i que durant les darreres dècades s'ha fet un esforç considerable per part de l'Administració, de les organitzacions de persones amb discapacitat i dels organismes internacionals per conceptualitzar la discapacitat des de perspectives més integradores i potenciadores del seu desenvolupament

personal i social amb igualtat d'oportunitats, les necessitats socials de les persones amb discapacitat encara requereixen una atenció específica.

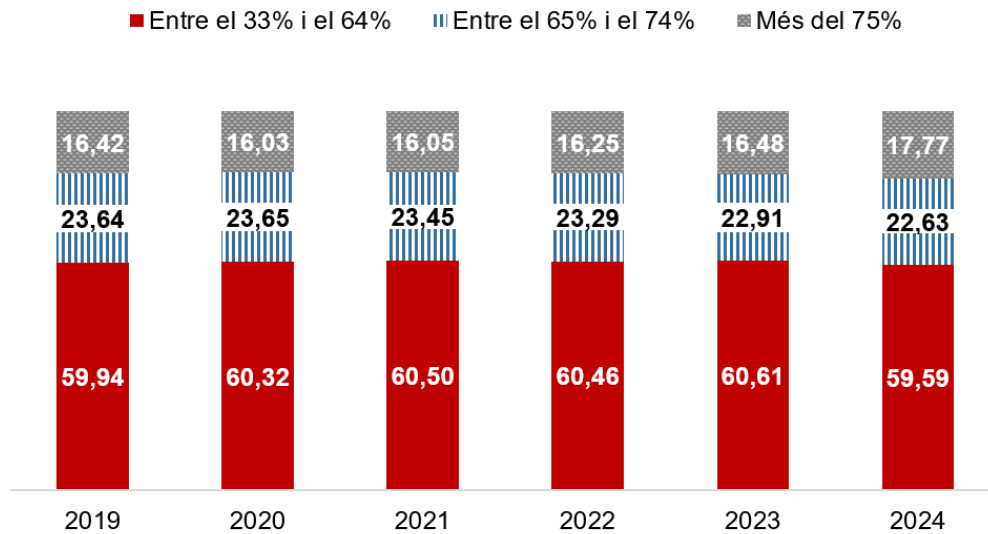
Així, la discapacitat, terme que engloba els dèficits, les limitacions i les restriccions que un individu pot experimentar en la realització d'activitats vitals, afecta gairebé nou de cada cent persones que resideixen a Catalunya l'any 2024 (el 8,9% de la població té una discapacitat reconeguda, unes 720.266 persones de les quals 347.157 eren homes i 373.109 eren dones). L'edat és un determinant de la discapacitat, de manera que, tal com veiem a la piràmide per edats i sexes de les persones amb discapacitat de l'any 2024 (figura 26), les franges superiors als 45 anys concentren el 80,4% de població amb discapacitat reconeguda. Per sexes, el 51,8% són dones i el 48,2%, homes. La prevalença de la discapacitat disminueix a mesura que augmenta el grau d'afectació.

Figura 26. Piràmide d'edats i sexe de les persones amb discapacitat, en milers. Catalunya, 2024.

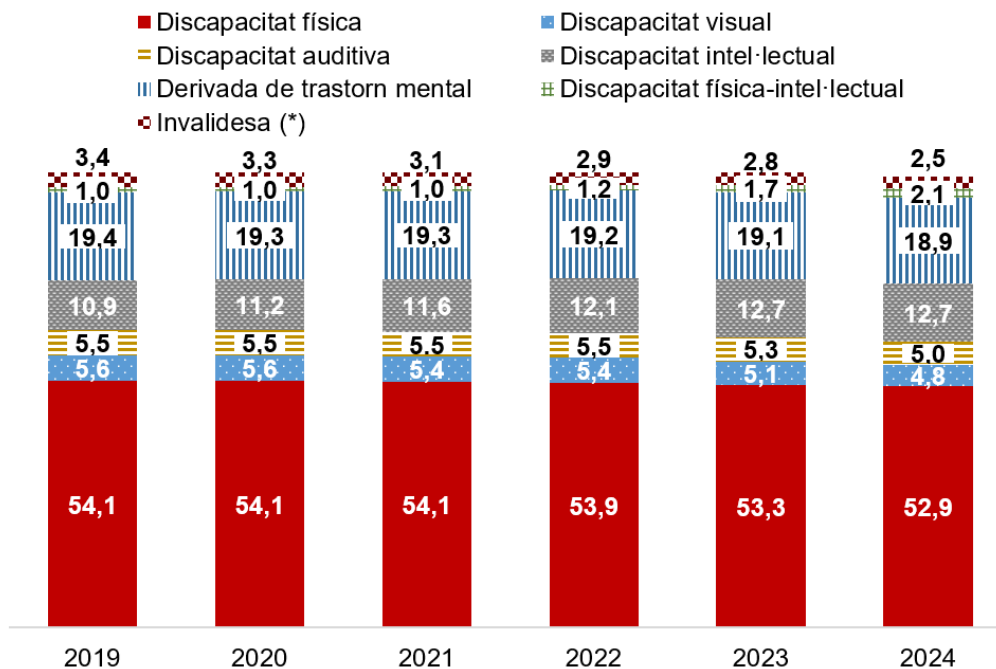

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Estadística de persones amb discapacitat. Departament de Drets Socials i Inclusió de la Generalitat de Catalunya.

Figura 27. Evolució de la distribució de la població amb discapacitat segons el grau d'afectació, valors en percentatge. Catalunya, 2019-2024.

Figura 28. Distribució de la població amb discapacitat per tipologia, valors en percentatge. Catalunya, 2019-2024.

Font figures 27 i 28: elaboració pròpia a partir de dades de l'Estadística de persones amb discapacitat. Departament de Drets Socials i Inclusió de la Generalitat de Catalunya.

(*) En aplicació del Reial DL 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social, es comptabilitzen en aquest apartat els pensionistes de la Seguretat Social i de les classes passives que tinguin reconegudes determinades pensions d'incapacitat que, sense haver fet la valoració de la discapacitat, es considera que tenen una discapacitat en grau igual o superior al 33% per cent. La Sentència del Tribunal Suprem 4446/2018,

de 29 de novembre de 2018, modifica el criteri interpretatiu i, a partir de la Sentència, aquest col·lectiu també haurà de passar per la valoració de la discapacitat.

(**) A partir de l'any 2018, l'estadística de persones amb discapacitat a Catalunya, inclou una nova categoria de persones que tenen reconeguda una discapacitat codificada com a física-intel·lectual.

Les situacions més comunes de discapacitat són les de menys intensitat (entre el 33% i el 64%) i representen més de la meitat del total, amb una proporció al voltant del 60% durant tot el període 2019-2024. D'altra banda, el 2024, entorn del 40,4% de les persones amb discapacitat tenien reconegut un grau superior al 64% de discapacitat (figura 27), dels quals el 22,6% tenen un grau reconegut entre el 65% i el 74%, i un 17,8% un grau superior al 75%; distribució que també s'ha mantingut estable durant el conjunt del període 2019-2024.

Pel que fa a la tipologia, el 52,9% de les persones amb reconeixement legal tenen una discapacitat física (figura 28) i dins d'aquest grup de discapacitats, un 56,8% són físiques motòriques. La segueixen, per grau d'incidència, les discapacitats derivades d'un trastorn mental, la discapacitat intel·lectual, la discapacitat auditiva, la discapacitat visual, i, finalment, la discapacitat física-intel·lectual. La distribució es manté relativament estable al llarg dels anys, tot i que es poden apreciar lleugers descensos en les discapacitats físiques (-1,2 punts menys entre el 2019 i el 2024) i les visuals (-0,8 punts menys pel mateix període). En canvi, la discapacitat intel·lectual ha augmentat considerablement (1,8 punts d'increment, passant del 10,9% el 2019 al 12,7% el 2024) i la discapacitat física-intel·lectual, amb un increment d'1,1 punts en el mateix període. Tal com s'ha apuntat, el 2016 s'incorporen a l'estadística de discapacitats el col·lectiu de pensionistes que tenen reconeguda una incapacitat permanent i a partir del 2018 s'hi inclou una nova categoria de persones que tenen reconeguda una discapacitat codificada com a física-intel·lectual.

Si bé el nombre de persones amb discapacitat reconeguda a causa de trastorn mental és, respecte al total de la població, un col·lectiu poc nombrós (1,70%), alguns estudis assenyalen les dificultats afegides per a la seva inserció laboral, alhora que les necessitats d'atenció residencial també resulten més complexes en la mesura que, d'una banda, tramitar ingressos forçosos de persones majors d'edat és molt complicat i lent i, de l'altra, a les residències per a gent gran els costa molt adaptar-se a les necessitats de les persones amb trastorns mentals, i això en dificulta l'accés a les places.

Taula 7. Població amb discapacitat reconeguda, per tipus i àmbits territorials. Catalunya, 2024.

Tipologia discapacitat	Àmbit Metropolità de Barcelona	Com. Gironines	Camp de Tarragona	Terres de l'Ebre	Àmbit de Ponent	Com. Centrals	Alt Pirineu i Aran	Àmbit del Penedès	Catalunya
Físics motòrics	136.053	23.537	15.425	5.300	9.961	11.243	1.441	13.629	216.589
Físics no motòrics	91.098	11.439	10.153	3.406	6.091	6.289	790	7.720	136.986
Físics no desagregats (1)	21.550	2.030	296	455	834	614	205	1.793	27.777
Total de físics	248.701	37.006	25.874	9.161	16.886	18.146	2.436	23.142	381.352
Visuals	22.354	2.643	2.671	859	1.549	1.882	246	2.132	34.336
Sordceguesa (2)	182	14	24	< 4	9	12	< 4	13	259
Auditius	24.235	2.734	2.592	694	1.566	1.969	207	1.947	35.944
Intel·lectuals	53.799	11.367	9.022	2.722	4.375	4.363	521	5.454	91.623
Trastorns mentals	89.051	9.648	10.236	5.666	5.754	6.816	856	7.955	135.982
Físics intel·lectuals (3)	11.345	1.490	420	70	1.062	392	136	530	15.445
No consta (4)	4.983	689	241	200	520	273	65	328	7.299
Invalidesa (5)	11.327	984	749	155	1.584	1.903	271	1.053	18.026
Total discapacitats	465.977	66.575	51.829	19.530	33.305	35.756	4.740	42.554	720.266

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Estadística de persones amb discapacitat. Departament de Drets Socials i Inclusió.

(*) A partir de l'any 2018, l'estadística de persones amb discapacitat a Catalunya, inclou una nova categoria de persones que tenen reconeguda una discapacitat codificada com a física-intel·lectual.

(**) A partir de l'any 2019, s'incorpora la tipologia de persones amb discapacitat amb sordceguesa.

2.2.2 Situacions de dependència

Quan la necessitat d'ajuda resulta indispensable per dur a terme les activitats bàsiques de la vida diària, les persones amb discapacitat perden la seva autonomia personal. Quantificar, però, les persones amb dependència no és una tasca senzilla. La informació més completa disponible prové dels registres i es refereix a la població valorada mitjançant el barem oficial que la LAPAD ha establert per a tot el territori espanyol. Això fa que aquesta quantificació no es pugui comparar amb les aproximacions que es fan mitjançant enquestes, que aborden la dependència percebuda per l'individu independentment de si ha

passat o no per un procés de valoració. Alhora, les estimacions que s'han fet al llarg dels últims vint-i-cinc anys mitjançant diferents enquestes no segueixen un únic criteri, sinó que els seus resultats varien en funció del tipus i el nombre d'activitats que es consideren per mesurar la discapacitat (activitats bàsiques i instrumentals), (institucionalitzada i no institucionalitzada) i dels mètodes que s'utilitzen per arribar a aquesta informació (entrevistes personals, formularis d'autoavaluació, observació directa...).

Aquest fet implica trobar-nos amb una gran divergència entre les estimacions fetes en els estudis previs i la població valorada dependent a partir de l'entrada en vigor de la LAPAD, i més si es considera el seu desplegament progressiu. En aquest sentit, el nombre de persones valorades actualment supera les previsions que recull el Llibre blanc de la dependència (2004) respecte a la població dependent estrictament. Amb tot, les estimacions més recents provenen, d'una banda, de l'Enquesta de salut 2024, i de l'altra, de l'Enquesta de condicions de vida del mateix any.

En efecte, les dades de l'Enquesta de salut 2024 situen en el 20,8% la població de 15 anys i més que estan limitades per dur a terme activitats de la vida diària a causa d'un problema de salut (17,8% els homes i 23,7% les dones). En les persones de 75 anys i més, aquest percentatge s'enfila fins al 48,3%. Per la seva banda, un 17,2% declara tenir alguna discapacitat o limitació greu (15,3% els homes i 19,0% les dones) i el 9,6% té manca d'autonomia personal i necessita l'ajuda d'altres persones per dur a terme activitats habituals de la vida diària a causa d'un problema de salut (6,2% els homes i 12,8% les dones). Per la seva banda, l'edició 2024 (taula 8) de l'Enquesta de condicions de vida explora també aquesta dimensió de la salut. En aquest cas el nombre de persones que declaren tenir alguna limitació per les activitats de la vida diària és d'un 18,3%. Això representa una reducció de 9,4 punts percentuals respecte del 2023, quan la població amb alguna limitació se situava en el 27,7%.

Taula 8. Població segons grau de limitació per problemes de salut per a les activitats de la vida diària per edat (16 anys i més). Unitats en percentatge. Catalunya, 2024.

Grau de limitació	De 16 a 64 anys	65 anys i més	Total
Persones amb limitació greu	2,3	9,0	3,8
Persones amb limitació no greu	11,0	26,4	14,5
Persones sense limitacions	86,7	64,6	81,7
Total	100	100	100

Font: Enquesta de condicions de vida, Idescat.

Si ens fixem en els grans grups d'edat, en la població de 65 anys i més el nombre de casos és del 35,4%; 11,1 punts percentuals menys que l'any 2023, quan les limitacions afectaven el 46,5% de la població de 65 anys i més. La població de 16 a 64 anys presenta una reducció inferior però també important,

passant del 22,2% el 2023 al 13,3% el 2024 (-8,9 punts percentuals). Pel que fa als casos greus de limitació, afecten el 2,3% de la població, 0,8 punts menys que l'any 2023. Pel grup major de 65 anys les limitacions greus afectaven el 9,0%, amb una reducció de 2,4 punts percentuals respecte del 2023.

2.3 Situacions de necessitat relacional

La família i les xarxes socials exerceixen un paper fonamental en el desenvolupament vital de les persones. A Catalunya, igual que en altres països del sud d'Europa, aquestes funcions constitueixen, en molts casos, la xarxa principal de protecció social dels seus membres.

El fet que a l'Estat espanyol en general, i a Catalunya en particular, l'estat del benestar no hagi arribat als nivells de cobertura d'altres països, com els nòrdics, implica que la feblesa o l'absència dels vincles relacionals més bàsics situï els individus en zones de més risc davant de fets inesperats (pèrdua del treball, malaltia, viduïtat, separacions o divorcis...) que poden conduir o accelerar processos d'exclusió social. D'altra banda, els canvis socials esdevinguts durant les últimes dècades han fet visibles situacions de necessitat relacional que modifiquen les demandes tradicionals al Sistema de serveis socials: les disfuncions familiars, la violència, el desemparament, l'aïllament i l'estigmatització són necessitats que, a voltes, es presenten interrelacionades i que generen noves demandes al Sistema de serveis socials.

La categoria "situacions de necessitat relacional" inclou les situacions de necessitat derivades dels vincles socials, tant en l'entorn familiar com en el comunitari. Conté totes les situacions de necessitat en les quals el dèficit en les relacions socials, la manca de relacions o l'existència d'unes relacions disfuncionals creen vulnerabilitat o risc a les persones. En podem identificar dues subcategories:

- Relacions familiars disfuncionals: situacions provocades per la manca de compliment de les funcions de suport i ajuda que ha d'exercir la família. S'hi inclouen, entre altres, les situacions de violència (contra les dones, contra els infants i contra les persones grans), situacions de desemparament i de negligència en l'atenció a persones vulnerables (infants i gent gran i/o amb discapacitat), les situacions de sobrecàrrega en l'atenció a les persones vulnerables o l'exercici d'aquestes funcions per persones a les quals no els correspondria (avis i àvies, infants i adolescents...) i també l'aïllament per manca de xarxa familiar.
- Dèficits en les relacions socials: situacions en què una persona o un grup mostra dificultats per a la integració en el seu entorn més immediat. L'origen d'aquestes dificultats pot ser divers, i tant pot trobar-se en la mateixa persona o grup (aïllament social) com en el seu entorn (estigmatització i rebuig) o, fins i tot, en ambdues parts.

2.3.1 Situacions de risc social en la infància i l'adolescència

El Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència (Pd'IIAC), que va desenvolupar el Pacte per a la infància a Catalunya, explicita en el seu objectiu 2.2. Millorar la prevenció del risc i l'atenció als infants i adolescents en situacions de vulnerabilitat i la promoció del seu benestar de l'eix 2. De la inclusió social a la qualitat de vida: igualtat d'oportunitats, especifica que s'entén per a infants i adolescents en situació d'especial vulnerabilitat “els que es troben en situació o risc de desprotecció o desemparament i d'exclusió social”.

La desprotecció infantil es produeix per la desatenció de les necessitats bàsiques o per maltractaments. La Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, defineix la situació de risc social com “aquella en què el desenvolupament i el benestar de l'infant o l'adolescent es veuen limitats o perjudicats per qualsevol circumstància personal, social o familiar, sempre que per a la protecció efectiva de l'infant o l'adolescent no calgui la separació del nucli familiar” (article 102 de la Llei 14/2010). Aquesta Llei identifica les situacions concretes que es consideren de risc social en les quals, com podem comprovar, té un paper fonamental l'entorn familiar, ja que la manca de l'exercici de les funcions bàsiques respecte als fills i filles és la que determina l'existència de risc social. Les funcions bàsiques serien: assegurar-los la supervivència i un creixement i una socialització saludables, establir un clima d'afecte i suport als fills i filles, estimular les capacitats que tenen i facilitar-los l'obertura a altres contextos educatius.

Les situacions de desemparament

Les situacions de desemparament es produeixen quan les persones que tenen la guarda i representació legal de menors d'edat incompleixen o compleixen inadequadament els deures corresponents referents a la protecció que els és assignada. La Llei defineix el “desemparament” de la manera següent: “Es consideren desemparats els infants o els adolescents que es troben en una situació de fet en què els manquen els elements bàsics per al desenvolupament integral de la personalitat, sempre que per a llur protecció efectiva calgui aplicar una mesura que impliqui la separació del nucli familiar” (article 105 de la Llei 14/2010). Entre les causes concretes de desemparament trobem: les situacions de maltractament, abandonament o violència; l'incompliment de l'assistència material o educativa; l'abús i la inducció a conductes asocials, delictives o perilloses i, en general, les conductes que puguin posar en perill els infants i els adolescents. Els canvis en els contextos social i familiar dels últims anys han donat lloc a noves necessitats en relació amb la infància i l'adolescència. El fenomen de la immigració, en aquest sentit, comporta necessitats pel que fa al desemparament, especialment en els casos dels menors immigrants que han arribat sols, sense cap altre membre adult de la seva família.

Per tal de determinar el nombre de menors en risc social alt i en situació de desemparament, hem de recórrer a dades registrals, ja que no existeixen estudis que facin estimacions de la incidència de les situacions d'alt risc social en els menors d'edat.

A Catalunya, en data de 31 de desembre de 2024, el nombre d'infants i adolescents atesos pels Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) va ser de 17.446 (9.722 nois i 7.724 noies), dels quals 8.469 infants i adolescents (4.276 nois i 4.193 noies) no tenien proposta de mesura protectora i estaven en situació d'assessorament (1.864), de risc greu (4.402) o de desemparament en estudi (2.203). D'altra banda, les situacions de desemparament responen a una decisió de l'Administració i, per tant, també l'origen de les dades serà registral. Partint d'aquesta premissa, Catalunya, l'any 2024, el nombre d'infants i adolescents sota mesura protectora de la Generalitat va ser de 10.108 (inclou 1.131 amb expedient assistencial per mantenir determinades mesures de tipus assistencial en els casos d'adolescents que han arribat a la majoria d'edat, però que necessiten suport assistencial de caràcter social, econòmic o jurídic), d'aquests els infants i adolescents menors d'edat són 8.977, dels quals 5.449 són nois (60,7%) i 3.528 són noies (39,3%).

Mereixen una menció especial les situacions de desemparament de menors immigrants, majoritàriament adolescents, ja que presenten una casuística complexa i diferent de la població autòctona: manca de residència, d'empadronament, expectatives similars a les de la població adulta immigrada però, a la vegada, gran incertesa de futur, etc. Aquest col·lectiu va representar, l'any 2024, el 60,1% del total de menors tutelats en acolliment en centre.

La taula 9 reflecteix les variacions d'aquest col·lectiu els últims anys. L'any 2019 l'increment va ser poc significatiu, amb 43 menors més que l'any anterior (1,1%) i el 2020, en un context de pandèmia i restriccions de la mobilitat internacional, la davallada va ser molt significativa, amb una reducció de -37,2% (1.428 efectius menys). El 2021 es mantenia la disminució, amb 219 efectius menys (-9,1%). El 2022, però, presenta un increment important amb 800 menors més (+36,5%). El 2023 es frena l'increment de l'any anterior, amb un lleuger augment d'un 1,4% (42 efectius més). El 2024 es produeix un increment d'un 3,9%, amb 118 menors més.

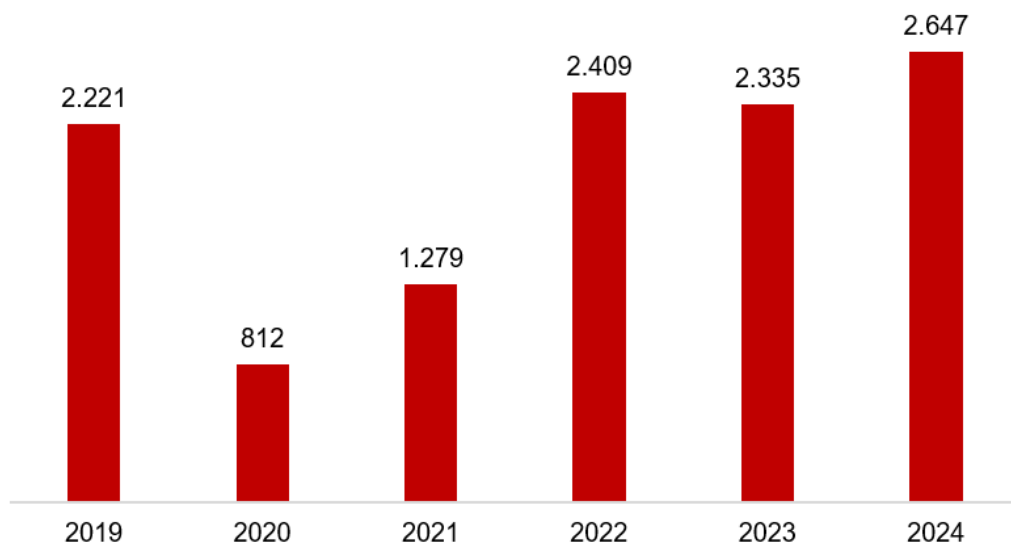
Taula 9. Evolució dels menors d'edat immigrants en acolliment en centre. Catalunya, 2019-2024.

Any	Percentatge sobre total d'infants i adolescents en acolliment en centres DGPIIA	
	Nombre	
2019	3.836	67,6
2020	2.408	56,7
2021	2.189	52,5
2022	2.989	59,7
2023	3.031	58,9
2024	3.149	60,1

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Mapa de serveis socials i memòries del Departament de Drets Socials i Inclusió.

L'increment del període 2017-2019 va ser degut a l'elevat augment en l'arribada a Catalunya d'infants i adolescents estrangers sense referents familiars, amb l'arribada de 3.709 adolescents i joves el 2018, un increment del 157,9% entre el 2017 i el 2018.

Figura 29. Evolució anual de les arribades d'Adolescents i Joves i Migrants Sols a Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència.

L'any 2021 el nombre d'arribades va ser de 1.279 efectius, amb un augment del 57,5% respecte a les noves arribades de l'any 2020, i les arribades de 2022 van ser de 2.409, un extraordinari augment del 88,4% respecte al 2021. El 2023, les arribades es van mantenir en un volum similar el 2022 amb 2.335 efectius i un

descens del 3,0%. El 2024 es va produir un repunt de les arribades amb 2.647 adolescents i joves, un increment del 13,2% respecte a l'any anterior.

El maltractament a infants i adolescents

L'abordament del maltractament infantil és d'una gran complexitat i topa amb molts límits. La detecció dels casos reals de maltractament infantil és complexa i difícil i, en aquest sentit, tant a Catalunya com al conjunt de l'Estat es desconeix la prevalença real dels maltractaments. Les dades disponibles es basen en població detectada (registrada en expedients de població atesa en els serveis socials i en denúncies policials) i, per tant, subestimen el nombre de casos.

En qualsevol cas, malgrat les limitacions, per fer-ne l'anàlisi disposem de les dades policials de violència domèstica a menors que publica el Departament d'Interior i Seguretat Pública en el marc de les estadístiques sobre violència masclista i domèstica.

L'any 2024 presenta un nou increment de víctimes menors ateses, assolint la xifra més elevada del període 2019-2024. En efecte, el 2024 va haver-hi 1.951 denúncies de violència domèstica a menors, amb un total de 2.229 víctimes ateses. Això representa un 1,3% més de víctimes ateses respecte al 2023, i un 0,3% més de denúncies. Per sexe, 1.361 de les víctimes menors ateses eren dones (61,1%) i 868 (38,9%) homes, una distribució equivalent a la dels últims anys.

Taula 10. Evolució de les víctimes ateses per violència domèstica a menors (0-17 anys). Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Víctimes menors ateses per violència domèstica 0-17 anys	1.724	1.686	1.977	2.187	2.200	2.229
Denúncies	1.484	1.444	1.725	1.916	1.946	1.951
Víctimes mortals	5	1	4	2	0	2

Taula 11. Evolució de les víctimes ateses per mutilació genital femenina. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Víctimes ateses per mutilació genital femenina	11	8	6	12	13	12

Font Taules 10 i 11: Departament d'Interior i Seguretat Pública.

Tot i que encara falta un cert recorregut en l'acumulació de dades registrals per fer anàlisis i estudis específics, és probable que la consolidació dels protocols de detecció i prevenció de possibles casos de maltractament i la consciència social envers una problemàtica que tradicionalment s'havia considerat un afer d'àmbit estrictament privat podrien explicar aquest increment sostingut tant de denúncies

com de víctimes ateses durant els últims anys, amb l'excepció del període 2019-2020.

Amb dades registrals de la Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència (d'ara endavant DGPPIA), s'observa que els diferents tipus de maltractament es manifesten de manera combinada, tot i que la tipologia més freqüent és la negligència. El maltractament en l'àmbit familiar és el predominant; aproximadament quatre de cada cinc casos de maltractament infantil detectats a Catalunya es produeixen en l'àmbit familiar i ve dels pares biològics. Així, a 31 de desembre de 2024, la DGPPIA mantenia activades mesures protectores en 8.977 infants i adolescents a Catalunya, això representa el 46,4% del total d'expedients oberts en el sistema de protecció. El motiu de maltractament més prevalent en l'obertura dels expedients de tutela (excloent els adolescents estrangers no acompanyats) ha estat la negligència (tenint en compte que un expedient pot tenir més d'un motiu d'obertura, s'observa que en el 62,4% dels expedients de tutela oberts la negligència hi ha estat present). Altres tipus de maltractaments més presents com a motius d'obertura dels expedients de tutela han estat el maltractament psíquic o emocional (11,7%), el maltractament físic (5,0%) o les situacions compatibles amb l'abandonament (4,7%).

Un altre tipus de maltractament infantil que s'emmarca en la violència masclista en l'àmbit social o comunitari i que afecta de manera directa infants i adolescents és la mutilació genital femenina (taula 11). La mutilació genital femenina és una forma extrema de violència masclista que constitueix una vulneració dels drets de les dones contra la salut, la seguretat i la integritat física. Es tracta d'un costum mil·lenari de control sobre el cos i la sexualitat de les dones. Malgrat que és una pràctica ancestral de violència masclista que s'infligeix majoritàriament a noies menors residents a diversos països africans de la franja del Sahel, té repercussions a Catalunya a causa de les migracions internacionals.

L'any 2024, les atencions per mutilació genital femenina es van situar en 12 casos, una xifra semblant a l'any anterior, quan aquesta va ser de 13 casos. L'impacte de les restriccions en la mobilitat internacional per contenir la pandèmia el 2021 i 2022 explicarien l'acusat descens d'aquests dos anys, i, alhora, el repunt del 2022, un cop decauen de manera generalitzada aquestes restriccions.

La maternitat adolescent

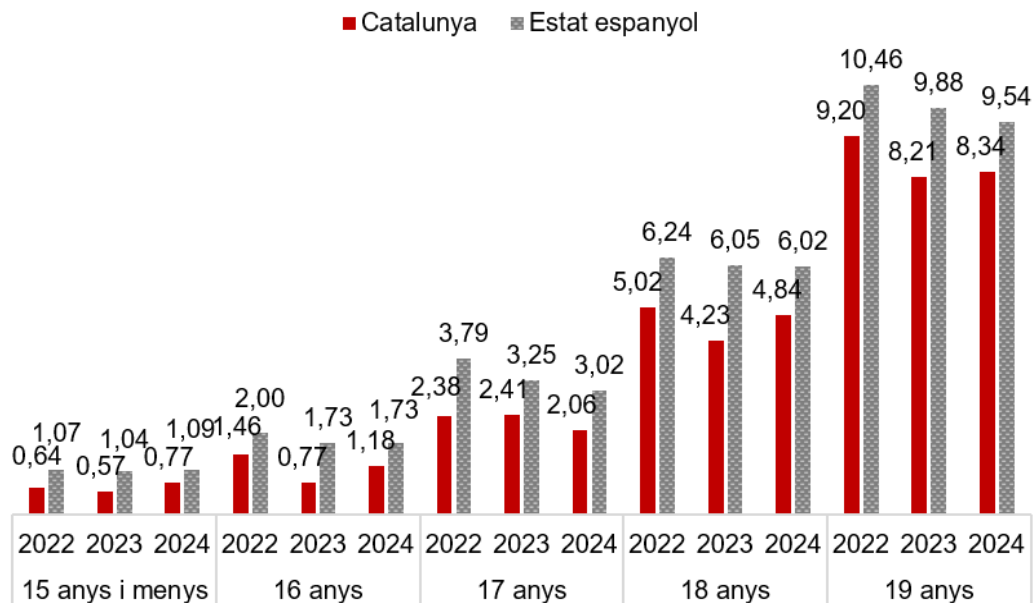
Una situació que mereix una atenció especial entre els factors de risc social per a la infància i l'adolescència és la que fa referència a les mares adolescents. Les dificultats econòmiques i socials que pot implicar per a una noia adolescent tenir cura d'un fill, així com el fet que sigui una menor la responsable d'un nou-nat, són situacions de risc social a les quals cal prestar atenció. Tenir descendència a una edat massa jove s'associa, en la societat occidental actual "a una àmplia varietat

de desavantatges per a la mare i el fill” (Centre de Recerques Innocenti d’UNICEF, 2007).

La taxa de fecunditat de les adolescents d’entre 15 i 19 anys es va incrementar notablement la primera dècada del 2000, tant a Catalunya com a l’Estat, assolint el seu punt més àlgid el 2008, amb una taxa de fecunditat adolescent del 12,58‰ i el 13,26‰ respectivament. Ara bé, a partir del 2008 s’inicia una tendència a la baixa que s’ha anat consolidant any rere any. Així, el 2021, la taxa de fecunditat adolescent (15-19 anys) se situa en el 3,41‰ a Catalunya (-0,66 punts percentuals respecte a l’any anterior); i el 4,61‰ a l’Estat espanyol (-0,73 punts percentuals respecte a l’any anterior). Aquestes taxes tenen, però, un comportament molt diferent si l’anàlisi es fa segons la nacionalitat de la mare; en aquest cas, les dones de nacionalitat espanyola presenten unes taxes de natalitat molt inferiors a les de les dones de nacionalitat estrangera.

Així, la taxa de fecunditat adolescent (15-19 anys) se situa en el 3,39‰ a Catalunya (+0,20 punts percentuals respecte a l’any anterior); i el 4,20‰ a l’Estat espanyol (-0,11 punts percentuals respecte a l’any anterior) l’any 2024. Aquestes taxes tenen, però, un comportament molt diferent si l’anàlisi es fa segons la nacionalitat de la mare; en aquest cas, les dones de nacionalitat espanyola presenten unes taxes de natalitat molt inferiors a les de les dones de nacionalitat estrangera.

Figura 30. Taxa de fecunditat en adolescents en ‰. Catalunya i Estat espanyol, 2022-2024.

Font: indicadors demogràfics bàsics, INE.

Aquest patró suposa que la taxa de natalitat de les dones autòctones és 2,4 vegades inferior a la de les dones estrangeres, amb un 5,27‰ respecte al 12,84‰ l’any 2024 a Catalunya. Aquesta pauta es reproduïx també en les

adolescents d'una manera encara més significativa; així, mantenint la pauta dels últims anys, l'any 2024, a Catalunya, la taxa de fecunditat en adolescents (de 15 fins a 19 anys) era, en conjunt, més de 3,5 vegades superior en les adolescents estrangeres respecte a les autòctones (8,81‰ en les adolescents estrangeres davant el 2,49‰ de les de nacionalitat espanyola).

El valor més alt d'aquesta proporció el presenta el grup d'edat de 19 anys, essent 3,6 a 1 (21,23‰ en les adolescents estrangeres davant el 5,93‰ de les autòctones) mentre que els valors més baixos els trobem al grup d'edat de 15 anys i menys, amb una relació de 2,8 a 1. El grup d'edat de 16 anys la proporció és de 3,4 a 1 (amb una taxa de 3,00‰ en les adolescents estrangeres davant del 0,89‰ de les autòctones), el grup d'edat de 17 anys la proporció és de 2,9 a 1 (amb una taxa de 4,83‰ en les adolescents estrangeres davant l'1,63‰ de les autòctones) i el grup d'edat de 18 anys la proporció és de 3,4 a 1 (amb una taxa de 12,18‰ de les adolescents estrangeres al 3,61‰ de les autòctones).

2.3.2 Situacions de violència contra persones adultes

La “violència” és, segons l'Organització Mundial de la Salut, “l'ús deliberat de la força física o el poder, sigui en grau d'amenaça o efectiu, contra un mateix, una altra persona o un grup o comunitat, que causi o tingui moltes probabilitats de causar lesions, mort, danys psicològics, trastorns del desenvolupament o privacions”. Partint d'aquesta definició general, es poden identificar diferents tipus de violència segons el tipus d'acció, l'escenari on es produeixi, el dany causat o la víctima que la pateix: violència masclista, violència domèstica, maltractament vers les persones grans i maltractament d'infants i adolescents. Les situacions de violència són, generalment, el resultat de la combinació de diversos factors: la presència d'una persona agressiva, sense empatia i obstinada a mantenir la seva postura pels mitjans que siguin necessaris; la situació de subordinació mantinguda pels costums i la cultura; la baixa consciència respecte del maltractament per part de qui el pateix, el tabú i les dificultats per demanar ajuda (por de denunciar, poca accessibilitat als mitjans de denúncia...) són altres elements que propicien tant la vulnerabilitat per ser objecte d'agressions com la seva invisibilitat.

Les víctimes de situacions de violència solen ser les persones més vulnerables de la nostra societat, bé en termes de capacitat física per tenir cura de si mateixes, bé en termes de dependència econòmica i/o emocional; així, més enllà de la violència sobre els infants que ja s'ha tractat, es poden identificar les dones i les persones grans com a grups especialment vulnerables a la violència.

La violència masclista

Segons la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, la violència masclista és una violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les

dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

La modificació de la llei afegeix també que “les referències a les dones incloses en aquesta llei s'entén que inclouen les nenes i les adolescents, i, per tant, també les dones, nenes i adolescents transgènere.”

Taula 12. Violència masclista en l'àmbit de la parella. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Fets principals (sense trencament de condemna)	11.753	10.835	12.005	13.169	14.407	14.647
Trencaments de condemna	1.728	1.725	1.888	2.073	2.449	2.611
Denúncies	13.162	12.377	13.671	15.154	16.789	17.160
Detinguts majors d'edat	5.657	5.299	6.002	6.862	7.644	8.204
Detinguts menors d'edat	22	21	27	35	32	41
Total detinguts	5.679	5.320	6.029	6.897	7.676	8.204
Víctimes ateses	13.069	12.594	14.076	15.644	17.051	17.337

Font: Departament d'Interior i Seguretat Pública. L'any 2024, el Departament d'Interior i Seguretat Pública no inclou dades sobre detinguts menors d'edat.

Hi ha prou dades per afirmar que la violència contra les dones és una pauta cultural de les societats patriarcales, que deriva de la desigualtat entre homes i dones i és funcional per mantenir les dones en situació d'inferioritat; no és deguda únicament a característiques concretes i/o patològiques d'alguns individus, sinó que és una forma cultural de definir les identitats i les relacions entre homes i dones (Alberdi, 2005). En l'àmbit domèstic és on es donen els índexs més alts de violència masclista, però aquesta no es limita a l'esfera familiar ni tampoc és exercida únicament per la parella o l'exparella. En l'informe incorporem la mirada global sobre les violències masclistes que recull la llei, ja sigui en les formes amb què es manifesta com en els àmbits on aquesta violència s'exerceix. En efecte, la llei 17/2020, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, reconeix la violència física, la violència psicològica, la violència sexual, la violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius, la violència de segon ordre, la violència digital, la violència vicària i la violència econòmica com a formes i expressions de violència masclista que s'exerceixen en àmbits com el de la parella, el familiar (excloent l'exercida per la parella), el laboral i el social o comunitari.

El Departament d'Interior i Seguretat Pública recull i publica de manera sistemàtica des de 2008 l'estadística sobre violència masclista a Catalunya

estructurada de la següent manera: violència masclista en l'àmbit de la parella, violència masclista en l'àmbit familiar i violència masclista en l'àmbit social o comunitari. Si ens fixem en la taula 12, l'any 2024, el nombre de víctimes ateses per violència masclista en l'àmbit de la parella se situa en 17.337, això són 286 casos més (+1,7,%) respecte al 2023 i l'any amb més víctimes ateses des que és pública aquesta estadística el 2008. L'evolució del nombre de víctimes durant el conjunt del període 2019-2024 té una tendència creixent, amb l'excepció del 2020, quan hi ha una reducció de -3,6% de víctimes ateses (475 dones menys). El context de pandèmia i el període de confinament domiciliari van suposar l'aïllament de les víctimes potencials a les llars així com el bloqueig dels canals formals i, sobretot, els informals, que actuen en la detecció i prevenció de la violència masclista. L'excepcional increment de l'any 2021, amb 1.482 dones víctimes més ateses (+11,8%), un increment que, com hem vist, s'ha repetit en proporcions semblants el 2022 i el 2023, reforçarien la idea que la pandèmia va curtcircuitar parcialment els canals de detecció i prevenció.

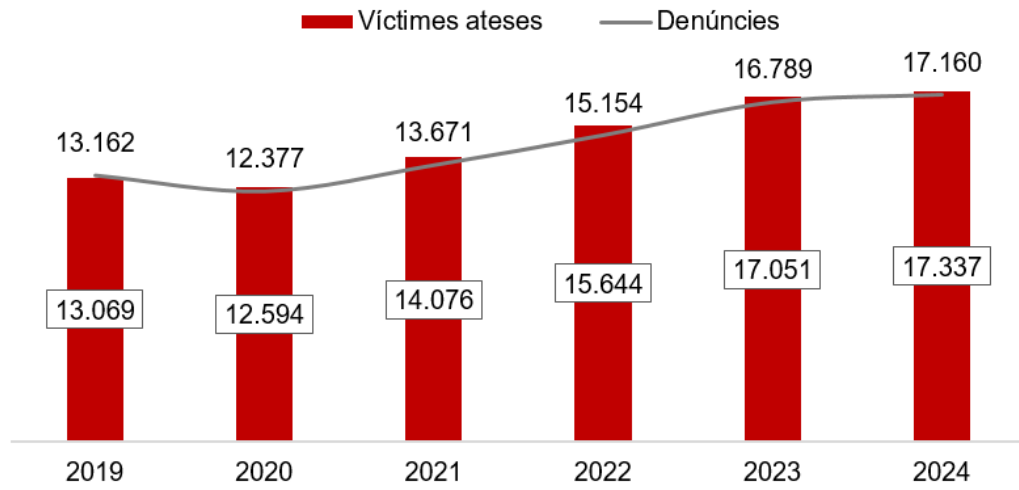
Caldrà un recorregut històric de dades més ampli i exhaustiu així com estudis ad hoc per poder ajustar l'anàlisi i identificar tendències. Tanmateix, la millora i consolidació dels canals i protocols de detecció i prevenció que s'han anat produint arran de l'aprovació de la llei així com un canvi de paradigma en la sensibilització i consciència social respecte a la violència masclista poden estar donant més visibilitat a les víctimes i modificant les pautes pel que fa a les denúncies per violència masclista en l'àmbit de la parella.

Per la seva banda, el telèfon 900 900 120, línia d'atenció contra les violències masclistes, un servei gratuït i confidencial, les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any que atén les demandes relacionades amb qualsevol forma de situació de violència contra les dones, ens dona informació sobre els àmbits i les formes de la violència exercida la violència exercida. L'any 2024 es van atendre un total de 14.853 atencions, 13.046 de les quals (un 87,8%) ho eren per motiu de violència masclista.

Pel que fa a les formes de violència exercida, el 66,2% de les trucades per motiu de violència ho van ser per violència psicològica; el 27,5% per motiu de violència física; el 9,5% per motiu de violència econòmica i el 6,8% per motiu de violència sexual. Aquestes formes de violència s'han donat, en alguns casos, de forma simultània. Per àmbits, el 81,93% del total de trucades han estat per violència masclista en l'àmbit de la parella, el 8,01% per violència masclista en l'àmbit familiar i el 7,37% en l'àmbit sociocomunitari.

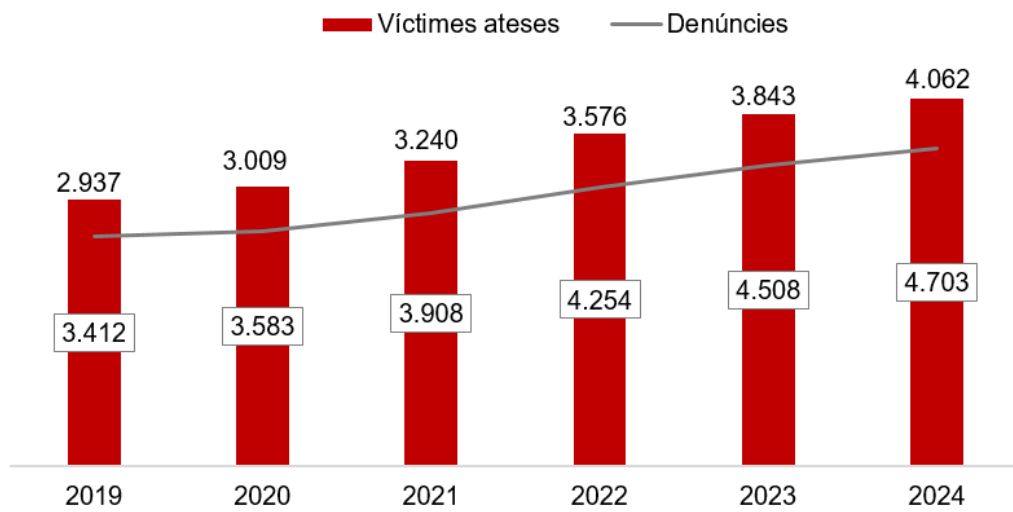
Si ens fixem en la figura 31 on es compara el nombre de víctimes amb el de denúncies, observem com durant el període 2019-2024, amb l'excepció de l'any 2019, el nombre de víctimes és superior al de denúncies.

Figura 31. Víctimes ateses i denúncies per violència masclista en l'àmbit de la parella. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament d'Interior i Seguretat Pública.

Figura 32. Víctimes ateses i denúncies per violència masclista en l'àmbit familiar. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament d'Interior i Seguretat Pública.

Taula 13. Evolució de les dones mortes per violència masclista en l'àmbit de la parella i familiar a Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dones mortes per violència masclista en l'àmbit de la parella	9	9	9	9	14	16
Denúncies prèvies a la mort	2	1	2	3	2	3
Dones mortes per violència masclista en l'àmbit familiar	3	2	3	3	1	0

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament d'Interior i Seguretat Pública.

El 2024 el nombre de denúncies (17.160) torna a situar-se per sota al de víctimes ateses (17.337). Aquesta pauta es repeteix de manera més acusada i per a tot el període analitzat (2019-2024) en els casos de violència masclista en l'àmbit familiar (figura 32). Aquest desequilibri entre denúncies interposades i nombre de víctimes es manifesta amb tota la seva cruesa quan identifiquem com, de les 16 dones víctimes mortals per violència masclista en l'àmbit de la parella l'any 2024, només 3 havien interposat denúncia prèvia (taula 13), desequilibri que es dona cada any del període 2019-2024 amb lleugeres variacions però de manera continuada. Cal remarcar també l'augment en víctimes mortals l'any 2024 envers la tendència estabilitzada que es podia observar en el període 2019-2022 (Taula 13).

Aquesta circumstància posa de manifest com, malgrat els avanços, persisteix la dificultat a socialitzar un problema que té una matriu social malgrat que les víctimes el viuen i pateixen en l'àmbit privat. És pertinent preguntar-se el perquè hi ha un nombre important de víctimes que no recorren a la via jurídica malgrat haver estat identificades com a víctimes. Una dada que complementa aquesta anàlisi és el comportament de les renúncies en el procés posterior a la denúncia.

L'any 2024, a Catalunya, el 10,4% de les víctimes van renunciar a declarar com a testimoni en els procediments de violència sobre la dona, un percentatge lleugerament inferior al del 2023, quan les renúncies se situaven en l'11,6%.

Finalment, pel que fa a la violència en l'àmbit comunitari, el Departament d'Interior i Seguretat Pública publica el nombre de víctimes de delictes contra la llibertat i indemnitat sexual des del 2014, en el marc de l'Estadística sobre violència masclista i domèstica. Des de l'inici del registre, el nombre de víctimes d'aquesta tipologia de delictes (que inclou les agressions sexuals) ha augmentat notablement, passant de les 1.055 del 2014 a les 4.343 del 2024, amb un increment del 7,8% respecte al 2023.

El 32,6% de les víctimes de delictes contra la llibertat i indemnitat sexual són menors de 18 anys. Ens cal, però, un recorregut històric més ample de les dades

per poder apuntar tendències i possibles relacions causals amb el rigor exigible. Amb tot, tal com s'ha apuntat anteriorment, el canvi de paradigma pel que fa a la consciència social i sensibilització, així com una millora dels canals d'atenció i prevenció de la violència masclista, poden explicar l'augment sostingut de denúncies i víctimes dels últims anys.

El maltractament a la gent gran

El “maltractament” i “l'abús a la vellesa” és definit com “l'acció única o repetida, o la manca de resposta adient, que succeeix en el marc de qualsevol relació en què hi ha una expectativa de confiança i que produeixi dany o angoixa a una persona gran” (Declaració de Toronto per a la Prevenció Global del Maltractament de les Persones Grans, 2002). Entre els problemes principals del maltractament a persones grans en l'àmbit familiar hi ha, novament, la detecció difícil i la incidència baixa de les denúncies; s'estima que cinc de cada sis casos es manté ocult i que menys del 6% és denunciat per les mateixes víctimes (Gizarte.doc, 2008). El coneixement de la magnitud del fenomen, per tant, és difícil i no es disposa de dades exactes sobre el nombre de casos de persones grans maltractades.

L'Enquesta de seguretat pública de Catalunya del Departament d'Interior i Seguretat Pública, en la seva edició especial sobre persones grans per al període de novembre 2013 a novembre 2014, establí una prevalença de maltractament reconegut del 0,8% i un percentatge de risc de maltractament del 2,1%, amb una estimació, respectivament, d'unes 10.500 persones grans víctimes de maltractament i d'unes 27.500 persones en risc de patir maltractament, per manca d'ajuda quan la necessiten o per l'existència de relacions personals conflictives amb el seu entorn.

Taula 14. Evolució de les víctimes ateses per violència domèstica de 65 anys i més. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Víctimes ateses per violència domèstica de 65 anys i més	1.078	1.116	1.186	1.311	1.456	1.509
Denúncies	1.045	1.128	1.178	1.369	1.544	1.631
Víctimes mortals de 65 anys i més	0	1	2	2	5	4

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament d'Interior i Seguretat Pública.

L'Enquesta també determina que els abusos físics i patrimonials representen la meitat o més dels maltractaments registrats, si bé, afegint el risc de maltractament, els abusos psicològics constitueixen l'àmbit d'abús més freqüent.

Pel que fa a les dades registrades a la unitat de suport a l'atenció de víctimes relatives a la violència domèstica a la gent gran (taula 14), observem que els anys 2020-2024 s'inicia una tendència a l'alça tant en denúncies com en víctimes ateses. Així, el 2024 s'incrementen un 3,64% les víctimes ateses respecte a l'any anterior (53 víctimes més) i un increment del 5,63% en el nombre de denúncies (87 denúncies més). La desigualtat de gènere també és present en aquest àmbit, on el 67,19% de les víctimes de violència domèstica a majors de 65 anys són dones. Pel que fa a les víctimes mortals, dues de les quatre víctimes eren dones.

Tal com s'ha apuntat en altres anàlisis sobre el maltractament i els diferents tipus de violències masclistes, ens cal encara un recorregut històric de dades registrals més ampli per poder identificar tendències i establir relacions causals rigoroses. Amb tot, la millora, consolidació i divulgació dels protocols de detecció i prevenció i el fet que cada cop hi ha més sensibilitat i consciència social d'una problemàtica tradicionalment restringida a l'àmbit privat explicarien en part l'augment de denúncies i víctimes ateses.

2.3.3 Situacions d'aïllament social

En la definició de la categoria de necessitats socials en les relacions familiars i socials es fan diverses referències a l'aïllament social: d'una banda, s'hi inclouen les situacions de mancança de xarxa familiar i, de l'altra, es complementen amb les situacions en què es dona un dèficit en les relacions socials. En aquest sentit, s'apunta que l'origen de les dificultats per a la integració de les persones en el seu entorn pot ser divers i trobar-se tant en la mateixa persona (o grup social) - aleshores parlàrem d'aïllament- com en el mateix entorn, que genera actituds d'exclusió; en aquest cas, estaríem davant de situacions d'estigmatització o rebuig.

Una definició de "l'aïllament" prové des del sistema de salut; la NANDA-I (North American Nursing Diagnosis Association-International) la defineix com la soledat experimentada per l'individu i percebuda com a negativa o amenaçadora i imposada per altres; es pot diferenciar entre aïllament, entès com una situació objectiva en la qual hi ha manca de contactes socials, i soledat, que tindria relació amb la percepció subjectiva de les interaccions socials.

Malgrat que generalment es pensa en la gent gran com a col·lectiu que pateix especialment situacions d'aïllament social, no podem oblidar la vulnerabilitat que presenten els joves tutelats per l'Administració, siguin procedents d'altres països o no, que, en arribar a la majoria d'edat, no disposen dels recursos necessaris per incorporar-se autònomament a la vida adulta. L'aïllament social es refereix a una situació que pot fer altament vulnerable una persona en termes individuals (comporta un cost psíquic molt significatiu) i en termes socials.

L'altre component de la situació de necessitat per dèficit en les relacions socials és l'estigmatització, definida a partir de construccions socials al voltant del que és socialment acceptat i considerat com a "normal" i del que no ho és. Els efectes de l'estigmatització serien tres: la incidència negativa en la creació de la identitat individual i col·lectiva; la manca d'oportunitats que genera a qui la pateix per accedir als recursos de la societat i la consegüent fragmentació social que provoca. Tot i la importància que aquests fenòmens —aïllament i estigmatització— tenen sobre les persones que els pateixen, no hi ha dades ni estudis quantitius generals sobre aquesta qüestió. Per tant, no es pot saber quin és el grau d'incidència en la població.

Disposem d'algunes dades parcials que permeten una aproximació a algunes realitats que han estat considerades estigmatitzadores; per exemple, amb dades de l'Enquesta de salut de Catalunya el 2024 (ESCA d'ara endavant), el risc de patir un problema de salut mental en la població infantil i juvenil (4-14 anys) se situava entorn del 5,7% i sense diferències entre nens i nenes. Sí que han trobat causalitat amb la classe social: hi ha una diferència de 3,7 punts percentuals entre els nens i nenes que pertanyen a una classe social menys afavorida (7,7%) i els nens i nenes que pertanyen a una classe social més afavorida (4,0%). I també segons el nivell d'estudis dels progenitors: hi ha una diferència de 5,5 punts percentuals entre els nens i nenes amb progenitors amb estudis primaris o sense estudis (8,7%) i els nens i nenes amb progenitors amb estudis universitaris (3,2%).

Pel que fa a la població de més de 15 anys, un percentatge del 5,8% declarava patir depressió moderada o greu amb un biaix de gènere; 7,5% les dones i 4,0% els homes. Per edat, aquest percentatge augmenta amb l'edat, 5,0% en el grup de 15 a 44 anys i del 8,6% entre les persones de 75 anys i més.

Aquest percentatge representa una reducció de més de 3 punts percentuals amb relació al 2023, quan la població major de 15 anys que declarava patir una depressió moderada o greu se situava en el 9,2%. Si observem la tendència respecte a l'any 2017, primer any que es recull aquesta informació a l'ESCA, el 2024 hi ha una reducció de 0,4 punts, ja que la població que es declarava en aquesta circumstància se situava en el 6,2%.

Per la seva banda, amb dades del darrer informe de vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Catalunya del CEEISCAT, la darrera taxa de diagnòstics de VIH de la qual tenim dades oficials és el 2024, que es va situar en els 6,1 casos per 100.000 habitants (487 nous diagnòstics), taxa que suposa un lleuger augment respecte al 2023 (481 nous diagnòstics). El 82,1% dels nous casos van ser homes i la mitjana d'edat del diagnòstic va ser de 39 anys.

Tal com s'ha anat plantejant en els darrers informes, l'aproximació a dinàmiques d'aïllament obliga a posar el focus en les persones que viuen soles i en els processos migratoris units a situacions d'irregularitat administrativa.

La família i les xarxes relacionals i comunitàries exerceixen un paper fonamental en el desenvolupament vital de les persones. A Catalunya, igual que en altres països del sud d'Europa, aquestes funcions constitueixen, en molts casos, la xarxa principal de protecció social dels seus membres.

El fet que a l'Estat espanyol en general, i a Catalunya en particular, l'estat del benestar no hagi arribat als nivells de cobertura d'altres països, com els nòrdics, implica que la feblesa o l'absència dels vincles relacionals més bàsics situï els individus en zones de més risc davant de fets inesperats (pèrdua del treball, migracions forçades, malaltia, viduïtat, separacions o divorcis...) que poden conduir o accelerar processos d'exclusió social.

D'altra banda, els canvis socials esdevinguts durant les últimes dècades han fet visibles situacions de necessitat relacional que modifiquen les demandes tradicionals al Sistema de serveis socials: les disfuncions familiars, la violència, el desemparament, l'aïllament i l'estigmatització són necessitats que, a voltes, es presenten interrelacionades i que generen noves demandes al Sistema de serveis socials.

Monoparentalitat i llars unipersonals

Les últimes dades disponibles relacionades amb persones que viuen soles i llars unipersonals són de l'any 2021 i provenen de l'Idescat, a partir de l'Enquesta de característiques essencials de la població i els habitatges de l'INE. El 2021 hi havia 802.200 persones que vivien soles (llars unipersonals sense nucli). D'aquestes, 323.684 (un 40,34%) tenien 65 anys i més. Això representa un 21,9% del total de la població de 65 anys i més de Catalunya. Per sexe, el 72,5% de la població de 65 anys i més que viu sola són dones (234.623 dones), i representen el 15,9% del total de la població de 65 anys i més de Catalunya.

Taula 15. Nombre de llars unipersonals i monoparentals. Catalunya, 2016-2021.

Tipologia	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Llars: unipersonals	735.800	763.600	780.800	786.600	788.100	802.200
Llars: % sobre el total de llars	24,9	25,6	25,9	26,1	26	26,3
Llars amb nucli: mares soles amb fills	269.900	262.100	250.900	255.600	273.900	255.600
Llars amb nucli: pares sols amb fills	66.500	61.700	64.000	68.500	74.000	69.200
Total	336.400	323.800	314.900	324.100	347.900	324.800
% sobre el total de llars	11,4	10,8	10,5	10,7	11,5	10,7
% de llars monoparentals encapçalades per dones	80,2	80,9	79,7	78,9	78,7	78,7

Font: Idescat, Enquesta continua de les llars 2016-2020 i Idescat, a partir de l'Enquesta de característiques essencials de la població i els habitatges de INE 2021.

Si ens fixem en les dades de la taula 15 i la seva evolució des del 2016 i el 2021, el nombre de les llars unipersonals s'incrementa en 66.400 llars; passant del 24,9% de les llars unipersonals sobre el total de llars de 2016 al 26,3% del 2021. Això representa la quarta part del total de llars a Catalunya. Els factors que podrien incidir en l'increment experimentat per aquest tipus de llars serien l'augment de l'esperança de vida de la població, la normalització de les separacions i els divorcis, així com la normalització de l'opció vital de viure en solitari. Malgrat que viure sol/a no impliqui necessàriament aïllament social, algunes de les causes que duen a aquesta situació tenen rellevància quant a un possible risc social d'exclusió (per exemple, la viduïtat).

Si posem el focus a les llars monoparentals (llars amb un nucli familiar format per un adult amb fills, amb o sense altres persones), hi observem un lleuger increment l'any 2020. I el fet significatiu és, novament, com la proporció de llars monoparentals encapçalades per dones se situa entorn el 80% cada any del període analitzat. En aquest sentit, cal preguntar-se com afecta l'estructura de les llars el variable risc de pobresa, analitzada en l'anterior punt.

Així, a la taula 16 observem com les famílies monoparentals amb un o més fills dependents, amb una taxa de risc de pobresa del 42,8%, és la més elevada d'entre tots els tipus de llars explorats i suposa un augment de 9,8 punts respecte al 2023.

Taula 16. Taxa de risc de pobresa per composició de la llar. Catalunya, 2024.

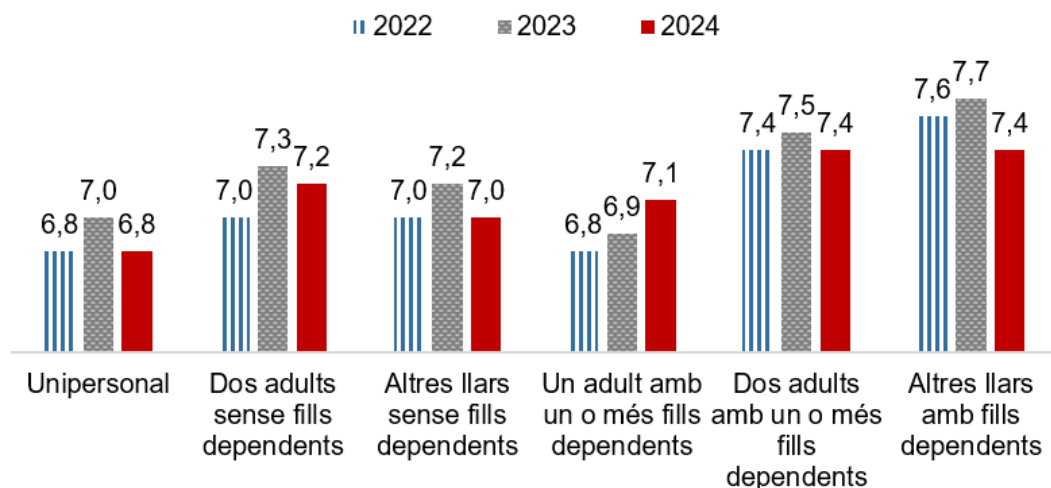
Tipologia	Taxa
Sense fills dependents	12,2
Unipersonal	22,0
Dos adults sense fills dependents	10,2
Altres llars sense fills dependents	8,4
Amb fills dependents	22,0
Un adult amb un o més fills dependents	42,8
Dos adults amb un o més fills dependents	23,0
Altres llars sense fills dependents	14,6
Total	17,4

Nota: El fill dependent és la persona menor de 18 anys o entre 18 i 24 anys que viu almenys amb un dels pares i que és econòmicament inactiva.

Font: Idescat.

A la figura 33, elaborada a partir de dades de l'Enquesta de Condicions de Vida, no podem observar un impacte clar de la presència de fills dependents en el grau de satisfacció global amb la vida. No obstant això, sí que podem comprovar com les llars unipersonals i altres llars sense fills dependents a càrrec són les més insatisfetes.

Figura 33. Grau de satisfacció global amb la vida segons composició de la llar (16 anys o més) 2022-2024.

Font: Enquesta de condicions de vida, Idescat.

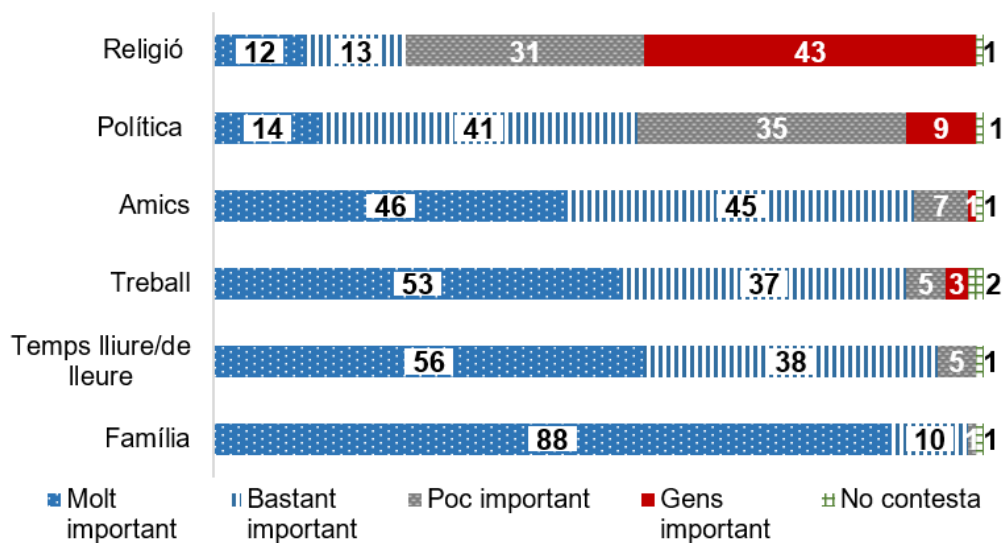
Xarxes personals i comunitàries

Les transformacions demogràfiques, econòmiques i socioculturals de les darreres dècades han modificat de manera important la morfologia de les

famílies així com les seves funcions en l'estructura social. Tanmateix, tot i la redefinició del concepte de família, aquesta es manté com a institució social bàsica de referència per als individus, en tant que espai de socialització, acolliment i cura de les persones.

La família s'identifica així com la principal institució proveïdora de benestar i protecció. Les dades de l'Enquesta sobre valors a Catalunya feta l'any 2023 pel Centre d'Estudis d'Opinió (figura 34) situen la família com a bastant o molt important amb el 98% dels enquestats.

Figura 34. Grau d'importància d'aspectes de la vida. Catalunya, 2023.

Font: Enquesta sobre valors a Catalunya, CEO.

A la mateixa enquesta, la població situava el temps de lleure i les amistats com a bastant o molt importants en un 94% i 90% respectivament.

Pel que fa a l'edició de l'Òmnibus 2023, segona onada, el Centre d'Estudis d'Opinió analitzava el nombre de llars que s'han trobat amb la necessitat efectiva de rebre ajuda econòmica o material per tal de disposar aliments, roba o altres productes bàsics, amb l'objectiu d'identificar les expectatives i confiança de la població en les xarxes familiars, personals o institucionals. Del 15,7% de la població que el 2023 s'havia trobat davant aquesta contingència, un 67,5% declarava que l'havia obtingut de l'entorn més proper (familiars, amics o veïns), mentre que un 24% de les persones ho havia obtingut de l'Administració Pública (Generalitat, Ajuntament, Consell Comarcal, Consorci de Serveis Socials) i el 7,8% d'entitats socials o religioses.

Finalment, l'edició 2020 de l'Enquesta de condicions de vida, explora el tipus de relació que hi ha entre les persones amb limitacions per les activitats de la vida diària per problemes de salut i la persona de la qual rep l'ajuda (taula 17). I, de nou, l'àmbit de les relacions familiars prenen una rellevància fonamental, en aquest cas, en la dimensió de l'atenció i cura.

Taula 17. Població amb limitacions per problemes de salut per a les activitats de la vida diària segons la relació amb la persona de la qual rep ajuda (16 anys i més). Catalunya, 2020.

Tipologia	Població amb limitació (milers)	% sobre la població amb limitació
No rep ajuda de ningú	304	21,6
De la parella	587	41,9
D'altres familiars	373	26,6
De veïns o coneguts	..	..
De persones contractades particularment	56	4
Del personal de serveis socials	..	..
D'associacions d'ajudes	..	..
D'altres persones	..	..
No hi consta	19	1,4
Total	1.403	100

Font: Idescat.

Així, el 68,5% de les persones amb limitació per les activitats de la vida diària per problemes de salut que reben ajuda per fer-les ho fan de la parella o d'altres familiars. Es constata, doncs, com en contextos de vulnerabilitat les xarxes familiars i personals exerceixen un rol de protecció i suport fonamental.

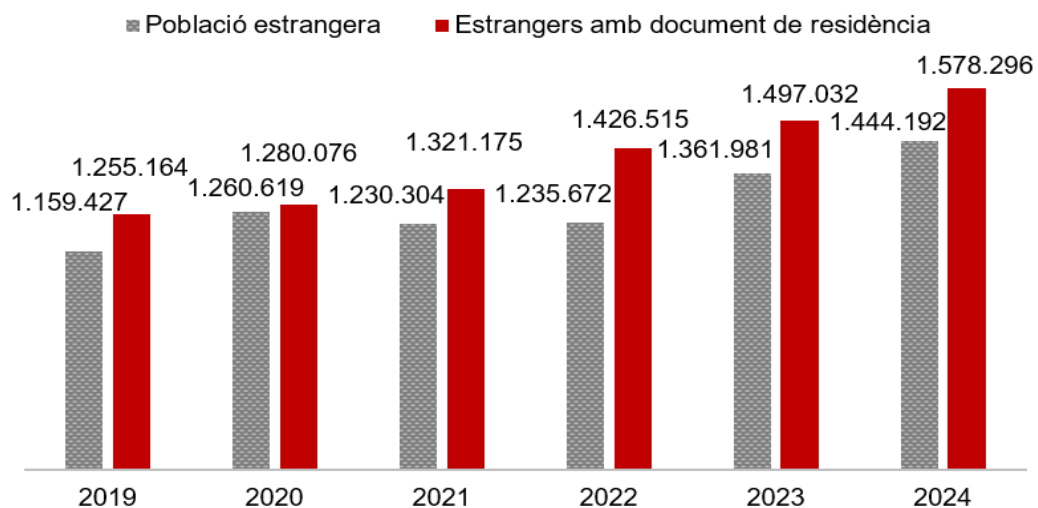
Les dades de l'Enquesta de salut 2024 situen en el 4,6% la població de 15 anys i més amb suport social baix, sense diferències entre dones i homes. El percentatge més alt de suport social baix es troba en les persones de més de 74 anys (6,8%). Aquesta xifra és superior a la dels altres grups d'edat: 5,6% per al grup de 65 a 74 anys, 5,7% per al de 45 a 64 anys i 3,1% per al de 15 a 44 anys. El percentatge de suport social baix és més elevat en les persones sense estudis o amb estudis primaris (6,3%) respecte a les persones amb estudis universitaris (3,1%).

Les persones immigrades

Una altra forma d'aïllament social es pot identificar per la manca dels drets socials bàsics que, en principi, atorga la societat, encara que hi hagi vincles socials. Així, la manca d'accés als drets polítics i socials o la limitació d'aquests drets constitueixen signes inequívocs de situacions de vulnerabilitat i exclusió social. Un dels principals col·lectius que es poden trobar en aquesta situació són les persones immigrades.

Per tal d'aportar informació al voltant de la presència de persones d'aquest col·lectiu ens fixarem en les persones estrangeres residents a Catalunya³ i les persones que disposen d'un dels següents tres documents que acrediten la residència: autorització de residència, certificat de registre o acord de retirada (TIE) (figura 35). L'any 2024, tal com ha anat passant d'ençà del 2015, el nombre d'estrangers amb documentació que acredita el seu permís de residència és superior al nombre de persones estrangeres residents segons el Cens de població i habitatges. Tal com hem anat explicant en els anteriors informes, es tracta d'una circumstància totalment inèdita en relació amb el règim migratori de la primera dècada del segle XXI. En termes absoluts, el nombre de persones estrangeres amb documentació de residència el 2024 és d'1.578.296, amb un augment respecte al 2023 de 81.254 persones. Ens trobem davant d'una tendència clara de creixement d'aquesta població, d'ençà del 2018, i que estableix una pauta força equivalent a l'evolució de la població estrangera resident, segons el Padró continu i el Cens de població i habitatges, amb la diferència, però, que en aquest cas hi ha una lleugera reducció l'any 2021. Aquest fenomen s'explica per l'impacte en la mobilitat internacional de les mesures per contenir la pandèmia durant el 2020 i 2021. No obstant això, la tendència es torna a recuperar a partir del 2022 i torna al patró de creixement.

Figura 35. Població estrangera i població estrangera amb document de residència. Catalunya, 2019-2024.

*L'Institut Nacional d'Estadística ha fet una actualització de les dades de la sèrie històrica estudiada en aquest gràfic pel que pot haver discordances amb informes anteriors. Estrangers amb document de residència inclou: certificat de registre, targeta de residència o acord de retirada TIE.

Font: Institut Nacional d'Estadística.

³ El nombre de persones estrangeres s'obté a partir de les dades de l'INE (Estadística del Padró Continu) extretes a dia 01 de gener de cada any fins el 2020. A partir de 2021 la font de les dades és el Cens de Població i Habitatges.

Pel que fa a les diferències entre empadronaments i documents i autoritzacions de residència, cal tenir present que els canvis introduïts el 2006 en la Llei reguladora de les bases de règim local van suposar aplicar un procediment de caducitat de les inscripcions padronals dels estrangers no comunitaris sense autorització de residència permanent que no renovessin l'empadronament cada dos anys, sense que es comptabilitzin les xifres del col·lectiu que, malgrat continuar vivint al territori, ja no consta empadronat per no haver renovat el padró.

2.4. Situacions de necessitat material i instrumental

En el procés de categorització de les situacions de necessitat social, es parteix de les definicions generals que inclou l'article 3 de la Llei 12/2007, de serveis socials, que conté tant la definició de necessitat social com la de necessitat personal bàsica. En aquesta darrera categoria ens centrem en la subsistència, i així, s'ha definit aquesta categoria com aquella que engloba tant la subsistència mateixa com les capacitats de les persones per obtenir-la de manera autònoma, enteses des d'una perspectiva social.

En aquest marc s'identifiquen tres grans grups de necessitats socials:

- La manca o el dèficit de recursos materials: inclou totes les situacions relacionades amb els àmbits econòmics i de l'habitatge.
- Les dificultats per a la inserció sociolaboral: inclou les situacions relacionades amb la manca d'habilitats socials en l'entorn laboral, la manca de feina i la precarietat en l'ocupació.
- Les dificultats per a la inserció socioeducativa: inclou les situacions relacionades amb les habilitats socials en el marc educatiu o formatiu. Les habilitats socials són un conjunt de conductes que serveixen per a la interrelació i la comunicació amb les altres persones. Els costums socials i les relacions es creen, es comuniquen i es canvien amb formes verbals i no verbals.

El procés d'aprenentatge d'aquestes habilitats s'anomena socialització i permet a la persona que les posseeix tenir capacitat per assolir els objectius que pretén, mantenint l'autoestima sense ferir les persones que l'envolten. Aquestes conductes es basen fonamentalment en el domini de les habilitats de la comunicació i requereixen un bon autocontrol emocional de la persona.

Entre els diferents tipus d'habilitats socials que es poden entrenar hi ha l'assertivitat, l'empatia, la comunicació no verbal, la planificació, l'establiment de fites i objectius i la resolució de problemes.

2.4.1 Dèficit de recursos materials: econòmics i d'habitatge

Manca de recursos econòmics

La manca de recursos econòmics sembla estar present en gran part dels processos d'exclusió social. Per aproximar-nos al nivell de recursos de la població de Catalunya, utilitzem en aquest cas un llindar de pobresa absolut i de tipus administratiu. La Llei 13/2006, de prestacions socials de caràcter econòmic, introdueix l'indicador de renda de suficiència de Catalunya, d'ara endavant IRSC, com a indicador per valorar les situacions de necessitat. S'entén que hi ha manca de recursos econòmics quan els ingressos personals són inferiors a l'IRSC. A diferència de la pobresa relativa, en què és la posició d'un individu respecte a la comunitat en la qual es troba immers la que defineix que sigui considerat en situació de risc de pobresa o no, aquest indicador és de tipus absolut, amb independència del tipus de diferenciació territorial.

L'any 2024 l'IPC general s'ha situat en el 2,9% a Catalunya (0,1% més que la mitja estatal) i l'IPC de l'habitatge ha estat del 7,1% segons valors de l'Idescat. En aquest context, atès que no es va aprovar la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2024, l'increment de l'IRSC es va aprovar per Decret Llei 1/2024, de 13 de febrer, d'increment de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC) per mitigar situacions de necessitat i privació econòmica de la ciutadania de Catalunya, amb un augment del 5,4%, donant com a resultat en 755,82 euros mensuals, 9.069,83 euros anuals.

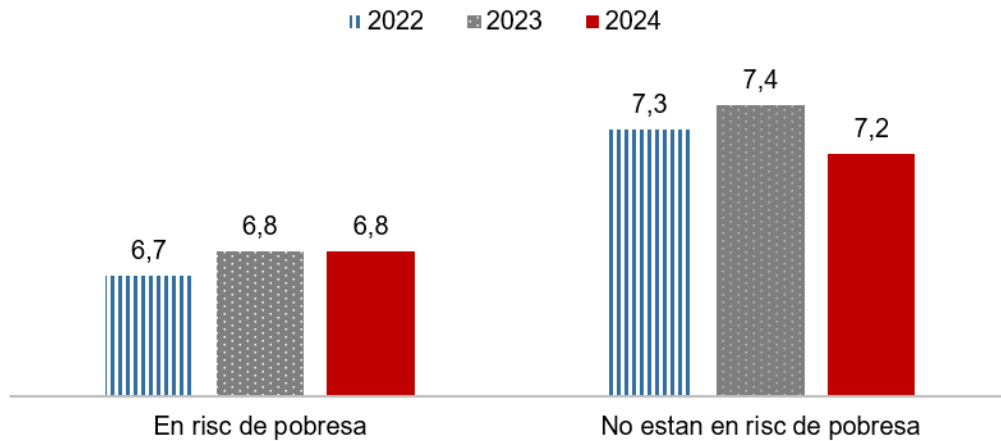
L'indicador de renda de suficiència de Catalunya i la seva evolució impacta principalment en diverses prestacions: renda garantida de ciutadania; prestacions econòmiques creades per la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic (complements de pensió no contributiva; complements de pensions estatals; manteniment de les despeses de la llar; manteniment de les necessitats bàsiques; prestacions per a joves tutelats i extutelats i per a l'acolliment d'infants), i prestacions de servei de la Cartera de Serveis Socials de Catalunya subjectes a copagament.

La font de dades utilitzada per fer una aproximació a la pobresa des d'aquest punt de vista és l'Enquesta de condicions de vida (ECV), tot i que no permet una aproximació exacta, atès que els ingressos es recullen originàriament en decils o per diferents llindars d'ingressos. Fent un exercici especulatiu, es podria considerar que la població de Catalunya en situació de necessitat i, per tant, susceptible de presentar necessitats socials per dèficit de recursos materials, seria la que quedaria per sota del llindar del 40% de la mediana dels ingressos equivalents, que l'any 2024 se situa en 8.874,2 euros anuals. L'any 2024, el 7,5% de la població de Catalunya es trobava per sota d'aquest llindar d'ingressos, percentatge que és igual al de l'any 2023.

L'Enquesta de Condicions de Vida ens dona una visió global sobre les conseqüències que té la pobresa en la realitat de les persones i en la seva

actitud en vers la vida (figura 36). L'any 2024, les persones que estan en risc de pobresa tenen un grau de satisfacció global amb la vida 0,4 punts inferior a les persones que no ho estan. D'altra banda, la tendència en la sèrie històrica és d'un lleuger ascens de 0,1 punts en la taxa de satisfacció global de les persones en risc de pobresa, però no en les que no ho estan, que disminueix del 7,4 el 2023 al 7,2 el 2024.

Figura 36. Satisfacció global amb la vida segons risc de pobresa. Catalunya, 2022-2024.

Font: Enquesta de Condicions de Vida, Idescat.

Dificultats en l'accés a l'habitatge

La manca de recursos econòmics té un impacte clar en la qualitat de vida de les persones i en la seva capacitat per desenvolupar la seva quotidianitat. En aquest sentit, la principal problemàtica, a partir de la qual en van sorgint més, és l'exclusió residencial; de la qual podem diferenciar dos tipus: l'exclusió estructural i la no estructural (Cortés, 1997). L'exclusió residencial estructural es refereix a situacions que comporten també contextos d'exclusió social, ja que l'exclusió residencial constitueix un element afegit a una problemàtica social marcada per la pobresa. D'altra banda, l'exclusió residencial no estructural es produeix en persones tradicionalment fora de contextos d'exclusió; però contingències biogràfiques, com el treball precari o l'atur, els poden limitar la possibilitat d'obtenir els recursos necessaris per fer-se càrrec de la compra o el lloguer de l'habitatge.

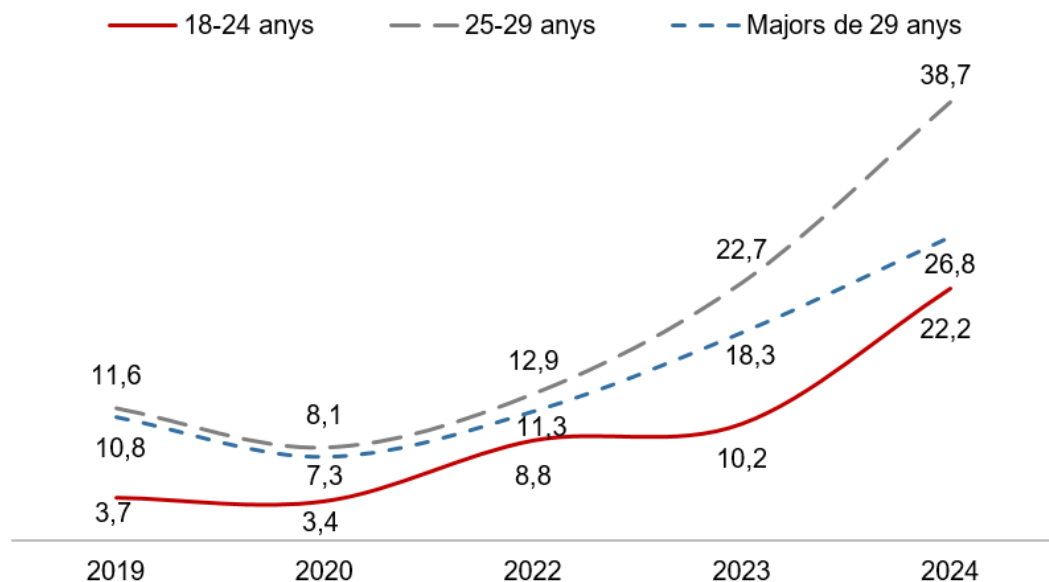
Emancipació juvenil

Una de les principals formes d'exclusió residencial no estructural que hi ha en l'actualitat és la de les persones joves. La taxa d'emancipació de les persones d'entre 16 i 29 anys se situa en el 17,4%. Al llarg del segle XXI, pràcticament no ha arribat al 30%, i s'ha situat durant gran part de la sèrie per sota del 25%. A més, cada crisi econòmica (tant amb la de 2008 com la de 2020) s'ha traduït en

una reducció clara del percentatge de jovent emancipat. El 2021 va arribar al 15,1%, el punt més baix. És a dir, no tan sols és inferior que en el conjunt de la UE (més de 10 punts percentuals), sinó que està molt més condicionada a les dinàmiques i el context econòmic, perquè per al conjunt de la UE no es produeixen canvis de tendència tan marcats en els períodes de crisi econòmica. Amb aquesta situació de fons, la taxa de 2024 se situa en el 17,4% i suposa una davallada de més de 3 punts percentuals respecte al 2023, distanciant-se del llindar del 20%.

Si s'analitza quin grup del jovent ha afectat més aquest retrocés en l'emancipació, s'observa que la taxa ha disminuït tant per als homes com per a les dones, de manera que les dones continuen emancipant-se més. A més, també s'aprecia que la reducció s'ha donat sobretot entre joves d'entre 25 i 29 anys, que ha passat del 44,4% al 40,1% entre 2023 i 2024. En canvi, per a la franja d'entre 30 i 34 anys, la taxa ha baixat de manera una més moderada, del 75,6% al 73,2%. Aquesta dificultat per accedir a l'habitatge es replica a tota la societat, fent que el 2024 se situï com a principal problemàtica del país. La figura 37a mostra per grups d'edat la preocupació creixent de manera generalitzada, la més significativa entre els joves de 25 a 29 anys, que s'incrementa 30 punts percentuals en tan sols 4 anys.

Figura 37a. Preocupació per l'accés a l'habitatge per grups d'edat. Catalunya, 2019-2024.

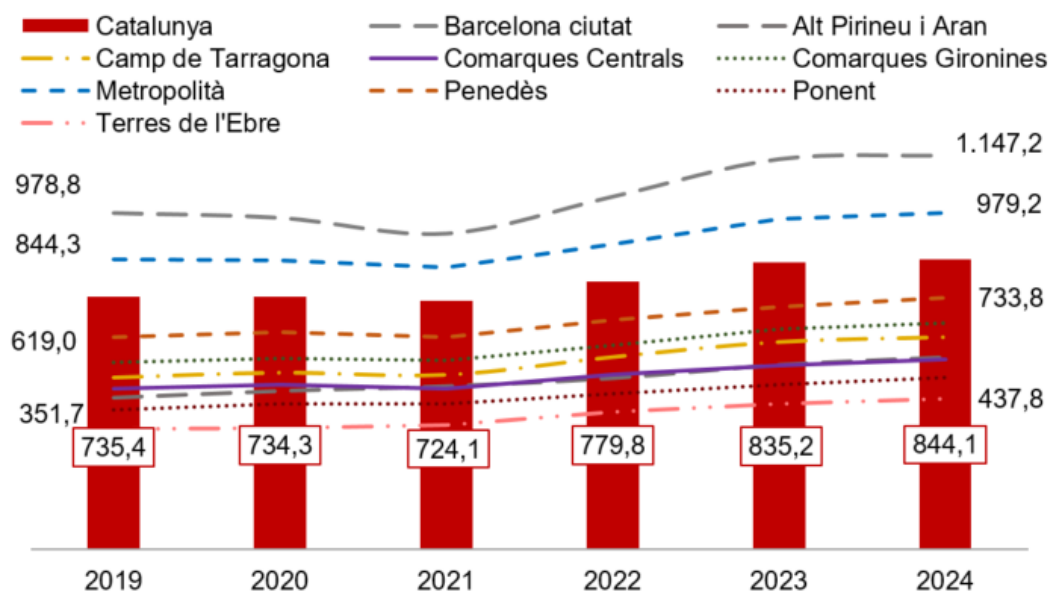

Font: Sistema d'Indicadors Jove de l'Agència Catalana de la Joventut, a partir del Baròmetre d'Opinió Política, Centre d'Estudis d'Opinió.

Des de 2016, els preus de l'habitatge de propietat no han deixat d'augmentar; es calcula que una persona jove al 2023 hauria de destinar aproximadament 18,2 anys de sou íntegrament per comprar un habitatge de 100 metres quadrats, amb

un augment de més de mig anys respecte l'any anterior. Per altra banda, tal com mostra la figura 37b, el preu mitjà mensual de l'habitatge de lloguer també creix any rere any, situant-se el 2024 en 844,1€ de mitjana a Catalunya, un increment del 14,8% des de 2019, que a l'any 2023 suposava el 62% dels ingressos mensuals mitjans dels joves. Ara bé, el preu mitjà del lloguer variava força segons la localització; mentre que a Terres de l'Ebre era de 437,8€ l'any 2024 (àmbit territorial amb el preu mitjà mensual més baix), a Barcelona ciutat i a l'àmbit Metropolità, els preus mitjans mensuals eren un 35,9% i 16% més cars que la mitjana a Catalunya, situant-se en 1.147,2€ i 979,2€ respectivament.

Figura 37b. Evolució del preu mensual mitjà de l'habitatge de lloguer en euros. Catalunya, Àmbits Territorials i Barcelona, 2019-2024.

Font: Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, Departament de Territori i Sostenibilitat.

Més enllà de l'accés a l'habitatge, un altre element que cal considerar són les condicions de l'emancipació. És a dir, en quin tipus d'habitatge i en quines condicions econòmiques el jovent se'n va a viure en una llar diferent de la d'origen. Amb dades de l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2022, el 25,3% de les persones joves emancipades viuen en règim de propietat, i en el cas de les que tenen entre 30 i 34 anys, un 33% (inclou de compra pagant hipoteca, de compra totalment pagat i heretat). La propietat és, doncs, força minoritària entre la joventut des de 2017, malgrat que el 2007 era molt majoritària.

Sensellarisme

D'altra banda, quan parlem d'exclusió residencial estructural, un dels principals col·lectius de persones que la pateixen és el de les persones sense llar.

L'informe Quantificació i distribució territorial de la població mal allotjada a Catalunya, publicat l'abril de 2016 per l'Agència de l'Habitatge de Catalunya i

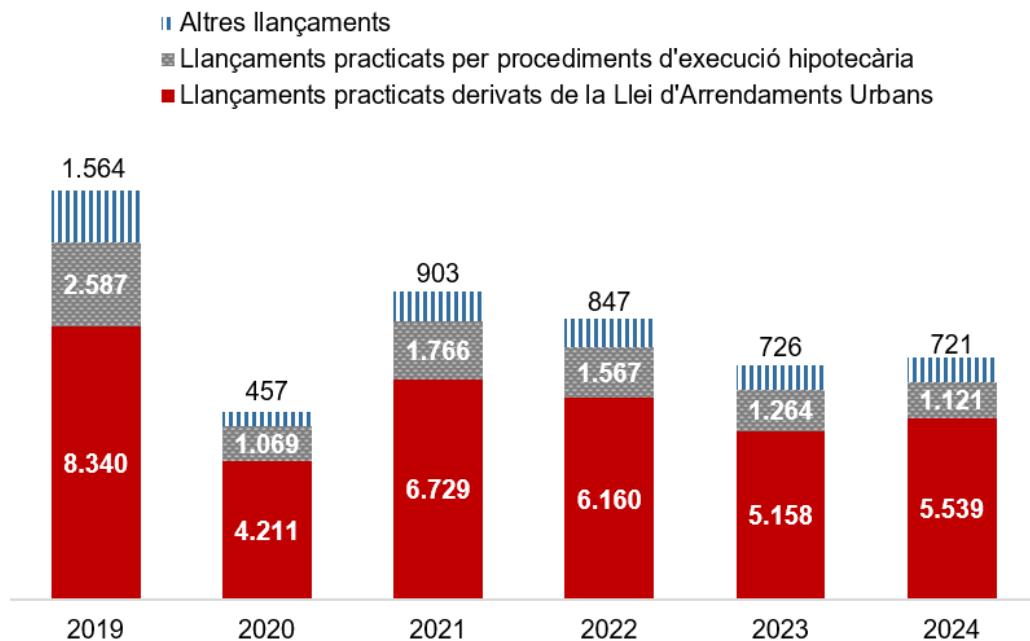
basat en la tipologia ETHOS, feia una aproximació al fenomen del mal allotjament. Més enllà de la quantificació que l'informe va fer en el seu moment, superada per recomptes posteriors més actuals, l'informe fa una primera aproximació a les diferents tipologies de mal allotjament.

Pel que fa als recomptes, amb dades de l'enquesta anual que elabora la Fundació Arrels, l'any 2023 (darrera dada disponible), a la ciutat de Barcelona, hi havia 1.384 persones que viuen al carrer, amb un increment del 12% (153 persones) més que el juny de 2022.

Amb dades del mateix informe, el perfil de les persones que viuen al carrer és un home (87% dels casos) amb una mitjana d'edat de 43 anys (el 55% se situen en la franja dels 36 i 55 anys) el 25% de les quals han nascut a Catalunya o a l'Estat espanyol, el 20% a altres països comunitaris i el 54% a països extracomunitaris. Segons l'Informe "Viure al carrer a Barcelona. Radiografia d'una ciutat sense llar" de la Fundació Arrels, l'any 2023 un 28,1% de les persones que viuen al carrer dormien al carrer, el 58,9% s'allotjaven en equipament i recursos i un 13,1% en assentaments i locals amb dinàmica d'assentament.

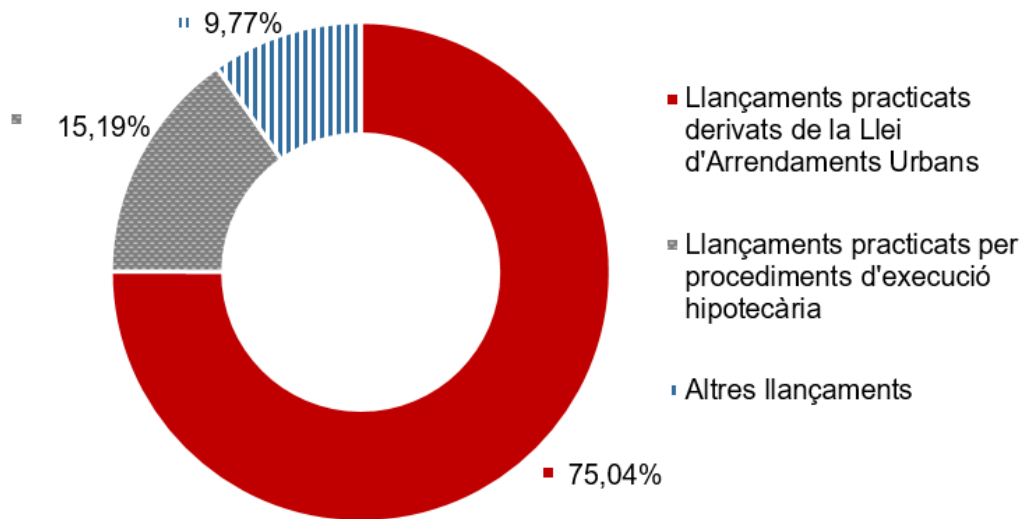
La pèrdua de l'habitatge per manca de capacitat de pagament esdevé un risc potencial d'exclusió residencial. El procés de pèrdua de l'habitatge es produeix bàsicament per resolució de l'arrendament per manca de pagament o per execució hipotecària. En aquest tipus de procediment, la sentència pot acordar el llançament de l'habitatge (la desocupació efectiva). Segons dades del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (d'ara endavant TSJC), l'any 2024 es van fer un total de 7.381 llançaments a Catalunya.

Figura 38. Evolució del nombre de llançaments practicats. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CGPJ.

Figura 39. Llançaments practicats per tipologia. Catalunya, 2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del CGPJ.

Això suposa un augment del 3,26% respecte al 2023, quan el nombre de llançaments va ser de 7.148. Dins del període 2019-2024 destaca l'increment excepcional del 2021 d'un 63,8% respecte al 2020, quan el nombre de llançaments es va situar en 5.737. Aquesta variació sobrevinguda entre el 2019 i el 2021 s'explica per la suspensió total dels llançaments durant la declaració d'estat d'alarma el 14 de març de 2020 i, una vegada finalitzat l'estat d'alarma el mes de maig, la vigència de la suspensió dels desnonaments restringit a les llars vulnerables sense alternativa de l'habitatge s'ha estés fins al 31 de desembre de 2025.

Caldrà estar atents a l'impacte que pugui tenir sobre el nombre llançaments presents i futurs aquesta mesura així com la seva retirada. L'any 2023 presenta, exceptuant el 2020, el valor més baix de llançaments dels últims 10 anys.

Del conjunt de llançaments practicats l'any 2024, el 75,0% són derivats de la Llei d'Arrendaments Urbans, és a dir, afecten els lloguers, mentre que el 15,2% ho són derivats per procediments d'execució hipotecària, proporció que s'ha anat modificant des del 2015 en favor dels lloguers.

A Catalunya es produeixen una mitjana de 91,5 llançaments per cada 100.000 habitants, això suposa la xifra més alta de tot l'Estat, seguit de Canàries (77,1) i la Regió de Múrcia (76,4) i molt per sobre de la mitjana estatal (56,5).

Pobresa energètica

Una de les problemàtiques vinculades al dèficit de recursos econòmics i de l'habitatge que la crisi econòmica ha fet emergir els últims anys és la dificultat o impossibilitat de fer-se càrrec de les despeses del subministrament d'energia (aigua, llum o gas) de l'habitatge. Aquesta situació és la que es coneix com a pobresa energètica. En efecte, la pobresa energètica és una realitat que impacta

negativament sobre les condicions de vida de les persones en diferents àmbits com el social, l'econòmic, el sanitari o el mediambiental.

Malgrat que es tracta d'un fenomen relativament nou en la seva conceptualització, es disposa de dades que permeten contextualitzar la problemàtica a Catalunya. Un dels indicadors rellevants que ens permet una aproximació estadística a la pobresa energètica és el corresponent als tipus de privacions materials que publica anualment l'Idescat en el marc de l'Enquesta de condicions de vida (taula 18).

De manera particular, cal destacar que, d'una banda, un 17,6% de la població el 2024 no pot mantenir l'habitatge a una temperatura adequada. Això representa una reducció de 2,4 punts respecte al 2023, quan aquesta casuística afectava el 20% de la població.

D'altra banda, el 14,3% declara tenir retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal, amb una important diferència entre les llars amb fills dependents o sense (un 18,4% en el cas de les llars amb fills dependents), i un increment que quasi duplica el valor de l'any 2019 (7,5%). Les tensions inflacionistes dels últims anys, amb una important incidència al sector energètic, poden explicar aquest increment inèdit d'aquest indicador.

Taula 18. Percentatge de població amb privacions materials segons tipus de privació i composició de la llar. Catalunya, 2024.

Tipologia	% Llars sense fills dependents*	% Llars amb fills dependents*	% Total
No es pot permetre vacances com a mínim una setmana a l'any	28,9	31,7	30,4
No es pot permetre menjar carn, pollastre o peix almenys cada dos dies	5,5	6,8	6,2
No es pot permetre mantenir l'habitatge a temperatura adequada	17,5	17,5	17,6
Sense capacitat per fer-se càrrec de despeses imprevistes	29,5	40,2	35,2
Retards en pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal	9,8	18,4	14,3
No es pot permetre disposar de cotxe	6,4	7,3	6,8
No es pot permetre disposar d'ordinador personal	4,7	6,8	5,8

*El fill dependent és la persona menor de 18 anys o entre 18 i 24 anys que viu almenys amb un dels pares i que és econòmicament inactiva. Una persona pot tenir més d'una privació.

Font: Idescat.

Una altra informació important que ens aproxima a la pobresa energètica prové de l'Enquesta de pressupostos familiars de 2023. Efectivament, a Catalunya el grup principal de despesa de les llars és l'habitatge (inclosa l'aigua, l'electricitat, el gas i altres combustibles), amb una despesa mitjana anual per llar d'11.868 euros (a Espanya aquest grup de despesa era de 10.367,26 € en el mateix període), amb un increment del 4% respecte al 2022 quan aquesta despesa era 451 euros menys.

Aquest grup de despesa de primera necessitat representava, el 2023, el 34,6% del total de despeses de la llar, amb un lleuger increment del pes respecte al 2022, quan aquesta despesa representava, de mitjana, el 34,5% del conjunt de despeses de les llars.

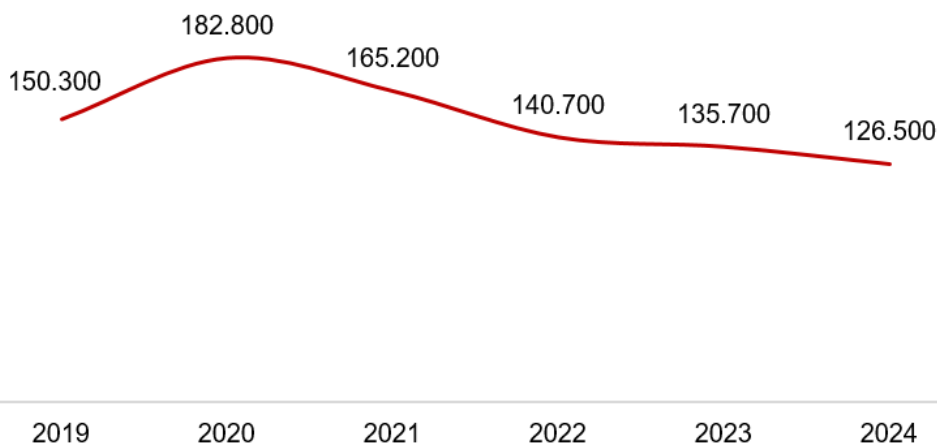
L'Enquesta de pressupostos familiars de 2024, el grup principal de despesa de les llars també és l'habitatge (inclosa l'aigua, l'electricitat, el gas i altres combustibles), amb una despesa mitjana anual per llar d'11.029 euros a Espanya que representa el 32,4% del total de despesa de les llars.

2.4.2 Dificultats en la inserció sociolaboral

La desocupació és un altre dels elements desencadenants dels processos d'exclusió social, no tan sols perquè el treball mercantil constitueix la font bàsica d'ingressos de les persones, la qual cosa ja constitueix una qüestió de pes, sinó també perquè és un element central en el procés de construcció de la identitat de l'individu. Des d'aquesta perspectiva, l'atur i la inactivitat són les situacions que comporten més risc d'exclusió social. En aquest sentit, cal tenir en compte també que aquest risc s'incrementa a mesura que augmenta el temps de desocupació. Tanmateix, encara que l'ocupació constitueix, majoritàriament, un element clau d'integració social, hi ha determinades característiques del mercat de treball actual que, en alguns casos, tal com hem vist anteriorment al capítol dedicat a la pobresa, també situen els treballadors en posició socialment vulnerable. És el cas, també, de la contractació temporal.

La temporalitat a Catalunya l'any 2024 es va situar en el 12,2%, amb una reducció respecte al 2023 quan aquesta era del 14,4% (mitjanes anuals). Per sexe, la temporalitat afecta més les dones, amb un 13,9%, mentre que als homes se situa en el 10,5%. En el conjunt de l'Estat, la taxa de temporalitat va ser del 13,0%, amb un increment respecte al 2023 de 0,3 punts (13,3% de temporalitat el 2023). La Unió Europea presenta per al conjunt de l'any 2024 una taxa de temporalitat de l'11,6%, una reducció de 0,6 punts respecte a l'any anterior.

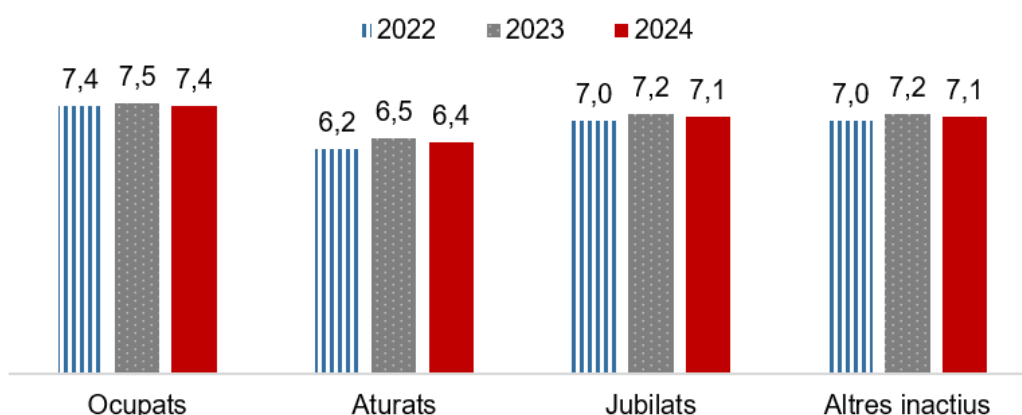
Figura 40. Població desocupada que viu en llars on tots els membres actius estan a desocupats. Catalunya, mitjana anual 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa. Idescat.

La crisi econòmica de finals de la primera dècada va suposar un procés de destrucció d'ocupació ràpida i de magnituds importants. La manca de treball té múltiples conseqüències sobre el procés d'integració en la societat, que, alhora, poden ser més o menys intenses en funció de la durada del període d'atur, de l'existència d'una prestació associada o no i de l'acumulació de situacions d'atur en una mateixa llar. A més, impacta de manera clara en el grau de satisfacció amb la vida de les persones (figura 41); essent els aturats el col·lectiu amb el grau més insatisfet de tots els relatius a l'activitat econòmica, i els ocupats els que disposen d'un grau superior.

Figura 41. Grau de satisfacció global amb la vida segons relació amb l'activitat (16 anys o més). Catalunya, 2022-2024.

Font: Enquesta de condicions de vida, Idescat.

En consonància amb el comportament que hem observat en la taxa d'atur de la població els últims anys, l'atur de llarga durada (taula 19) experimenta a Catalunya, des del 2013, una caiguda sostinguda (amb l'excepció del 2021) fins a situar-se al 2,7% l'any 2024, el valor més baix des de l'any 2009.

Taula 19. Taxa d'atur de llarga durada. Catalunya, Estat espanyol i UE-27, 2019-2024.

Àmbit territorial	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Catalunya	4,1	3,6	4,9	3,5	3,1	2,7
Estat espanyol	5,3	5	6,2	5,1	4,3	3,8
UE-27	2,7	2,5	2,8	2,4	2,1	1,9

Font: Idescat a partir de dades de l'INE i l'Eurostat.

La situació laboral i econòmica dels altres membres de la llar o de la família pot agreujar o mitigar les situacions personals d'atur. La família actua en moltes ocasions com a última xarxa de protecció social davant de la precarietat i la pobresa dels seus membres. Per tant, les llars on tots els membres en edat potencialment activa estan a l'atur constitueixen una altra de les situacions socials més vulnerables en termes materials.

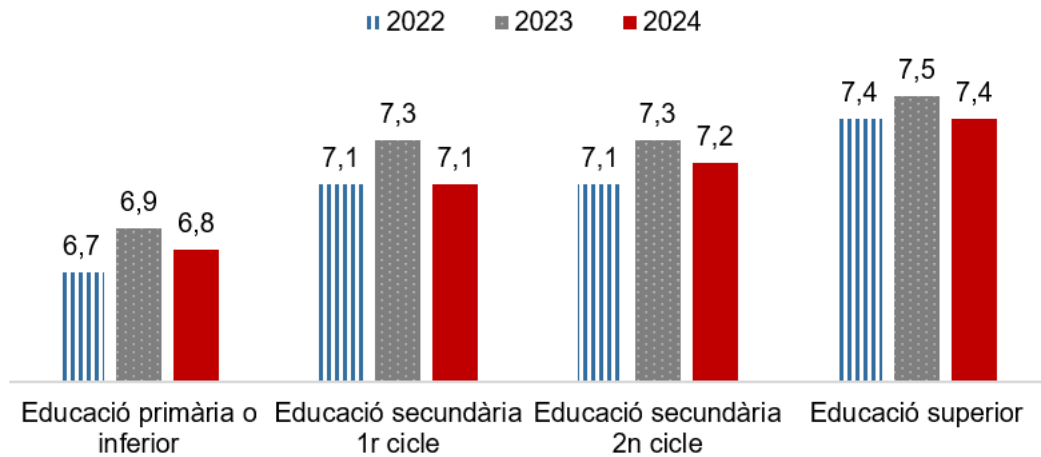
El nombre de persones que viuen en llars amb tots els membres actius desocupats va assolir el seu valor més elevat el primer trimestre del 2013, amb 384.000 persones. La tímida, però progressiva reducció de les taxes d'atur iniciada el 2013 i consolidada els anys posteriors va suposar una sostinguda i notable reducció dels casos fins al 2019. L'impacte en el mercat de treball de la pandèmia frena aquesta tendència i presenta un increment el 2020 del 21,6%. A partir del 2021 torna a reduir-se el nombre de persones en aquesta casuística fins a situar-se en 126.500 persones l'any 2024, el valor més baix dels últims onze anys. Amb tot, cal subratllar que aquesta dada representa que, l'any 2024, el 33,5% de les persones desocupades a Catalunya es trobaven en aquesta situació, una proporció gairebé dos punts inferiors a la del 2023.

2.4.3 Dificultats en la inserció socioeducativa i lleure educatiu

La importància de l'educació com a mecanisme d'integració social està fortament acceptada i reconeguda per diferents acords i tractats internacionals sobre drets humans. Les habilitats intel·lectuals i les competencials faciliten el desenvolupament personal i social, i, en conseqüència, l'adaptació a la vida professional, que cada vegada és més tecnificada. L'èxit escolar i educatiu és un element determinant per reduir el risc d'exclusió dels infants i joves, contrarestar el conjunt de condicionants d'ordre socioeconòmic, democratitzar les oportunitats i afavorir l'ascens social. De fet, es pot afirmar que desenvolupar al màxim el talent de tots els alumnes és la condició per possibilitar l'exercici de la llibertat individual, i, alhora, la garantia de progrés d'un país en termes de cohesió social. L'èxit educatiu també està directament relacionat, com avalen diferents informes, amb la implicació de les famílies en el procés escolar i educatiu dels fills i les expectatives sobre els seus estudis. A més, el nivell educatiu està estretament relacionat amb la satisfacció global amb la vida (figura 42), com més estudis té la persona major és el seu grau de satisfacció global

amb la vida; essent les persones que disposen d'estudis superiors els més satisfets globalment.

Figura 42. Satisfacció global amb la vida segons el nivell de formació assolit (16 anys o més). Catalunya, 2022-2024.

Font: Enquesta de condicions de vida, Idescat.

Per tant, cal orientar les famílies i donar-los suport, especialment a les més vulnerables i en risc d'exclusió, en relació amb l'exercici de les seves responsabilitats educatives i, en concret, l'acompanyament escolar.

D'altra banda, un factor clau per evitar un dels riscos d'exclusió emergents en la societat del coneixement consisteix en la capacitat dels ciutadans per accedir a la informació i generar coneixements nous. El sistema educatiu ha de garantir l'assoliment de la competència digital de tots els alumnes, amb la finalitat de prevenir una fractura social possible. Davant el fracàs i l'abandonament escolar, el sistema educatiu ha de preveure mesures específiques per donar resposta a situacions de risc d'exclusió que permetin la reincorporació a la formació i/o l'acompanyament a la inserció laboral, així com la formació al llarg de la vida.

El fenomen del fracàs escolar és polièdric i multicausal. L'informe d'avaluació de final d'etapa a quart d'ESO 2024 del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu del Departament d'Educació i Formació Professional (Quaderns d'Avaluació, 61, setembre de 2024, L'avaluació de quart d'ESO 2024) dedica un apartat a la presentació dels resultats segons quatre variables i una d'elles és el grau de complexitat del centre educatiu, d'acord amb la tipologia que estableix la Inspecció d'Educació.

Aquesta tipologia té tres categories que indiquen el grau de complexitat de cada centre –el baix, el mitjà i l'alt– a partir dels indicadors següents:

- Diversitat significativa: alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes amb desavantatges educatius (per situació socioeconòmica i/o sociocultural desfavorida) i per nova incorporació al sistema educatiu (en un període inferior als dos anys).

- Mobilitat de l'alumnat i del professorat.
- Absències de l'alumnat per trimestres i del professorat que no generen substitucions.
- Demanda d'escolarització a P3 i demanda de sol·licituds de preinscripció a primer d'ESO.

La segmentació dels resultats de l'alumnat a quart d'ESO en aquestes tres categories evidencia que com més alt és el grau de complexitat del centre, més baixa és la puntuació mitjana global i més alt és el percentatge d'alumnes situat en el grau baix d'assoliment de la competència. Així mateix, el percentatge d'alumnes situat en el nivell alt decreix a mesura que augmenta el nivell de complexitat del centre. En totes les competències avaluades (llengües catalana, castellana i anglesa, competència matemàtica i competència científicotecnològica), la variable del grau de complexitat del centre mostra un comportament similar.

Els centres de complexitat alta són els únics que obtenen una puntuació mitjana per sota de la mitjana global de Catalunya. Alhora, la diferència de puntuació mitjana entre els centres de complexitat baixa i els de complexitat alta és de 8,6 punts en llengua catalana (el 20,0% dels alumnes en centres de complexitat baixa assoleix el nivell alt de competència davant el 7,5% dels alumnes en centres de complexitat alta); 9,4 punts percentuals en llengua castellana (44,5% d'alumnes amb nivell alt de competència en centre de complexitat baixa davant el 20,8% en els centres de complexitat alta); 15,5 punts percentuals en llengua anglesa (32,1% d'alumnes amb nivell alt de competència en centre de complexitat baixa davant del 10,4% dels alumnes en centres de complexitat alta); 14,5 punts percentuals en matemàtiques (26,5% d'alumnes amb nivell alt de competència en centre de complexitat baixa davant el 8,5% en els centres de complexitat alta) i 11,6 punts percentuals en competència científicotecnològica (38,2% d'alumnes amb nivell alt de competència en centre de complexitat baixa davant el 16,3% dels alumnes en centres de complexitat alta).

Aquestes distàncies per nivell i tipus de competències assolides per l'alumnat entre centres de més a menys complexitat es mantenen sense grans variacions en l'informe "Avaluació de final d'etapa quart d'ESO de 2024" del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu del Departament d'Educació i Formació Professional així com amb informes d'avaluació anteriors.

El sistema educatiu ha de fer front, entre d'altres, a tres reptes importants. D'una banda, hi ha la problemàtica l'abandonament escolar prematur, la dels joves que ni estudien ni treballen i, de l'altra, la dels estudiants que, per les seves característiques personals, tenen necessitats educatives especials o específiques.

L'abandonament escolar prematur es refereix al percentatge de joves d'entre 16 i 24 anys que no han completat l'educació secundària postobligatòria i no estan cursant cap formació. Inclou la població que no ha completat la formació bàsica

(educació secundària obligatòria) o que un cop finalitzada, no ha acabat la segona etapa de l'educació secundària (formació postobligatòria) i no continua amb cap mena d'educació o formació. Les taxes d'abandonament prematur dels estudis 2024 són, en el cas de Catalunya (13,7%) i l'Estat espanyol (13,0%), molt elevades en relació amb la mitjana europea (9,7%). Per sexes, el percentatge d'homes que abandonen prematurament els estudis és del 16,5%, 5,9 punts percentuals superior al de les dones (10,6%).

La inserció en el mercat de treball dels joves una vegada finalitzat l'ensenyament obligatori va precedida d'un període de transició que depèn de les circumstàncies individuals, del moment del cicle econòmic, així com de les polítiques d'ocupació. Tot i que no es pot parlar d'un procés de transició únic de l'escola al treball, en termes generals, a Catalunya els joves el viuen fent més activitats formatives reglades postobligatòries. En alguns casos, però, aquest procés de transició no es fa estudiant: un fenomen recent és el protagonitzat per joves (de 16 a 29 anys) que ni estudien ni treballen.

Aquest grup de joves, amb causes i situacions diferents, es pot dividir en dos col·lectius. D'una banda, els joves que no fan cap mena d'itinerari formatiu i estan desocupats, és a dir, no treballen, però ho volen fer i, de l'altra, els joves que no fan cap mena d'activitat formativa i són inactius, és a dir, no treballen i no busquen feina (persones que no estudien, no treballen, no busquen feina o no tenen responsabilitats familiars i que no tenen impediments objectius per desenvolupar aquestes activitats). Estaríem parlant del fenomen NEET (*Not in Education, Employment or Training*), el també conegut com a "ni-ni" (ni estudien, ni treballen).

L'any 2024 a Catalunya, la població jove que no estava ocupada ni cursava estudis ni rep formació (figura 43) es va situar en l'11,9%, amb una reducció de 0,8 punts respecte al 2023. El 2020, la població amb aquesta casuística es va enfil·lar fins al 18,2% a conseqüència del context de pandèmia i les derivades en l'aturada de l'activitat econòmica i posteriors restriccions sectorials. El 2024, però, aquest indicador se situa en valors previs al 2008.

Les dificultats d'inserció laboral de la població jove, així com la temporalitat que caracteritza la seva situació laboral, el fracàs escolar i l'abandonament prematur dels estudis són alguns dels factors que expliquen la situació d'aquest col·lectiu.

Un altre grup de població que presenta necessitats en l'àmbit de la inserció socioeducativa són les persones amb necessitats educatives específiques:

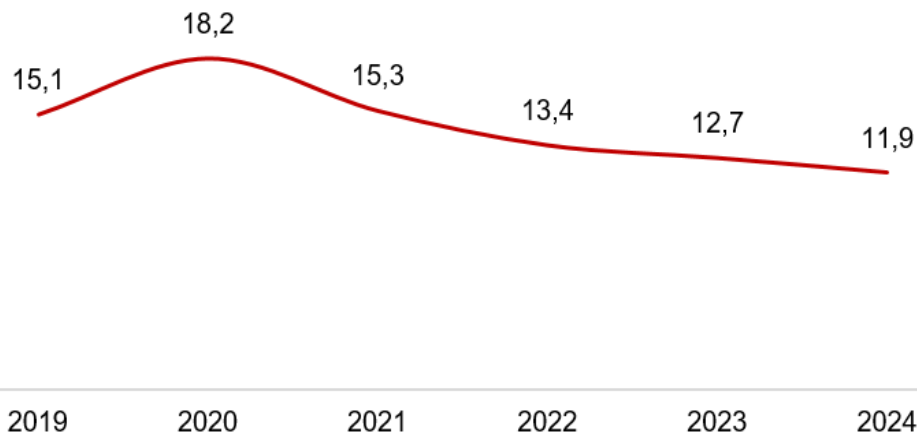
a) Els alumnes que tenen necessitats educatives especials, que són els afectats per discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, els que manifesten trastorns greus de personalitat o de conducta o els que pateixen malalties degeneratives greus.

b) Els alumnes amb necessitats educatives específiques derivades de la incorporació tardana al sistema educatiu o derivades de situacions

socioeconòmiques especialment desfavorides.

Els alumnes amb necessitats educatives especials s'escolaritzen en centres docents ordinaris o en centres d'educació especial, en funció de la intensitat i l'especialització dels suports que requereixen.

Figura 43. Població jove que no està ocupada ni cursa estudis ni té formació. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa. Idescat.

El curs 2023-2024, segons dades del Departament d'Educació i Formació Professional, el nombre d'alumnes amb Necessitats específiques de suport educatiu (NESE) es va situar en 326.023 i representen el 23,3% del total d'alumnes. Aquest suport és superior en centres públics (27,0%) que en privats (16,4%); en general, afecten més els homes (25,1%) que a les dones (21,5%). Aquesta xifra suposa un increment de 70.379 alumnes (27,5%) respecte al curs anterior.

En conjunt, hi ha una progressió d'alumnat amb necessitats educatives especials escolaritzat en centres ordinaris que s'ha mantingut constant l'última dècada. Aquest increment, a la pràctica, va acompanyat d'un augment considerable de suports a la inclusió en els centres ordinaris, com són els suports intensius a l'escola inclusiva (SIEI) i el suport dels professionals dels centres d'educació especial en els centres ordinaris, i els especialistes externs que donen suport a l'alumnat amb necessitats educatives especials vinculades a diferents discapacitats intel·lectuals i del desenvolupament.

Les activitats de lleure ofereixen oportunitats educatives, d'aprenentatges competencials, de socialització i de vinculació comunitària. La participació dels infants i adolescents al lleure educatiu és fonamental per al seu desenvolupament personal i social, afavoreixen la cohesió social i són fonamentals per prevenir situacions de risc i promoure el benestar subjectiu, especialment per als infants i els adolescents en situació de vulnerabilitat.

Segons l'“Informe anual d'infància 2024” de la Síndica de Greuges, durant l'estiu de 2024, més de mig milió d'infants i adolescents van participar en les activitats de lleure notificades a la Direcció General de Joventut (casals, campaments, rutes, etc.). El setembre de 2024, la participació havia augmentat prop de 40.000 participants respecte al setembre de 2023.

El mateix informe recull que, prop del 45% dels infants i adolescents de famílies amb menys capital econòmic i educatiu no participen en activitats esportives (proporció que en el cas dels infants i adolescents socialment més afavorits es redueix al 20%), i prop del 70% dels infants i adolescents socialment desfavorits no participen en activitats no esportives (prop del 45% en el cas dels infants i adolescents més afavorits). Les diferències són més grans en el cas de les activitats extraescolars no esportives. En el cas de les activitats esportives, per efecte d'uns nivells de participació més elevats, les desigualtats que hi ha són menys pronunciades.

Tenint en compte l'edat i el gènere, la participació de menors de tres anys és residual i també decreix de manera progressiva a partir dels dotze anys, a mesura que augmenta l'edat, tant en nois com en noies, però en el cas dels nois aquest abandonament és més accentuat.

També es fa esment de la necessitat que les activitats siguin inclusives i que garanteixin la participació i l'atenció adequada de les necessitats educatives que tenen els infants amb discapacitat o pluridiscapacitat (o altres infants amb necessitats educatives específiques, incloses les de caràcter conductual).

Anàlisi de l'acció del Sistema català de serveis socials

Al llarg d'aquest capítol s'actualitzen les dades disponibles relatives als indicadors de l'acció del Sistema català de serveis socials. En els apartats següents s'analitzarà l'acció duta a terme pel Sistema català de serveis socials a través de diversos indicadors.

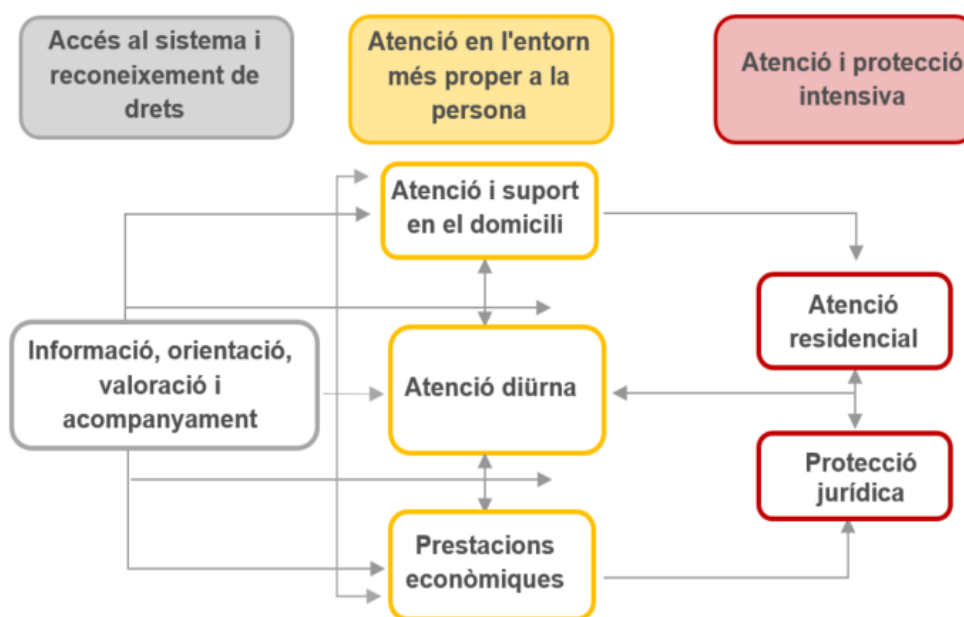
1. Els dispositius d'acció del Sistema català de serveis socials

Les prestacions del Sistema català de serveis socials s'han classificat en sis dispositius en funció de la necessitat principal o el fi últim al qual pretenen donar resposta.

Definim un dispositiu del Sistema com el conjunt de prestacions que tenen en comú el tipus de resposta a unes necessitats més o menys concretes de les persones en l'àmbit d'actuació dels serveis socials. Cadascun dels dispositius atén les necessitats específiques de les persones que es troben en una de les situacions de necessitat genèrica.

La categorització dels dispositius segueix un procés lògic que comença en el punt d'accés al Sistema, continua pels diferents dispositius que permeten l'atenció en l'entorn més proper de la persona i acaben en els dispositius que suposen un grau d'atenció més intensiu. El procés d'atenció i la classificació dels dispositius es pot veure a la figura 44.

Figura 44. La classificació dels dispositius.

Font: elaboració pròpia.

Informació, orientació, valoració i acompanyament

Aquest dispositiu inclou totes les prestacions de servei que, mitjançant un equip de professionals, proporcionen a les persones informació, orientació i assessorament, diagnòstic i avaluació de la seva situació social, així com atenció i acompanyament mitjançant la intervenció i el tractament social.

Atenció i suport per romandre en el domicili

Aquest dispositiu inclou totes les prestacions de servei, tecnològiques i econòmiques, de caràcter finalista, que van adreçades a atendre i compensar els dèficits que una persona o unitat de convivència puguin tenir per permetre que continuïn vivint en el seu entorn habitual.

Atenció diürna

Aquest dispositiu inclou totes les prestacions de servei que ofereixen a les persones una atenció de caràcter no residencial, però que inclou una atenció durant diverses hores en un espai específic i que dona resposta especialitzada a les necessitats de cada persona.

Prestacions econòmiques

Aquest dispositiu inclou totes les prestacions de caràcter dinerari, sempre que no tinguin una destinació final per a la compra d'un servei inclòs en qualsevol dels altres dispositius.

Atenció residencial

Aquest dispositiu inclou totes les prestacions que impliquen oferir a les persones una alternativa a residir en el seu domicili o en un domicili particular.

Protecció jurídica

Aquest dispositiu inclou les prestacions que donen cobertura a les situacions de desemparament quan les persones no tenen capacitat de decisió autònoma i en garanteixen la protecció mitjançant l'assumpció de la tutela per l'Administració o entitats no lucratives.

La Cartera de serveis socials

La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, configura un sistema de serveis socials que parteix del principi d'universalitat en l'accés al sistema de serveis socials. La Llei determina que l'instrument per assegurar l'accés a les prestacions garantides del Sistema de serveis socials de la població que les necessiti és la Cartera de serveis socials, establerta com un instrument dinàmic a partir de l'estudi de la realitat social i territorial, i finançada públicament amb criteris de sostenibilitat que, en alguns casos, poden requerir la participació dels usuaris en el pagament dels serveis.

La Cartera de serveis socials, aprovada mitjançant el Decret 142/2010, d'11 d'octubre, està formada per 138 prestacions, de les quals 108 són de serveis, 26 econòmiques i 4 tecnològiques. Actualment, s'ha iniciat el procés de revisió de la Cartera. En el marc d'aquest procés, s'estan duent a terme els estudis de costos de les diferents prestacions i està prevista la constitució de les taules tècniques que elaboraran les propostes de modificació.

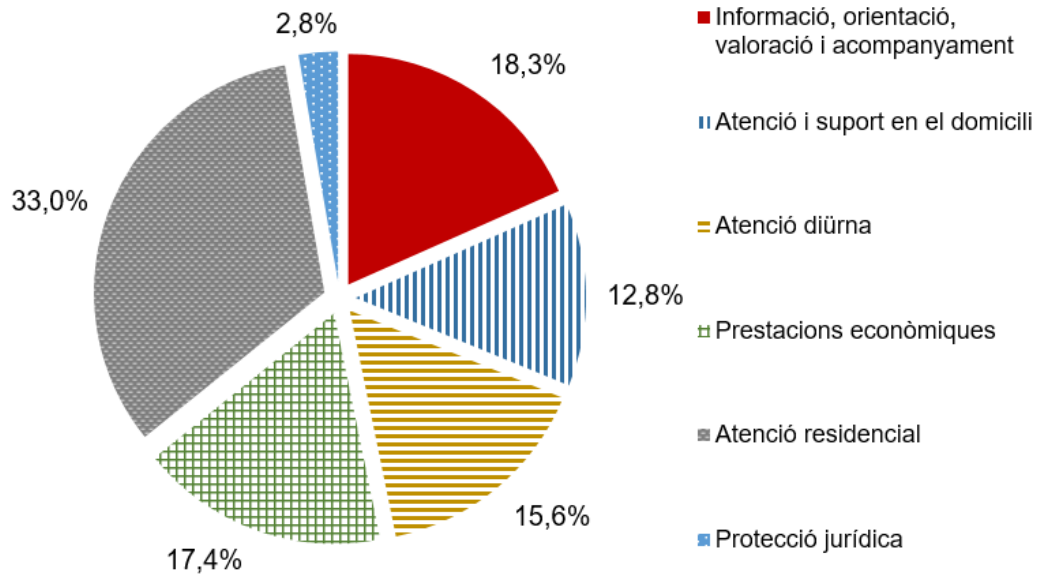
En la figura 45 es mostra la distribució de les prestacions per dispositius de la Cartera de Serveis Socials i en la figura 46 es mostren les prestacions agrupades per les tres categories de necessitat social i per dispositiu, llevat dels serveis socials bàsics, que resten com a prestació comuna a totes les situacions de necessitat. S'observa que les prestacions econòmiques tenen un pes molt diferent segons la situació de necessitat: mentre que representen més d'un terç del total de les prestacions per atendre necessitats materials i instrumentals, en les situacions de necessitat per manca d'autonomia arriben a un 10% i en l'àmbit relacional es queden a prop del 4%.

2. El servei bàsic d'atenció social

El servei bàsic d'atenció social té la funció, en coordinació amb la resta de serveis socials bàsics i mitjançant la intervenció d'equips multidisciplinaris, de detectar, orientar, diagnosticar i prevenir les situacions de necessitat en què es

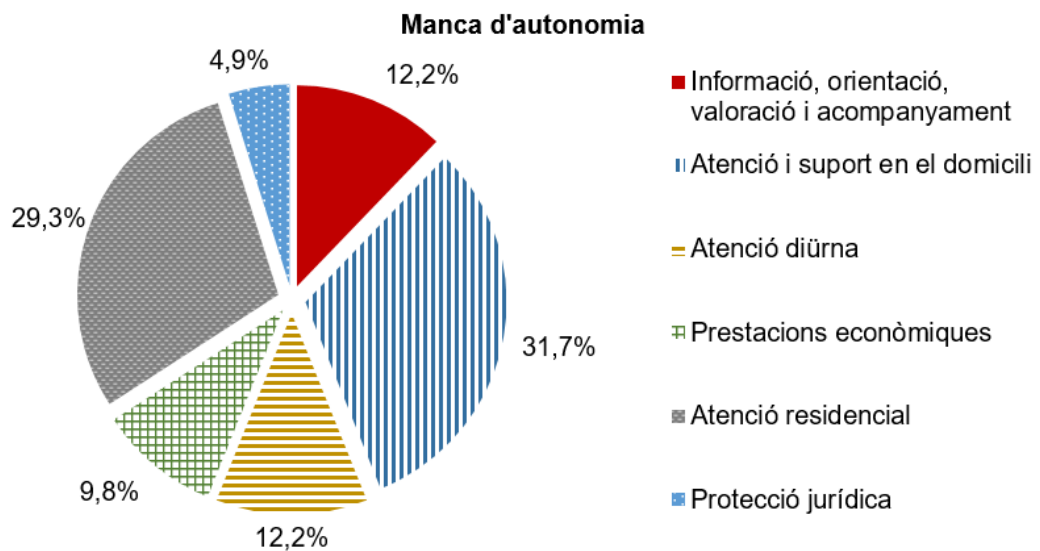
trobin o es puguin trobar persones i famílies, intervenir-hi, i informar-ne l'Administració, especialment si pateixen una situació de risc o d'exclusió social.

Figura 45. Prestacions de la Cartera de serveis socials per dispositius.

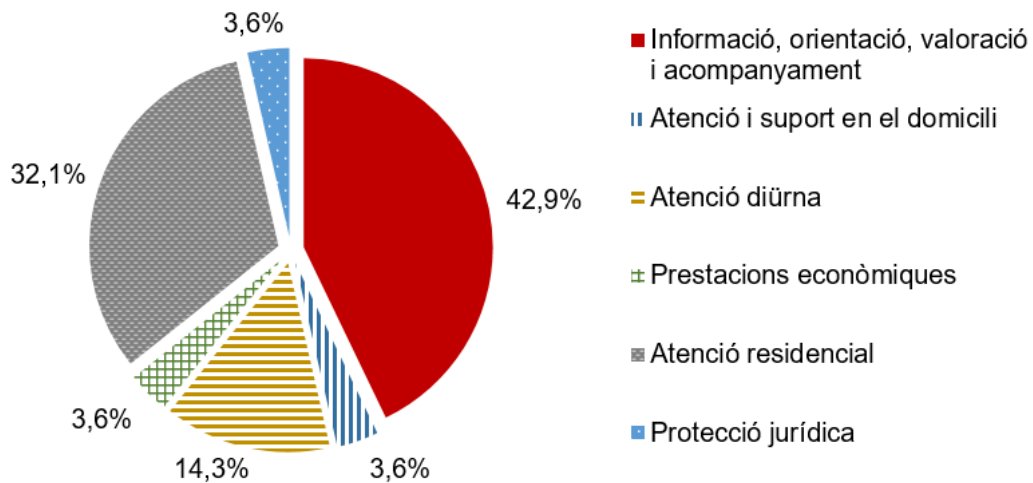

Font: elaboració pròpia a partir de la Cartera de serveis socials.

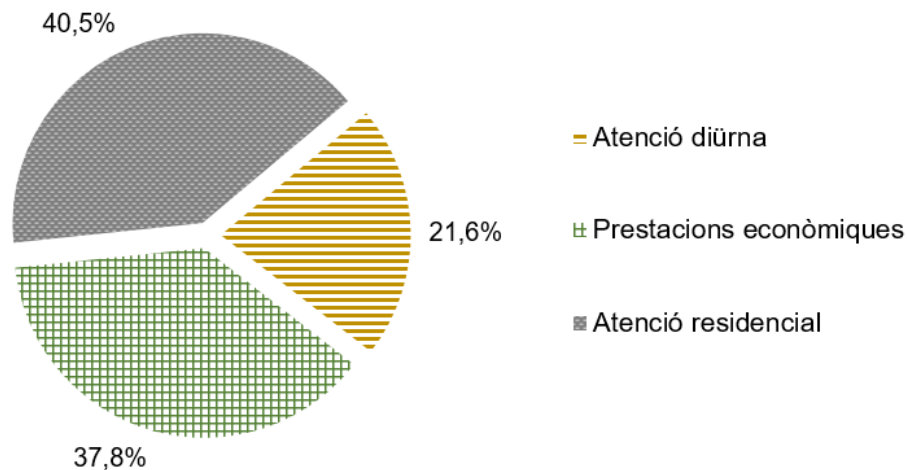
Figura 46. Distribució de les prestacions de la Cartera de serveis socials per a situacions de necessitat social.

Necessitats relacionals

Necessitats materials i instrumentals

Font: elaboració pròpia a partir de la Cartera de serveis socials.

La Llei 12/2007, a l'article 16, quan regula els serveis socials bàsics, estableix que aquests inclouen els equips bàsics, els serveis d'ajuda a domicili i de teleassistència i els serveis d'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents.

La definició que es fa d'aquests serveis a la Cartera de serveis socials i la relació amb les funcions que assigna als serveis socials bàsics la Llei esmentada permeten dir que els equips bàsics són l'estructura central dels serveis socials bàsics; en aquest sentit, l'organització dels serveis socials bàsics té una incidència determinant en la prestació que els equips bàsics d'atenció social poden fer.

El servei bàsic d'atenció social, principal porta d'accés a la xarxa de serveis socials d'atenció pública, ha de presentar una cobertura territorial que sigui capaç d'atendre un gran volum de població. Com que estem davant un servei

universal, considerem que la població potencialment demandant és tota la de Catalunya.

Cobertura de la població i capacitat d'atenció individual dels equips bàsics d'atenció social (EBAS)

El servei bàsic d'atenció social va atendre, durant l'any 2024, 897.860 persones a tot Catalunya, xifra que suposa una cobertura per a l'11,21% de la població⁴.

L'any 2024, la taxa de cobertura de la població presentava diferències remarcables entre territoris. Les àrees bàsiques municipals de Gavà (37,95%) i Badia del Vallès (29,77%); i les àrees bàsiques comarcals de Selva (28,84%) i Alta Ribagorça (20,37%) presentaven algunes de les xifres de cobertura municipals i comarcals més altes. A l'altre extrem, presentaven menys cobertura les àrees bàsiques municipals de Barcelona (5,54%) i Santa Perpètua de Mogoda (6,49%); i les àrees bàsiques comarcals del Vallès Occidental (6,65%) i la Gironès (6,33%).

El nombre de persones ateses pels professionals dels equips bàsics d'atenció social (treballador/a social i educador/a social) va suposar una ràtio mitjana d'atenció de 287 persones/professional l'any 2024.

Dotació de professionals dels equips bàsics d'atenció social (EBAS)

El volum de la població potencial del servei bàsic d'atenció social requereix un nombre de professionals suficient per garantir la prestació del servei amb la màxima qualitat possible a la població que necessiti fer-ne ús. En aquest cas, la disposició addicional segona de la Llei 12/2007, recollida a la Cartera de serveis socials, fixa la ràtio en tres treballadors/ores socials i en dos educadors/ores socials per cada 15.000 habitants; per tant, suposa disposar d'un/a treballador/a social per cada 5.000 habitants i d'un/a educador/a social per cada 7.500 habitants.

L'any 2024, mitjançant el contracte programa del Departament de Drets Socials i Inclusió amb els ens locals, s'ha continuat la implantació de la millor dotació de les plantilles dels Equips bàsics d'atenció social, tant per assolir la ràtio establerta per la llei de serveis socials com per assolir els nous treballadors que s'han incorporat a aquesta ràtio en funció d'altres indicadors de necessitats i del personal administratiu que també s'ha incorporat a aquests equips.

El servei bàsic d'atenció social va disposar, l'any 2024, de 2.022,87 treballadors/ores socials i 1.107,22 educadors/ores socials amb finançament del Departament de Drets Socials i Inclusió, dada que suposa una ràtio de 3,79

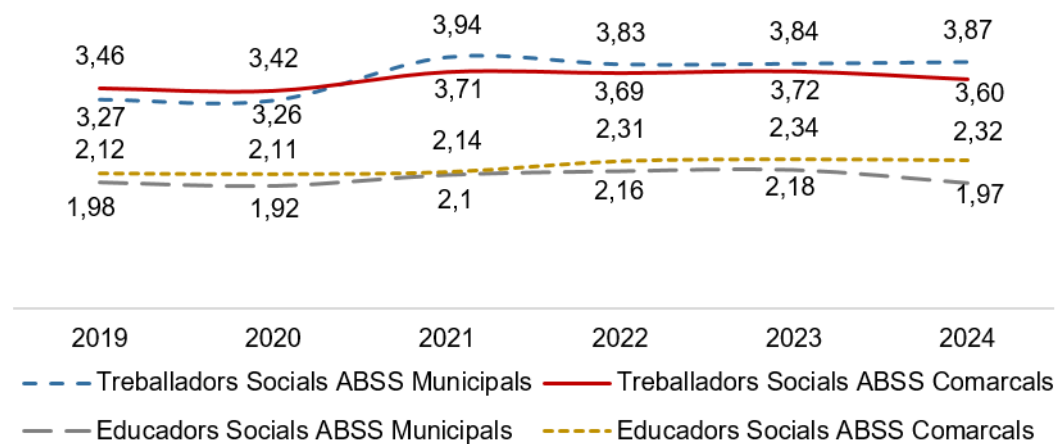
---

⁴ Les dades de persones usuàries dels EBAS provenen de la justificació d'activitats que presenten les Àrees Bàsiques de Serveis Socials (ABSS), mitjançant LSocial. En aquest informe, s'ha modificat la dada total de persones usuàries 2024, per la correcció de dades efectuada per part de les ABSS de Maresme i Figueres.

treballadors/ores socials per cada 15.000 habitants i de 2,07 educadors/ores socials per cada 15.000 habitants.

Si s'analitza des de la perspectiva del nombre d'habitants per professional, a cada treballador/a social li corresponen 3.961 habitants, mentre que a cada educador/a social li corresponen 7.236. Amb la referència dels llindars esmentats que la Llei de serveis socials estableix com a objectiu, podem considerar que pràcticament s'assoleix la fita pel que fa a la mitjana de Catalunya, malgrat les lleugeres variacions de la ràtio per àmbits.

Figura 47. Ràtio de treballadors/ores socials i educadors/ores socials per cada 15.000 habitants. Catalunya, àrees bàsiques comarcals i municipals, 2019-2024.

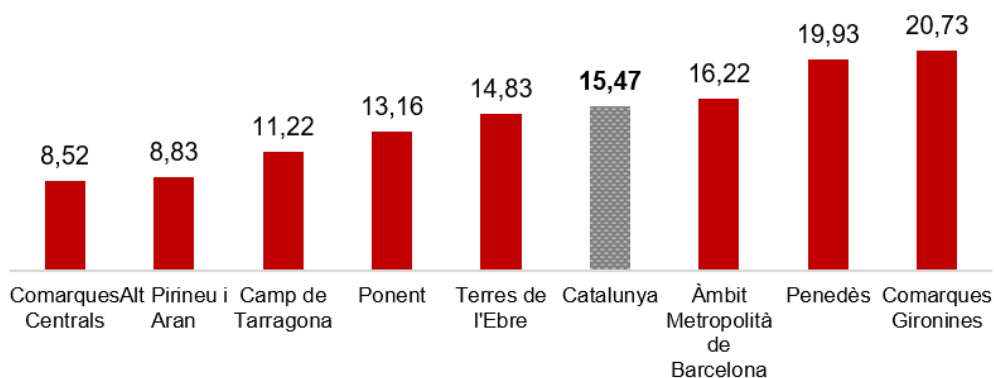
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Mapa de Serveis Socials.

La qualitat en els serveis socials bàsics

En relació amb els nivells de qualitat i, especialment, amb les eines de què disposen els ens locals per garantir la qualitat dels serveis socials bàsics, s'han dissenyat dos indicadors: el temps d'espera per accedir als equips bàsics d'atenció social i el sistema de gestió i tractament de les queixes i reclamacions.

L'indicador de qualitat que té una relació directa amb l'atenció a les persones és el temps d'espera per accedir a un equip bàsic d'atenció social (figura 48), és a dir, el temps que transcorre entre la sol·licitud d'entrevista i la realització. L'any 2024, la mitjana de Catalunya són 15,47 dies naturals, tot i que, per àmbits, les diferències són significatives. El valor superior, a les Comarques Gironines (20,73 dies), és 12,21 dies superior al valor inferior, a les Comarques Centrals (8,52 dies). El 2024 augmenta en 1,7 dies la mitjana del temps d'espera respecte al 2023.

Figura 48. Temps d'espera en dies entre la sol·licitud d'entrevista a l'equip bàsic d'atenció social i la seva realització. Àmbits, 2024.

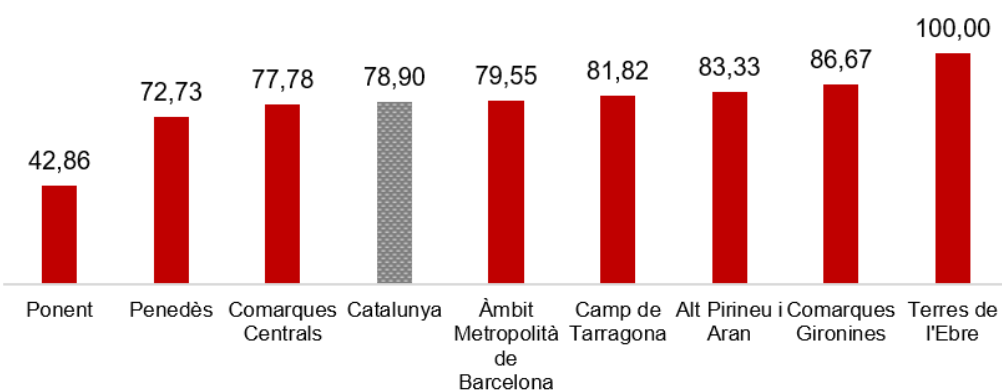

Un altre dispositiu referit al sistema de qualitat dels serveis socials bàsics té relació amb el sistema d'atenció a les queixes i reclamacions de la ciutadania; en aquest sentit, es mesuren quins són els sistemes implantats a les àrees bàsiques de serveis socials.

La mitjana de Catalunya ens mostra que un 78,90% dels ens locals disposen d'un sistema, més o menys desenvolupat, per a l'atenció de les queixes i reclamacions de la seva ciutadania en el marc dels serveis socials bàsics (figura 49).

Això implica un augment respecte del 2008, quan tan sols en disposava el 60% dels ens locals. Per territoris, destaca Terres de l'Ebre, on tots els seus ens locals declaren disposar d'un sistema de gestió de queixes i reclamacions. D'altra banda, Ponent i el Penedès disposen d'un percentatge per sota del 75% d'ens locals amb sistemes d'atenció a queixes i reclamacions.

Figura 49. Percentatge d'àrees bàsiques amb sistemes d'atenció a les queixes i reclamacions en els serveis socials bàsics. Àmbits, 2024.

Font figures 48 i 49: elaboració pròpia a partir de les dades informades per les Àrees Bàsiques de Serveis Socials.

3. L'acció dels serveis socials davant la manca d'autonomia

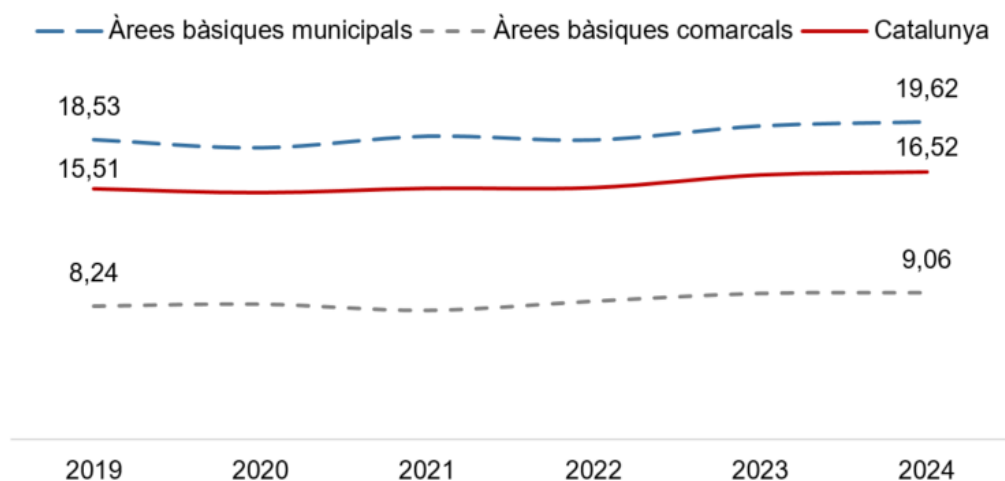
El Sistema català de serveis socials disposa de diferents prestacions per atendre les situacions de necessitat social derivades de la manca d'autonomia. Davant d'aquesta situació de necessitat, la porta d'entrada principal a la Xarxa de serveis socials d'atenció pública són els equips bàsics d'atenció social, però, en aquest cas, es poden identificar uns altres dos accessos directes a la Xarxa: els serveis de valoració de la dependència (SEVAD) i els serveis de valoració de la discapacitat (CAD).

3.1 Actuacions i serveis preventius

Una de les prestacions de caràcter preventiu que ha tingut una gran difusió en els darrers anys és el servei de les tecnologies de suport i cura (teleassistència).

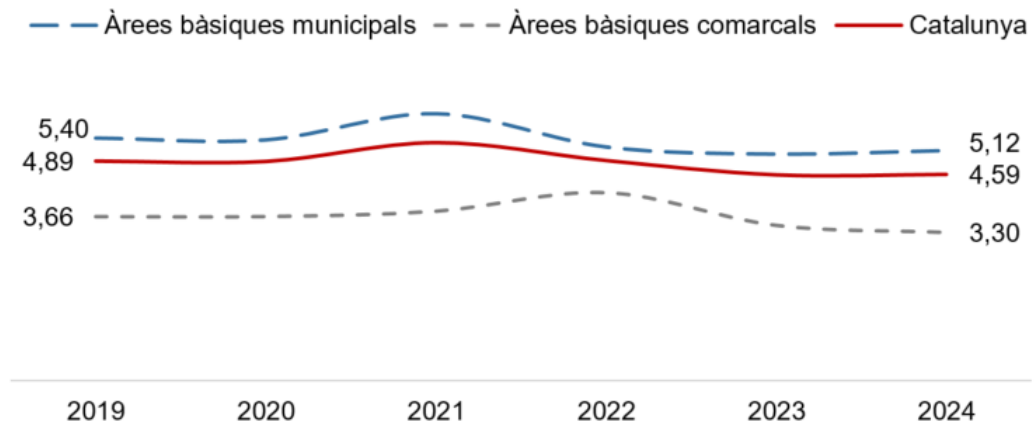
Es tracta d'un servei adreçat preferentment a les persones més grans de 65 anys i, per això, la taxa de cobertura es calcula sobre aquesta franja de població; a Catalunya. L'any 2024, hi va haver un total de 267.427 usuaris d'aquest servei amb un increment de 9.184 persones ateses respecte al 2023.

Figura 50. Cobertura de la població de 65 anys i més mitjançant el servei de les tecnologies de suport i cura. Catalunya i àrees bàsiques comarcals i municipals, 2019-2024.

Font: Mapa de serveis socials. Departament de Drets Socials i Inclusió.

Figura 51. Cobertura del servei d'ajuda a domicili en la població de 65 anys i més. Catalunya i àrees bàsiques comarcals i municipals, 2019-2024.

Font: Mapa de serveis socials. Departament de Drets Socials i Inclusió.

Del conjunt d'usuaris, 258.613 (el 96,7%) eren persones més grans de 65 anys. Això suposa una cobertura mitjana del 16,52% de les persones més grans de 65 anys, superior en 0,18 punts percentuals el 2023, amb una cobertura del 16,34%. Territorialment, les diferències de cobertura són importants entre les àrees bàsiques municipals i les comarcals, que presenten una taxa de cobertura del 19,62% i 9,06% de mitjana respectivament. Les àrees bàsiques municipals tenen una taxa de cobertura superior a la mitjana de Catalunya i les àrees bàsiques comarcals tenen una taxa de cobertura de mitjana inferior a la de Catalunya.

Una altra prestació amb un caràcter marcadament preventiu és el servei d'ajuda a domicili, adreçat preferentment als sectors de població més vulnerables, i, per aquest motiu, la disposició addicional segona de la Llei 12/2007 estableix un objectiu de cobertura per a l'any 2009 del 4% de la població més gran de 65 anys. L'any 2024 la cobertura mitjana a Catalunya va ser del 4,59% sobre la població més gran de 65 anys. A més, s'observen diferències de cobertura entre les àrees bàsiques municipals i les comarcals. Les àrees bàsiques municipals tenen una taxa de cobertura superior a la mitjana de Catalunya (5,12%) i les àrees bàsiques comarcals tenen una taxa de cobertura de mitjana (3,30%) inferior a la de Catalunya.

Els serveis d'atenció precoç

Els serveis d'atenció precoç són serveis que presten una atenció terapèutica global i interdisciplinària als infants i a les seves famílies, des de la concepció fins als sis anys, que presenten trastorns en el desenvolupament o bé corren el risc de patir-ne per la influència de situacions de risc biològic, psicològic, social, dificultats de criança, etc.

El procés assistencial dels serveis d'atenció precoç comprèn les fases de prevenció, detecció, diagnòstic i tractament. Es disposa de 100 serveis d'atenció

precoç, que l'any 2024 van atendre 52.657 infants i les seves famílies (33.936 nens i 18.721 nenes, 64,4% i 35,6% respectivament), xifra superior a la del 2023, quan es van atendre 50.291 infants i les seves famílies. Es manté la tendència a l'alça respecte del 2019, quan aquests serveis van atendre 42.336 usuaris, amb un increment del 24,4% el període 2019-2024.

Sobre la base del total de població de 0 a 6 anys i el nombre d'infants atesos pel servei d'atenció precoç, la taxa de cobertura és d'un 13,9% l'any 2024. L'oferta assistencial d'hores d'atenció precoç l'any 2024 va ser d'1.685.378; 258.925 hores més que l'any 2023, quan l'oferta d'hores d'atenció precoç va ser d'1.426.453. En el període 2019-2024, s'ha produït un increment d'hores del 37,2% (457.407 hores).

El servei d'atenció precoç presenta una característica específica pel que fa al circuit d'accés. La majoria dels infants i les seves famílies són adreçats a aquest tipus de servei des del sistema de salut, ja que són els serveis de pediatria els que valoren si l'evolució de l'infant és adequada o no per l'edat i, en cas que detectin algun trastorn, l'hi deriven.

Xarxa catalana de promoció de l'autonomia personal i prevenció de la dependència

La seva finalitat és la promoció i el manteniment de les condicions per a la vida autònoma i el suport de les persones amb discapacitat o amb risc de dependència i dels seus cuidadors, mitjançant l'increment de l'autonomia personal, l'accessibilitat a l'entorn i la utilització dels productes de suport.

En aquesta línia, el Centre per a l'Autonomia Personal té com a objectiu potenciar l'autonomia personal, millorar l'accessibilitat i afavorir la integració social de les persones amb discapacitat i la gent gran. L'any 2024 s'han atès 12.585 consultes o actuacions adreçades a particulars i professionals, amb un increment del 2,5% respecte a l'any 2023, i d'un 18,8% d'increment acumulat en el període 2019-2024.

3.2 Xarxa d'atenció a les persones amb discapacitat

Les necessitats socials derivades de les situacions de discapacitat han anat prenent protagonisme en les agendes socials dels països occidentals en les últimes dècades. L'accés en igualtat de condicions als beneficis, als drets econòmics i als serveis prestats pels organismes públics passen necessàriament pel reconeixement i la valoració de la discapacitat, que regula el Reial decret 888/ 2022, de 18 d'octubre, pel qual s'estableix el procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat i l'Ordre DSA/934/2023, de 19 de juliol, per la qual es modifiquen els barems que figuren com Annexes I, II, III, IV, V i VI del Reial decret 88/2022.

Taula 20. Evolució del nombre de persones i consultes ateses pels centres per a l'autonomia personal. Catalunya, 2019-2024.

Centre	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Barcelona:						
Particulars	2.119	1.425	2.997	3.234	2.900	2.286
Professionals	1.789	1.311	2.540	1.747	1.340	1.288
Total consultes/actuacions	3.908	2.736	5.537	4.981	4.240	3.574
Granollers:						
Particulars	1.516	867	1.324	1.607	2.835	2.884
Professionals	470	261	401	483	684	837
Total consultes/actuacions	1.986	1.128	1.725	2.090	3.519	3.721
Vic (Universitat de Vic):						
Particulars	353	184	353	275	439	598
Professionals	535	394	665	1.155	883	697
Total consultes/actuacions	888	578	1.018	1.430	1.322	1.295
Igualada (Auria):						
Particulars	1.288	1.484	1.756	1.090	1.070	1.106
Professionals	1.604	1.189	1.529	642	597	624
Total consultes/actuacions	2.892	2.673	3.285	1.732	1.667	1.730
Girona (MIFAS):						
Particulars	350	268	107	297	259	430
Professionals	66	69	413	208	211	332
Total consultes/actuacions	416	337	520	505	470	762
Lleida (Aremi):						
Particulars	270	208	229	291	386	194
Professionals	166	193	72	115	151	502
Total consultes/actuacions	436	401	301	406	537	696
Pallars Jussà:						
Particulars	59	86	190	454	512	652
Professionals	9	5	10	34	10	3
Total consultes/actuacions	68	91	200	488	522	655
Mataró:						
Particulars	-	-	-	-	-	94
Professionals	-	-	-	-	-	58
Total consultes/actuacions	-	-	-	-	-	152
Total Catalunya	10.594	7.944	12.586	11.632	12.277	12.585

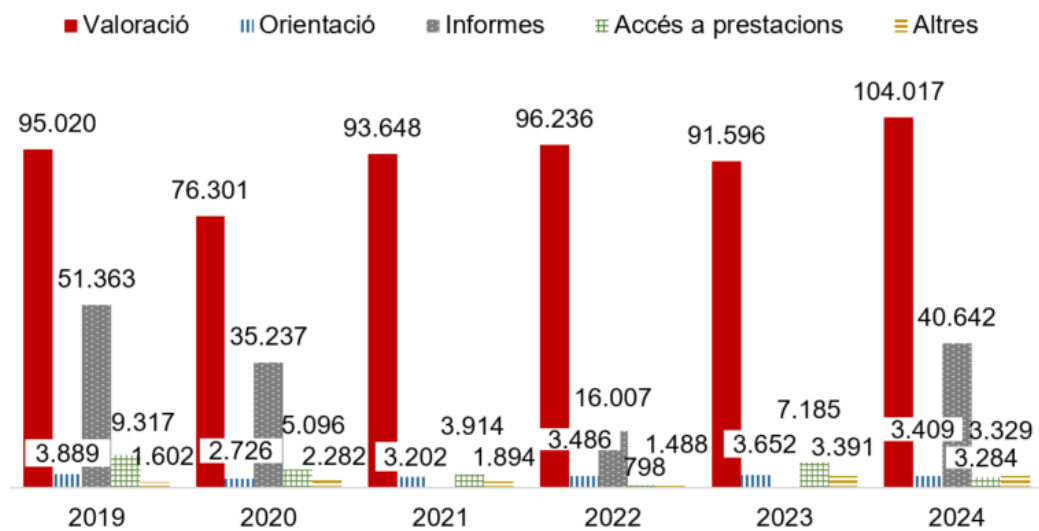
Font: elaboració pròpia a partir de les memòries del Departament.

Les persones amb discapacitat poden tenir altres tipus de necessitats, especialment les relacionades amb l'adquisició d'habilitats per a la inserció social, que seran tractades a l'apartat corresponent.

Els serveis de valoració i orientació

Els serveis de valoració i orientació, EVO, dels centres d'atenció a persones amb discapacitat, CAD, són la porta d'entrada als serveis i les prestacions específics per a les persones amb discapacitat. Els EVO són equips formats per un metge o metgessa, un psicòleg o psicòloga i un treballador o treballadora social.

Figura 52. Distribució de l'activitat de l'EVO per mesures sol·licitades. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de les memòries del Departament.

El conjunt d'activitat dels EVO es va situar, l'any 2024 en un total de 154.681 actuacions resoltes. En el període 2019-2024, malgrat les variacions en termes absoluts que s'observen a la figura 52, la distribució relativa per tipus d'actuació s'ha mantingut relativament estable durant el conjunt del període. El 2024, mantenint la pauta de tot el període, el gruix de l'activitat de l'EVO es va concentrar principalment en les valoracions (67,25%), que inclouen les valoracions inicials, les reclamacions i les revisions de grau, seguides pels informes (26,27%).

Les prestacions per a les persones amb discapacitat

En l'àmbit de l'atenció a les persones amb discapacitat, l'esforç públic més gran s'ha centrat en la dotació de prestacions econòmiques, primer amb l'aprovació, l'any 1982, de la Llei d'integració social dels minusvàlids, LISMI, modificada amb el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva

inclusió social, i després amb la implementació de les pensions no contributives l'any 1990.

Pel que fa als serveis, la majoria dels que es presten a les persones amb discapacitat reconeguda es destinen a l'atenció residencial, sigui de manera permanent o temporal. Es tracta de persones que necessiten atenció i suport per al desenvolupament de les activitats diàries i no poden viure al domicili habitual. Aquesta substitució de la llar, l'any 2024 es va proporcionar en centres residencials en un 55,7% dels casos i en llars residència, en el 44,3% restant. L'any 2023 aquests percentatges van ser del 55,6% i 44,4%, respectivament.

Els serveis d'atenció i suport per romandre al domicili es presten tant des dels serveis d'atenció domiciliària dels ens locals com mitjançant una prestació específica. Els serveis d'atenció domiciliària s'analitzaran en l'apartat següent, junt amb l'atenció a domicili de situacions de dependència. Un servei que té una incidència important en el manteniment de les persones en el seu entorn és el transport adaptat. Aquest servei facilita l'accés a centres d'atenció diürna a les persones amb dificultat de mobilitat que necessiten el suport d'una altra persona en els seus desplaçaments.

Majoritàriament, aquest servei es presta per part dels ens locals, directament o amb contractació aliena i el Departament de Drets Socials i Inclusió contribueix a finançar-lo mitjançant els contractes programa. L'any 2022 i el 2023, el Departament va finançar una part d'aquest servei a 71 i 72 ens locals, respectivament, amb 8,12 milions d'euros l'any 2022 i 8,34 M€ l'any 2023. L'any 2024 el Departament va continuar finançant aquest servei a 72 ens locals, amb 8,71 M€.

L'atenció diürna es presta als centres de dia d'atenció especialitzada i s'adreça a persones de 18 a 65 anys amb discapacitats físiques o psíquiques que tenen reconegut, com a mínim, un grau del 75%, i l'objectiu és que puguin assolir la màxima autonomia personal i, al mateix temps, afavorir que es mantinguin en el domicili habitual. L'any 2024, el total de places amb finançament públic va ser de 900, amb una taxa de cobertura del 3,85%, amb un lleuger increment respecte al 2023 amb 897 places amb finançament públic.

Les prestacions econòmiques són, com ja s'ha dit, l'actuació principal dels poders públics per a l'atenció de les persones amb discapacitat. Hi ha dos tipus de prestacions: d'una banda, les pensions no contributives per jubilació i invalidesa per a les persones més grans de 65 anys i els adults amb capacitat que no poden accedir a les pensions en modalitat contributiva i no disposen de prou rendes, i, d'altra banda, les prestacions econòmiques vinculades a la LISMI (Llei d'integració social dels minusvàlids). Totes les prestacions són competència de la Seguretat Social, que en delega la gestió a les comunitats autònomes. Per complementar els imports d'aquestes prestacions i ajudar a adequar-los a la realitat de la renda mitjana de Catalunya, la Generalitat ha creat una prestació complementària per a les diferents modalitats de prestacions no contributives;

aquesta prestació s'analitzarà a l'apartat 5.3. A Catalunya, el desembre del 2024, es comptabilitzaven 25.534 persones beneficiàries de la pensió no contributiva per invalidesa, amb un descens del 0,56% respecte a l'any 2023 amb 25.679 persones beneficiàries. Es tracta de població de 18 a 65 anys amb un grau de discapacitat reconegut igual o superior al 65% que no han cotitzat mai a la Seguretat Social o bé no ho han fet durant prou temps per tenir dret a una pensió contributiva. S'analitzarà també aquesta prestació a l'apartat 5.3.

L'altre conjunt de prestacions econòmiques són les derivades de la LISMI. A la taula 21 s'observen les dades principals referents a les prestacions que preveu la LISMI que estan en fase d'extinció, fet que significa que en són beneficiàries les persones que no compleixen els requisits d'una altra prestació que els pugui afavorir més. Es pot veure que l'any 2024 el subsidi de garantia d'ingressos mínims (SGIM) presenta una disminució del 16,7% de les persones beneficiàries respecte a l'any 2023, i una davallada acumulada del 45,8% el període 2019-2024. El subsidi d'atenció per tercera persona (SATP) té una davallada del 55,6% en el mateix període.

Taula 21. Persones beneficiàries de les prestacions que preveu la LISMI en procés d'extinció. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Subsidi de garantia d'ingressos mínims	504	447	389	353	328	273
Subsidi d'atenció per a tercera persona	27	21	21	19	17	12

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Memòria del Departament i de l'Imsero.

Pel que fa a les persones beneficiàries de les prestacions encara vigents de la LISMI, reflectides a la taula 22, es pot observar que es tracta de prestacions amb una incidència molt baixa, ja que van adreçades a un perfil de població que no pot accedir a altres prestacions de caràcter general. L'evolució del subsidi de mobilitat i compensació per despeses de transport (SMDT) manté la tendència a la baixa durant tot el període 2019-2024.

El Programa d'ajudes d'atenció social a persones amb discapacitat va destinat a les persones que tinguin reconegut un grau de discapacitat igual o superior al 33% i que compleixin els requisits específics que estableix l'ordre de convocatòria corresponent. L'objecte d'aquest Programa és facilitar la prestació dels ajuts econòmics necessaris per al desenvolupament de l'autonomia personal de les persones amb discapacitat física, intel·lectual o sensorial. Es tracta de millorar-ne la qualitat de vida i fomentar-ne la integració social en situacions no cobertes per altres vies o sistemes de previsió públics.

L'any 2024, el nombre de beneficiaris de prestacions periòdiques de la PUA és de 2.260, un 7,4% menys que el 2023.

Taula 22. Persones beneficiàries de les prestacions que preveu la LISMI actives. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Subsidi de mobilitat i despeses de transport	33	27	23	22	21	19

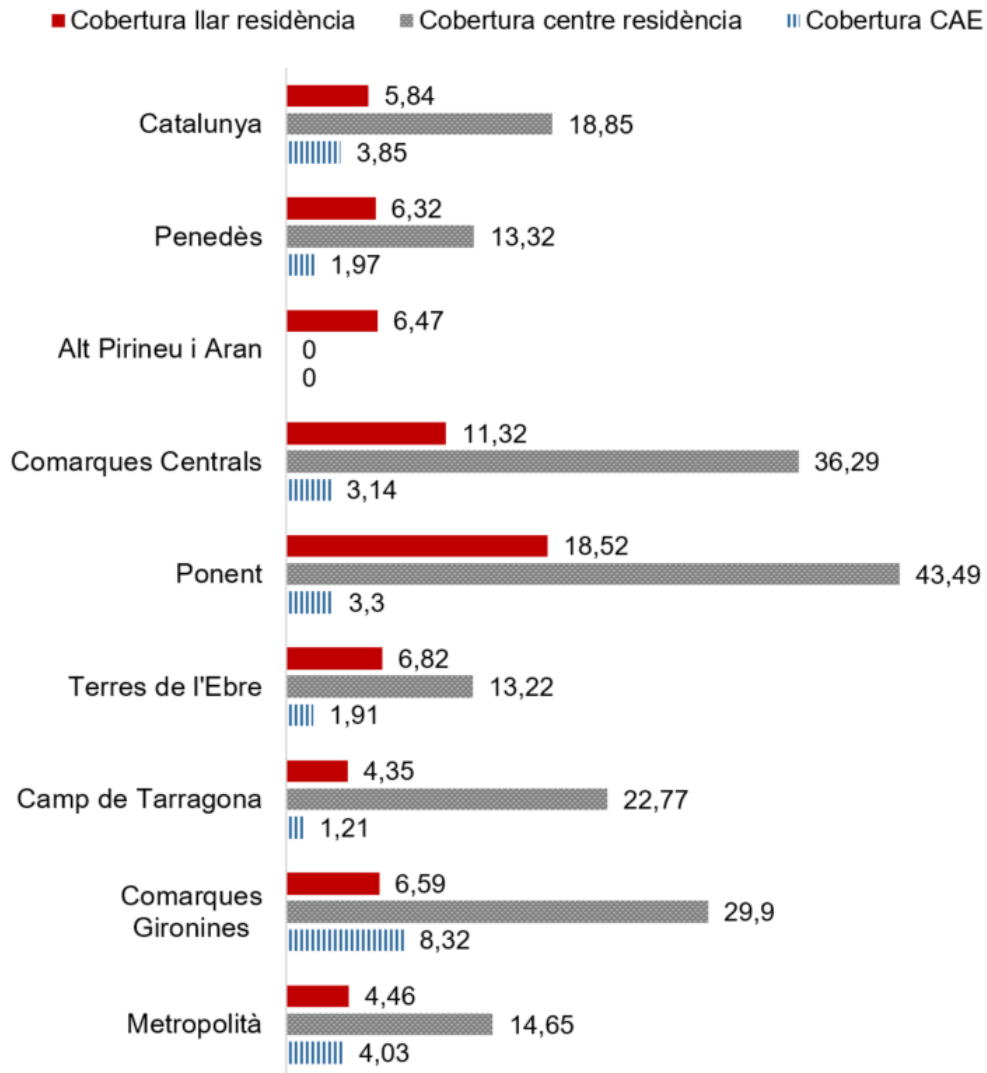
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Memòria del Departament i de l'Imsero.

Taula 23. Persones beneficiàries dels ajuts periòdics del Programa d'ajudes d'atenció social a persones amb discapacitat. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Atenció precoç	518	332	329	-	-	-
Assistència personal	408	393	371	343	336	299
Assistència domiciliària	2.433	2.343	2.267	2.120	2.061	1.924
Assistència en centres de dia	1	1	1	1	1	1
Assistència en centres residencials	71	57	52	44	42	36
Total	3.431	3.126	3.020	2.508	2.440	2.260

Font: elaboració pròpia a partir de les memòries del Departament.

Figura 53. Cobertura dels Centres d'atenció especialitzada (CAE) i atenció residencial per a les persones amb discapacitat, en percentatge. Catalunya, 2024.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Mapa de serveis socials.

L'any 2024 la despesa corresponent a ajuts periòdics ha estat de 3.106.842,90 euros, amb un descens del 6,3% respecte a l'import de 2023 (3.314.571,89 euros).

Per la seva banda, l'any 2024, hi havia 19.937 places en centres d'atenció diürna, centres ocupacionals i centres residencials per a persones amb discapacitat amb finançament públic, 253 places més que l'any 2023, quan el nombre de places finançades va ser de 19.684.

Pel que fa a la cobertura sobre la població diana, el 2024, els centres d'atenció diürna assolien el 3,85%; els centres ocupacionals el 18,55%; la de la llar residència el 5,84%; i els centres residencials el 18,85%.

3.3 Xarxa d'atenció a les persones en situació de dependència

L'atenció integral a les necessitats de les persones en situació de dependència requereix la coordinació i la complementarietat de les prestacions que es poden oferir des del Sistema català de serveis socials i des del Sistema català de salut. Mitjançant el Sistema d'autonomia i atenció a la dependència, SAAD, es configura un model de mínims que estableix un contingut comú per a tot el territori de l'Estat, amb independència que cada comunitat autònoma pugui incrementar la intensitat i la qualitat dels serveis oferts. Es pretén així garantir una assistència bàsica a tota persona dependent del territori espanyol. L'entrada en vigor de la LAPAD suposa la substitució d'uns serveis assistencials per uns altres de caràcter universal, de manera que els recursos socioeconòmics deixen de ser una barrera d'accés. La LAPAD va establir una definició i un barem de dependència vàlids a tot l'Estat. En funció de la freqüència amb què una persona necessita ajuda per desenvolupar les activitats bàsiques de la vida diària, es reconeixien tres graus de dependència, cadascun dels quals es classificava, a la vegada, en dos nivells. La classificació en graus i nivells determinava el calendari d'aplicació de les prestacions de més a menys intensitat de dependència.

El Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat, i la Resolució de 13 de juliol de 2012, sobre l'Acord del Consell Territorial del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, per a la millora d'aquest Sistema, modifiquen l'estructura de graus i nivells que estableix la LAPAD, que passa a tenir una única divisió en tres graus, per la qual cosa desapareix la divisió dels graus en nivells, així com el calendari d'aplicació de la Llei esmentada. Els graus de dependència que preveu la Llei i les modificacions posteriors són els veritables criteris d'accés a les prestacions i, en conseqüència, el servei de valoració de la dependència es converteix en l'única porta d'entrada al servei.

El Reial decret 675/2023, de 18 de juliol, pel qual modifica el Reial decret 1051/2013, de 27 de desembre, pel qual es regulen les prestacions del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència establertes per la LAPAD, introdueix modificacions sobre compatibilitats de prestacions, introdueix quanties màximes i mínimes de les prestacions econòmiques, modifica les intensitats del SAD segons grau i determina que totes les prestacions del SAAD tenen la consideració de prestacions de serveis, a excepció de la prestació per a cures en l'entorn familiar que, amb caràcter general, té la consideració de prestació econòmica.

Graus de dependència reconeguts a la Llei 39/2006 d'aplicació

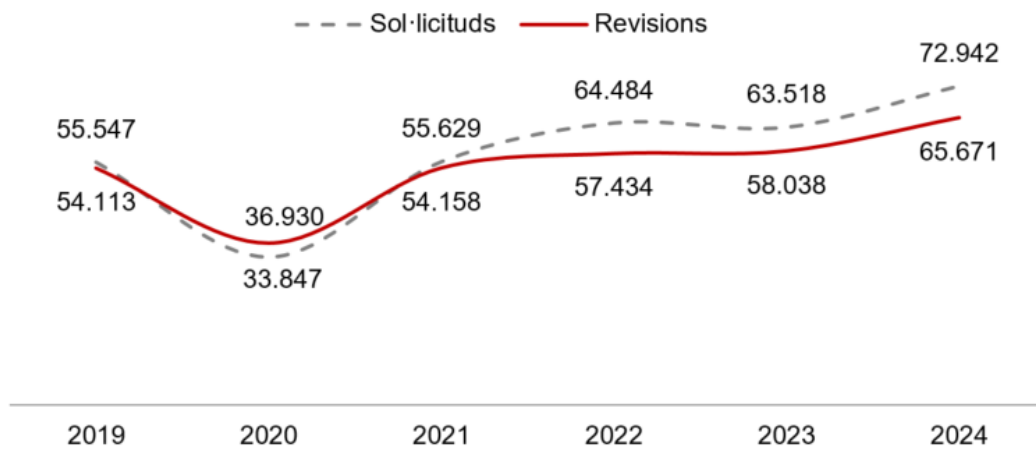
Grau III. Gran dependència: quan la persona necessita ajuda diverses vegades al dia i, per la seva pèrdua total d'autonomia mental o física, requereix la

presència indispensable i contínua d'una altra persona o té necessitat d'ajuda generalitzada per a la seva autonomia personal.

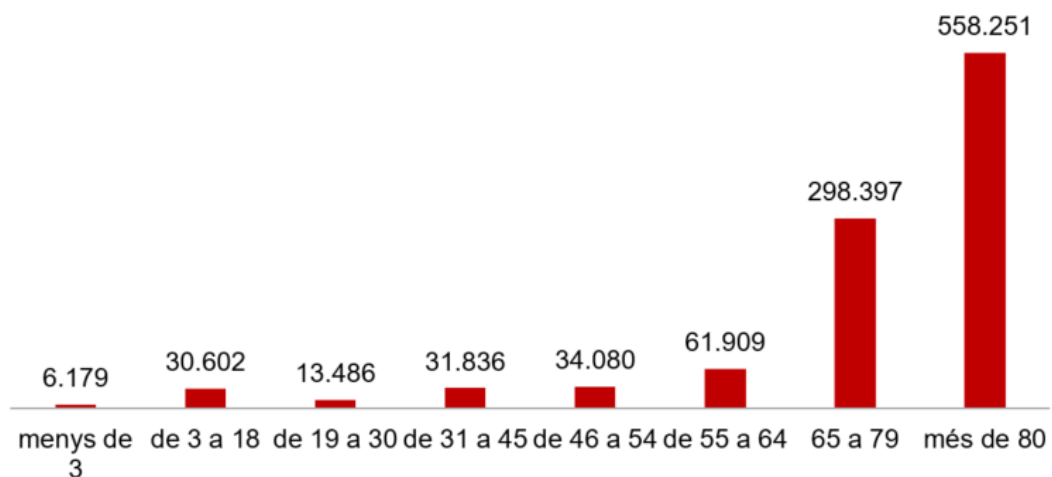
Grau II. Dependència severa: quan la persona necessita ajuda dues o tres vegades al dia, però no requereix la presència permanent d'un/a cuidador/a, o bé té necessitat d'ajuda extensa per a la seva autonomia personal.

Grau I. Dependència moderada: quan la persona necessita ajuda almenys una vegada al dia o requereix ajuda intermitent o limitada per a la seva autonomia personal.

Figura 54. Evolució anual de les sol·licituds inicials de valoració i revisions de valoració. Catalunya, 2019-2024.

Figura 55. Perfil de les persones sol·licitants per edat. Total de sol·licituds. Catalunya, 31 de desembre de 2024.

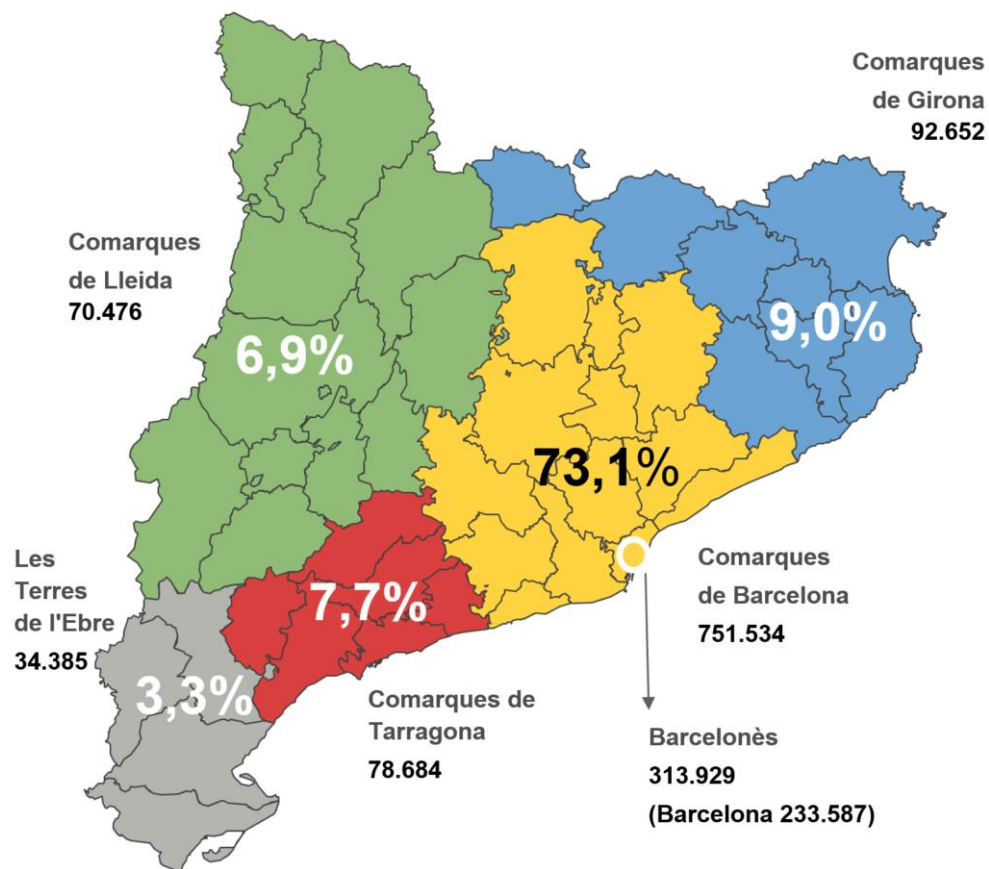
Font figures 54 i 55: elaboració pròpia a partir de dades del Departament.

D'ençà de l'entrada en vigor de la LAPAD i amb dades a 31 de desembre de 2024, el servei de valoració de la dependència ha rebut 1.034.736 sol·licituds de valoració i 684.099 sol·licituds de revisió de la valoració. Per sexes, de les 1.034.736 sol·licituds rebudes, 626.080 (60,5%) sol·licitants eren dones i

408.656 (39,5%), homes. En la mateixa data, segons les estadístiques mensuals publicades per l'IMERSO, les sol·licituds actives (no arxivades) són 382.242, que representen el 17,65% del conjunt de l'Estat espanyol. La demanda expressada ha superat les previsions de la població dependent que s'havien dut a terme no tan sols a Catalunya, sinó també a tot el territori de l'Estat.

En termes anuals, l'any 2024, el nombre de sol·licituds inicials de valoració presentades va ser de 72.942 i la de sol·licituds de revisió de la valoració de 65.671 i 2.873 recursos de valoracions.

Figura 56. Distribució territorial dels sol·licitants. Catalunya, 31 de desembre de 2024.

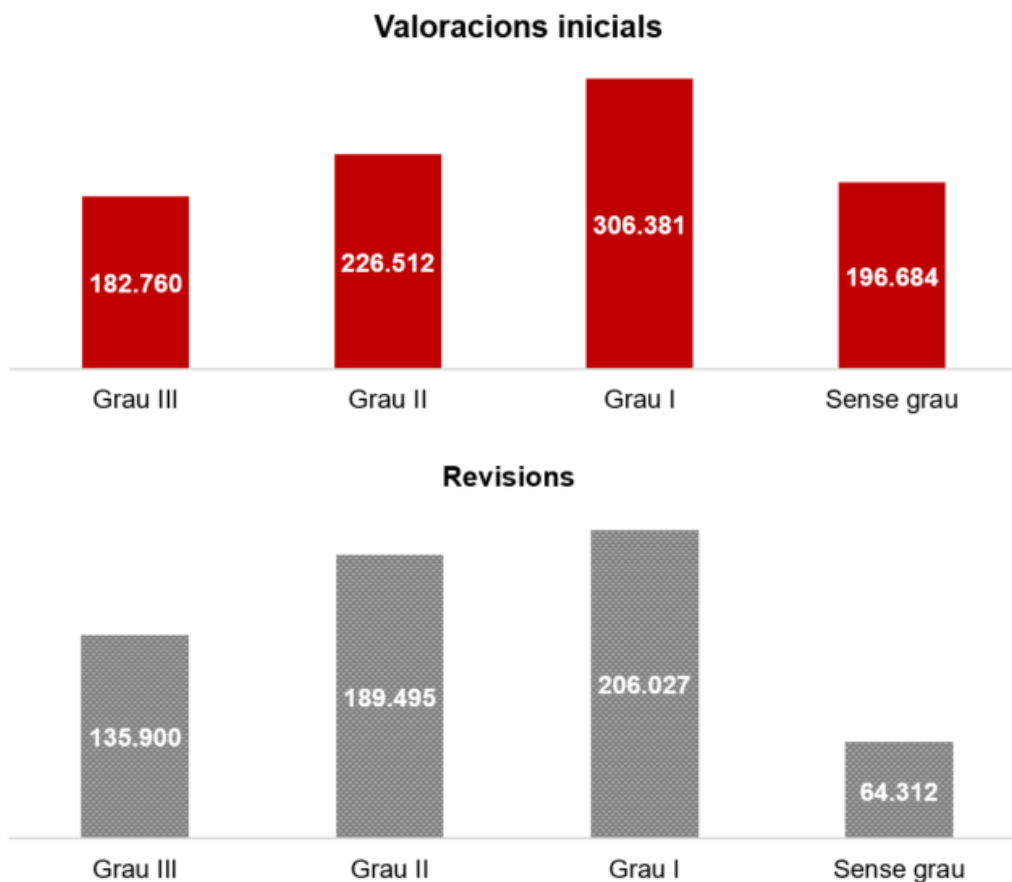
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament.

D'altra banda, la variable edat és determinant en els processos de pèrdua d'autonomia personal. Del total de sol·licituds rebudes a 31 de desembre de 2024, el 82,8% dels sol·licitants són més grans de 65 anys, i el 54% se situa per sobre dels 80 anys, proporcions que s'han mantingut estables els últims anys. Si ens fixem en la distribució territorial dels sol·licitants, i en coherència amb la distribució territorial irregular de la població catalana que s'abordava al capítol 1, s'observa que el conjunt de comarques de Barcelona concentren la major part dels sol·licitants.

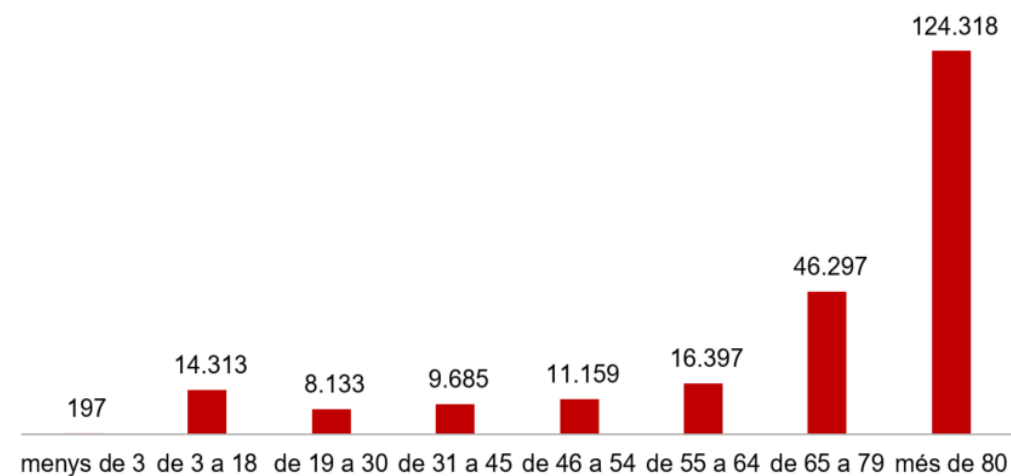
Pel que fa a les valoracions, del total de sol·licituds rebudes, a 31 de desembre de 2024, un 91% (941.273) eren sol·licituds valorables, mentre que un 9% (93.463) eren no valorables (les sol·licituds no valorables inclouen caducitats, desistiments i defuncions abans de poder fer la valoració). Del total de sol·licituds valorables, a finals del 2024 un 96,9% (912.337) havien estat resoltes, i un 3,1% (28.936) estaven en tràmit.

Pel que fa a les sol·licituds de revisió de grau, un 90,6% (619.494) eren valorables; d'aquestes, el 96,2% (595.734) han estat resoltes. Del conjunt de valoracions inicials dutes a terme, un 20,0% corresponen al grau III, un 24,8% al grau II, un 33,6% al grau I, i un 21,6% són sense grau. D'altra banda, de les revisions de grau resoltes, un 22,8% corresponen al grau III, un 31,8% al grau II, un 34,6% al grau I, i un 10,8% són sense grau. Pel que fa a les resolucions actives de grau, a 31 de desembre de 2024, segons les estadístiques mensuals publicades per l'IMSERSO, a Catalunya n'hi ha 352.224, que representa un 17,3% del conjunt de l'Estat espanyol, d'aquestes el 14,1% corresponen a Grau III, el 29,0% a Grau II, el 33,3% a Grau I i el 23,6% sense Grau. Així, gairebé dues terceres parts de les resolucions actives amb grau corresponen a dependència severa i gran dependència.

Figura 57a i 57b. Distribució de les valoracions inicials i de les revisions per grau i nivell. Catalunya, 31 de desembre de 2024.

Figura 58. Perfil de les persones beneficiàries per edat. Total de sol·licituds. Catalunya, 31 de desembre de 2024.

Font figures 57 i 58: elaboració pròpia a partir de dades del Departament.

Segons l'estadística mensual SAAD de l'Imsero, a Catalunya, a 31 de desembre de 2024, el temps mitjà transcorregut des de la presentació de la sol·licitud fins a la resolució de grau és de 182 dies, termini inferior a la mitjana de la totalitat de CCAA, que és de 212 dies. Aquesta mateixa estadística mostra que Catalunya és el territori amb més nombre de resolucions de grau, amb 60.207 resolucions, un 20,87% del total, el desembre de 2024.

Els plans individuals d'atenció (PIA)

Tal com recull l'article 19 de la Llei 39/2006, els PIA determinen la modalitat d'intervenció més adient per a les necessitats de les persones dependents en relació amb els serveis i les prestacions oferts pel Sistema i introdueixen, alhora, un aspecte nou i de gran transcendència en el desenvolupament de la LAPAD. Es tracta de la participació de les persones en situació de dependència o de les seves famílies (o, si escau, de les entitats tutelars que els representin) per triar quina és la modalitat de prestació que consideren més apropiada d'entre les disponibles, en funció del seu grau i nivell de dependència. Del total de valoracions efectuades fins al 31 de desembre 2024, el 57,3% (522.868) donaven lloc a un PIA realitzable, i d'aquests, el 94,9% (496.237) eren PIA resolts. Per contra, el 42,7% de les valoracions efectuades no donaven lloc a un PIA, ja que es tractava de casos no realitzables (s'hi inclouen caducitats, desistiments i defuncions abans de dur a terme el PIA).

En conjunt, els PIA resolts a 31 de desembre de 2024 donen lloc a 230.499 persones beneficiàries, de les quals un 63% són dones (145.691) i un 37%, homes (84.808), distribució per sexes que és similar a la que presenten les sol·licituds inicials de valoració. Si ens fixem en la distribució per edat dels beneficiaris, trobem que, seguint la pauta observada amb les sol·licituds, i reforçant la rellevància de la variable edat en els processos de pèrdua

d'autonomia, el 74% dels beneficiaris són més grans de 65 anys, i el 54% se situa per sobre dels 80 anys.

Segons l'estadística mensual SAAD de l'Imsero, a Catalunya, a 31 de desembre de 2024 el temps mitjà transcorregut des de la resolució de grau fins a la resolució de la prestació és de 96 dies, termini inferior a la mitjana de la totalitat de CCAA, que és de 104 dies. Aquesta mateixa estadística mostra que Catalunya és el quart territori amb més nombre de resolucions de prestació, amb un 9,8% del total.

Atenció domiciliària per a persones amb dependència

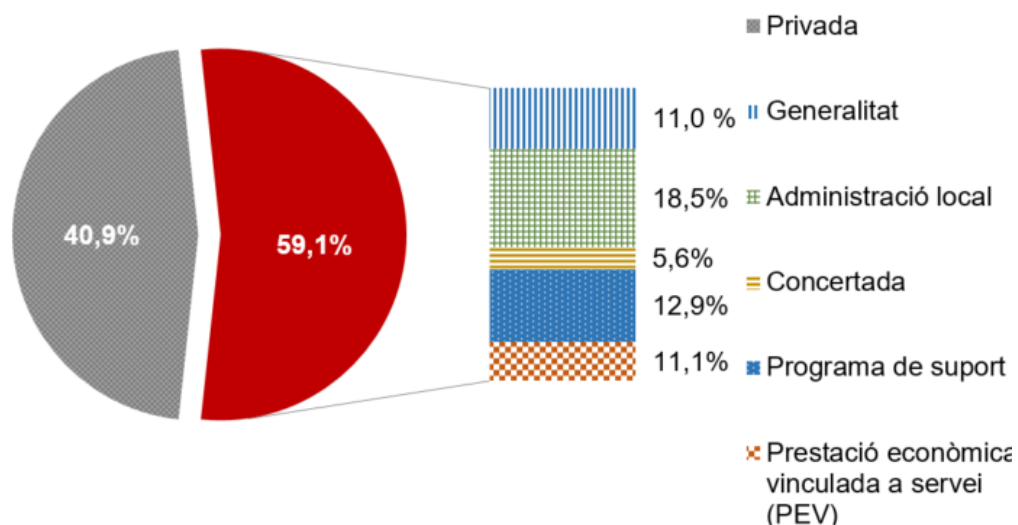
Els serveis d'atenció domiciliària es presten des de les àrees bàsiques de serveis socials. L'any 2024 es van atendre un total de 44.341 persones, que van rebre un total de 8.143.901,19 hores d'atenció, xifra que suposa una intensitat mensual mitjana de 15,3 hores per persona atesa. L'any 2024, la cobertura mitjana de Catalunya va ser del 19,2%, en relació amb la població beneficiària de prestacions de dependència.

Taula 24. Persones ateses pel servei d'atenció a domicili previst en un PIA. Catalunya, 2019-2024.

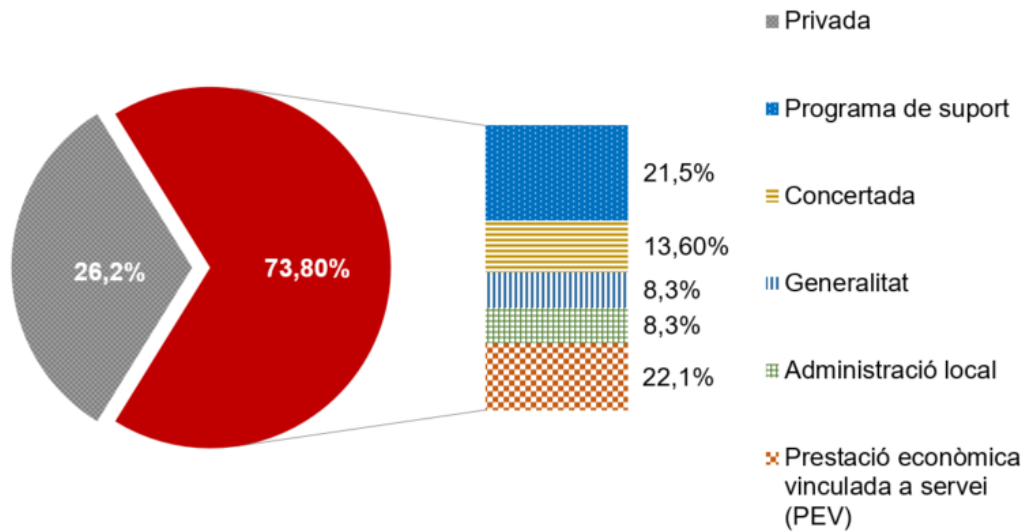
Unitat	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Persones ateses	42.052	41.739	42.697	43.719	42.516	44.341
Hores totals	7.216.772	7.118.853	6.887.962	6.981.645	7.414.814	8.143.901
Hores/mes/persona	14,3	14,21	13,44	13,3	14,2	15,3

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Mapa de serveis socials.

Figura 59. Distribució de l'oferta de places d'atenció diürna per a gent gran. Catalunya, 2024.

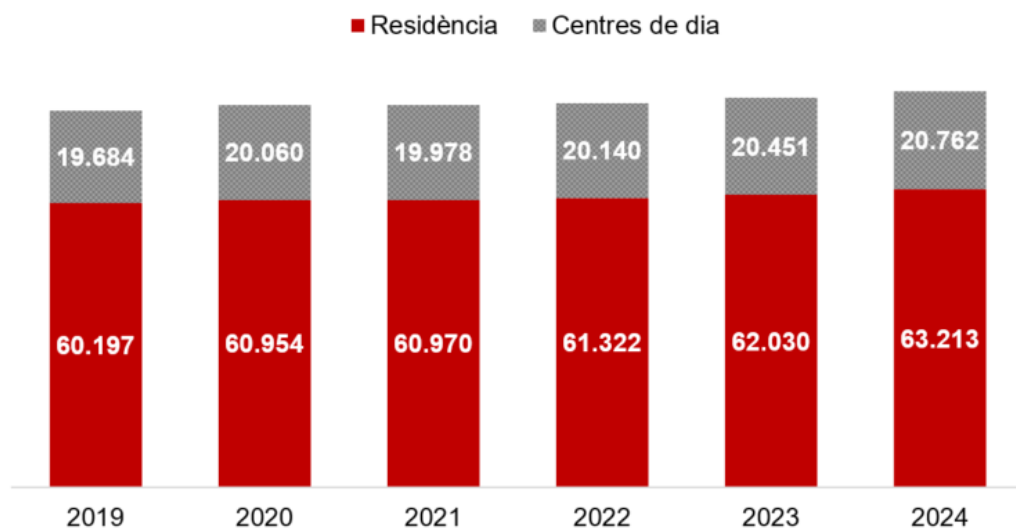
Figura 60. Distribució de l'oferta de places d'atenció residencial per a gent gran. Catalunya, 2024.

Font de les figures 59 i 60: elaboració pròpia a partir de dades del Mapa de serveis socials.

La prestació econòmica vinculada al servei d'atenció domiciliària ha augmentat constantment any rere any fins a l'any 2024 que disminueix. Així, els anys, 2019, 2020, 2021 i 2022 la van rebre 6.525, 7.493, 8.717, 10.172 i 10.384 persones respectivament. L'any 2024 l'havien rebuda 7.944 persones (2.117 homes i 5.827 dones), amb una estimació d'hores d'atenció de 2.348.592 i una mitjana de 24,6 hores mensuals per persona.

Figura 61. Places del servei de centre de dia i residència per a gent gran (sense llarga estada socio sanitària). Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Mapa de serveis socials.

Atenció diürna

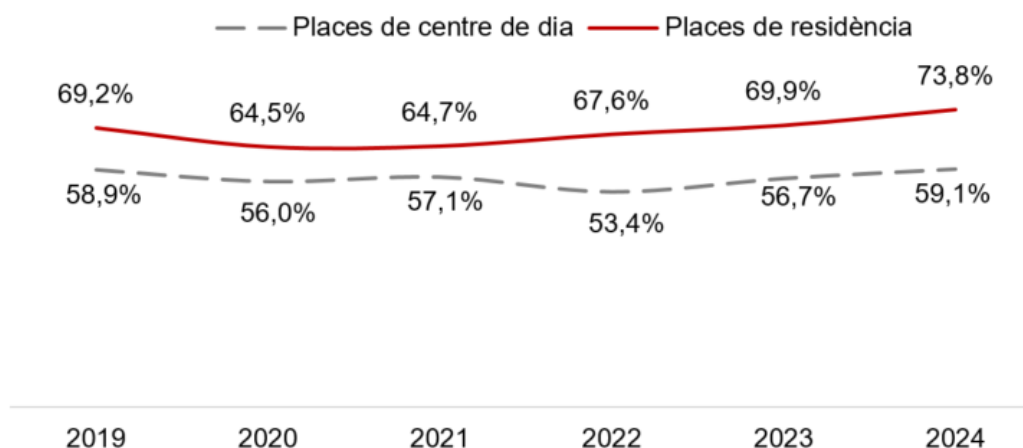
L'any 2024, l'atenció diürna en el marc de la LAPAD representa un percentatge global de l'11,3% de les prestacions de serveis (d'aquest percentatge un 86,2% correspon a serveis de centre de dia per a gent gran i persones amb discapacitat i un 11,3% a prestacions econòmiques vinculades a serveis diürns).

El 2024, l'oferta total de serveis de centre de dia adreçats a la gent gran assoleix una mitjana de nivell de cobertura a Catalunya de l'1,33% de la població de 65 anys i més. L'oferta actual de places d'atenció diürna consta de places de titularitat pública, places de titularitat privada amb finançament públic i places de titularitat i finançament privats. El total de places, el 2024 va ser de 20.762, amb un increment de 311 places respecte al 2023, amb 20.451 places. L'oferta de places de titularitat pública es va situar en el 29,5%. L'oferta de places amb finançament públic va suposar el 48% del total de places. Si es comptabilitzen també les prestacions econòmiques vinculades a serveis (PEVS), aquest percentatge se situa en un 59,1%. Finalment, l'oferta existent a Catalunya de caràcter totalment privat se situa en el 40,9%.

Atenció residencial

L'any 2024, del conjunt de serveis proporcionats en el marc de la LAPAD, un 54,4% corresponien a serveis d'atenció residencial, d'aquest percentatge un 82,6% correspon a serveis de residencials per a gent gran, persones amb discapacitat i persones amb malaltia mental i un 17,4% a prestacions econòmiques vinculades a serveis residencials. Per la seva banda, el 2024, el total de places en residència per a gent gran a Catalunya, era de 63.213, amb una cobertura sobre la població de 65 anys del 4,04%. Pel que fa a la configuració de l'oferta de les places, actualment l'oferta a Catalunya està constituïda per places de titularitat pública, places de titularitat privada amb finançament públic. L'any 2024 no es comptabilitzen com a places residencials les places de la llarga estada en centres sociosanitaris, ja que a partir de l'1 de novembre de 2021 l'atenció sociosanitària passa a ser gestionada totalment pel Departament de Salut i Inclusió, mitjançant el Decret Llei 25/2021, de 2 de novembre, pel qual s'estableixen mesures organitzatives en l'àmbit de l'atenció sociosanitària.

Figura 62. Places de residència i de centre de dia amb finançament públic. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Mapa de serveis socials.

L'oferta de places amb finançament públic suposa el 51,7% del total, amb 32.683 places. Si es comptabilitzen també les prestacions econòmiques vinculades a serveis (PEVS), el finançament públic de les places residencials se situa en un 73,8% (46.651 places). Del total de places residencials (63.213 places), el percentatge de finançament públic (73,8%) es distribueix en les proporcions següents: el 21,5% mitjançant el Programa de suport a l'acolliment residencial per a gent gran; el 13,6% correspon a places concertades; les places de titularitat pública representen el 16,6%, repartides de manera equilibrada entre la Generalitat i l'Administració local i un 22,1% de les places van rebre finançament públic mitjançant una PEVS de plaça residencial.

Servei d'assistent personal

El Departament de Drets Socials i Inclusió va destinar 929.184,11 euros en prestacions d'assistent personal. El desembre de 2024, 85 persones tenien reconeguda una prestació d'assistent personal, 40 dones i 45 homes, això implica una disminució del 14,1% respecte a l'any 2023, quan hi havia 99 persones amb aquesta prestació.

3.4 Atenció a les persones cuidadores

En l'àmbit general de l'aplicació de la LAPAD, la prestació econòmica per a cuidadors/ores no professionals se situa, el 31 de desembre de 2024, en 136.806 i representa el 48,1% del conjunt de prestacions econòmiques i de servei. En aquest sentit, la LAPAD inclou i reconeix, per primera vegada, el paper que les famílies estan fent en l'atenció a les situacions de dependència. Amb la finalitat de donar cobertura tant a la voluntat de les persones de ser ateses en el seu domicili i pels seus familiars com a les necessitats de

subsistència de les persones cuidadores, es preveu una prestació econòmica específica.

La prestació econòmica per a cures en l'entorn familiar esdevé una de les figures implantades a la LAPAD d'anàlisi fonamental, tant pel paper que té en el desenvolupament del sistema de protecció a la dependència com per la seva mateixa naturalesa jurídica. En la prestació econòmica per a cures en l'entorn familiar, conflueixen dos sistemes públics de protecció social: el Sistema per a l'autonomia i l'atenció a la dependència, SAAD, que protegeix la persona dependent amb la prestació econòmica, i el sistema de la Seguretat Social, que protegeix la persona cuidadora.

La inclusió de la figura de la persona cuidadora no professional en el sistema de la Seguretat Social es fa mitjançant un conveni especial amb el règim general en situació assimilada d'alta. S'hi preveuen les excepcions següents: si la persona cuidadora és més gran de 65 anys, si està duent a terme qualsevol altra activitat professional inclosa en el sistema, o si és perceptora de prestacions per atur, jubilació, incapacitat permanent o viduïtat o a favor de familiars.

A 31 de desembre de 2024, segons l'estadística mensual SAAD publicada per l'IMSERSO, a Catalunya el perfil de cuidador de l'entorn familiar és majoritàriament dona (65,1%), amb una edat entre 50 i 66 anys (43,5%). La relació de parentiu més freqüent és la de fill/fila (37,6%), cònjuge (30,4%), progenitor (21%), germà/na (4%), net/a (2,5%) i altres (3,1%). El perfil de cuidador es manté estable els darrers anys.

El Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat, extingia l'obligatorietat de subscriure el conveni especial amb la Seguretat Social. Per tant, a partir de l'entrada en vigor del Reial decret llei, la subscripció del conveni tenia caràcter voluntari per als cuidadors no professionals, que, en cas de sol·licitar-ho, s'havien de fer càrrec de les cotitzacions a la Seguretat Social.

El Reial decret llei 6/2019, d'1 de març, de mesures urgents per a la garantia de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació, estableix que a partir de l'1 d'abril de 2019, les cotitzacions a la seguretat social dels cuidadors no professionals que subscriuguin un conveni especial, seran a càrrec de l'estat. Segons dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social, a 31 de desembre de 2024, a Catalunya hi ha 8.844 convenis especials de cuidadors no professionals de persones en situació de dependència.

El Reial decret 675/2023, de 18 de juliol, pel qual es modifica el Reial decret 1051/2013, de 27 de desembre, pel qual es regulen les prestacions del Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència, establertes en la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de Promoció de l'Autonomia Personal i l'Atenció a les persones en situació de dependència, modifica els requisits i les condicions d'accés a aquesta prestació. Entre altres, suprimeix el període previ de prestació de cures i s'amplia la condició de persona cuidadora no professional a les persones del seu

entorn relacional que, a proposta de la persona en situació de dependència, estan en condicions de prestar els suports i les cures necessàries per a la vida diària. A més, aquesta normativa estableix una quantia mínima i una màxima per aquesta prestació de cures a l'entorn familiar, si bé l'import d'aquesta prestació no s'ha actualitzat d'acord amb l'IPC.

3.5 Servei d'assistència a les persones amb discapacitat en l'exercici de la capacitat jurídica

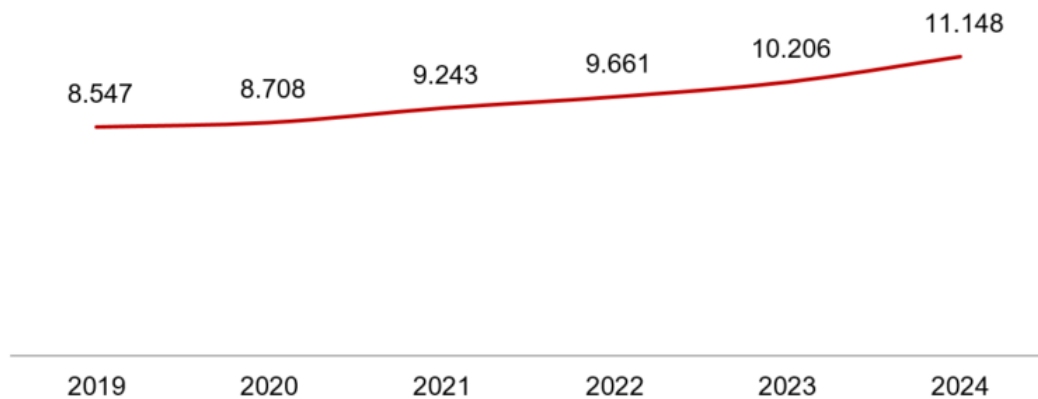
La Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica i el Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi Civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat, regulen una nova concepció de la capacitat jurídica de la persona que s'adequa a la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat de Nacions Unides i que suposa un canvi de model d'incapacitació judicial a un model basat en els suports.

El servei d'assistència a persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica és un servei social especialitzat que duen a terme diferents entitats socials que presten suport en l'aplicació de mesures dictades per via judicial o notarial. La constitució de l'assistència, es podrà dur a terme, mitjançant l'atorgament d'una escriptura pública notarial, o d'acord amb el procediment de jurisdicció voluntària per a la provisió de mesures judicials de suport a les persones amb discapacitat, i es basa en el respecte a la voluntat de la persona amb discapacitat i en la presa de les seves pròpies decisions.

L'any 2024, el nombre d'entitats de suport a l'exercici de la capacitat jurídica a Catalunya dedicades a l'aplicació de mesures judicials d'assistència a persones grans, persones amb discapacitat intel·lectual i malaltia mental ha estat de 53 i han tutelat i assistit 11.148 persones, un 9,2% més que el 2023, any en què es van assistir 10.206 persones. Del total de les persones tutelades i assistides el 2024, 3.824 eren dones i 7.324 homes.

L'increment global de persones tutelades mitjançant tutela institucional ha significat un augment en la mitjana de persones tutelades per entitat, que passa de les 112 persones l'any 2019 a 210 persones per entitat el 2024. La despesa total 2024 del programa ha estat de 43,2 milions d'euros.

Figura 63. Evolució del suport a l'exercici de la capacitat jurídica. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de la Memòria del Departament.

4. L'acció dels serveis socials davant les necessitats relacionals

El Sistema català de serveis socials disposa de diferents prestacions per atendre les situacions de necessitat social que s'originen en les relacions familiars i socials. En aquest àmbit podem observar que els diferents dispositius s'estructuren, bàsicament, entorn de dues xarxes: la de protecció de la infància i l'adolescència i la d'atenció i recuperació de dones en situació de violència masclista.

En aquest àmbit de necessitats, la porta d'entrada principal són els equips bàsics d'atenció social; malgrat això, la xarxa de protecció a la infància i l'adolescència permet l'accés directament des d'altres sistemes (justícia, educació, salut...), i la xarxa d'atenció i recuperació de les dones en situació de violència masclista disposa també de serveis com el Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) o l'atenció telefònica, que permeten l'accés als dispositius d'aquesta xarxa.

4.1 La prevenció de les situacions de risc

La prevenció és una funció que han de desenvolupar, entre altres, els serveis socials, i que té formes molt variades: des de les campanyes generals de sensibilització fins a programes o projectes amb accions molt concretes en un àmbit determinat. Els projectes inclouen una varietat important d'iniciatives que desenvolupen els serveis socials bàsics en l'àmbit més proper a les persones.

El servei d'ajuda a domicili per a situacions de risc social

Una de les prestacions amb caràcter marcadament preventiu que desenvolupen els serveis socials bàsics és el servei d'ajuda a domicili per a situacions de risc social, que són les accions que es duen a terme en el lloc de residència habitual de la persona atesa amb la finalitat d'atendre-la i donar-li suport davant les mancances que l'entorn convivencial pugui presentar. Aquesta prestació té una forta implantació en l'atenció de situacions de risc social i té el paper de prevenir aquestes situacions i evitar-ne el deteriorament. S'ha de tenir en compte que es considera situació de risc social en persones adultes no sols aquelles que afecten l'esfera de les relacions familiars i socials o les habilitats i capacitats per a la subsistència autònoma, sinó també totes les situacions de dependència que encara no eren ateses en el marc de la LAPAD, en funció del seu calendari de desplegament.

Taula 25. Evolució del nombre de persones ateses pel servei d'ajuda a domicili. Catalunya, 2019-2024.

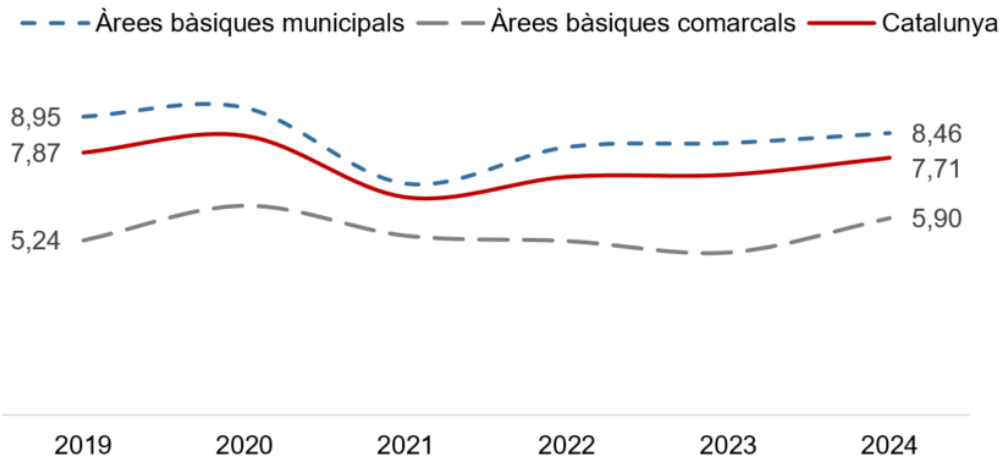
Persones ateses	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Risc social	28.476	28.770	35.735	29.907	27.503	27.499
Dependència	42.052	41.739	42.697	43.719	42.516	44.341
Total	70.528	70.509	78.432	73.626	70.019	71.840

Taula 26. Evolució del nombre d'hores anuals d'atenció realitzades pel servei d'ajuda a domicili. Catalunya, 2019-2024.

Hores anuals	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Risc social	2.687.761	2.890.967	2.797.800	2.564.171	2.469.722	2.518.109
Dependència	7.216.773	7.118.854	6.887.963	6.981.646	7.414.814	8.143.901
Total	9.904.533	10.009.821	9.685.763	9.545.817	9.884.536	10.662.010

Font Taules 25 i 26: elaboració pròpia a partir de les dades del Mapa de Serveis Socials.

Figura 64. Intensitat del servei d'ajuda a domicili en situacions de risc social (hores/mes/usuari). Catalunya i àrees bàsiques municipals i comarcals, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir del Mapa de serveis socials, PEV.

L'any 2024 van rebre la prestació de servei d'ajuda a domicili per a situacions de risc social 27.499 persones, 4 menys que l'any 2023, mentre que es produeix un increment del 4,3% al servei d'ajuda a domicili en el marc de la LAPAD.

La intensitat del servei d'ajuda a domicili en situacions de risc social no la regula cap normativa, i les funcions que es desenvolupen, dirigides a donar suport i a educar en hàbits, requereixen un ritme d'intervenció diferent de les situacions de dependència.

Per aquest motiu, la intensitat mitjana de Catalunya l'any 2024 se situava entorn de les 7.71 hores/mensuals per persona atesa. Per territoris, la intensitat superior la presenten les àrees bàsiques municipals (8.46 hores/mes/usuari), que se situen per sobre de la mitjana de Catalunya.

4.2 Serveis d'informació i orientació específics

En l'àmbit de les relacions familiars i socials s'han desenvolupat una sèrie de serveis específics per a la informació i l'orientació davant de situacions de risc: el servei Infància Respon i els serveis de Punt de Trobada, adreçats a la infància; l'Oficina de la Gent Gran Activa i, en l'àmbit de la violència masclista, hi ha la Línia d'atenció permanent a dones en situació de violència masclista i els serveis d'informació i atenció a les dones (SIAD), que, tot i ser serveis de caràcter general adreçats a les dones, destinen una part de la seva activitat a l'atenció d'aquest tipus de situacions.

Servei Infància Respon

El servei Infància Respon és un servei públic d'atenció telefònica permanent per a la prevenció i la detecció dels maltractaments infantils. El gestiona la Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència mitjançant el

Servei d'Atenció Urgent als Maltractaments de la Infància i l'Adolescència (SAUM). El servei permet no solament la detecció de situacions d'alt risc i maltractament infantil, sinó també la intervenció immediata en casos greus; per això, el servei està atès per professionals especialitzats en l'àmbit de la infància i té capacitat per activar la intervenció tant dels equips de valoració del maltractament infantil (EVAMI) com dels equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), així com una coordinació directa amb els serveis de salut, justícia, educació i mossos d'esquadra. El servei Infància Respon va atendre, l'any 2024, 11.011 trucades, amb un augment percentual respecte al 2023 del 19,3%, quan el nombre de trucades ateses va ser de 9.228.

Servei de Punt de Trobada

El servei tècnic de Punt de Trobada és un servei temporal destinat exclusivament a donar compliment al règim de visites dels infants amb els seus familiars, que s'ha establert mitjançant una resolució judicial o ordre administrativa.

Taula 27. Evolució de famílies i infants atesos en el servei tècnic de Punt de Trobada. Catalunya, 2019-2024.

Usuaris	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Famílies	1.595	1.255	1.377	1.282	1.187	1.045
Infants	1.829	1.475	1.740	1.581	1.547	1.292

Font: elaboració pròpia a partir de les estadístiques del Departament d'Igualtat i Feminismes.

L'any 2024 hi havia 23 serveis finançats pel Departament d'Igualtat i Feminisme, titularitat de la Generalitat i dels Ens Locals. El conjunt de serveis van atendre 1.045 famílies i 1.292 infants.

Línia d'atenció permanent a dones en situació de violència masclista

Aquest servei, prestat mitjançant una línia gratuïta (900 900 120), es va crear l'any 2001. Segons les dades publicades per l'Institut Català de les Dones, l'any 2024, mitjançant la línia d'atenció contra les violències masclistes i l'adreça electrònica 900900120@gencat.cat, es van realitzar 14.853 atencions, 13.046 de les quals han estat motivades per casos de violència masclista.

L'àmbit on s'han produït més situacions de violència masclista ha estat el de la parella, amb un 81,93% de les consultes, seguit de 8,01% de trucades de l'àmbit familiar, el 7,37% de l'àmbit sociocomunitari i l'1,58% de l'àmbit laboral. Les formes de violència masclista més freqüents patides per les dones que s'han adreçat al servei ha estat la violència psicològica (66,2%), seguida per la física (27,5%), després per l'econòmica (9,5%) i, finalment, per la sexual (6,8%). Molt sovint conflueixen més d'un tipus de violència masclista. La distribució dels

percentatges s'han variat i amb un augment considerable de la violència psicològica que s'ha incrementat 8,8 punts percentuals, del 57,4% el 2023 fins al 66,2% el 2024 i seguit de la violència física, amb un increment del 5,2 passant del 22,3% (2023) al 27,5% (2024). Per composició familiar, dins el nucli familiar, el 55,0% de les dones ateses per violència masclista tenia filles o fills menors d'edat i el 7% filles o fills majors d'edat i un 25,7% eren dones sense fills.

Serveis d'informació i atenció a les dones (SIAD)

D'acord amb la definició que en fa la Llei 5/2008, del dret de les dones a l'erradicació de la violència masclista, els SIAD presten serveis d'informació, assessorament, primera atenció i acompanyament, si escau, en tots els àmbits relacionats amb la vida laboral, social, personal i familiar de les dones. És a dir, no és un dispositiu específic d'atenció a les situacions de violència masclista, però pel seu caràcter generalista i per la seva implantació en el territori, ja que és un servei preventiu de competència local, cal tenir-lo present en l'àmbit dels serveis socials.

L'any 2024, segons informació publicada per l'Institut Català de les Dones, als Serveis d'informació i atenció a les dones de Catalunya es van realitzar 138.523 atencions, de les quals en un 43% dels casos es va detectar una situació de violència masclista, i atendre a 35.377 dones, amb un increment del 2,35% respecte a les dones ateses el 2023 (34.565 dones). Del total de dones ateses, 12.861 (36,4%) van acudir al servei per motiu de violència masclista, amb un increment del 116% respecte a l'any 2023 (5.953 dones).

4.3 Xarxa de protecció de la infància i l'adolescència en risc social

La protecció dels infants i els adolescents en risc social, segons l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, és competència de la Generalitat de Catalunya i correspon al departament que es determini; en l'actualitat és el Departament de Drets Socials i Inclusió. La protecció dels infants i els adolescents en situació de desemparament correspon a la Generalitat de Catalunya, mentre que la intervenció en les situacions de risc és responsabilitat de les administracions locals.

L'establiment de la tutela dels menors d'edat, a diferència de la de les persones adultes –que és de constitució judicial– es decreta administrativament, encara que està sotmesa a revisió judicial. La protecció i la tutela dels menors d'edat declarats en desemparament, l'assumpció de la seva guarda i l'estudi i l'aplicació de les mesures pertinents corresponen a la Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència (DGPPIA).

La DGPPIA, en data 31 de desembre de 2024, atenia 17.446 infants i adolescents mitjançant els EAIA, xifra que suposa una taxa de cobertura per mil del 12,7% de la població menor d'edat (entre 0 i 17 anys) i que disminueix un 1,8% els infants i adolescents atesos el 2023 (17.758 infants i adolescents). El nombre d'infants i adolescents en situació de risc greu objecte d'intervenció o assessorament d'un equip d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA) durant l'any 2024 va ser de 6.266, un 6,7% menys que l'any 2023, quan el nombre era 6.717.

L'entrada en vigor de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, va suposar un nou model de protecció en el qual la declaració de desemparament ja no és l'únic títol que habilita la intervenció protectora dels poders públics: d'ara endavant es reserva per als casos de gravetat especial en què cal separar l'infant o l'adolescent del seu nucli familiar. Això ha suposat la desaparició de la mesura d'atenció a la família pròpia que, d'acord amb la nova Llei, no és una situació de desemparament, sinó de risc. Aquest tractament diferent implica que, a partir del 2011, els infants i adolescents sota mesura protectora de família pròpia ja no es comptabilitzen com en situació de desemparament. Al mes de desembre de 2024, els infants i adolescents atesos amb mesura protectora van ser 8.977, un 0,5% més que el 2023, que van ser 8.930.

Taula 28. Evolució dels EAIA i de l'atenció proporcionada. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Menors d'edat atesos	17.853	16.001	16.062	17.426	17.758	17.446
Professionals	470,5	470,5	470,5	525,1	525,1	529,6
EAIA	57	57	57	57	57	57
Professionals per EAIA	8,25	8,25	8,25	9,21	9,21	9,29
Menors d'edat atesos per EAIA	313,21	280,72	281,79	305,7	311,6	306,1
Menors d'edat atesos per un professional	37,94	34	34,14	33,19	33,8	32,9

Font: elaboració pròpia a partir del Mapa de serveis socials.

Els serveis especialitzats d'atenció a la infància i l'adolescència (SEAIA)

L'accés al sistema de protecció de la infància i l'adolescència es produeix, en la majoria dels casos, a través dels serveis especialitzats d'atenció a la infància i l'adolescència (SEAIA), prestats mitjançant equips professionals i definits com un servei especialitzat en l'atenció a la infància en situació d'alt risc social amb una implantació territorial. Aquest servei, en tant que és especialitzat, és competència de la Generalitat, que n'ha delegat la gestió a les administracions locals. L'any 2024, hi havia un total de 57 SEAIA. Els equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), que presten els serveis especialitzats d'atenció a la

infància (SEIA), són equips pluridisciplinaris formats per professionals de la psicologia, la pedagogia, el treball social i l'educació social; un equip està format per un professional de cada disciplina.

Durant tota la sèrie històrica es manté estable el nombre d'EIA presents al territori. No obstant això, es pot observar un increment en el nombre de professionals, que passa de 470,5 el 2019 a 529,6 el 2024, un increment acumulat del 12,6%.

L'acolliment familiar

La mesura de protecció més freqüent és l'acolliment en centre, que el 2024 representava el 51,8% del total dels infants i adolescents amb mesura de protecció, davant d'un 36,4% que estaven en mesura d'acolliment familiar. Aquesta opció, especialment l'acolliment en família extensa, té la intenció d'oferir el dret de l'infant a desenvolupar-se en un entorn familiar, mentre desapareixen les condicions familiars que van produir la situació de desemparament, i de promoure el retorn a la seva família d'origen.

Taula 29. Distribució dels infants i adolescents amb mesura segons els tipus d'acolliment. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	Infants 2019	Infants 2020	Infants 2021	Infants 2022	Infants 2023	Infants 2024
Acolliment en centre	5.677	4.246	4.168	5.004	5.149	5.239
Acolliment familiar	3.669	3.633	3.609	3.629	3.715	3.683
Amb expedient assistencial*	955	1.501	1.274	937	1.077	1.186
Total	10.301	9.380	9.051	9.570	9.941	10.108

Taula 30. Percentatge dels infants i adolescents amb mesura segons els tipus d'acolliment. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	% 2019	% 2020	% 2021	% 2022	% 2023	% 2024
Acolliment en centre	55,1	45,3	46,1	52,3	51,8	51,8
Acolliment familiar	35,6	38,7	39,9	37,9	37,4	36,4
Amb expedient assistencial*	9,3	16	14,1	9,8	10,8	11,7

Font Taules 29 i 30: elaboració pròpia a partir del Mapa de serveis socials.

*Manteniment de determinades mesures de tipus assistencial en els casos de joves que han arribat a la majoria d'edat però que necessiten suport assistencial. També inclou mesures provisionals i infants no presents en els centres residencials. Poden estar en hospitals, justícia juvenil, etc.

Taula 31. Distribució dels infants i adolescents amb mesura segons el tipus d'acolliment familiar. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	Infants 2019	Infants 2020	Infants 2021	Infants 2022	Infants 2023	Infants 2024
Família extensa	2.480	2.441	2.354	2.385	2.404	2.414
Família aliena	945	911	947	902	937	932
Preadoptiu	244	281	308	342	374	337
Total	3.669	3.633	3.609	3.629	3.715	3.683

Taula 32. Percentatge dels infants i adolescents amb mesura segons el tipus d'acolliment familiar. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	% 2019	% 2020	% 2021	% 2022	% 2023	% 2024
Família extensa	67,6	67,2	65,2	65,7	64,7	65,5
Família aliena	25,8	25,1	26,2	24,9	25,2	25,3
Preadoptiu	6,7	7,7	8,5	9,4	10,1	9,2

Font taules 31 i 32: elaboració pròpia a partir del Mapa de serveis socials.

Taula 33. Distribució dels infants i adolescents acollits segons el tipus de recurs en centre. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	Infants 2019	Infants 2020	Infants 2021	Infants 2022	Infants 2023	Infants 2024
Recursos Residencials*	2.745	2.577	2.692	3.260	3.139	3.117
Centre d'acolliment	643	515	605	682	692	751
Centres de Primera acollida**	1.757	874	693	853	902	824
Servei de protecció d'emergència**	532	280	178	209	416	547
Total	5.677	4.246	4.168	5.004	5.149	5.239

Taula 34. Distribució dels infants i adolescents acollits segons el tipus de recurs en centre. Catalunya, 2019-2024.

Tipologia	% 2019	% 2020	% 2021	% 2022	% 2023	% 2024
Recursos Residencials*	48,4	60,7	64,6	65,1	60,9	59,5
Centre d'acolliment	11,3	12,1	14,5	13,6	13,4	14,3
Centres de Primera acollida**	30,9	20,6	16,6	17	17,5	15,7
Servei de protecció d'emergència**	9,4	6,6	4,3	4,2	8,1	10,4

Font taules 33 i 34: elaboració pròpia a partir del Mapa de serveis socials.

* Inclou CRAE, CREI, pis assistit per a joves de 16 a 18 anys, cases d'infants i recurs específic.

** Servei d'ús exclusiu per a infants i joves emigrats sols.

La majoria d'acolliments impliquen directament les famílies amb relació de parentiu. Així, l'any 2024:

- L'acolliment en família extensa és el més predominant (65,5%); es basa en la cessió de la guarda del menor a l'entorn familiar proper, mentre la família d'origen estableix les condicions necessàries per tornar a acollir l'infant.
- Un 25,3% dels infants en acolliment familiar estaven amb famílies alienes, que són aquelles que no tenen relació de parentiu amb l'infant. La mesura s'aplica a infants i adolescents que no poden ser atesos per la seva família (pròpia o extensa), i té una durada limitada, que es perllonga fins que la família de l'infant estableix les condicions necessàries per poder tornar-lo a acollir.
- L'acolliment preadoptiu, per a infants i adolescents que no tenen previst tornar amb la família d'origen, es dona en un 9,2% dels infants i adolescents en acolliment familiar. Aquesta mesura, a diferència de la

resta de modalitats d'acolliment familiar, no té la finalitat de retornar l'infant al seu nucli familiar d'origen.

L'atenció residencial

L'any 2024, un 51,8% dels infants i adolescents sota mesura de l'Administració utilitzaven els recursos d'atenció residencial en centres o en pisos assistits. La seva distribució és la següent:

- En els centres d'acolliment, destinats a infants amb necessitats d'atenció immediata mentre es du a terme el diagnòstic de la seva situació sociofamiliar, hi residien el 14,3% dels infants i adolescents en acolliment institucional de l'any 2024.
- El mateix any 2024, els centres de primera acollida i atenció integral per als menors estrangers no acompanyats van acollir 824 menors (15,7%). L'objectiu d'aquesta primera acollida és oferir una orientació més integral del tractament d'aquest col·lectiu. En situacions greus, la DGPPA assumeix immediatament la tutela i, prèviament al diagnòstic de la situació, l'infant ingressa en un centre d'acolliment.
- L'any 2024, la majoria d'infants i adolescents en acolliment en centre (59,5%) vivien en serveis residencials d'acció educativa. Aquesta prestació s'adreça a infants i adolescents tutelats, d'entre 0 i 17 anys, quan la separació de la família pròpia hagi de ser transitòria o quan, havent-hi els requisits per a l'acolliment en una família, aquest encara no s'hagi fet i constituït formalment.
- Els pisos assistits per a joves de 16 a 18 anys estan destinats als joves tutelats per als quals es considera necessari iniciar un procés de desinternament progressiu.

Tal com s'observa a la taula 29, en termes absoluts, la xarxa d'acolliment en centre acollia 5.239 infants i adolescents l'any 2024.

Programa Barnahus

El Govern de Catalunya va aprovar l'estratègia Barnahus el juliol de 2022, que té com a objectius la prevenció, la detecció precoç, l'atenció i la recuperació dels infants i adolescents víctimes d'abusos sexuals mitjançant l'actuació i la intervenció coordinada i eficaç dels Departaments de la Generalitat, i també de la resta d'administracions i institucions competents en matèria dels drets dels infants i els adolescents. L'equip de professionals que treballa al Barnahus és pluridisciplinari i segueix les pautes europees de la Xarxa Promise.

El 2024 van entrar en funcionament 12 noves Barnahus a Tortosa, la Seu d'Urgell, Manresa, Girona, Vilanova i la Geltrú, Terrassa, Granollers, Mataró, Badalona, Barcelona (2 unitats) i el Prat de Llobregat, completant d'aquesta manera el desplegament de la xarxa amb 14 serveis a tot el territori.

Es tracta d'un espai interdisciplinari que pretén evitar la revictimització que suposa que l'infant o l'adolescent hagi de reviure l'abús sexual al llarg de les múltiples declaracions en una investigació. El programa ha atès 2.897 infants i adolescents el 2024. També es van atendre 101 Infants i adolescents al programa de tractament d'abusos sexuals infantils per a infants i adolescents tutelats víctimes d'abusos sexuals.

Com actuació preventiva, es va mantenir el projecte d'intervenció en salut sexual per a infants i adolescents residents en centres de protecció de la DGPPIA. És un programa sobre bones pràctiques de salut afectiva i sexual adreçat als centres, que es basa en els drets sexuals i reproductius i ensenya als nois i noies com gestionar els riscos, incloent-hi les violències. Durant el 2024 s'han organitzat dues sessions de formació per a professionals dels centres de protecció.

4.4 Xarxa d'atenció i recuperació integral per a dones en situació de violència masclista

La prevenció, l'assistència, la protecció i la recuperació integral de les dones que pateixen violència masclista són drets que estableix la Llei 5/2008, de 24 d'abril. La regulació de les mesures i els instruments per detectar i prevenir la violència envers les dones i sensibilitzar sobre aquesta situació són competències de la Generalitat. Una resposta adequada a la violència exercida contra les dones s'ha de fonamentar tant en l'augment dels recursos de protecció jurídica i penal com en una resposta dels serveis socials. A l'apartat La violència masclista del punt 2.3.2, hem abordat àmpliament l'evolució de les denúncies, les ordres de protecció i el nombre de víctimes mortals per violència masclista els últims anys.

Els serveis socials bàsics són el principal agent derivador al circuit especialitzat de violència masclista. Per millorar les eines de les professionals en aquest tipus d'intervencions, el 2024 s'ha continuat desplegant la xarxa de referents de gènere i violències masclistes de les àrees bàsiques de serveis socials. La xarxa disposa de 15 referents territorials a les 8 regions socials i 118 referents de gènere i atenció a les violències masclistes a les 109 àrees bàsiques de serveis socials (ABSS). La finalitat d'aquestes figures és vetllar per la transversalització de gènere de les actuacions de l'atenció primària de serveis socials i garantir-ne la presència en els circuits territorials en matèria de violència masclista, així com millorar l'atenció de les dones en situació de patir-ne.

Des del 2019 s'ofereix als serveis socials bàsics i als serveis socials especialitzats el programa de formació per capacitar les professionals en la detecció d'usuàries que pateixen violència masclista i oferir una intervenció de qualitat coordinada amb la Xarxa d'Atenció. El 2024 s'han fet 23 cursos presencials en què han participat 434 professionals de 64 àrees bàsiques de serveis socials. A més, s'han fet dos seminaris dirigits a les referents de gènere

territorials i d'ABSS:

- Violències masclistes i procés judicial: L'acompanyament de les dones en situació de violències masclistes en el procés judicial.
- El sensellarisme des de la perspectiva de gènere i l'abordatge de les violències masclistes.
- S'ha impartit la formació Perspectiva de gènere i teràpia familiar, dirigida a professionals del Servei d'Orientació i Acompanyament a les Famílies.

En l'àmbit de la política de gènere i joventut, l'any 2024 es va impartir formació sobre prevenció i sensibilització de les violències sexuals entre joves a 31 persones de centres educatius de secundària i equipaments juvenils i també es van fer 7 edicions de formació per donar a conèixer les noves eines que proposa l'instrument per garantir la reparació integral a adolescents que pateixen o han patit violències masclistes i/o lgtbfòbiques.

El Programa de sensibilització, prevenció i detecció de la violència de gènere a Catalunya en els àmbits laboral, social i comunitari, finançat pel Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere, té la finalitat de sensibilitzar, en la prevenció de les violències masclistes, els agents socials que treballen directament amb la ciutadania en contextos comunitaris, com ara equipaments cívics, punts Òmnia, oficines d'Afers Socials i Famílies, entre d'altres. L'any 2024, dins aquest programa, es va fer formació a professionals en matèria de violències masclistes i perspectiva de gènere, amb dues edicions del curs "Les arrels de les violències masclistes i les violències masclistes quotidianes", de 84 hores de durada, i es va elaborar material formatiu i es van fer accions de sensibilització i de difusió. A més, un total de 61 equipaments cívics estan adherits al projecte de segell "Aquí no hi caben les violències masclistes", en el marc del qual s'han fet tallers adreçats a la ciutadania en els equipaments adherits al segell, amb la participació de 1.643 persones.

Serveis d'intervenció especialitzada

Els serveis d'intervenció especialitzada són un recurs adreçat a l'atenció integral de dones que pateixen, o han patit, violència masclista. Actua mitjançant l'atenció multidisciplinària i la mobilització de recursos especialitzats. El primer servei es va posar en marxa a Girona l'any 2005, com a experiència pilot. L'any 2024 hi ha vint SIE a tot Catalunya l'activitat dels quals s'ha anat incrementant progressivament. L'any 2024 es van atendre 11.852 dones i 1.553 fills/es, amb un increment acumulat pel període 2019-2024 del 140,3% de les dones i del 35,8% fills/es. De les dones ateses el 2024, 487 eren adolescents.

Taula 35. Serveis d'intervenció especialitzada, evolució de les persones ateses. Catalunya, 2019-2024.

Persones	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dones	4.933	6.414	9.020	10.791	11.827	11.852
Fills i filles*	1.144	1.412	1.653	1.911	1.742	1.553

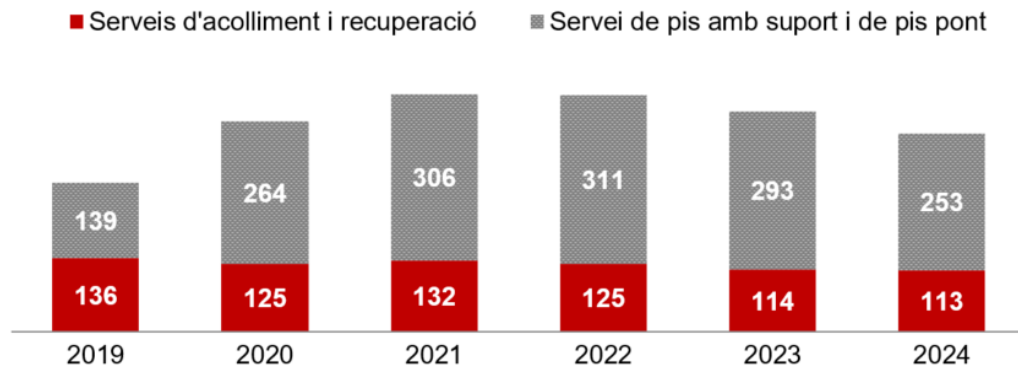
Font: elaboració pròpia a partir de les estadístiques del Departament d'Igualtat i Feminisme.

Nota: L'any 2024 s'ha dut a terme una revisió històrica de les dades i és possible que hi hagi discrepàncies amb dades d'altres dossiers o documents. Les dades vàlides són les que es publiquin a partir del 2025.

Serveis d'acolliment per a dones i els seus fills i filles

La utilització dels recursos s'ha mantingut amb un creixement relativament estable fins al 2022 (figura 65), si bé l'any 2024 s'observa una petita davallada en el nombre de dones ateses en el conjunt de recursos residencials.

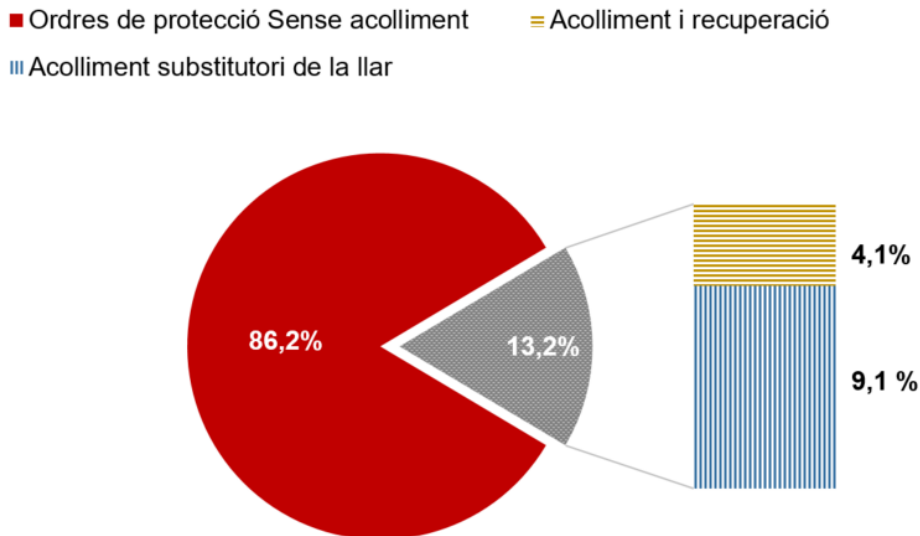
Figura 65. Evolució i distribució de les dones ateses en els recursos residencials. Catalunya, 2019-2024.

A partir del 2019, per primer cop, s'inclou els serveis, places i persones ateses del Consorci de Serveis Socials de Barcelona.

Font: elaboració pròpia a partir de les estadístiques del Departament d'Igualtat i Feminisme i del Consorci de Serveis Socials de Barcelona.

Figura 66. Cobertura de l'atenció residencial per a dones en situació de violència masclista que obtenen una ordre de protecció. Catalunya, 2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades estadístiques del Consell General del Poder Judicial, del Departament d'Igualtat i Feminisme i del Consorci de Serveis Socials de Barcelona.

Prenent com a població diana dels serveis residencials les dones que obtenen una ordre de protecció judicial a causa de violència masclista (2.766 dones, l'any 2024, segons dades estadístiques del Consell General del Poder Judicial), en tant que representarien les situacions que requereixen alternatives al domicili habitual, podem observar que la cobertura de l'atenció residencial assoleix un 13,2% de la població diana l'any 2024; amb un descens del 7% respecte a l'any 2023 (14,2%). Les dones són ateses mitjançant els serveis d'acolliment i recuperació. El dispositiu d'atenció residencial per a dones en situació de violència masclista inclou serveis diferents.

Els serveis d'acolliment d'urgència depenen dels ens locals, i la Generalitat de Catalunya aporta, mitjançant el Departament d'Igualtat i Feminisme, finançament per a l'atenció d'aquestes situacions d'urgència que requereixen una actuació des de la proximitat.

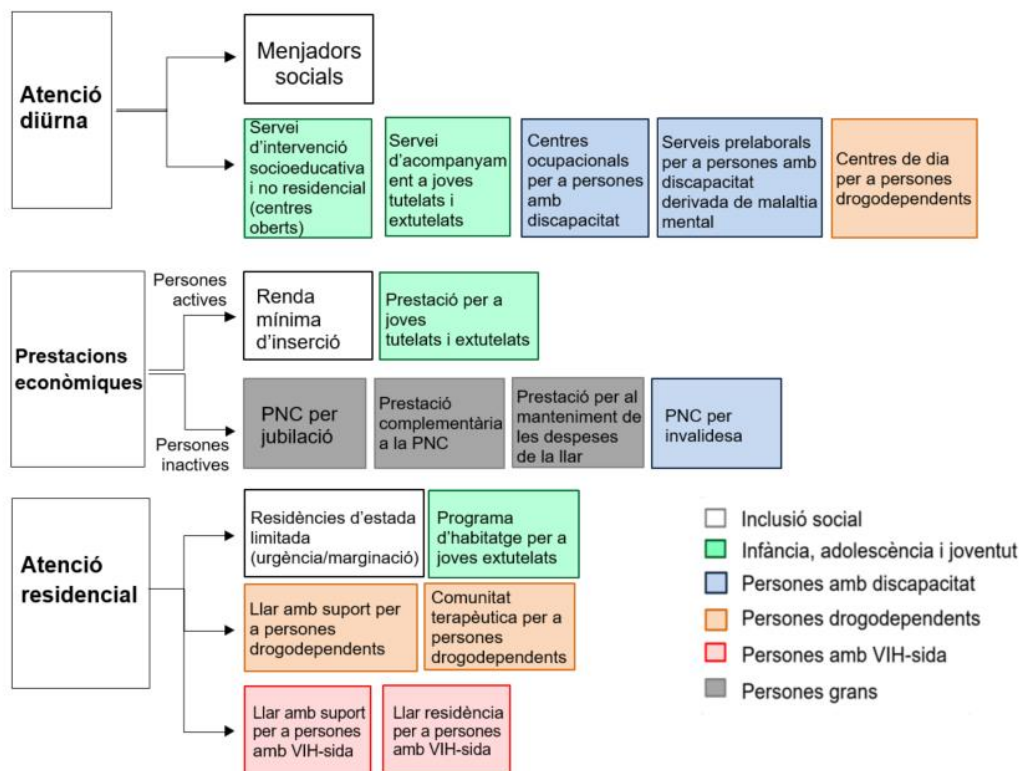
- Els serveis d'acolliment i recuperació atenen les dones que han hagut d'abandonar el seu domicili i no disposen de recursos personals o econòmics per fer front a la situació. L'any 2024 la xarxa disposava de places per a 149 unitats familiars, totes de caràcter públic. Al voltant del 30,9% de les dones que cada any s'atenen en el dispositiu d'atenció residencial són ateses en aquest servei. El 2024 van ser ateses 113 dones i 86 infants.
- Els serveis d'acolliment substitutori de la llar el formen pisos pont i pisos amb suport. Són serveis d'acolliment temporal que continuen el procés iniciat als serveis d'acolliment, amb l'objectiu de continuar aplicant el pla de

treball amb les dones i els seus fills i filles i de facilitar-ne la integració sociolaboral plena. L'any 2024 la xarxa va acollir un 69,1% de les dones en recursos d'atenció residencial. En valors absoluts, l'any 2024 van ser ateses 253 dones i 164 fills i filles.

5. Els serveis socials davant de les necessitats materials i instrumentals

Les necessitats de caràcter material i instrumental són les relacionades directament amb la subsistència de les persones i la capacitat d'obtenir-la de manera autònoma. Són, sovint, el reflex de dificultats en diferents esferes de la vida. Establir quina és la causa i quin l'efecte no és una qüestió fàcil de respondre, però, en tot cas, les necessitats materials sí que són les dificultats més visibles. L'acció del Sistema català de serveis socials davant de les necessitats materials i instrumentals de la població es du a terme mitjançant diferents serveis i prestacions (figura 67).

Figura 67. Principals serveis i prestacions per a les persones amb necessitats materials i instrumentals.

Font: elaboració pròpia.

5.1 Les actuacions preventives

En l'àmbit de la prevenció de les situacions de necessitat material i instrumental hi ha projectes d'àmbit local que incideixen en alguna de les situacions específiques que s'inclouen en aquest tipus de necessitat.

A fi d'impulsar actuacions preventives que lluitin contra l'exclusió social i que ho facin amb una mirada comunitària i centrant la seva acció en problemàtiques socials que generen exclusió, els plans, programes i projectes d'acció comunitària són una de les eines principals. Mitjançant el contracte programa, el Departament de Drets Socials i Inclusió l'any 2024 va aportar finançament a plans, programes i projectes d'acció comunitària de 64 ens locals, amb un import de 5,8 M€.

5.2 La inserció social

Servei d'intervenció socioeducativa per a infants i adolescents

Els serveis d'intervenció socioeducativa (SIS) són uns recursos/equips preventius, que donen resposta a les necessitats d'intervenció socioeducativa en els casos de risc de desprotecció, amb caràcter diürn i no residencial, i que permeten actuar preventivament i evitar la separació de l'infant o adolescent de la seva família i del seu entorn habitual, a fi de treballar les seves necessitats en l'entorn comunitari. El model de SIS s'alinea amb un plantejament integral d'atenció als infants i les seves famílies, posant èmfasi en la intervenció davant les situacions de risc d'acord amb el seu nivell de gravetat. El SIS forma part dels serveis socials bàsics i es desglossa en el servei de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys en situació de risc, el servei d'atenció diürna, el servei d'intervenció amb famílies amb infants i adolescents que estan en una situació de risc, el servei d'acompanyament socioeducatiu per a adolescents que estan en una situació de risc i el servei d'intervenció socioeducativa itinerant.

El 2024, el SIS s'ha desplegat al 95% del territori. El procés d'implantació continuarà fins al 2025, a fi d'incorporar totes les àrees bàsiques de serveis socials de Catalunya al model SIS, un model que substitueix i amplia els serveis que fins ara presten els centres oberts.

El 2024 s'han subvencionat 270 centres oberts, 331 programes preventius d'atenció social i educativa en situacions de risc i 49 centres socioeducatius diürns. L'import total ha estat de 31.467.488,48 euros, dels quals 29.855.280,8 euros corresponen a centres oberts i programes preventius que es fusionen en una mateixa fitxa del contracte programa 2022-2025. Els 1.612.207,68 euros restants corresponen a centres socioeducatius diürns.

Durant el 2024 s'ha avaluat de la implantació del nou model SIS.

El nombre d'infants i adolescents atesos mitjançant serveis d'intervenció

socioeducativa (SIS), va ser l'any 2024, de 26.937 i l'any 2023, de 23.830, xifres que suposen haver donat atenció al 2% infants i adolescents (de 0 a 17 anys) de Catalunya.

Inserció social adreçada a joves procedents de la xarxa de protecció social

Els joves tutelats de més de 16 anys i els joves extutelats, des dels 18 fins als 21 anys, que tenen dificultats per assolir una situació d'autonomia sociolaboral i d'independència a causa de la manca de recursos, tenen la possibilitat de formar part de programes desenvolupats per l'Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats (ASJTET), que els proporciona suport tècnic, educatiu, econòmic, jurídic, residencial, psicològic i afectiu. L'ASJTET va atendre 5.704 joves, l'any 2024, 1.490 noies i 4.214 nois (un mateix jove pot ser usuari d'un o de diversos programes).

Un dels serveis que ofereix l'ASJTET és el de seguiment socioeducatiu, el qual està destinat a prevenir o pal·liar la situació de risc de joves d'entre 16 i 20 anys, procurant la seva integració sociolaboral i fomentant la seva autonomia i emancipació. L'any 2016 desapareix com a programa específic el Seguiment socioeducatiu, atès que tots els joves atesos per l'ASJTET passen per alguna de les fases que es comptabilitzaven en aquest programa, per tant, els 5.704 joves atesos per l'ASJTET van disposar d'un suport socioeducatiu. L'ASJTET també ofereix un programa d'habitatge assistit als joves de 18 a 20 anys que finalitzen la seva estada en els centres d'acolliment, no disposen d'allotjament i tenen dificultats en la inserció sociolaboral. A 31 de desembre de 2024, a Catalunya un total de 1.194 joves estaven atesos al programa d'habitatge assistit.

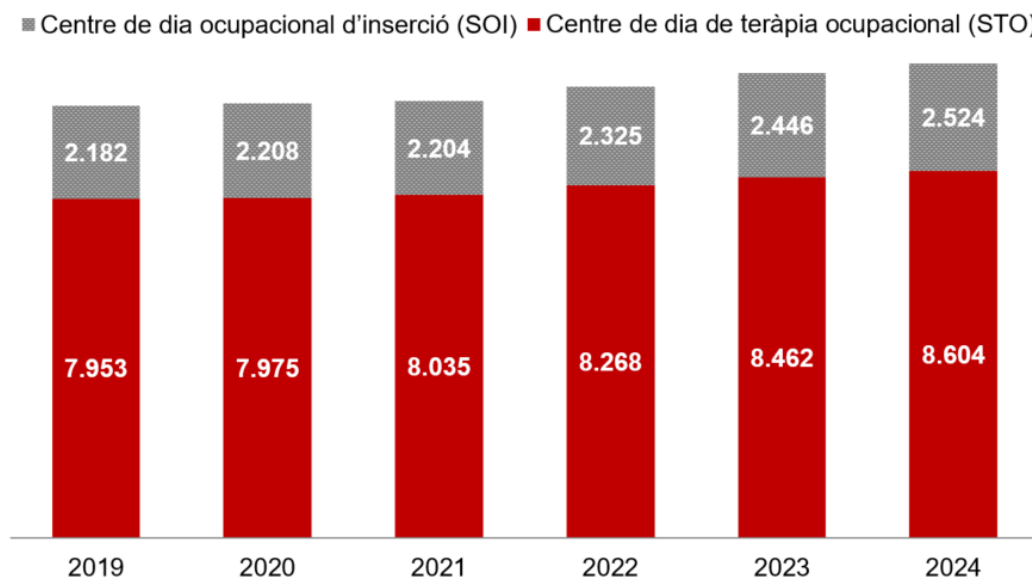
Una prestació creada mitjançant la Llei 13/2006, que complementa les accions adreçades a aquest grup de població, és la prestació per a joves extutelats, adreçada a joves d'entre 18 i 21 anys que prèviament han estat tutelats per l'Administració. A 31 de desembre de 2024 un total de 2.752 joves extutelats van ser beneficiaris de prestacions econòmiques, ajuts per desinternament (per facilitar l'emancipació dels joves que estaven internats en recursos del sistema de protecció) i beques salari.

Inserció social adreçada a persones amb discapacitat

En l'àmbit de la inserció social de les persones amb discapacitat, l'actuació principal del Sistema català de serveis socials se centra en les activitats adreçades a l'ocupació en el marc del dispositiu d'atenció diürna. Es distingeixen dues línies d'actuació: l'una adreçada a les persones amb discapacitat intel·lectual i l'altra per a les persones amb discapacitat derivada de malaltia mental.

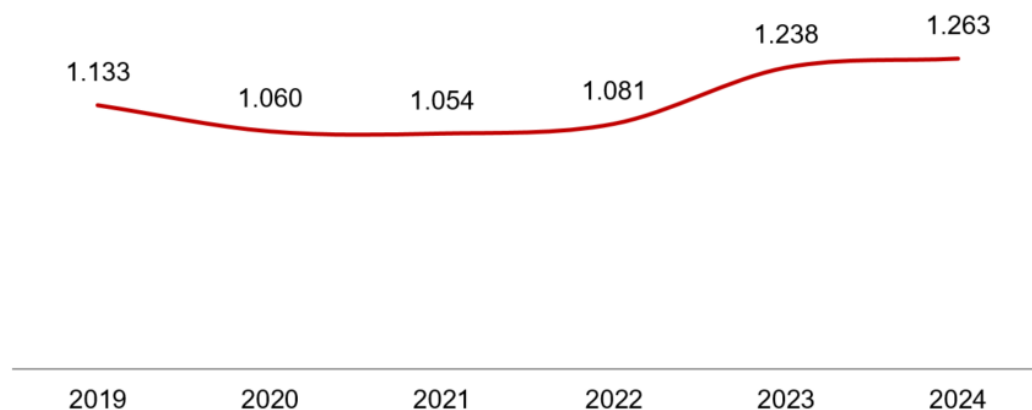
En la línia dirigida a les persones amb discapacitat intel·lectual i física hi ha els centres ocupacionals, que inclouen diferents prestacions: el servei ocupacional d'inserció (SOI) i el servei de teràpia ocupacional (STO).

Figura 68. Usuaris/àries dels serveis de centres de dia ocupacionals per a persones amb discapacitat. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir del Mapa de serveis socials.

Figura 69. Places finançades del servei prelaboral. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir del Mapa de serveis socials.

En total, a Catalunya, l'any 2024 es van finançar un total d'11.128 places per a persones amb discapacitat, distribuïdes en diferents serveis, amb un increment del 2% respecte al 2023. Un 77,3% (8.604) van ser ateses pel servei de teràpia ocupacional, el qual té la funció de propiciar la integració sociolaboral de les persones que, a causa de no arribar a un nivell determinat de capacitat productiva, no poden incorporar-se al sistema ordinari de treball ni a un centre especial de treball.

Un 22,7% (2.524) de les persones amb discapacitat intel·lectual van ser ateses al servei ocupacional d'inserció, que ofereix activitats prelaborals adreçades a aquelles persones no integrades laboralment o pendents d'integrar-se al servei de teràpia ocupacional. En conjunt, els serveis de centres de dia ocupacional

presenten un increment acumulat d'usuaris del 9,8% durant el període 2019-2024. Amb referència a les persones amb discapacitat derivada de malaltia mental, la Cartera de serveis socials ofereix el servei prelaboral, definit com un servei social complementari dels que actualment hi ha a la xarxa social i sanitària. Aquest servei va adreçat a persones en edat laboral (preferentment d'entre 18 i 50 anys) amb un dels diagnòstics inclosos en la definició dels trastorns mentals greus i amb un grau de discapacitat moderat, estabilitzat i compensat de la seva malaltia.

L'objectiu del servei és procurar la capacitació i l'habilitació de la persona perquè iniciï un itinerari d'inserció laboral o perquè treballi directament processos individualitzats i pugui aconseguir la integració laboral efectiva en empreses ordinàries o en treball protegit. El Sistema català de serveis socials va oferir un total de 1.540 places públiques i privades (1.263 han rebut finançament públic) l'any 2024.

Inserció social adreçada a persones en risc d'exclusió social

En aquest apartat ens centrarem en l'acció del Sistema català de serveis socials respecte a dues situacions de necessitat concretes que es relacionen directament amb l'exclusió social: la situació de les persones drogodependents i la de les persones afectades pel VIH-sida.

Per a les persones drogodependents, el sistema ofereix dispositius específics d'atenció diürna i d'atenció residencial. En l'àmbit de l'atenció diürna, la xarxa ofereix el servei de centre de dia per a persones amb drogodependències, que té la finalitat de fomentar la inserció sociolaboral mitjançant activitats d'inserció social complementàries als processos de tractament terapèutic. És un servei vinculat a l'acció que es desenvolupa des dels centres d'atenció i seguiment ambulatori (CAS).

El nombre de places dels centres de dia per a persones drogodependents era de 340 l'any 2024 (10 places menys que el 2023), i 174 places amb finançament del DSI, amb un increment de places amb finançament del 35,9%.

En l'àmbit de l'atenció residencial, la xarxa disposa de dos tipus de serveis: llar amb suport i comunitat terapèutica. El servei de llar amb suport té com a objectius principals la inserció i la integració social total de les persones amb conductes addictives que necessiten seguir o continuar un procés terapèutic en medi urbà i consolidar les estratègies necessàries per a la definició i l'autogestió personal, social i laboral. S'adreça a persones que tenen entre 18 i 65 anys i són dependents de l'alcohol o pateixen altres drogodependències. A Catalunya, l'any 2024 hi havia 269, 11 places menys respecte al 2023, quan el nombre de places va ser de 280.

L'altre servei són les comunitats terapèutiques per al tractament de l'addicció a les drogues. La comunitat terapèutica és un espai social, en règim d'internament,

que té la finalitat terapèutica de proporcionar un tractament orientat a aconseguir el control i l'extinció de les conductes addictives i a facilitar la integració social. A Catalunya hi havia l'any 2024 un total de 1.263 places amb finançament del Departament, 25 més que el 2023.

Per a les persones afectades pel VIH i malalties de la sida, el Sistema català de serveis socials ofereix dos tipus de serveis: les llars amb suport i les llars residència, que proporcionen acolliment residencial temporal amb suport professional, substitutori de la llar, i garanteixen una atenció integral i una rehabilitació personal individualitzada. Les llars residència disposen d'atenció professional continuada les 24 hores del dia, i les llars amb suport ofereixen atenció professional parcial (12 hores diàries els dies laborables i 10 hores els caps de setmana).

Catalunya disposava, el 2024, de 160 places amb finançament del Departament de llar amb suport i de llar residència per a persones afectades pel VIH.

El Departament de Drets Socials i Inclusió, mitjançant el contracte programa 2022-2025 amb els Ens Locals, l'any 2024 va finançar amb 940.210,19 euros la prevenció de les conductes de risc. El concepte conducta de risc utilitzat al contracte programa fa referència a les conductes evitables que poden tenir conseqüències negatives en les persones i en la gent que les envolta, concretament, als comportaments relacionats amb el consum de substàncies que poden generar dependència, als comportaments vinculats amb les addiccions al joc i a l'ús de noves tecnologies i a les conductes relacionades amb el sexe no segur, amb una referència especial al contagi o la transmissió del VIH/sida. Es posa el focus en els col·lectius de persones que poden ser més vulnerables (infants, adolescents, joves, persones que estan en una situació d'exclusió social, etc.) i en les conseqüències socials que es produeixen des d'un punt de vista individual, familiar i de la societat en general.

5.3 Les prestacions econòmiques

En la introducció a l'apartat de l'acció del Sistema respecte a les situacions de necessitats materials i instrumentals, s'ha esmentat que el dispositiu de prestacions econòmiques era el més important en aquest àmbit, tant pel nombre i la varietat de prestacions com per l'impacte sobre la població de Catalunya. La informació sobre aquest dispositiu es classifica en funció de les persones destinatàries: persones actives o inactives.

La Renda Garantida de Ciutadania

El 15 de maig de 2017 es va signar amb els promotors de la Iniciativa Legislativa Popular per una Renda Garantida de Ciutadania l'acord al qual han arribat Govern i entitats per implementar aquest dret subjectiu. La Renda Garantida de Ciutadania (RGC) ha estat aprovada al Parlament de Catalunya el 12 de juliol de

2017 i ha començat la seva aplicació el 15 de setembre del mateix any amb un 85% de la prestació vinculada a l'Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya (IRSC).

La implementació s'ha dut a terme durant quatre anys, fins a l'abril de 2020, quan tots els beneficiaris ja cobren el 100% de l'IRSC. Durant aquest temps, una comissió n'ha fet el seguiment per tal d'avaluar l'aplicació i modular els canvis necessaris per a fer-la efectiva. Poden obtenir l'RGSC totes aquelles persones majors de 23 anys (amb determinades excepcions per a les persones entre 18 i 23 anys) amb dos anys de residència a Catalunya i que hagin esgotat totes les prestacions i no tinguin un patrimoni superior al que és l'habitatge corresponent a la primera residència.

Així i tot, existeixen algunes compatibilitats amb ajuts socials. Alhora, per tal de garantir el dret a les persones beneficiàries de pensions, prestacions i ajuts estatals, l'RGSC crea una nova prestació complementària que permetrà equiparar els imports amb l'objectiu d'assegurar els ingressos mínims que fixa el llinar d'ingressos per accedir a l'RGSC. Són objecte d'aquesta prestació complementària les persones perceptores de pensió no contributiva (PNC) de jubilació o invalidesa o les perceptores d'altres pensions estatals diferents de la PNC: SOVI, invalidesa permanent, etc.

El 2020 va entrar en vigor la Llei 1/2020, de 17 de febrer, de modificació de la Llei 14/2017, de la renda garantida de ciutadania, que entre altres canvis modifica el termini del requisit insuficiència d'ingressos, que passa dels sis mesos anteriors a dos mesos. D'altra banda, el reglament de la Llei (Decret 55/2020, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 14/2017), ha facilitat entre altres novetats, l'accés a la prestació de nous col·lectius, com les famílies nombroses i les persones majors de 55 anys aturades de llarga durada, que podran compatibilitzar l'RGSC amb un contracte a temps parcial, tal com feien fins ara les famílies monoparentals. També millora l'accés a la prestació per part de les dones víctimes de violència masclista i del col·lectiu LGTBI víctimes de violència, discriminació o maltractament i pressió psicològica.

Amb el Decret s'amplien i regulen els supòsits pels quals els menors de 23 anys poden tenir accés a la prestació, incloent-hi els casos en què aquests es trobin en una situació de risc d'exclusió. Així mateix, s'estableix flexibilització pel que fa a la compatibilitat amb contractes de treball mentre se n'és perceptor, per tal de no perjudicar els treballadors amb contractes de treball de curta durada.

El Decret Llei 1/2024, de 13 de febrer, d'increment de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC) per mitigar situacions de necessitat i privació econòmica de la ciutadania de Catalunya, actualitza l'import de l'IRSC que estableix l'article 15.2 de la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic. Aquesta actualització comporta un increment del 5,4% en les quanties econòmiques de l'RGC, tant de la prestació garantida com de la condicionada al compromís d'un pla d'inclusió social o d'inserció.

L'any 2024 la Comissió de Govern de la Renda Garantida de Ciutadania s'ha reunit en quatre ocasions en convocatòria ordinària i en dues en convocatòria extraordinària. També s'han constituït vint-i-quatre taules de coordinació territorial de caràcter tècnic i s'han fet les reunions corresponents, amb la participació dels responsables de les àrees bàsiques de serveis socials, les oficines de treball, els serveis territorials del SOC i del Departament, i l'Òrgan Tècnic de l'RGC. En les reunions s'ha tractat, entre altres temes, la necessitat d'impulsar, per part de totes les unitats de gestió, l'oferiment i el seguiment dels plans destinats a les persones sol·licitants de la prestació complementària d'activació i inserció (PCAI).

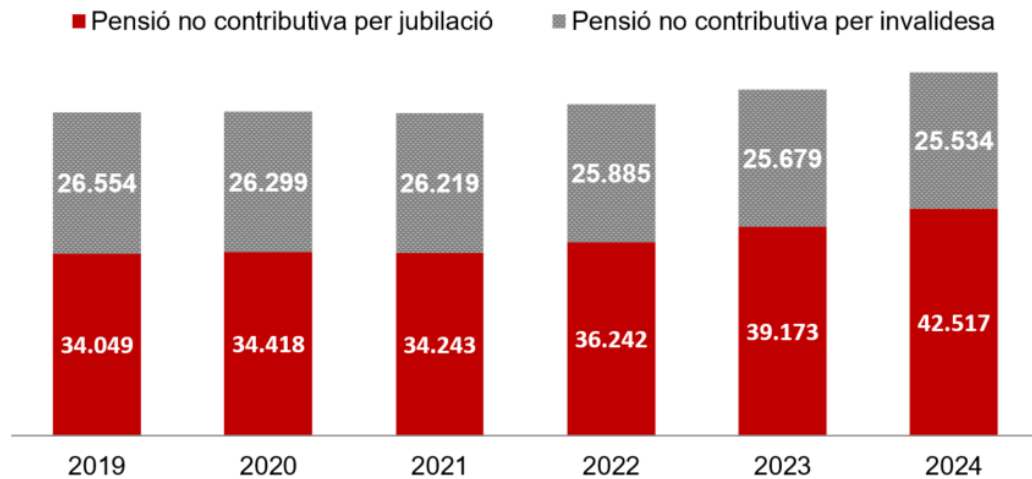
El 2024 l'import executat de la Renda Garantida de Ciutadania i complements de pensions, prestacions i altres ajuts ha estat de 495,8 milions d'euros i la prestació econòmica mitjana mensual del col·lectiu activable és de 685,58 euros per unitat familiar. En conjunt, 89.871 persones beneficiàries rebien a desembre de 2024 la prestació de la Renda Garantida de Ciutadania o el complement de pensions, prestacions i altres ajuts activables i a 55.307 pensionistes, que són beneficiaris de prestacions estatals amb rendes més baixes (complements de Pensions no contributives o d'altres prestacions estatals unipersonals), també rebien l'import de la Renda Garantida de Ciutadania. En total a desembre de 2024 hi ha 145.178 persones beneficiàries de les prestacions de la Renda Garantida de Ciutadania i complements.

L'ingrés mínim vital (IMV) comparteix amb la Renda Garantida de Ciutadania l'objectiu de donar cobertura a les necessitats bàsiques de les persones en situació de vulnerabilitat. És una prestació no contributiva de l'Institut Nacional de la Seguretat Social i la Renda Garantida de Ciutadania n'és subsidiària. Això comporta que els perceptors de la Renda Garantida de Ciutadania hagin de sol·licitar també l'Ingrés mínim vital. Per facilitar l'accés a l'ingrés mínim vital el Departament de Drets Socials i Inclusió va posar en marxa el 2022 un pla de suport administratiu per tal que les persones sol·licitants de la Renda Garantida de Ciutadania rebessin ajuda a l'hora de fer el tràmit de sol·licitud l'ingrés mínim vital. Durant el 2024 s'ha mantingut el pla de suport administratiu perquè les persones del col·lectiu activable sol·licitants de l'RGC rebien ajuda per fer el tràmit de sol·licitud l'IMV. Als perceptors de la Renda Garantida de Ciutadania també se'ls ofereix la possibilitat de rebre suport en aquesta gestió mitjançant els punts TIC i la xarxa Òmnia.

En data 24 de juliol de 2024 s'ha subscrit el Conveni entre l'Administració General de l'Estat i l'Administració de la Generalitat de Catalunya per a l'assumpció, per part de la Generalitat de Catalunya, de la gestió de la prestació no contributiva de l'ingrès mínim vital.

A 31 de desembre de 2024, hi ha 11.888 perceptors que complementen la seva prestació de l'RGC amb l'IMV, segons les dades de l'Institut Nacional de la Seguretat Social.

Figura 70. Pensions no contributives Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de les memòries del Departament.

Les pensions no contributives

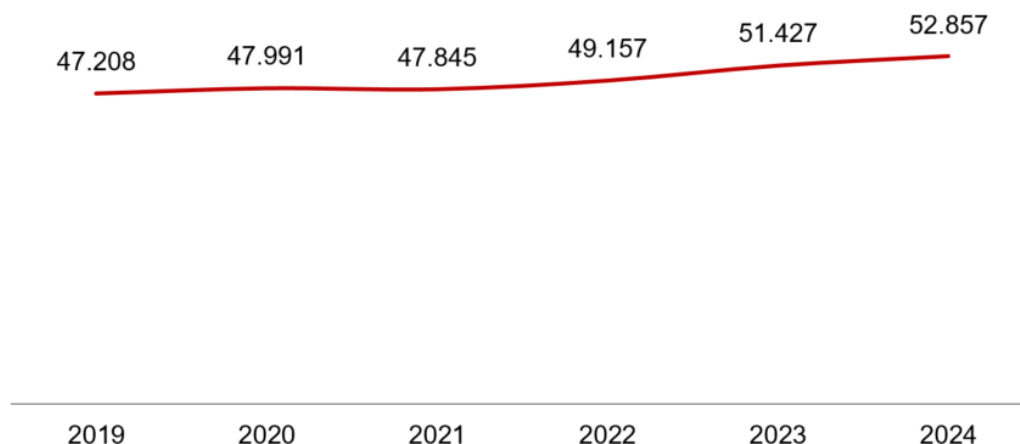
Les pensions no contributives (PNC) de la Seguretat Social van ser creades l'any 1990 i van suposar la universalització del dret a prestacions de jubilació i invalidesa per a les persones més grans de 65 anys i menors d'edat discapacitades que no hi tenien accés en la modalitat contributiva i demostraven no disposar de rendes o d'ingressos suficients. El finançament i la normativa és estatal, però les PNC són gestionades per les comunitats autònomes.

A Catalunya, les persones perceptores de pensions no contributives per jubilació que van passar pel sistema en data 31 de desembre de 2024 ascendien a 42.517 i les persones perceptores de pensions no contributives per invalidesa, a 25.534. Això suposa que, en conjunt, el volum de perceptors de pensions no contributives s'hagi incrementat un 12% (5.649 perceptors més) durant el període 2019-2024. La Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic, regula una prestació catalana de dret subjectiu: la prestació complementària per a pensionistes de la modalitat no contributiva, per invalidesa o jubilació.

Aquesta prestació s'adreça a les persones que comptin amb uns ingressos inferiors al 25% de la PNC sense comptabilitzar-la. Amb data 31 de desembre de 2024 hi havia un total de 52.857 persones beneficiàries d'aquesta prestació (un

2,8% més respecte al 2023, quan el nombre de persones beneficiàries va ser de 51.427).

Figura 71. Prestació complementària per a pensionistes de la modalitat no contributiva. Catalunya, 2019-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de les memòries del Departament.

Aquesta prestació té una cobertura del 77,7% sobre el total de persones beneficiàries de pensions no contributives. A més, hi havia 690 persones beneficiàries de prestacions complementàries d'altres ajuts estatals.

La Llei 13/2006 incorporava també l'atenció a un altre dels col·lectius vulnerables històricament des d'un punt de vista econòmic: el dels vidus i les vídues. Es tracta d'una prestació per a les persones que no poden atendre amb els seus ingressos les despeses pròpies del manteniment de la llar habitual arran de la mort del cònjuge o el familiar fins al segon grau de consanguinitat amb qui compartien aquestes despeses. L'any 2024 hi havia 8.215 persones beneficiàries, a més de 5.892 persones beneficiàries d'ajuts a cònjuges supervivents que perceben una pensió de viduitat del Sistema de la Seguretat Social i de 1.106 persones beneficiàries de prestacions per atendre necessitats bàsiques que comporten una despesa essencial.

5.4 L'atenció a les urgències socials

El Sistema català de serveis socials distingeix entre urgències socials i emergències socials, i atribueix la competència d'atendre ambdues situacions de necessitat social als ens locals. Les emergències socials són situacions puntuals que requereixen una resposta immediata relacionada amb les necessitats bàsiques, i produïdes per un sinistre, accident o, també, quan és activat un pla d'emergència, d'acord amb els protocols establerts, que implica la intervenció conjunta amb altres serveis (bombers, policies, sanitaris...).

L'objectiu és l'atenció a les persones afectades i el retorn a la normalitat al més

aviat possible. La Llei 13/2006, de prestacions socials de caràcter econòmic, defineix exclusivament les prestacions econòmiques d'urgència social, i a l'article 5.4 estableix que "tenen la finalitat d'atendre situacions de necessitats puntuals, urgents i bàsiques, de subsistència"; el concepte es concreta a l'article 30, en què s'especifica que les necessitats de subsistència inclouen "l'alimentació, el vestit i l'allotjament", i en aquest mateix article s'explicita que la valoració de la situació d'urgència social correspon als equips dels serveis socials bàsics.

Som davant d'una situació real, les urgències socials, que requereix una resposta efectiva, eficaç i àgil, però que no té un marc conceptual unificat i, com que és competència dels ens locals gestors de les àrees bàsiques de serveis socials, pot generar un ventall ampli de situacions que són susceptibles de ser incloses en aquest concepte. Partint d'aquest marc, podem arribar a identificar els elements següents:

- Les prestacions s'han d'encaminar a satisfer necessitats bàsiques: alimentació, vestit i allotjament.
- La situació de necessitat social s'ha de presentar de manera puntual i urgent perquè requereixi una intervenció immediata.
- En aquests casos, la resposta del Sistema català de serveis socials pot ser mitjançant prestacions de serveis i/o prestacions econòmiques.

Les prestacions de servei

La Cartera de serveis socials identifica tres prestacions de servei que, entre els seus objectius, inclouen l'atenció a situacions de necessitat puntual i urgent i que atenen necessitats d'allotjament, vestit i alimentació:

- a) El servei d'acolliment residencial d'urgència,
  - b) El servei de menjador social, i,
  - c) El servei d'atenció i acolliment d'urgències per a dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles (explicat anteriorment a l'apartat Serveis d'intervenció especialitzada del punt 4.4, Xarxa d'atenció i recuperació integral per a dones en situació de violència masclista).
- a) El servei d'acolliment residencial d'urgència.

Els serveis d'acolliment residencial d'urgència, emmarcats en el dispositiu d'atenció residencial, supleixen temporalment la llar familiar en casos puntuals i d'urgència. D'acord amb la definició que en fa la Cartera de serveis socials, aquest servei pot prestar-se tant mitjançant un establiment social específic com mitjançant la utilització de recursos alternatius que permetin assolir el mateix objectiu: substituir la llar familiar. Els serveis d'acolliment d'urgència depenen dels ens locals, i la Generalitat de Catalunya aporta, mitjançant el contracte programa, finançament per a l'atenció d'aquestes situacions d'urgència que requereixen una actuació des de la proximitat.

La xarxa d'acolliment residencial d'estada limitada inclou la residència temporal per a persones adultes en situació d'exclusió social i l'acolliment residencial d'urgència. Pel que fa a l'acolliment residencial d'urgència, l'any 2024 es van atendre 13.599 persones usuàries (6.378 dones, 7.186 homes i 35 persones no binàries) i hi va haver 1.520.072 pernoctacions. D'altra banda, a la residència temporal per a persones adultes en situació d'exclusió social, es van atendre 9.310 persones usuàries (3.532 dones, 5.771 homes i 7 persones no binàries) i 1.768.705 pernoctacions, amb un increment conjunt respecte al 2024 del 30,5% de les persones ateses i del 47,8% de les estades pels dos serveis. El nombre total de places dels serveis residencials d'estada limitada va ser, l'any 2024, de 3.217, amb un increment del 25,9% (662 places) respecte al 2023, quan el nombre total va ser de 2.555. La distribució de l'oferta era, el 2024, d'un 25,7% de places d'iniciativa pública i un 74,3% d'iniciativa privada.

b) El servei de menjador social.

L'any 2024 el nombre total de persones usuàries va ser de 25.947 (19.862 homes, 6.083 dones i 2 no binaris) i el nombre d'àpats 1.793.752. Pel que fa al nombre de places totals registrades a la base de dades d'entitats, serveis i establiments socials del Departament de Drets Socials i Inclusió, l'any 2024 hi ha 2.674 places, de les quals el 53,7% són d'iniciativa pública i un 46,3% són d'iniciativa privada; un increment de l'1,2% respecte a l'any 2024.

c) El servei d'atenció i acolliment d'urgències per a dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles.

Tal com s'ha explicat anteriorment al punt 4.4 la xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones que es troben en situació de violència masclista i les filles i fills a càrrec disposa de diversos recursos entre els quals hi ha el servei d'acolliment i recuperació i el servei d'acolliment substitutori de la llar (pis pont i pis amb suport). Com hem vist, el servei d'acolliment i recuperació al llarg de l'any 2024 ha assolit un 30,9% de l'atenció residencial.

Per la seva banda, els serveis d'acolliment substitutori de la llar el formen pisos pont i pisos amb suport. Són serveis d'acolliment temporal que continuen el procés iniciat als serveis d'acolliment, amb l'objectiu de continuar aplicant el pla de treball amb les dones i els seus fills i filles i de facilitar-ne la plena integració sociolaboral. El 2024, aquest servei va assolir el 69,1% de l'atenció residencial per a dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles.

Atenció a les persones sense llar

El març de 2022, el Govern va aprovar el Marc d'acció per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya 2022-2025, que és l'instrument del Govern de la Generalitat per construir un model d'abordatge integral i consensuat del sensellarisme al nostre país. Es tracta d'una proposta que vol garantir els

estàndards de qualitat dels serveis i tenir en compte la diversitat i les especificitats territorials i locals, així com la individualitat, les necessitats i les expectatives de cadascuna de les persones ateses.

El Marc d'acció estableix trens grans línies d'intervenció: l'adquisició d'espais residencials dignes, la implementació d'un sistema d'atenció i, finalment, el disseny d'un model d'acompanyament i d'empoderament de les persones en situació de sense llar i de sense sostre. En seu del plenari del Marc d'acció, diferents administracions locals, departaments de la Generalitat i entitats socials del tercer sector, van aprovar el model català d'acompanyament i atenció a les persones sense llar. El model orienta metodològicament sobre la provisió de serveis per a les persones sense llar, i també sobre la interacció entre els serveis socials i les entitats especialitzades en la resta de sistemes de protecció que fan tasques preventives en matèria de sensellarisme.

En l'àmbit territorial, es van constituir les gestores de casos per prioritzar l'atenció de les situacions més complexes i cronificades amb la finalitat de cercar els suports adequats per fer un projecte de vida autònom i digne i es va fer un programa formatiu adreçat als referents de sensellarisme de les àrees bàsiques de serveis socials per elaborar i aplicar en el territori els plans locals per a l'abordatge del sensellarisme.

El contracte programa 2022-2025 del Departament de Drets Socials i Inclusió amb els Ens Locals, estableix una nova col·laboració en l'àmbit d'atenció a les persones sense llar que té com a objectius, entre d'altres, oferir a les persones sense llar una solució habitacional i cobrir necessitats bàsiques, proporcionar un suport socioeducatiu que els permeti iniciar un projecte de vida autònoma i arrelada a la comunitat, i potenciar-ne l'apoderament i l'autosuficiència, aprofundir en el coneixement del fenomen del sensellarisme i proporcionar una atenció comunitària als i les joves que viuen una situació de vulnerabilitat al carrer o es troben sense llar. El 2024, mitjançant el contracte programa 2022-2025, es dona suport a 40 projectes d'atenció a persones sense llar on participen 50 ABSS. L'import per al 2024 ha estat de 15,04 milions d'euros i inclou una xarxa de referents de sensellarisme de les ABSS, amb l'encàrrec d'elaborar i aplicar en el territori el pla local per a l'abordatge del sensellarisme, el manteniment de places per atendre situacions d'emergència sanitària o climàtica i d'equipaments de baixa exigència, així com el suport socioeducatiu a persones en situació de carrer ateses des de la metodologia *Housing First*, en llars individuals o compartides, i el suport socioeducatiu a joves sense llar, amb la continuïtat del Projecte Sostre 360°.

A més, el Departament de Drets Socials i Inclusió ha donat suport a 72 entitats, mitjançant la convocatòria ordinària de subvencions a entitats de l'àmbit de les polítiques socials del Departament de l'any 2024, per desenvolupar 116 projectes de suport i acompanyament a les persones sense llar en 5 línies d'actuació. S'hi han destinat 5,5 milions d'euros que donen cobertura a 4.937

places.

També s'ha donat suport a entitats i a ens locals en la rehabilitació i adequació d'equipaments residencials per a la protecció de persones sense llar o amb necessitats d'allotjament temporal. L'import total ha estat de 4,9 milions d'euros amb càrrec als fons Next Generation EU per al període 2022-2024.

El 2024 el Departament va impulsar accions amb l'Agència de l'Habitatge de Catalunya per facilitar l'accés a l'habitatge de les persones sense llar i el seu suport socioeducatiu.

Segons la informació facilitada per les 40 Àrees Bàsiques de Serveis Socials, les persones en situació de sensellarisme conegudes el 2024 per l'ens local són 27.979 de les quals el 66,6% són homes (18.622), el 33,4% són dones (9.350) i el 0,03% persones no binàries (7). Per edats, el 69,8% (19.516) tenen entre 26 i 64 anys, el 14,8% (4.129) entre 18 i 25 anys, l'11,7% (3.277) són menors de 17 anys i el 3,8% (1.057) corresponen a persones més grans de 65 anys.

Les persones sense llar ateses el 2024 en serveis d'acolliment temporal o d'acolliment estable són 10.855 i en serveis diürns amb acolliment residencial o no 17.995. El tipus d'acolliment temporal és majoritari (85,8%) i dels serveis residencials/habitacionals estables, l'habitatge compartit representa l'11,9%, si bé el projecte Housing first atén 245 persones (2,3%). Per sexes, els homes representen el 63,8% de les persones ateses i les dones el 36,1% de les persones ateses als Serveis residencials/habitacionals temporals i estables.

Taula 36. Distribució de persones ateses als Serveis residencials/habitacionals temporals i estables per a persones en situació de sense llar. Catalunya, 2024.

Tipologia	% del servei		% del servei		No binari	% del servei no binari	Total	%
	Dones	dones	Homes	homes				
Residencials temporals: residencials (albergs i similars)	1.108	20,9	4.196	79,1	3	0,1	5.307	48,9
Residencials temporals: habitacionals individuals o familiars. Pisos socials i habitatges d'inclusió	1.278	51,7	1.195	48,3	1	0,0	2.474	22,8
Residencials temporals: habitacionals individuals o familiars. Pensions	801	52,2	732	47,7	2	0,1	1.535	14,1
Residencials estables: habitatges individuals (projecte housing first)	99	40,4	145	59,2	1	0,4	245	2,3
Residencials estables: habitatges compartits	629	48,6	658	50,9	7	0,5	1.294	11,9
Total	3.915	36,1	6.926	63,8	14	0,1	10.855	100,0

Taula 37. Distribució de persones ateses als Serveis diürns per a persones en situació de sense llar. Catalunya, 2024.

Tipologia	Dones	% del servei	Homes	% del servei	No binari	% del servei	Total	%
Serveis d'atenció diürna que també ofereixen servei residencial (alberg similars)	987	16,2	5.106	83,6	14	0,2	6.107	34,0
Serveis d'atenció diürna no residencials (no ofereixen servei residencial)	2.150	18,2	9.677	81,7	21	0,2	11.848	66,0
Total	3.137	17,5	14.783	82,3	35	0,2	17.955	100,0

Font taules 36 i 37: elaboració pròpia a partir de les dades informades per les ABSS.

Atenció a la Pobresa Energètica

El 26 de setembre de 2023 el Govern de la Generalitat ha aprovat la creació del Programa temporal de suport a l'abordatge integral de la pobresa energètica, que tindrà una vigència de 3 anys i comptarà amb un pressupost d'1,65 milions d'euros.

En el marc d'aquest programa, es crearà un Fons d'Atenció Solidària que vehicularà els ajuts al pagament de subministraments bàsics d'aigua potable, gas i electricitat de llars en situació de vulnerabilitat econòmica. L'objecte del programa és dissenyar i implementar un sistema de recollida i anàlisi de dades que permeti prevenir i pal·liar la pobresa energètica i detectar les necessitats en aquest àmbit, així com conèixer el fenomen i avaluar les polítiques públiques que s'hi apliquen. Una de les prioritats del Departament de Drets Socials i Inclusió és identificar amb antelació les necessitats de les llars i poder-hi intervenir abans d'arribar a situacions d'impagament o de privació material greu.

També es pretén establir el circuit legitimat que esdevingui el punt de coordinació i assessorament de tots els agents implicats en l'abordatge de la pobresa energètica, siguin departaments de la Generalitat de Catalunya, ens locals o companyies comercialitzadores; i elaborar, aprovar, implementar i avaluar el Pla específic de prevenció i abordatge de la pobresa energètica a Catalunya. És per això que es vol actuar de manera coordinada amb altres departaments i unitats directives competents en matèria d'habitatge, consum, energia, drets socials i salut.

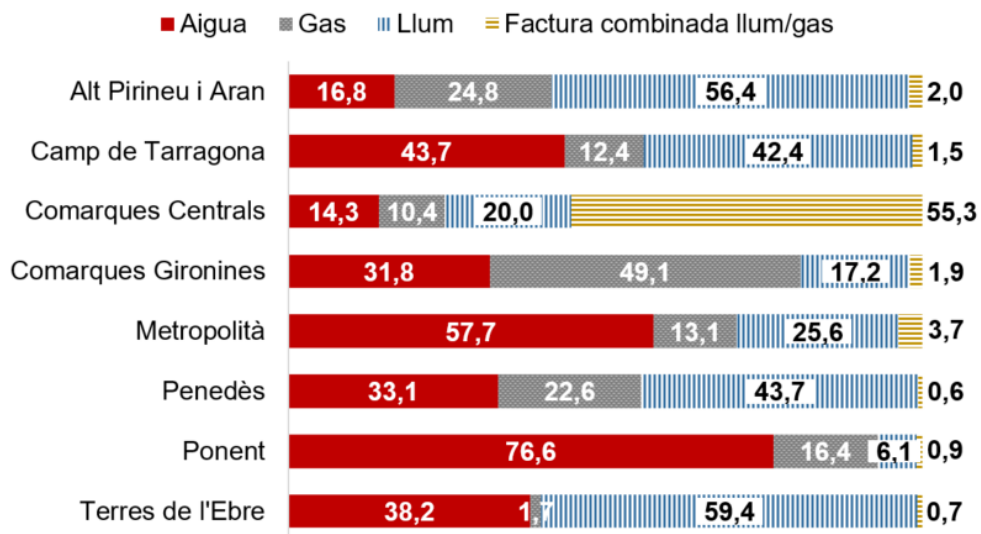
El 2024 també es va donar continuïtat als acords amb companyies subministradors per cancel·lar el deute acumulat per famílies vulnerables. El Govern de la Generalitat va aprovar el pagament de 5,6 milions d'euros i el

Departament el va fer efectiu a Endesa per sufragar la meitat del deute acumulat l'any 2021 per 23.568 famílies en situació de pobresa energètica. L'altre 50% de l'import l'assumia la companyia subministradora i, d'aquesta manera, es procedia a la cancel·lació total de 2021.

Per informar els consumidors vulnerables sobre el bo social elèctric, l'any 2024 el Departament de Drets Socials i Inclusió actualitza els continguts de la campanya informativa i s'ha dissenyat un projecte pilot adreçat a famílies vulnerables que inclou actuacions en l'àmbit comunitari per informar sobre els requisits d'accés així com la documentació i les gestions necessàries per a la realització dels tràmits. Segons els ingressos i les circumstàncies, el descompte és d'entre el 35% i el 50%. El Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic i les companyies subministradores el gestionen.

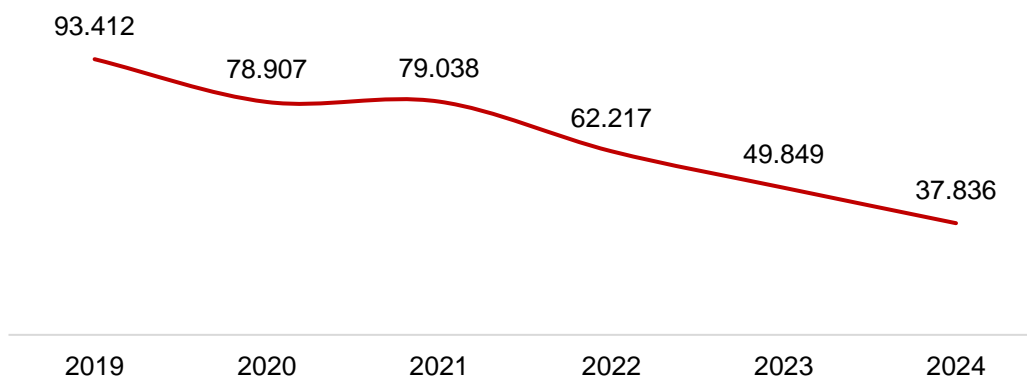
Entre altres mesures, l'any 2024 el Departament de Drets Socials i Inclusió va fer una aportació de 10,27 milions d'euros (inclou ajuts per subministraments i ajuts d'urgència social). Aquest finançament es va vehicular per mitjà del marc de cooperació i col·laboració amb les àrees bàsiques de serveis socials (ABSS) establert al "Contracte programa 2022-2025, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat". La prestació de la cartera de serveis socials per mitjà de la qual els equips bàsics de serveis socials atenen aquestes situacions d'impagament de subministraments és la prestació econòmica d'urgència social. Alhora, la signatura del contracte programa incloïa el compromís de les ABSS d'informar un conjunt de dades per conèixer l'abast de la pobresa energètica a Catalunya, així com disposar d'una primera aproximació quantitativa de les característiques de les persones afectades per la situació de vulnerabilitat energètica al país.

Figura 72. Percentatge de llars/famílies a les quals s'han concedit ajuts d'urgència social de subministrament, per tipus de subministrament. Àmbits territorials, 2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades aportades per les Àrees Bàsiques de Serveis Socials.

Figura 73. Evolució de les persones beneficiàries d'ajuts d'urgència social de subministraments concedits. Catalunya, 2018-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de dades aportades per les Àrees Bàsiques de Serveis Socials.

Segons les dades facilitades per les ABSS (no totes les ABSS envien la informació i algunes d'elles faciliten informació incompleta), per al conjunt de Catalunya, durant l'any 2024 les ABSS van iniciar 20.799 expedients d'ajuts d'urgència social per subministrament, distribuïts de la manera següent: un 41,4% per factures impagades d'aigua, 34,8% per rebuts de llum, 18,9% per gas i 4,8% de factures combinades llum/gas. Per àmbits territorials (figura 72), el percentatge d'expedients més elevat és el de l'aigua, que supera el 30% a tots els àmbits territorials a excepció de les Comarques Centrals, on l'expedient més elevat correspon a factures impagades combinades de llum/gas (55,3%) i a excepció de l'Alt Pirineu i Aran, on l'expedient més elevat correspon a factures impagades de llum (56,4%).

Si en fixem en la distribució de les famílies a les quals s'ha concedit un ajut per tipus de subministrament a l'àmbit territorial (figura 72) observem que aquesta ha estat molt heterogènia, com és el cas d'ajut per subministrament d'aigua, on el percentatge més alt el té l'Àmbit de Ponent (76,6%) i els més baixos a comarques de muntanya i interiors, com a l'Alt Pirineu i Aran i Comarques Centrals (16,8% i 14,3% respectivament).

Els Àmbits Territorials que presenten un percentatge més elevat d'ajuts concedits per subministrament de llum, gas i factura combinada són Comarques Centrals (85,7%) i Alt Pirineu i Ara (83,2%), si sumem els percentatges per llum, gas i factura combinada.

Aquesta diversitat per tipus de subministrament posaria en relleu la importància de la dimensió geogràfica de les llars amb relació al tipus de necessitat de les llars/famílies en situació de pobresa energètica.

Pel que fa a les persones beneficiàries d'aquesta tipologia d'ajuts, l'any 2024 han estat 37.836, la qual cosa suposa una reducció del 24,1% respecte al nombre de persones beneficiàries l'any 2023, quan n'hi havia 49.849. Si ens fixem en el

tipus de llars, del total d'ajuts concedits, el 69,5% respon a famílies amb infants a càrrec (un 48,1% respon a llars integrades per dos adults o més amb un o més infants a càrrec i un 21,5% a llars integrades per un adult amb un o més infants a càrrec), mentre que un 30,5% respon a llars compostes per una o més persones de 65 anys o més.

Si comparem el percentatge que representen els ajuts concedits per a cadascun dels 3 col·lectius amb les taxes de risc de pobresa dels mateixos per a l'any 2024, observem el següent:

- Les llars integrades per dos adults o més amb infant/s a càrrec han rebut el 48,1% del conjunt d'aquest tipus d'ajut. Paral·lelament, la taxa de risc de pobresa per a llars compostes per dos adults amb un o més fills dependents és del 23,0%, per sobre del 17,4% que representa per a la població general.
- Pel que fa a les llars monoparentals amb infants a càrrec, com hem vist, representen el 21,5% del conjunt d'ajuts, mentre que hi ha un risc de pobresa d'aquest col·lectiu superior al de la mitjana de la població (42,8%).
- El nombre d'ajuts adreçats a cobrir despeses impagades de llars compostes per una o més persones de 65 anys o més representa el 30,5% ajuts concedits, i la taxa de risc de pobresa en aquest col·lectiu se situa per sota de la mitjana de Catalunya (14,0%).

Finalment, l'any 2024, del total d'informes emesos sobre situacions de risc d'exclusió residencial en matèria de pobresa energètica (66.618), el 67,2% (44.749) van ser favorables i el 32,8% desfavorables (21.669).

Servei de distribució d'aliments

El 2015 es va crear la prestació del servei de distribució d'aliments com una prestació garantida de servei bàsic, de caràcter temporal, per atendre necessitats d'alimentació de persones i famílies en situació d'urgència social i que necessiten ajuda per a la seva subsistència. Aquest nou servei es va crear mitjançant la Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives, la qual estableix que s'haurà d'incorporar a la Cartera de serveis socials a través de la disposició reglamentària corresponent. Aquest servei es coordina mitjançant els serveis socials bàsics i el poden prestar els ens locals o les entitats privades d'iniciativa social degudament acreditades.

L'any 2019, el Departament va participar en el Pla d'acció per a la prevenció del malbaratament alimentari a Catalunya i en la Comissió Interdepartamental per a proposta d'esmenes a la proposició de llei sobre la reducció del malbaratament alimentari. L'any 2020 s'aprova la Llei 3/2020, de l'11 de març, de prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentaris que, entre altres aspectes, promou els acords entre les entitats socials que distribueixen aliments i les empreses distribuïdores, estableix que aquestes entitats els han de conservar en

condicions òptimes, preveu ajuts financers, obliga els restaurants a facilitar que el client es pugui endur amb un envàs el menjar que no s'acabi, insta les empreses alimentàries a incentivar la venda de productes amb caducitat pròxima i inclou les bases d'una regulació sobre l'espigolament.

El Grup de treball per al disseny d'un model per fer front a la privació material de les persones en situació de vulnerabilitat mitjançant l'accés gratuït als aliments i la prestació d'assistència material bàsica, integrat per representants del Departament de Drets Socials i Inclusió, l'Associació Catalana de Municipis, la Federació de Municipis de Catalunya, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona, els quatre Bancs d'aliments, Creu Roja i Càritas, durant el 2023 s'ha acabat de definir el model de servei integral de suport a l'alimentació i la prestació d'assistència material bàsica, que preveu la provisió d'aliments i de productes per cobrir necessitats bàsiques de dues maneres: d'una banda, la provisió directa de productes, especialment per atendre situacions sobrevingudes i d'urgència i, de l'altra, la provisió indirecta mitjançant l'ús de targetes electròniques, en un entorn normalitzat i similar al de qualsevol persona, fet que evita l'estigmatització i que dignifica el dret d'accedir als aliments i als productes bàsics.

En aquest àmbit, amb cofinançament del Fons Social Europeu Plus (FSE+), el Programa BÁSICO, modificat el 2024, comporta un canvi substancial respecte al programa operatiu anterior, el Programa FEAD 2014-2020. BÁSICO contempla una modalitat indirecta de provisió amb un sistema únic de targetes, per facilitar l'adquisició en supermercats de productes d'alimentació i per assistència material bàsica. Està adreçat a famílies amb menors a càrrec que es troben en situació de privació material severa, a les quals se les fa també acompanyament per millorar-ne l'empoderament i facilitar-ne la sortida de la situació de necessitat que pateixen.

La Generalitat és l'administració responsable de la gestió del Programa BÁSICO a Catalunya i participa en el seu finançament. Les dificultats tècniques que comportava el canvi de model no van permetre'n a l'Administració General de l'Estat (AGE) la implementació en tot l'Estat, per tant, es va prorrogar el Programa FEAD fins a l'abril de 2024. A més, l'AGE va atorgar a l'entitat Creu Roja Espanyola una subvenció directa per a la posada en funcionament del Programa BÁSICO de manera transitòria de l'abril al desembre de 2024.

Durant el 2024 el Departament s'ha coordinat amb les ABSS i amb la Creu Roja Espanyola a Catalunya per implementar el Programa BÁSICO a Catalunya i garantir-ne la gestió, seguiment i control. D'acord amb les dades provisionals disponibles, el Programa ha donat cobertura durant l'any 2024 a 8.374 famílies en situació de privació material severa i amb menors a càrrec, amb un import total de 7.811.350 euros carregats en targetes electròniques per facilitar la compra d'aliments i productes d'assistència material bàsica en cadenes de supermercats.

Les prestacions econòmiques d'urgència social

Les prestacions de caràcter dinerari són una alternativa utilitzada per les àrees bàsiques de serveis socials, tant per atendre les situacions d'urgència social com per prevenir-ne l'aparició. Els ens locals han usat les prestacions econòmiques per fer front a les necessitats urgents d'allotjament i alimentació: els conceptes que s'inclouen en la definició d'ajuts d'urgència social. També han dotat econòmicament partides destinades a satisfer altres necessitats socials que tenen l'objectiu de prevenir l'aparició de situacions de risc social i d'urgència.

L'any 2024, sense comptar els ajuts per subministrament, la despesa total dels ajuts d'urgència dels ens locals titulars d'àrees bàsiques de serveis socials va superar els 66,93 milions d'euros, amb una aportació del Departament de Drets Socials i Inclusió de 10,27 milions d'euros (inclou ajuts per subministraments). En conjunt, sense comptar els ajuts per subministraments que es recullen a l'apartat sobre pobresa energètica, es va donar resposta a un total de 276.647 persones en aquesta modalitat d'ajut amb un descens de el 15,2% respecte al 2023 (amb 326.269 persones ateses). En aquest apartat no s'inclou informació de les Àrees Bàsiques de Serveis Socials (ABSS) que no han enviat les dades.

6. El finançament dels serveis socials

Un element essencial per al desenvolupament del Sistema català de serveis socials és el pressupost amb què es dota per complir els seus objectius. Aquest apartat presenta dades del vessant econòmic dels serveis socials: el pressupost de la Generalitat de Catalunya destinat a programes de serveis socials, la despesa dels ens locals destinada a serveis socials bàsics i el finançament provinent de l'Administració general de l'Estat. A més s'incorpora un apartat de finançament dels fons Europeus.

6.1 La Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya gestiona programes de serveis socials des de diversos departaments. En aquest apartat ens centrarem en la despesa que hi destina el Departament de Drets Socials i Inclusió, atès que és el departament que hi té un pes més rellevant, sent el tercer departament en percentatge de despesa executada l'any 2024, amb un 9,26%, darrere els Departaments de Salut i d'Educació i Formació Professional.

Entre els anys 2021 i 2024, la despesa total executada del Departament de Drets Socials i Inclusió i el de totes les entitats que formen part del seu sector públic, va créixer un 38,6%, el Departament de Salut un 15% i el del Departament

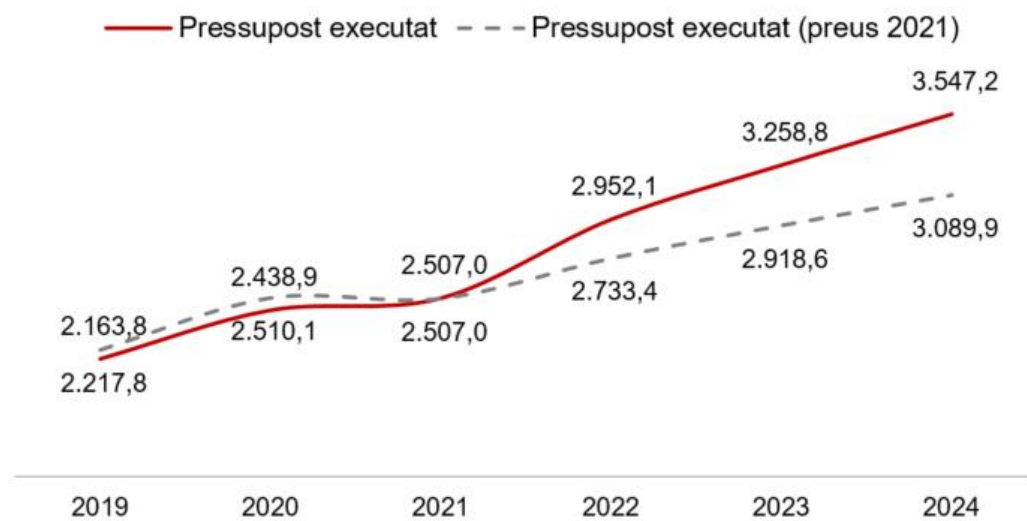
d'Educació i Formació Professional un 19,3%.

L'any 2024, el pressupost del Departament de Drets Socials i Inclusió destinat a finançar programes de serveis socials va ser de 3.547,2 milions d'euros, un 8,9% més que la despesa realitzada el 2023.

L'augment del pressupost del departament en programes de serveis socials respon a una combinació de factors, com ara l'envelliment progressiu de la població, l'augment demogràfic global, l'augment de les necessitats socials derivades de l'increment de preus, problemàtiques d'habitatge i altres circumstàncies socioeconòmiques que han incidit en les demandes d'atenció rebuda pels serveis socials, així com als efectes de la forta inflació registrada durant els anys 2022 i 2023.

En valors nominals, el pressupost executat del departament en programes socials va créixer un 63,9% entre els anys 2019 i 2024. No obstant això, si s'ajusten aquestes xifres a la inflació, situant l'any base el 2021, el creixement real d'aquest període es redueix fins a situar-se en un 39,3%.

Figura 74. Evolució del pressupost executat del Departament de Drets Socials i Inclusió en programes de serveis socials 2019-2024. En milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir de les memòries del Departament de Drets Socials i Inclusió i dades d'execució pressupostària del departament.

Una part important de la despesa del Departament de Drets Socials i Inclusió correspon a la provisió de serveis de la Xarxa pública de serveis socials. Els preus dels serveis de la Xarxa es fixen en funció del cost de referència i els mòduls que estableixen, entre d'altres, la Cartera de serveis socials i les disposicions que la desenvolupen i modifiquen. Tot i que els nivells de finançament es van incrementar els anys 2022 i 2023 amb ordres d'increment de preus que van ajudar a la sostenibilitat del sistema, la realitat va demostrar que aquests ajustos no van ser suficients. Aquesta situació impacta especialment en les persones treballadores que atenen la gent en situació de

vulnerabilitat, majoritàriament dones, amb unes retribucions més baixes que les d'altres persones treballadores amb funcions similars. Per aquest motiu, l'any 2024, mitjançant l'Ordre DSI/220/2024, de 31 d'octubre, amb efectes des de l'1 de gener, es tornen a actualitzar els preus un 5% en la majoria dels serveis, tret d'aquelles situacions excepcionals en què es va considerar necessari aplicar un increment diferent d'acord amb un estudi de costos previ i algunes situacions en les quals es van haver de regularitzar situacions prèvies.

En la mateixa línia de treball, per concretar les necessitats de finançament dels serveis socials especialitzats de la Cartera de serveis socials, el Departament de Drets Socials i Inclusió, mitjançant un programa temporal aprovat pel Govern de la Generalitat, ha elaborat i publicat fins ara, els estudis de costos següents:

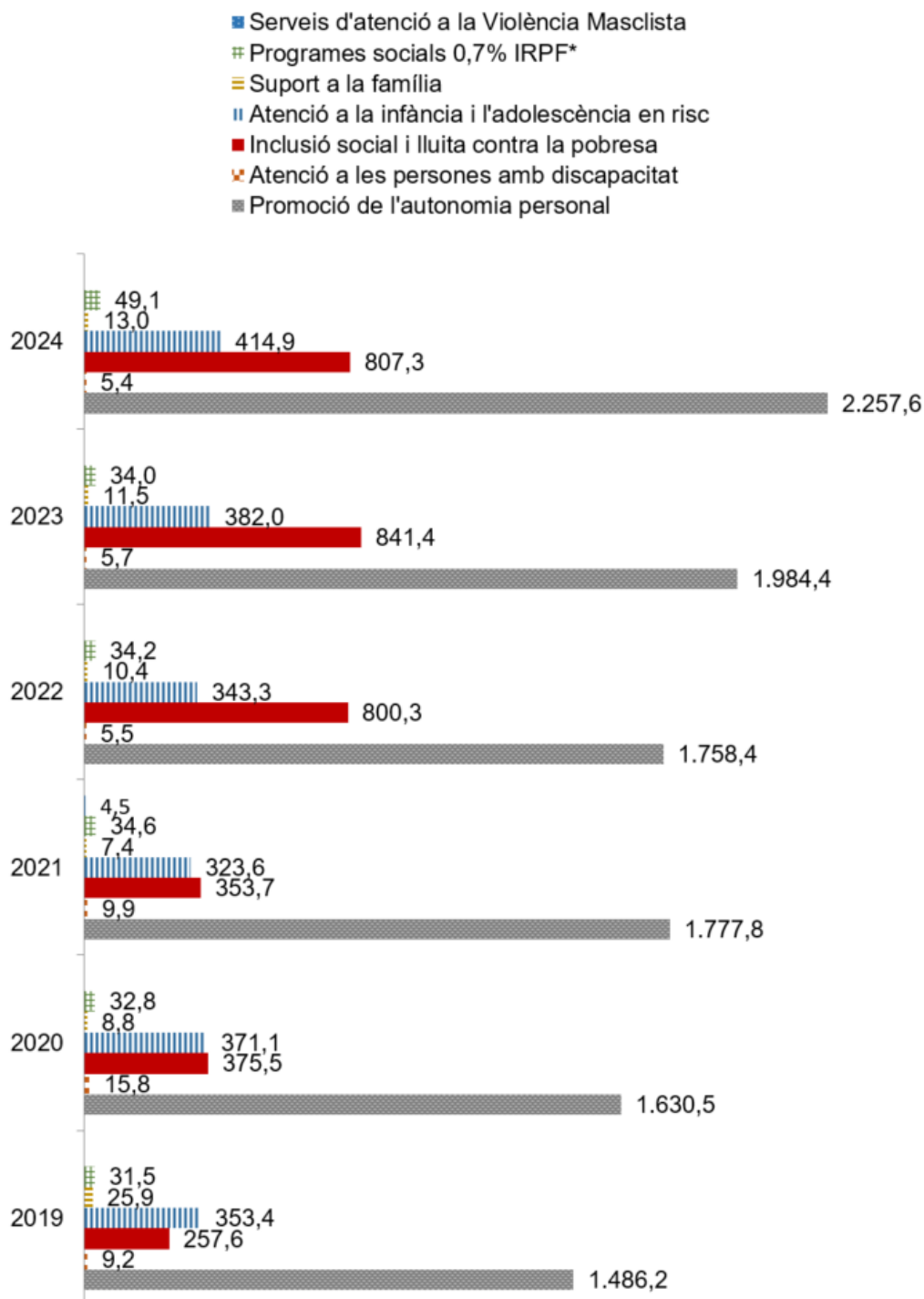
- Els serveis de centres residencials i de dia per a gent gran.
- Els serveis de centres residencials per a infants, adolescents i joves.
- Els serveis de centres residencials i diürns per a persones amb discapacitat.
- Els serveis de centres residencials i diürns per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental.
- Els serveis de centres residencials i diürns per a persones amb drogodependències i/i altres addiccions i per a persones amb el virus VIH-Sida.
- Els serveis d'atenció precoç per a infants amb trastorns en el desenvolupament o amb risc de patir-ne.

Pel que fa al finançament de subvencions, l'Ordre DSO/283/2023, de 21 de desembre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convocatòria ordinària de subvencions a entitats de l'àmbit de les polítiques socials del Departament de Drets Socials, que regeix de manera única totes les línies de subvenció a partir de l'exercici 2024, amb independència de l'origen dels fons. L'any 2024 es van convocar 96 línies de subvenció en el marc de les quals s'han aprovat ajuts a un total de 2.332 projectes de 895 entitats per import de 101,62 milions d'euros, dels quals 49,06 milions d'euros corresponen a l'assignació del 0,7% de l'IRPF.

El Departament de Drets Socials i Inclusió va convocar per primera vegada subvencions a càrrec del 0,7 de l'IRPF l'any 2017, per un import de 31,15 milions d'euros.

En matèria de prestacions, l'any 2017 s'aprova la llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania (RGC). Els recursos econòmics destinats a finançar la RGC, 495.805.237,25 € el 2024 (394.668.271,91 € destinats a persones del col·lectiu activable laboralment i 101.136.965,34 € al col·lectiu no activable).

Figura 75. Evolució del pressupost del Departament per programes de serveis socials, 2019-2024. En milions d'euros.

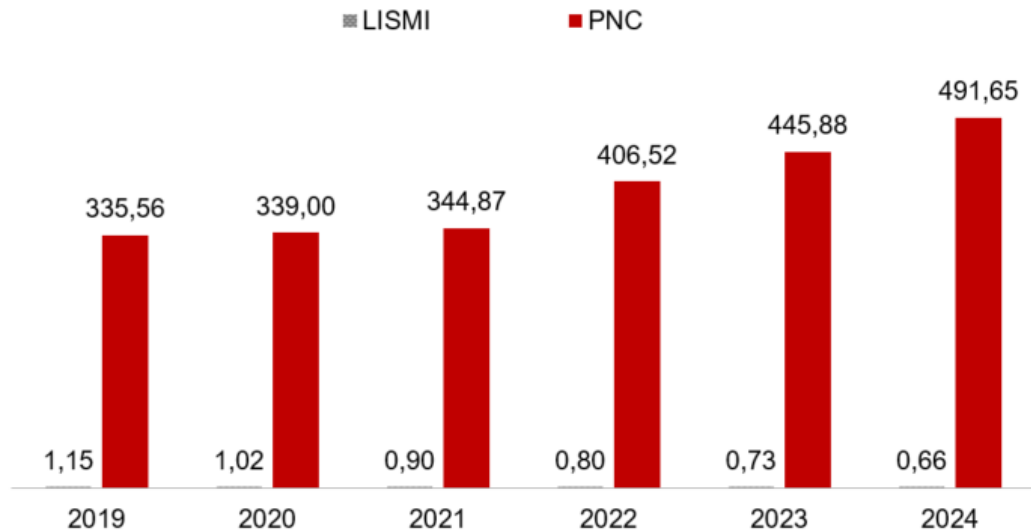

*A partir del 2017 s'incorpora el finançament dels programes socials a càrrec del 0,7% IRPF.

(1) Al 2020 s'ha incorporat el finançament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere i únicament la part de la distribució que correspon al Departament de Drets Socials i Inclusió.

Font: elaboració pròpia a partir de la Memòria del Departament de Drets Socials i Inclusió i dades d'execució pressupostària del departament.

Figura 76. Evolució de la dotació pressupostària per a pensions no contributives i prestacions de la LISMI a Catalunya, 2019-2024. En milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir de la Memòria del Departament de Drets Socials i Inclusió.

La Generalitat de Catalunya, a més de les competències pròpies, gestiona dues prestacions que són de caràcter estatal: les pensions no contributives i les prestacions de la LISMI. Tal com observem a la figura 76, la dotació per a pensions no contributives es manté estable, si bé el 2024 la dotació s'ha incrementat un 10,3% respecte al 2023. Les prestacions LISMI, creades per la Llei del 1982, van començar a perdre rellevància amb la regulació de les pensions no contributives a partir del 1991 i la tendència decreixent es manté en el període 2019-2024.

6.2 Els ens locals

La despesa dels ens locals en matèria de serveis socials es divideix en dos grans blocs: d'una banda, els serveis socials bàsics, i, de l'altra, els serveis socials especialitzats, que es desenvolupen voluntàriament d'acord amb el principi d'autonomia local o per delegació de la Generalitat.

A l'hora de fer-ne l'anàlisi respectarem aquesta separació, ja que la implantació dels serveis socials especialitzats és molt heterogènia, mentre que la dels serveis socials bàsics, en la mesura que són competència pròpia dels ens locals, és molt més homogènia.

L'any 2024, el pressupost dels ens locals titulars d'àrees bàsiques de serveis socials destinat a serveis socials bàsics va ser de 783,7 milions d'euros, amb un increment del 15,1% respecte a l'any anterior, i un increment acumulat del 29,2% pel conjunt del període 2020-2024.

La Generalitat de Catalunya aporta el 66% del cost dels equips dels serveis

socials bàsics, dels programes i projectes i dels serveis d'ajuda a domicili.

Per àmbits, però, el comportament és més heterogeni. Així, destaquen com a valors extrems Terres de l'Ebre i Alt Pirineu i Aran, amb un increment del 79,1% i del 45,2% respectivament en el període 2020-2024; enfront del Penedès i Comarques Gironines, que presenten uns increments més moderats del 19,5% i 21,4%, respectivament, en el conjunt del període.

Les diferències de població entre àmbits fan difícil comparar l'esforç pressupostari de les administracions per a la prestació dels serveis socials bàsics. En aquest sentit, l'indicador de despesa per habitant ens pot oferir una mesura útil.

Al gràfic de la figura 77 es pot veure l'evolució de la despesa mitjana per habitant que han tingut els ens locals en matèria de serveis socials bàsics que són de la seva competència exclusiva. Les mitjanes del total de Catalunya han estat de 82,80 € el 2022, de 85,67 € el 2023 i de 96,68 el 2024. Segons les dades facilitades per les Àrees Bàsiques de Serveis Socials, la despesa per habitant del 2024, mitjana total de Catalunya, s'ha incrementat un 12,9% respecte a l'any 2023, i també ha augmentat a la majoria dels àmbits, destacant un increment del 56,4% a Terres de l'Ebre.

L'indicador "pes de la despesa en serveis socials bàsics" (figura 78) representa el percentatge que suposa la despesa corrent en serveis socials bàsics sobre la despesa corrent total i ens mostra l'esforç de l'ens local en relació amb el seu pressupost total. Aquest indicador es calcula únicament per a les àrees bàsiques de serveis socials de caràcter municipal, perquè la composició del pressupost de les supramunicipals no permet fer-ne una comparació homogènia.

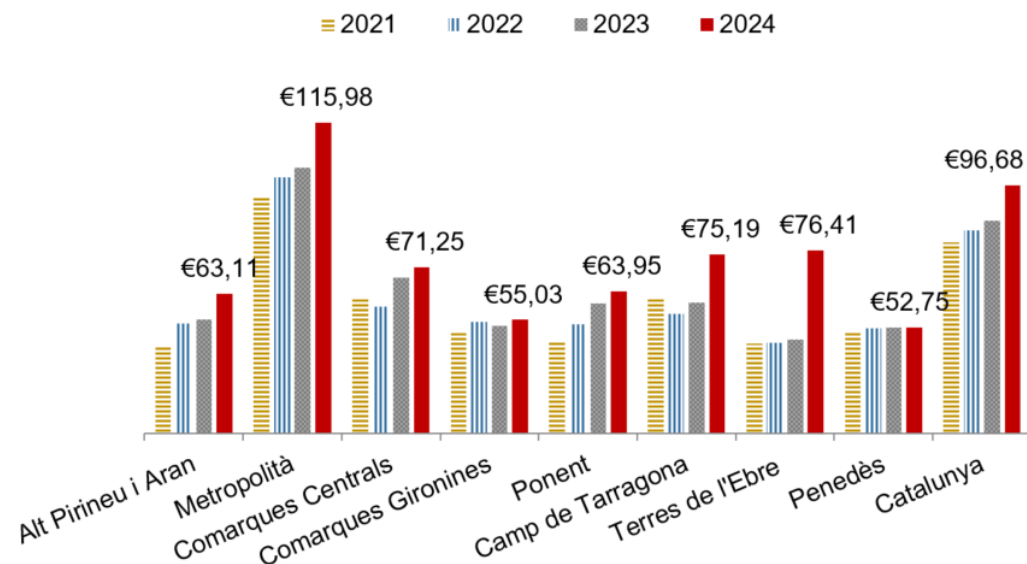
Taula 38. Evolució dels pressupostos dels ens locals en serveis socials bàsics. Àmbits, 2020-2024.

Àmbit territorial	2020	2021	2022*	2023	2024
Alt Pirineu i Aran	3.377.617	3.499.601	4.012.519	4.389.473	4.904.542
Metropolità	464.083.896	467.207.938	492.079.305	511.579.261	594.564.968
Comarques Centrals	23.269.061	25.488.122	24.782.070	29.060.096	30.595.218
Comarques Gironines	37.742.088	40.584.135	43.740.067	43.912.219	45.805.579
Ponent	16.829.834	17.784.838	19.790.147	22.484.474	24.050.713
Camp de Tarragona	30.450.120	32.828.670	30.993.241	33.577.748	42.109.603
Terres de l'Ebre	8.027.402	8.618.382	8.706.251	9.092.897	14.375.390
Penedès	22.859.225	25.164.352	26.230.162	26.825.598	27.321.652
Catalunya	606.639.245	621.176.037	650.333.763	680.921.766	783.727.665

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del sistema de gestió del contracte programa (ISocial).

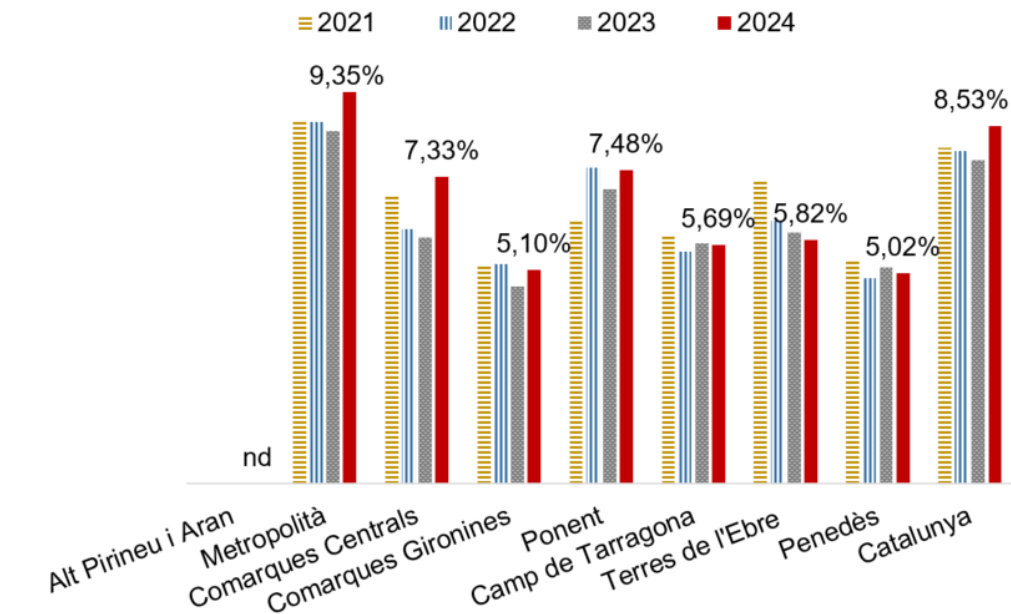
(*) Dades 2022 de l'àmbit Metropolità modificades a causa de l'esmena informada per una àrea bàsica.

Figura 77. Despesa corrent per habitant dels ens locals en serveis socials bàsics. Àmbits territorials, 2021-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del sistema de gestió del contracte programa (ISocial) i del Cens de població i habitatges de l'INE (Idescat).

Figura 78. Pes de la despesa corrent en serveis socials bàsics respecte a la despesa corrent total de la corporació local. Àmbits territorials, 2021-2024.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per les Àrees Bàsiques de Serveis Socials, fitxa FIEEP, i la Direcció General d'Administració Local.

La no-aplicabilitat d'aquest indicador en els ens supramunicipals fa que l'àmbit de l'Alt Pirineu i Aran no pugui presentar dades perquè totes les àrees bàsiques són comarcals. La mitjana de Catalunya situa l'esforç dels ens locals municipals en el marc del seu pressupost en un 8,53% el 2024, xifra superior en 0,81 punts respecte al 2023.

6.3 L'Administració general de l'Estat

L'Administració general de l'Estat cofinança programes de l'àmbit dels serveis socials. Per fer-ne l'anàlisi es distingeixen dos blocs: el Programa dependència mínim garantit i el Programa d'atenció a la dependència –nivell acordat– i els programes socials. L'import del Programa dependència mínim garantit es determina en funció del nombre de beneficiaris del Sistema d'atenció a la dependència, atès que correspon al finançament de les prestacions mínimes garantides per usuari que, d'acord amb la LAPAD, ha d'assumir l'Administració general de l'Estat. L'import dels programes socials és determinat per uns criteris de distribució territorial de crèdits entre les diferents comunitats autònomes. Els programes socials cofinançats històricament per l'Administració general de l'Estat són:

Programa de prestacions bàsiques de serveis socials (Pla concertat), Intervenció social integral del poble gitano, Pla d'acció per a persones grans (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2008), Pla del voluntariat (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2009), Suport a famílies en situacions especials (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2009), Conciliació de la vida familiar i laboral (l'Estat va deixar de finançar-lo

el 2009), programes específics per a dones (l'Estat va deixar de finançar-los el 2011), Programa d'emancipació de joves (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2011), Programa de prevenció dels maltractaments infantils (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2012), Pla d'acció per a persones amb discapacitat (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2012), Fons d'acollida, integració i reforç educatiu per a immigrants (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2012), Programa per a menors d'edat immigrants no acompanyats (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2012), Programa Assistència integral dones i menors víctimes violència gènere (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2020), Programa de suport a les víctimes d'agressions sexuals (l'Estat va deixar de finançar-lo el 2020), Programes socials - Suport famílies i pobresa infantil, Pla nacional de drogues, Gestió de pensions no contributives, Programes de Solidaritat amb l'acollida de menors no acompanyats procedents de Canàries i de Suport a l'acollida de menors no acompanyats procedents de Canàries (únicament l'any 2021).

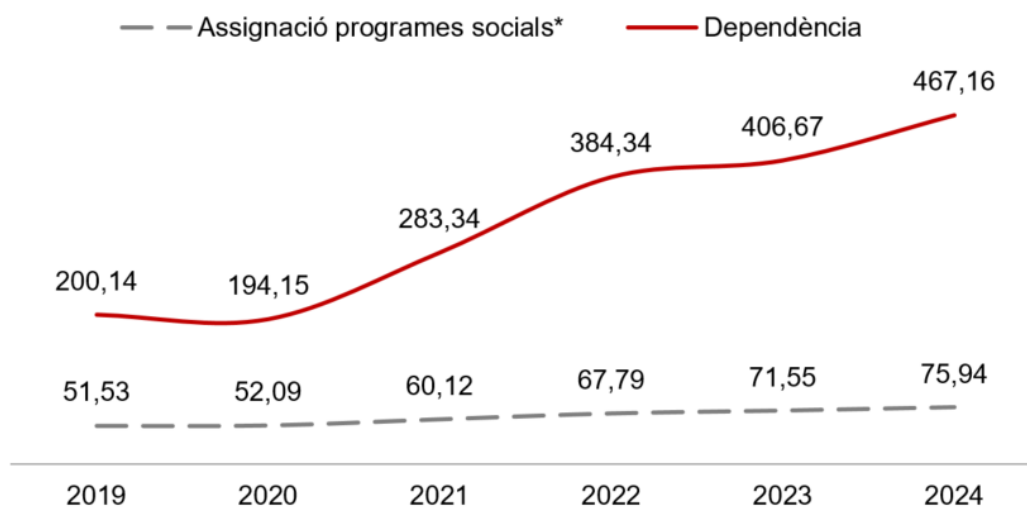
L'any 2015, el Pla de lluita contra la pobresa infantil, creat el 2014, es reconverteix en el Programa de suport a la família i la infància i el 2017 en el Programa de protecció a la família i atenció a la pobresa infantil. L'any 2024 els programes socials recurrents cofinançats per l'Administració de l'Estat són:

- Programa de prestacions bàsiques de serveis socials (Pla Concertat).
- Intervenció social integral del poble gitano.
- Programa de protecció a la família i atenció a la pobresa infantil.
- Programa per garantir el dret bàsic d'alimentació, oci i cultura dels menors.
- Programa reforç equips atenció infància (LOPIVI).
- El Fons d'acció social (FAS).
- Atenció als nens, les nenes i els adolescents migrants no acompanyats.
- Pacte d'Estat per a la violència masclista.
- Pla Nacional Drogues.

L'assignació per a programes socials recurrents, excepte programes d'atenció a la dependència, a Catalunya per part de l'Administració general de l'Estat en el període 2019-2024 s'ha incrementat un 47,4%. L'any 2024 s'incrementa un 6,1% el finançament de programes socials respecte a l'any 2023. A més de les assignacions per a programes socials, l'any 2024 també es transfereixen els crèdits per a la gestió del 0,7% de l'IRPF destinats a fins socials.

L'assignació per a programes socials a Catalunya per part de l'Administració general de l'Estat el 2024 és de 33,6 milions d'euros, més 42,3 milions d'euros, corresponents a la gestió del 0,7% de l'IRPF.

Figura 79. Evolució de l'assignació recurrent de l'Administració general de l'Estat al Departament de Drets Socials i Inclusió per a programes socials i per a dependència. 2019-2024. En milions d'euros.

Font: Departament de Drets Socials i Inclusió.

* L'import del Programa dependència - mínim garantit es determina en funció del nombre de beneficiaris, atès que correspon al finançament de les prestacions mínimes garantides per usuari que, d'acord amb la LAPAD, ha d'assumir l'Administració general de l'Estat.

** L'increment de 2021 i 2022 es produeix principalment per la incorporació del finançament de l nivell acordat de la Dependència. I per programes relacionats amb l'acollida de menors immigrants no acompanyats.

*** A partir del 2024, l'import comptabilitzat en dependència correspon a l'assignació anual de l'Estat i no als ingressos rebuts cada anualitat, atès que aquests darrers poden correspondre a liquidacions d'anualitats anteriors.

En relació amb el Programa d'atenció a la dependència, el Govern de l'Estat, a través del *Plan de Choque para la Dependencia*, va incloure la recuperació del nivell acordat a partir de l'any 2021 (l'Estat l'havia deixat de finançar el 2012). Malgrat l'increment de recursos econòmics per a l'exercici 2024, s'observa una tendència decreixent de la participació de Catalunya en la totalitat del finançament estatal: l'any 2021, Catalunya va rebre el 16,2% dels fons associats al Nivell Acordat, una xifra que baixa al 12,5% l'any 2022 i al 9,7% el 2023, i que s'incrementa fins 13,8% el 2024.

L'any 2024 l'aportació de l'Estat pel nivell mínim garantit era de 359,43 milions d'euros i de 107,73 milions d'euros pel nivell acordat, superior a la del 2023 que va ser de 330,53 milions d'euros i 76,13 milions d'euros, respectivament. Si es considera el finançament públic, l'any 2024 l'aportació de l'Estat en fons finalistes al sistema de la dependència és del 22,59% mentre que la Generalitat i les persones beneficiàries aporten el 77,41% restant. El percentatge de finançament de l'Estat, malgrat que continua sent molt inferior al de la Generalitat de Catalunya, s'ha incrementat respecte a l'any 2020 (que era del 14,03%

d'aportació estatal) per la recuperació del nivell acordat.

El finançament del Sistema de la Dependència representa 61% de la Despesa executada en serveis socials pel Departament de Drets Socials l'any i Inclusió 2023.

6.4 Finançament Unió Europea

El Consell Europeu va aprovar el 2020 el programa Next Generation EU (NGEU) per impulsar la transició ecològica, digital i resiliència dels països membres de la Unió Europea.

Un dels instruments financers del programa NGEU és el Mecanisme Europeu de Recuperació i Resiliència (MRR). L'objectiu és mitigar l'impacte econòmic i social de la pandèmia de COVID-19 i fer que les economies i societats europees siguin més sostenibles i resilients, i alhora estiguin més ben preparades per enfrontar els reptes que impliquen la transició ecològica i la transició digital, i també per aprofitar les oportunitats que se'n puguin derivar.

El Pla Nacional de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR) presentat per l'Estat espanyol a la Comissió Europea i aprovat pel Consell de la UE el 2021, és l'instrument que recull les inversions que es realitzaran i el programa de reformes estructurals i legislatives previstes per tal d'assolir els objectius que promou el programa NGEU. El PRTR es compon de 10 polítiques palanca, amb gran impacte sobre l'activitat i el mercat de treball, i consta de 30 components que articulen projectes coherents d'inversions i reformes. En l'àmbit dels serveis socials, la política palanca VIII, Nova economia de les cures i polítiques d'ocupació, estableix les directrius amb què s'han d'invertir els fons. Aquesta política palanca té dos components, el 22 i el 23.

El Component 22, Pla de xoc per a l'economia de les cures i reforç de les polítiques d'inclusió, contempla actuacions destinades a modernitzar i consolidar les polítiques de cures i, en general, el conjunt dels serveis socials. També dins de la política palanca VIII, el Component 23, Noves polítiques públiques per un mercat de treball dinàmic, resiliència i inclusiu, té, entre altres objectius, la finalitat de fomentar el creixement inclusiu mitjançant la vinculació de les polítiques d'inclusió social a l'ingrés mínim vital (IMV).

En el marc del Component 22 del PRTR, el 2021 es va signar un conveni de col·laboració entre el Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030 i la Generalitat de Catalunya, per a l'execució de projectes amb càrrec als fons europeus procedents del mecanisme per a la recuperació i resiliència. El Conveni contempla sis tipologies d'actuacions i preveu una dotació de 397,07 milions d'euros. L'assignació està prevista per als anys 2021, 2022 i 2023. No obstant això, els imports no executats en l'any corresponent, es poden incorporar a l'exercici següent, fins al 2026.

En el marc d'aquest fons europeu, el Departament de Drets Socials i Inclusió finançarà, fins al 2026, gairebé 1.000 iniciatives orientades a accelerar una transformació en l'àmbit de l'atenció a les persones que equipari Catalunya amb els països europeus més avançats pel que fa a protecció social.

Els projectes que seran una realitat en els propers anys s'emmarquen en 6 línies d'actuació:

- Nous equipaments d'atenció social i remodelació dels existents.
- Les noves tecnologies al servei de l'atenció de les persones.
- La tecnologia com a element transformador dels serveis socials.
- Innovació en serveis socials.
- Modernització d'infraestructures, digitalització i millora d'espais residencials d'atenció a la infància o destinats al lleure educatiu.
- Catalunya, país accessible.

Taula 39. Fons de finançament del programa Next Generation EU als serveis socials de Catalunya. 2021-2023.

Fonts de finançament	Import (€)
Conveni entre el Ministeri de Drets Socials i Inclusió i Agenda 2030 i la Generalitat de Catalunya	397.072.723,52
Conveni entre el Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions i el Departament de Drets Socials i Inclusió per a la realització de projectes pilot innovadors per al desenvolupament d'itineraris d'inclusió social	11.000.000,00
Conferència Sectorial d'Infància i Adolescència - Programa CODI	7.317.000
Total	415.389.723,52

Font: Elaboració pròpia a partir de la Memòria del Departament de Drets Socials i Inclusió.

Durant el 2024, el Departament de Drets Socials i Inclusió ha continuat treballant en el desplegament i l'execució dels fons de l'MRR.

En total, entre els anys 2022 i 2024 s'han executat 177.908.130,69 euros en actuacions dels components 19, 22 i 23 del PRTR. Pel que fa al Component 19, durant el 2024 el Departament ha posat en marxa les actuacions previstes en el marc del projecte CODI, amb l'adjudicació dels primer contractes.

Les actuacions es classifiquen en tres blocs: projectes propis del Departament, projectes desenvolupats per l'àmbit local i subvencions en règim de competència competitiva.

Documentació de referència

1. Normativa

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE 106, de 4 de maig).

Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic (DOGC 4691, de 4 d'agost).

Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (BOE 299, de 15 de desembre).

Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials (DOGC 4990, de 18 d'octubre).

Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (DOGC 5641, de 2 de juny).

Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. (DOGC 5123, de 2 de maig).

Llei 29/1994, de 24 de novembre, d'arrendaments urbans (BOE 282, de 25 de novembre).

Llei 24/2015, de 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica (DOGC 6928, de 5 d'agost).

Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania (DOGC 7418, de 24 de juliol).

Llei 1/2020, de 17 de febrer, de modificació de la Llei 14/2017, de la renda garantida de ciutadania (DOGC 8068, de 20 de febrer).

Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica (BOE 132, de 3 de juny).

Decret 55/2020, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 14/2017, de 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania i es modifica el Decret 123/2007, de 29 de maig, pel qual es determina el règim aplicable a la sol·licitud i concessió de les prestacions socials de caràcter econòmic de dret subjectiu, i es concreten els requisits per al reconeixement del dret a les prestacions creades, en desplegament de la Llei 13/2006, del 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic (DOGC 8124, de 30 d'abril).

Decret 146/2020, de 15 de desembre, pel qual s'estableixen els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2020 (DOGC 8297, de 17 de desembre).

Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social. (BOE 289, de 3 de desembre).

Resolució de 13 de juliol de 2012, de la Secretaria d'Estat de Serveis Socials i Igualtat, per la qual es publica l'Acord del Consell Territorial del Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència (BOE 185, de 3 d'agost).

2. Bibliografia

Agència d'Habitatge de Catalunya. Quantificació i distribució territorial de la població mal allotjada a Catalunya. Generalitat de Catalunya. 2016.

ALBERDI, I (2005). Com reconèixer i com erradicar la violència contra les dones a Alberdi, I; Rojas Marcos, L. Violència: Tolerància Zero. Barcelona: Obra Social Fundació «La Caixa».

ARRELS FUNDACIÓ (2023). VIURE AL CARRER A BARCELONA. RADIOGRAFIA D'UNA CIUTAT SENSE LLAR (INFORME #NINGÚDORMINTALCARRER, NÚM. 4). BARCELONA: ARRELS FUNDACIÓ.

Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les ITS i Sida de Catalunya (CEEISCAT). Vigilància epidemiològica de les infeccions de transmissió sexual a Catalunya. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. 2021.

Centro de Investigaciones Innocenti de UNICEF (2007). «Pobreza infantil en perspectiva: Un panorama del bienestar infantil en los países ricos». *Innocenti Report Card*, 7. Florencia: Centro de Investigaciones Innocenti de UNICEF.

Centre d'Estudis d'Opinió. Òmnibus de la Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència (PRE). 2024.

Centre d'Estudis d'Opinió. Enquesta sobre civisme i valors a Catalunya. Àmbits, perfils i perspectiva comparada. Departament de la Presidència (PRE). 2021.

Centre d'Estudis d'Opinió. Els valors dels catalans. Departament de la Presidència (PRE). 2019.

Centre d'Estudis d'Opinió. Xarxes socials i política catalana. 2015. Departament de la Presidència (PRE). 2016.

Consell General del Poder Judicial. *Datos de denuncias, procedimientos penales y civiles registrados, órdenes de protección solicitadas en los juzgados de violencia sobre la mujer (JVM) y sentencias dictadas por los órganos jurisdiccionales en esta materia*. Observatorio contra la violencia doméstica y de género, 2024.

Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu del Departament d'Educació i Formació Professional, Quaderns d'Avaluació, 61, setembre 2024, L'avaluació de final d'etapa a quart d'ESO 2024. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació i Formació Professional. 2024.

CORTÉS, L. Hablando sobre la exclusión residencial. Madrid: Cáritas Española, 1997.

Gizarte. Doc. El maltrato a personas mayores dependientes. Boletín Documental sobre Servicios Sociales e Intervención Social, Departamento de vivienda y

asuntos sociales; Gobierno Vasco, 2008.

Iborra, I. (2008). Maltrato de personas mayores en la familia en España. València: Centro Reina Sofia.

RODRÍGUEZ, G. (2007). «La protección social de la dependencia en España. Un modelo sui generis de desarrollo de los derechos sociales», *Política y Sociedad*, 44, pàgs. 69-85.

Departament de Drets Socials i Inclusió

Pacte per a la infància a Catalunya. Generalitat de Catalunya. 19 de juliol de 2013.

Pla Estratègic de Serveis Socials (PESS) 2021-2024, aprovat per acord de Govern ACORD GOV/177/2020, de 29 de desembre, pel qual s'aprova el Pla estratègic de serveis socials 2021-2024.

Cartera de serveis socials 2010-2011. Generalitat de Catalunya, 2010, prorrogada per mitjà del Decret 3652022, de 20 de desembre, pel qual s'estableixen els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2022, mentre no entrin en vigor els del 2023.

3. Bibliografia en línia.

Consell General del Poder Judicial

Activitat dels òrgans judicials. Assumptes judicials socials.

<https://www.poderjudicial.es/> > Estadística Judicial > Estadística per temes.

Departament de Drets Socials i Inclusió

Dades del sistema de protecció a la infància de Catalunya. Desembre 2024.

<https://dretssocials.gencat.cat/> > Àmbits d'actuació > Infància i adolescència > Dades del sistema de protecció a la infància de Catalunya > Informes estadístics mensuals.

Estadístiques de persones amb discapacitat. 2024.

www.gencat.cat/dretssocials.gencat.cat/ > Àmbits d'actuació > Persones amb discapacitat > Estadístiques de persones amb discapacitat

Mapa de serveis socials. Actualització de dades bàsiques, 2024.

www.gencat.cat/dretssocials.gencat.cat/ > Àmbits d'actuació > Serveis Socials > Estadístiques

Memòria del Departament de Drets Socials i Inclusió. Exercici 2024.

www.gencat.cat/dretssocials.gencat.cat/ > Departament > Memòries i informes anuals > Memòries anuals.

Seguiment del desplegament de la Llei 39/2006. Històric i evolutiu de les dades de la dependència a Catalunya. Desembre 2023.

www.gencat.cat/dretssocials.gencat.cat/ > Àmbits d'actuació > Persones amb

dependència > Dades de la dependència a Catalunya.

Departament d'Educació i Formació Professional

Necessitats específiques de suport educatiu (NESE) 2023-2024.

educacio.gencat.cat > Departament > Estadístiques > Estadística de l'ensenyament > Visualització de dades > Resum de les principals dades.

Departament d'Igualtat i Feminisme

Violències masclistes. <https://igualtat.gencat.cat/> > Departament > Transparència i bon govern > Territori > Visors i aplicacions.

Dossier estadístic violències masclistes 2024. <http://dones.gencat.cat/> > Institut Català de les Dones > Àmbits d'actuació > Observatori de la Igualtat de Gènere > Dossier estadístics

Departament d'Interior i Seguretat Pública

Estadística sobre violència masclista i domèstica. Dades d'atenció policial. 2024 <http://victimesviolencia.gencat.cat/> > Àrees d'actuació > Seguretat > Violència masclista > Estadística de violència masclista i domèstica > Dades d'atenció policial

Departament de Salut

Enquesta de salut de Catalunya (ESCA). Informe dels principals resultats 2024. <http://salutweb.gencat.cat/> > Departament > Estadístiques sanitàries > Enquestes > Enquesta de salut de Catalunya

Departament de Territori i Sostenibilitat

Indicador de seguiment dels preus de lloguer. Dades 2024. <https://habitatge.gencat.cat/> > Indicadors i estadístiques d'habitatge > Estadístiques de construcció i mercat immobiliari > Mercat de lloguer

Institut d'Estadística de Catalunya. (Idescat)

<http://www.idescat.cat/>

Instituto Nacional de Estadística. (INE)

<http://www.ine.es/>

Ministerio de Derechos Sociales, Consumo y Agenda 2030.

Información estadística del sistema para la autonomía y atención a la dependencia. Instituto de Mayores y Servicios Sociales (Imserso).

<https://imserso.es/ca> > Documentación > Estadísticas del Imserso > Información destacada del SAAD > Informe estadísticas mensual

Poder Judicial España

Violencia sobre la Mujer. Datos penales, Civiles y laborales.

<https://www.poderjudicial.es/> Estadística Judicial > Estadística por temas

Síndic de Greuges de Catalunya

Informe sobre els drets de l'infant 2024. <https://www.sindic.cat/> > Informes i resolucions > Informe anual sobre els drets de l'infant.

Statistical Office of the European Union (Eurostat).

<http://ec.europa.eu/eurostat/>

Generalitat de Catalunya